

διπλωματική εργασία | γιώργος ντβολάκης | τζοβάννα μούσιας

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΚΑΠΝΑΠΟΘΗΚΗΣ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΠΟΛΥΧΩΡΟ
ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΚΑΠΝΑΠΟΘΗΚΗΣ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΠΟΛΥΧΩΡΟ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Διπλωματική Εργασία

Φοιτητής@
Γιώργος Γιρβαλάκης
Τζοβάννι Μούσιας

Στοιχεία Επικοινωνίας
g.girvalak@hotmail.com
giovannimousias@gmail.com

Επιβλέποντες Καθηγήτριες
Γιώργος Μητρούλιας
Έβελυν Γαβρήλου

Βόλος, Σεπτέμβριος 2022

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1^ο ΚΕΦ

Κέντρο Αρχιτεκτονικής Υστερίας και
λοιπών άλλων

10

2^ο ΚΕΦ

Εργαστήριο Επεξεργασίας Ξύλου και
Μετάλλου TAM

22

3^ο ΚΕΦ

Καπναποθήκη Εθνικού Οργανισμού
Καπνού στο Βόλο

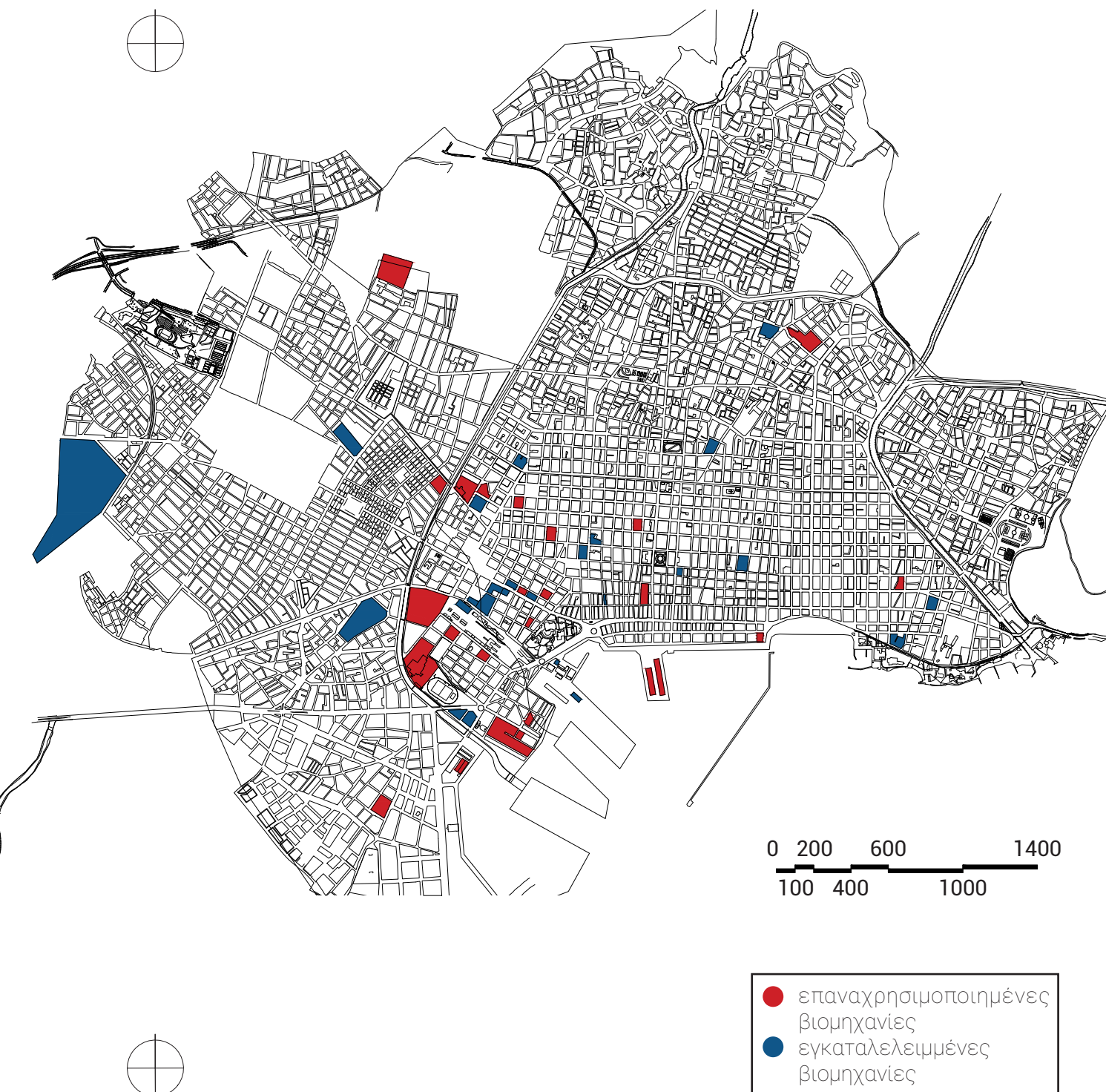
28

4^ο ΚΕΦ

Μετατροπή Καπναποθήκης ΕΟΚ σε
Συλλογικό Πολυχώρο

90

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ιστορικά, ο Βόλος έχει υπάρξει από τις πολύ σημαντικές βιομηχανικές ζώνες της ελληνικής περιφέρειας, ήδη από την ένταξη του στο κράτος (1881). Από τη μία, η κατασκευή του ιστορικού σιδηρόδρομου της πόλης σε συνδυασμό με την κατασκευή του εμπορικού λιμανιού και η απόσταση της πόλης από τον πλουσιοπάροχο Θεσσαλικό κάμπο, αποτέλεσαν τα βασικά στοιχεία που ώθησαν την πόλη σε μια, επί δεκαετίες, βιομηχανική άνθιση. Ως αποτέλεσμα, ακολούθησε μια ακμάζουσα οικονομική ανάπτυξη. Από το 1883 μέχρι και το 1910, η πόλη είχε ήδη δημιουργήσει το κατάλληλο έδαφος για την βιομηχανική της ανάπτυξη, καθώς μετρούσε ήδη 20 εργοστάσια.¹ Η ιστορία της βιομηχανικής άνθισης του Βόλου είναι σίγουρα μια μακροσκελής και ενδιαφέρουσα περίπτωση, που θα χρειαζόταν εις βάθος έρευνα και καταγραφές ώστε να αναλυθεί.

Προκειμένου λοιπόν να καταλήξουμε όσο το δυνατόν πιο γρήγορα στην σημερινή κατάσταση της πόλης, αναφορικά με τα μεγάλα εργοστάσιά της, θα μείνουμε σε ορισμένα στιγμιότυπα που αποτέλεσαν ορόσημα της σύγχρονης ιστορίας των βιομηχανιών της. Προπολεμικά, τα εργοστάσια που γνώρισαν την μεγαλύτερη άνθιση ήταν συνήθως κατεργασίας καπνού και συσκευασίας τσιγάρων, τα μηχανουργία και τα υφαντουργεία. Με το πέρας των χρόνων, ο Β' Π.Π. αρχικά και οι καταστροφικοί σεισμοί του 55' ώθησαν πολλές από τις βιομηχανίες στο κλείσιμο τους, σε συνδυασμό με μια περίοδο που οι τοπικές αρχές έδωσαν προτεραιότητα στην κατοικία, ενάντια στην βιομηχανική ανάκαμψη της περιοχής. Χαρακτηριστικό δείγμα της δυσκολίας της κατάστασης, εκείνης της εποχής, στην πόλη αποτελεί το γεγονός πως ο αριθμός των βιομηχανιών μειώθηκε από 67 σε 54 μέσα σε μια δεκαετία, με το εργατικό δυναμικό να μειώνεται με την σειρά του στο μισό.²

Πολλές φορές τα ίχνη της εποχής της βιομηχανι-

¹ Πάτρα Θεολογίδου, «Προς το Οικομουσείο του Παγασητικού Κόλπου», στο Περιοδικό «Εν Βόλω», τεύχος 23, Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2006, Βόλος, σελ. 30

² Μαρία Σκούρα, «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ», σελ. 4. Μερικά ακόμη αναλυτικότερα ιστορικά στοιχεία για την ιστορική εξέλιξη του Βόλου από την ένταξη του στο Ελληνικό Κράτος μπορούμε να βρούμε στο: Βίλμα Χαστάογλου, Βόλος: «Το πορτραίτο της πόλης», Βόλος, 2007.

κής άνθισης του Βόλου τα συναντάμε μέχρι σήμερα στα κελύφη των εγκαταλελειμμένων κτηρίων. Το αστικό αυτό φαινόμενο αποκτά μεγαλύτερο ενδιαφέρον σε περιπτώσεις όπου τα κτήρια αυτά ξεχωρίζουν στον αστικό ιστό, πρωτίστως λόγω της τοποθέτησης τους στα ιστορικά κέντρα των πόλεων (πλέον υπάρχουν αποκλειστικά οι Βιομηχανικές Περιοχές σε κάθε πόλη, με τον Βόλο να αποκτάει την δική του γύρω στο 1969). Παράλληλα, γίνονται ακόμα πιο διακριτά από το μέγεθος και την χαρακτηριστική αρχιτεκτονική τους. Στον Βόλο, τα εργοστάσια την προπολεμική και μεσοπολεμική περίοδο βρίσκονταν στο κέντρο και την έκταση γύρω από αυτό, ιδίως στην σημερινή περιοχή των Παλαιών. Τα πλέον χαρακτηριστικά πολυώροφα βιομηχανικά κτήρια του κέντρου της πόλης είναι αυτά της Κίτρινης Αποθήκης, των αδελφών Ματσάγγου, του Εθνικού Οργανισμού Καπνού (όλα καπνοβιομηχανίες ή καπναποθήκες) και το συγκρότημα Γκλαβάνη (μηχανουργείο).³

Στις μέρες μας, με μια σύντομη βόλτα στις κεντρικές περιοχές της πόλης, παρατηρούμε πως τα περισσότερα εκ των βιομηχανικών κτηρίων που έχουν εγκαταλειφθεί στον Βόλο παραμένουν ερειπωμένα, παρασιτώντας ανάμεσα σε πολυώροφες πολυκατοικίες και εμπορικά ισόγεια. Όσες απόπειρες αξιοποίησης των παλιών κελυφών έχουν προκύψει, έχουν προέλθει κυρίως από δραστηριότητες του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και -πιο σπάνια- από Υπηρεσίες του Δήμου Βόλου. Ωστόσο, δεν θα μπορούσαμε ακόμα να πούμε

ότι το ζήτημα της αναζωογόνησης των πρώην βιομηχανιών μέσα από νέες χρήσεις, έχει συμβεί σε βαθμό που να εξαλείφει βασικά ζητήματα μιας σύγχρονης πόλης.

Ο παραπάνω προβληματισμός απασχολεί και εμάς τα χρόνια της ενασχόλησης μας με την αρχιτεκτονική θεωρία. Ωστόσο, η πραγματική προσφορά ενός κτηρίου που βρίσκεται φαινομενικά υπό εγκατάλειψη, δεν σημαίνει απαραίτητα ότι βρίσκεται σε αργία. Εξαιτίας του σύγχρονου τρόπου ζωής και διαχείρισης της καθημερινότητας, χώροι με ή χωρίς συγκεκριμένο πρόγραμμα, αδυνατούν να ενταχθούν στην «κανονικότητα», αν και αποτελούν πεδίο εκτόνωσης των αναγκών μίας πτυχής της πόλης. Η παραπάνω οπτική μας ωθεί στο να προσπαθούμε να παρατηρούμε περισσότερο την προσφορά των αργούντων κτηρίων στα άτομα και τις ομάδες που δρουν στις πόλεις.

Η παρούσα διπλωματική εργασία πυροδοτήθηκε από μια σειρά ατομικών και συλλογικών ερεθισμάτων και προβληματισμών γύρω από την έννοια της «εγκατάλειψης», είτε αυτό έχει να κάνει με κτήρια, αντικείμενα, είτε βιώματα κλπ. Στα παρακάτω κεφάλαια θα προσπαθήσουμε αρχικά να καταγράψουμε το κτηριακό απόθεμα του κέντρου της πόλης του Βόλου και να ερμηνεύσουμε τα παραγόμενα στοιχεία. Για να επιτευχθεί αυτό συγκροτήθηκε μια συμμετοχική ομάδα αποτελούμενη από οκτώ φοιτητές του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Βγήκαμε στην πόλη, καταγράψαμε, δημιουργήσαμε χάρτες και καταλόγους με τα αποτελέσματα της επιτόπιας μελέτης και εντέλει, χωριστήκαμε σε υποομάδες προκειμένου να κρατήσει η κάθε μία τα στοιχεία που έκρινε ότι την αφορούν περισσότερο, αποσκοπώντας στην εκπλήρωση της διπλωματικής τους εργασίας.

Μέσω εκπόνησης εργασιών για το Πανεπιστήμιο, προσωπικών πρότζεκτ, συμμετοχικών ερευνών και καθημερινών βιωμάτων, δημιουργήθηκε η ανάγκη να ασχοληθούμε με τα εγκαταλελειμμένα κτήρια του Βόλου. Παράλληλα με αυτά, καταπιανόμαστε με κατασκευές μικρής κλίμακας, αρχικά μέσα από τα μαθήματα της σχολής και κατ' επέκταση από προσωπικό ενδιαφέρον.

Μακέτες, γλυπτά, υλικά δοκίμια, εξοικείωση με τον απαραίτητο τεχνικό εξοπλισμό, σεμινάρια εκπαίδευσης, εκθέσεις και άλλες δράσεις είναι ορισμένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της εμπειρίας μας, με κορυφαίες στιγμές τις διοργανώσεις ανοιχτών εργαστηρίων, ιδίως για άτομα της φοιτητικής κοινότητας της πόλης.

Μέσα από τις μικρές αυτές κατασκευές εξακολουθούμε να ενδιαφερόμαστε για έννοιες όπως το «πλεόνασμα», το «απόθεμα», ή ό,τι άλλο από αντικείμενο η σύγχρονη πόλη δεν είναι ακόμα έτοιμη να απορροφήσει. Ψάχνουμε στους κάδους των γειτονιών, σε μάντρες, ξυλουργεία, βιομηχανίες, εμπορικά καταστήματα με ποδήλατα, τρέιλερ ή καρότσια σουπερμάρκετ. Συλλέγουμε ξύλινα αντικείμενα, τάβλες και επιφάνειες, μεταλλικά εξαρτήματα και γενικότερα, οτιδήποτε μας φαίνεται πως έχει αντοχή στον χρόνο και τον καιρό και φυσικά, να μπορεί να μεταφέρεται με σχετική ευκολία. Η αναζήτηση των υλικών είναι μια δυναμική διαδικασία, καθώς συμβαίνει σε ανύποπτους χρόνους, όσο μετακινούμαστε στην πόλη. Τα συλλεχθέντα αποθηκεύονται σε χώρους που έχουμε προσυμφωνήσει και πειραματιζόμαστε με μορφολογικές συνθέσεις και κατασκευαστικές τεχνικές, ούτως ώστε να αποκτήσουμε τα απαραίτητα εργαλεία, που με την σειρά τους θα μας επιστρέψουν σε θεματικές που εξετάζουμε μέσα από την αρχιτεκτονική θεωρία.

Πέρα από την εξέλιξη των κατασκευαστικών μας δεξιοτήτων, αντιλαμβανόμαστε τις παραπάνω διαδικασίες ως απαραίτητα στοιχεία για μια ολοκληρωμένη αρχιτεκτονική σύνθεση. Αυτή η θεώρηση κρίνεται επιτακτική για εμάς, πόσο μάλλον αν αναλογιστούμε πως βρισκόμαστε σε μια περίοδο που η απόρριψη των παραγόμενων πόρων στη γη, το νερό ή τον αέρα, απειλεί σε τεράστιο βαθμό το περιβάλλον και την υγεία των έμβιων όντων. Ως σχεδιαστές, αισθανόμαστε την ανάγκη να καταναλώνουμε (οικοδομώντας) ελεγχόμενα και με ευαισθησία. Κατά την γνώμη μας, οι αρχιτεκτονικές ποιότητες, που μας ενδιαφέρει να εξετάσουμε στην παρούσα διπλωματική εργασία, βασίζονται στην μεταποίηση και την επανάχρηση των υλικών, με τρόπο που να ελαχιστοποιεί το οικολογικό μας αποτύπωμα, στον βαθμό που η -για την ώρα- τεχνογνωσία μας το επιτρέπει.

3 Η εμπορική δραστηριότητα γύρω από τα καπνά αποτέλεσε πολύ σημαντικό κεφάλαιο της οικονομίας του Βόλου, ιστορικά. Για να κατανοήσουμε την κλίμακα της επιρροής των καπνοβιομηχανιών αρκεί να παρατηρήσουμε το πλήθος των κτηρίων μέσα στον αστικό ιστό. Ο Κώστας Αδαμάκης στο βιβλίο του *“Τα βιομηχανικά κτήρια του Βόλου”*, καταγράφει αναλυτικά τις καπνοβιομηχανίες της πόλης: Ματσάγγου (1890) (πλέον Οικονομικό Πανεπιστήμιο και Κατάληψη Ματσάγγου), Παπαστράτος (1926) (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, τμήματα θεωρητικών επιστημών) / Σπήρερ (1926) (Υπηρεσία Πολεοδομίας), Κίτρινη Αποθήκη (1926) (κατασκευάζεται σήμερα κτήριο Επιχειρηματικής Καινοτομίας Τεχνολογίας και Διεπιστημονικής Ερευνας), Γαλλική Εταιρία (1926) (Δημοτικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης), Παπάντος (1930), Κατσέμης-Στρεφτάρης (1930), Αδαμοπούλου (1940), Αλαμάνης (1956), Εθνικός Οργανισμός Καπνού (1959), Καραγάτς (1960), Αποθήκες Ματσάγγου (1967) (Γεωπονικό Πανεπιστήμιο). Τα περισσότερα εκ των παραπάνω, αποτελούν κτήρια που δεν υπάρχουν πλέον ή πρόκειται για ερειπωμένες εγκαταστάσεις.

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Κέντρο Αρχιτεκτονικής Υστερίας και λοιπών άλλων

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Η έναρξη της διπλωματικής μας εργασίας πυροδοτήθηκε από μία αρχιτεκτονική συλλογικότητα, που σχηματίσαμε τον Φλεβάρη του 2020.¹ Η αφορμή που σήμανε την γέννηση της, ήταν το κοινό μας ενδιαφέρον για τα εγκαταλελειμμένα κτήρια. Διαμέσου τυχαίων συζητήσεων ανακαλύψαμε πως μοιραζόμαστε κάποιους προβληματισμούς, ιδέες, και τη θέληση να συσχετίσουμε το θέμα των εγκαταλελειμμένων με τις διπλωματικές μας εργασίες. Έτσι, επικοινωνήσαμε και συμφωνήσαμε να συναντηθούμε για να ανταλλάξουμε απόψεις και να μάθουμε περισσότερα για τις σκέψεις, σχετικά με την εργασία, και την οπτική γωνία του καθενός, σε σχέση με το αστικό αυτό φαινόμενο

που μας συνέδεσε. Η δεύτερη συνάντηση κανονίστηκε ομόφωνα. Χρειάστηκε να βρεθούμε δύο ή τρεις φορές ακόμα, για να καταλάβουμε ότι έχουμε σχηματίσει μία ομάδα. Στη συνέχεια, αυτό που μοιραζόμασταν, δεν ήταν μόνο κοινό ενδιαφέρον, αλλά και κουβέντες και διαδικασίες που σκιαγραφούν μία κοινή προοπτική. Όσο περνούσε ο χρόνος, συγκλίναμε σε αυτήν την κοινή πορεία, αυξάνοντας την οργάνωση και τη συνέπεια, με αποτέλεσμα το περιεχόμενο των συναντήσεων να γίνεται πιο συγκεκριμένο.

Οι αρχικές συζητήσεις μας δεν αναζητούσαν συγκεκριμένες απαντήσεις, ωστόσο πλημμύριζαν από αγνή περιέργεια, όσον αφορά ζητήματα και σηματοδοτήσεις των σύγχρονων πόλεων. Η πόλη του Βόλου αποτέλεσε το επίκεντρο της αναζήτησής μας, ως κοινός τόπος εμπειριών τα τελευταία 6-7 χρόνια, όπου προέκυψαν προβλήματα αναφορικά με τα εγκαταλελειμμένα κτίσματα και την πόλη εν γένει. Με το πέρασμα του καιρού,

ήρθαμε αντιμέτωποι με τον τρόπο διαχείρισης της συλλογικότητας και την διατήρηση αρχείου, αναζητώντας άλλες συλλογικότητες ή ομάδες, και ερευνώντας τον τρόπο λειτουργίας τους.² Ηχογραφήσαμε τις συναντήσεις, κρατούσαμε πρακτικά, δημιουργήσαμε το ψηφιακό μας αρχείο, μοιράζαμε τα καθήκοντα, θέταμε χρονικούς στόχους, διαφωνούσαμε, συμφωνούσαμε και μαθαίναμε. Η απόφαση ήταν να συνεργαστούμε και να δημιουργήσουμε μια κοινή θεωρητική βάση, την οποία ο καθένας θα χρησιμοποιούσε αργότερα με τον τρόπο του, για να διατυπώσει την δική του προσωπική σχεδιαστική πρόταση. Ακόμη, θεωρήσαμε σημαντικό το οποιοδήποτε άτομο να μπορεί να αντλήσει πηγές και πληροφορίες από τα παραχθέντα μας, όπως και να τις μοιραστεί με άλλο κόσμο.³

¹ Μέλη της ομάδας αποτελέσαμε οι: Αδριανός Σερβετάς, Βαγγέλης Ξενοδοχίδης, Γιάννης Αντωνιάδης, Γιώργος Γρβαλάκης, Λεωνίδας Νέτσκος, Νικηφόρος Παπουτσόπουλος, Παναγιώτης Κραβαρίτης και Τζοβάνι Μούσιας, όλοι φοιτητές της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Βόλου.

² Μια από τις ομάδες που μας κέντρισε ιδιαίτερα το ενδιαφέρον ήταν η Συνεργατική Ομάδα Διπλωματικών για την Αθήνα (Σ.Ο.Δ.Α) με το βιβλίο «Η Αθήνα από κακέκτυπο σε αντιπαράδειγμα» (Futura, 2019).

³ Απόσπασμα από κείμενο μελών της ομάδας.

ΤΕΥΧΟΣ #1 ΕΡΩΤΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Προκειμένου να αποκτήσουμε μια κοινή θεωρητική βάση και όσο η συλλογικότητα βρισκόταν ακόμη στην πρώτη και περισσότερο αναγνωριστική περίοδο, ορίσαμε δέκα ερωτήσεις που απαντήσαμε ο καθένας ξεχωριστά και στη συνέχεια κάναμε κοινή ανάγνωση όλων των απαντήσεων. Πυροδοτώντας έτσι νέες συζητήσεις, καταγράψαμε τις κοινές μας απόψεις, πορίσματα και τους νεότερους προβληματισμούς που προέκυψαν. «Με το τεύχος ερωταπαντήσεων θέλαμε να γνωριστούμε πέρα από το κοινωνικό πεδίο -που είναι μια de facto συνθήκη- και στα εδάφη της θεωρίας, της αναζήτησης των πιστεύω μας και της εν τη δυνάμει θεωρητικοποίησης τους. Να μιλήσουμε, συμφωνώντας ή διαφωνώντας, ανταλλάσσοντας οπτικές και απόψεις, οι ερμηνείες των οποίων κρίνονταν αρκετές φορές αμφιλεγόμενες και παρεξηγημένες. Μέσα από την παραπάνω διαδικασία, παρατηρήσαμε την

αμηχανία εναύσματος συζήτησης, όταν στο προσκήνιο τέθηκαν ζητήματα που δεν είχαμε σκεφτεί ή δεν είχαμε κάτι να πούμε, είτε ειπώθηκαν με τρόπο «προβοκατόρικο» με σκοπό την εκκίνηση μιας νέας συζήτησης. Παρόλα αυτά, είχαμε -την

απαραίτητη- καλή διάθεση για επεξηγήσεις και ερωτήματα συνδετικού νοήματος σχετικά με τα προαναφερθέντα ζητήματα, καθώς και την θέληση και την επιμονή για διαξιφισμούς και συχνά ατελής συζητήσεις».

6. ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΟΙΚΕΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΧΩΡΩΝ.

69

-το πρώτο θα είναι κέντρο διαχείρισης των υπολοίπων!

playground

artistic

αγρός

Τα εγκ. να λειτουργούν ως πρότυπο για το πώς θα ήταν τα κανονικά αν λειτουργούσαν “μη κανονικά” επιτέλους.

Χώροι μαγείας, χώροι αναζήτησης και ελευθερίας.
Τα γεμάτα να νιώσουν άδεια από τα άδεια.
Να προβληματιστούν οι “μόνοι” και οι οικογένειες.
Να απολαμβάνονται τα λάθη και οι παθογένειες των συλλογικών να γίνουν πεδίο έρευνας όλων.
Όσπου να θελήσουν οι πατριαρχίες να ανοίξουν τους χώρους τους να τους ζούνε όλες.
Όσπου οι κρίσεις πανικού να γίνουν κρίσεις χορού.

Κράτος και εκκλησία, να μετατραπούν σε δήμος και άνοιξη.
Για κάθε τούβλο, μία ιδέα.

Να σταματήσουμε να μονώνουμε τους τοίχους και να θερμαίνουμε με τα σώματα μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Κ.Α.Υ.Λ.Α

ΤΕΥΧΟΣ #2 ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜ- ΜΕΝΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ

Η ιδέα της καταγραφής τέθηκε από την αρχή του εγχειρηματός μας στις 3 Φεβρουαρίου. Πέραν των άλλων ιδεών μας, θεωρήσαμε πως η καταγραφή των εγκαταλελειμμένων κτισμάτων, καθώς και οικοπέδων, αποτελεί πρωτεύοντα στόχο μας. Το κριτήριο επιλογής του χωρικού πλαισίου προέκυψε από συζήτηση που τέθηκε αρχικά υπό αμφισβήτηση. Μια άλλη άποψη ήταν να καταγράψουμε περιοχές του Βόλου, που δεν βρίσκονται μόνο στο κέντρο, αλλά και στα προάστια, (άγιοι Ανάργυροι, Νέα Δημητριάδα, Νέα Ιωνία κ.ά.). Σαν λύση στο δίλλημα, αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε μια ερώτηση από μας για μας, ούτως ώστε να απαντήσουμε και να επιχειρηματολογήσουμε στο ερώτημα "Ποιο είναι το site μελέτης". Τελικά, αποφασίσαμε να καταγράψουμε την περιοχή κέντρο-παράκεντρο και έπειτα να αφήσουμε ανοιχτό το ενδεχόμενο να πάμε και σε άλλες.

Η διαδικασία της καταγραφής ξεκίνησε μέσα του μήνα και ολοκληρώθηκε τέλη Μαρτίου. Χωριστήκαμε σε τέσσερις υποομάδες των δύο ατόμων (α,β,γ,δ) και ξεκινήσαμε με μιας να ψάχνουμε στους δρόμους, στους παράδρομους και στα στενά της πόλης του Βόλου. Συνολικά χαρτογραφήθηκε το κομμάτι που οριοθετούν ο χείμαρρος Κραυσίδωνας, ο χείμαρρος Αναύρος και η οδός Αναλήψεως. Αυτή η οριοθέτηση καταλαμβάνει περίπου 2.83 km². Πιο συγκεκριμένα, χαρτογραφήσαμε το κομμάτι από την αρχή της Ζάχου, παράλληλα με το χείμαρρο Κραυσίδωνα (περιοχή Παλιών-ομάδα α), έως την οδό 2ας Νοεμβρίου (περιοχή Επτά πλατάνων και Μεταμόρφωσης- ομάδα β). Έπειτα από την περιοχή της Ανάληψης και κάτω (εμπορικό κέντρο-λιμάνι- ομάδα γ), έως τη συμβολή της με την οδό Φιλιππίδη και τον χείμαρρο του Αναύρου (περιοχή Αναύρου- ομάδα δ). Τέλος, από την αρχή της Αργοναυτών και παραθαλάσσια, έως το τέλος της (περιοχή ε). Επίσης, ένα κομμάτι της καταγραφής έτυχε ιδιαίτερης συζήτησης μεταξύ μας, καθώς η απαγόρευση κυκλοφορίας λόγω του κορονοϊού (COVID-19) στάθηκε εμπόδιο στην καταγραφή του. Πρόκειται για τους δρόμους Δημητριάδος, Ιάσωνος και Αργοναυτών με τους κάθετους δρόμους που τέμνουν. Αυτό το κομμάτι αποτελεί μια αυτόνομη υποομάδα (ε) και συμπλη-

ρώνεται με δύο τρόπους, με τη μερική καταγραφή επί του πεδίου και τη διαδικτυακή καταγραφή, μέσω της υπηρεσίας google maps και το εργαλείο της street view.

Η φόρμα καταγραφής περιέχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- τον αριθμό της καταγεγραμμένης περίπτωσης (πάνω αριστερά)
- τη διεύθυνση του καταγεγραμμένου κτηρίου και το πόσοι όροφοι είναι (**Δ-ΟΡ**)
- αν τίθεται προς πώληση/ενοικίαση/ανταλλαγή (**Π**)
- οι **χρήσεις** γης (κατοικία, βιομηχανία, δημοτική, εμπόριο, γιατί και οικοπέδο το οποίο το καταγράψαμε στο χωρίο "άλλο" με όροφο 0)
- την **φθορά** και την κατάσταση που βρίσκεται (βιώσιμη - σε επιθυμητή κατάσταση χρήσης, μερεμέτια - αν χρειάζεται δηλαδή επισκευές και γκρέμι - αν πρόκειται για περίπτωση που έχουν φθαρεί έντονα τα κύρια μέρη του κελύφους ή του σκελετού του κτηρίου και χρήζει ριζικών αλλαγών ή κατεδάφισης)
- τα όρια μεταξύ του οικοπέδου και του πεζοδρομίου αναγράφονται στο **όριο 1** και μεταξύ της αυλής και του κτίσματος στο **όριο 2** (εάν υπάρχει). Η προσβασιμότητα στην αυλή ή το εσωτερικό του κτηρίου περιγράφεται μέσω των **μπαίνω 1** και **μπαίνω 2** (αντίστοιχα στο κάθε όριο)

- **τέσσερεις φωτογραφίες** αντιπροσωπευτικές της κάθε περίπτωσης τοποθετούνται προκειμένου να περιγράψουν εκείνα τα οποία τα μάτια μας διακρίνουν ως επαρκή για μια γρήγορη ανάγνωση.

Ωστόσο, είναι απαραίτητο να αναφερθούμε στο γεγονός πως μια καταγραφή ποτέ δεν αποτυπώνει αντικειμενικά και καθολικά το σκοπό της. Κατά τη διάρκεια της εξερεύνησής μας, συναντήσαμε περιπτώσεις εγκαταλελειμμένων στις οποίες δεν ήμασταν σίγουροι κατά πόσο είναι σε χρήση ή όχι. Τις περισσότερες φορές καλούμασταν να αποφασίσουμε με πρώτο κριτήριο την επικοινωνία μας με άτομα της γειτονιάς ή την προσωπική μας κρίση, μέσα από παρατηρήσεις, όπως τα λουκέτα, εξωτερικές φθορές, εμφανώς παρατηρήματα παρτέρια ή μπαξέδες κ.ά. Άλλοτε παρατηρούσαμε πως ορισμένοι χώροι φαινόταν σε χρήση, ενώ ήταν εγκαταλελειμμένοι για ορισμένους μήνες τον

χρόνο (δεύτερες, τρίτες κατοικίες), άλλοι φαίνονται εγκαταλελειμμένοι αν και στη πραγματικότητα υπόκεινται σε καθημερινή χρήση. Δεδομένης της υποκειμενικότητας της αντίληψής μας και του συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος που πραγματοποιήθηκε η καταγραφή, **επιφυλασσόμαστε για ενδεχόμενα σφάλματα και ανακρίβειες.**

Η καταγραφή ξεκινούσε κυρίως στην αρχή της μέρας και τελείωνε κατά τη δύση του ηλίου. Άλλοτε κρατούσε 3 ώρες και άλλοτε 5 ή 6. Κατά την διαδικασία της καταγραφής, οι αντιδράσεις των περαστικών ήταν ποικίλες. Οι περισσότεροι αδιαφορούσαν, αρκετοί ρωτούσαν τι είναι αυτό που καταγράφουμε, από απλό ενδιαφέρον, ενώ κάποιοι ρωτούσαν αν έχουμε σχέση με τον Δήμο ή αν ενδιαφερόμαστε να αγοράσουμε το εκάστοτε οικόπεδο/κτίσμα. Πολλοί ήταν αυτοί που καλοπροαίρετα βοήθησαν την καταγραφή μας με τις εμπειρικές τους γνώσεις ως γείτονες, ενώ (εμφανώς λιγότεροι) ήταν εχθρικοί απέναντι στο γεγονός ότι φωτογραφίζουμε κτήρια, φοβούμενοι πως μπορεί να είμαστε ληστές, ενώ ελάχιστοι μάντεψαν σωστά την ιδιότητα μας και περί τίνας πρόκειται. Σε κάθε περίπτωση ενημερώναμε πως η καταγραφή γίνεται για ερευνητικούς λόγους από φοιτητική ομάδα, στα πλαίσια της υλοποίησης της διπλωματικής μας εργασίας.

Όλη η παραπάνω διαδικασία ολοκληρώθηκε με την παραγωγή ενός αναλυτικού χάρτη (σε μορφή pdf) των εγκαταλελειμμένων κτηρίων της περιοχής ενδιαφέροντος, μαζί με ένα συμπληρωματικό σχεδιάγραμμα με συγκεντρωμένα τα στοιχεία της έρευνας. Παράλληλα, πέρα από τον χάρτη και τα στατιστικά, κατακτήσαμε ένα τεράστιο συλλογικό αρχείο, αποτελούμενο από όλες μας τις συναντήσεις ηχογραφημένες (ή μαγνητοσκοπημένες), φωτογραφικό υλικό από κτήρια, τα πρακτικά από όλες τις συναντήσεις και οπτικοακουστικό αρχείο από τις δράσεις μας στους εγκαταλελειμμένους χώρους της πόλης.⁴

4 Η έννοια της αρχειοθέτησης μας απασχόλησε πολύ κατά το εξάμηνο των συναντήσεων. Καταγράψαμε τις περισσότερες από τις συζητήσεις μας, είτε αυτές ήταν συλλογικές ή δυαδικές και στην συνέχεια τις αναρτήσαμε σε ψηφιακή πλατφόρμα κοινής χρήσης, προσβάσιμη σε όλα τα μέλη της ομάδας. Προσπαθούσαμε διαρκώς να αποτυπώνουμε αναλυτικά το πως κινούμασταν, τα λάθη και τις απορίες μας,

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ

Οι συναντήσεις μας την περίοδο Φλεβάρη-Ιούνη γίνονταν δύο φορές την εβδομάδα, σε κοινό χώρο, συνήθως σε κάποιο σπίτι μελών της ομάδας. Παράλληλα με τις συναντήσεις και τις εργασίες που ορίζαμε, προσπαθήσαμε να πραγματοποιήσουμε μια σειρά από δράσεις σε ορισμένα εγκαταλελειμμένα κτήρια. Ως αποτέλεσμα πολλές φορές βρισκόμασταν για καταγραφές χώρων, εξερεύνηση, αποτυπώσεις, θεματικές συζητήσεις, συμπόσια, μουσικές δραστηριότητες κ.ά. σε διάφορα μέρη της πόλης, που άλλοτε ορισμένοι είχαμε επισκεφτεί και άλλοτε κανείς. Οι παραπάνω διαδικασίες μας εκπαιδευσαν για το πως μπορεί να αποκτήσει κανείς εμπειρία, αναφορικά με τα μέτρα προστασίας και τον εξοπλισμό που είναι απαραίτητος κατά τις επισκέψεις σε αυτούς τους χώρους. Την περίοδο της πρώτης καραντίνας του '20, τα

κρατώντας αναλυτικές σημειώσεις από διαδικασίες που πιστεύαμε πως θα είχε ενδιαφέρον να γνωρίζει ένα τρίτο άτομο ή μια συλλογικότητα που θα ήθελε να πράξει ένα αντίστοιχο εγχείρημα στο μέλλον. Όλα τα παραπάνω πρόκειται να συγκεντρωθούν και να παρουσιαστούν συνολικά και συλλογικά σε κάποια επόμενη ανοιχτή δράση της ομάδας, με το πέρασ όλων των διπλωματικών εργασιών.

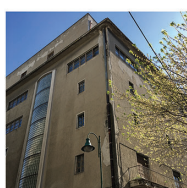
γ93 Δ: Αγίου Νικολάου 177Ε π ορ: 5(1)
 ΧΡΗΣΗ ☐ κατοικία ☐ βιομηχανική ☐ δημόσια
☐ γιατί ☒ εμπορική ☐ _____
 ΦΘΟΡΑ ☒ βιώσιμο ☐ μερεμέτια ☐ γκρέμι
 ΟΡΙΟ 1 ☒ Τζαμαρία - κλειδαριά
 2 ☐ _____
 ΜΠΑΙΝΩ 1 ☐ _____
 2 ☐ _____

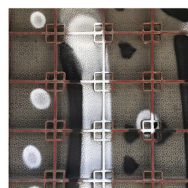
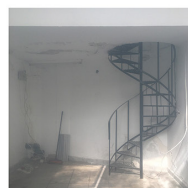
γ94 Δ: Αγίου Νικολάου 181 π ορ: 5(1)
 ΧΡΗΣΗ ☐ κατοικία ☐ βιομηχανική ☐ δημόσια
☐ γιατί ☒ εμπορική ☐ _____
 ΦΘΟΡΑ ☒ βιώσιμο ☐ μερεμέτια ☐ γκρέμι
 ΟΡΙΟ 1 ☒ Τζαμαρία - κλειδαριά
 2 ☐ _____
 ΜΠΑΙΝΩ 1 ☐ _____
 2 ☐ _____

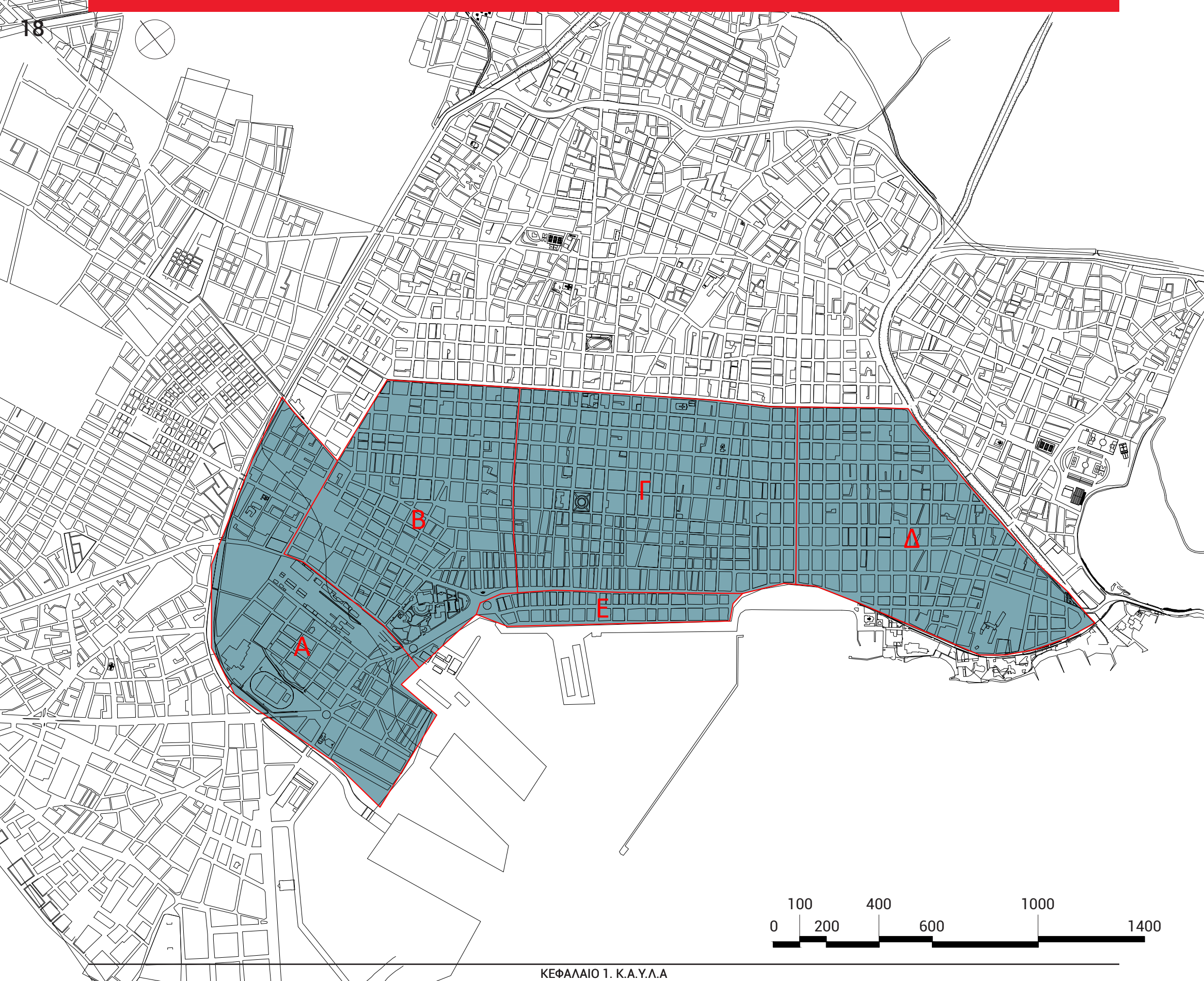

γ95 Δ: Κουμουνδούρου 79Α-Β π ορ: 5(1)
 ΧΡΗΣΗ ☐ κατοικία ☐ βιομηχανική ☐ δημόσια
☐ γιατί ☒ εμπορική ☐ _____
 ΦΘΟΡΑ ☒ βιώσιμο ☐ μερεμέτια ☐ γκρέμι
 ΟΡΙΟ 1 ☒ Τζαμαρία - κλειδαριά
 2 ☐ _____
 ΜΠΑΙΝΩ 1 ☐ _____
 2 ☐ _____

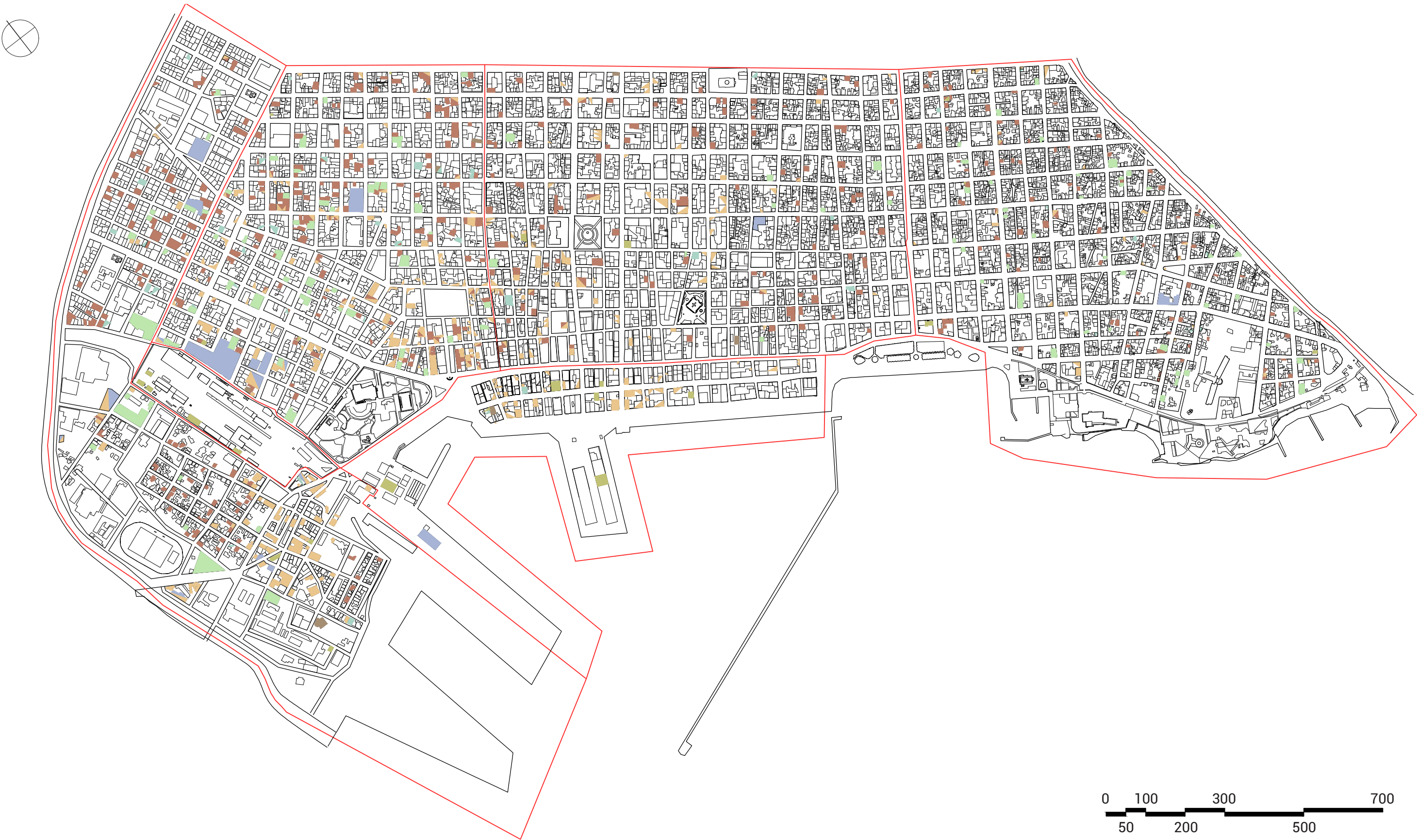

γ96 Δ: Όγλ - Ανθίμου Γαζή π ορ: 6
 ΧΡΗΣΗ ☐ κατοικία ☒ βιομηχανική ☐ δημόσια
☐ γιατί ☐ εμπορική ☐ _____
 ΦΘΟΡΑ ☐ βιώσιμο ☒ μερεμέτια ☐ γκρέμι
 ΟΡΙΟ 1 ☒ Λουκέτο
 2 ☐ _____
 ΜΠΑΙΝΩ 1 ☐ _____
 2 ☐ _____

	Συν			
	1053	369	387	137
ΠΛΑΙΤΑΙ	1117			
δε μπαίνω	503			
μπαίνω οικόπεδο	406	βλάνω	μερμέτα	γφάρι
μπαίνω κτίριο	115			
κατοικίες	484	162	239	84
	135	16	12	7
	126	46	60	20
	170	107	145	18
	16	0	7	9
βιομηχανικό	26	3	11	12
	15	0	1	4
	12	2	7	3
	3	1	2	0
	11	0	2	9
δημόσιο	10	7	2	1
	10	0	0	0
	9	6	2	1
	1	1	0	0
	0	0	0	0
εμπορικό	353	185	131	37
	167	46	16	5
	312	180	111	21
	8	4	3	1
	33	1	17	15
άλλο	19	12	4	3
	11	0	0	1
	13	11	2	0
	3	1	2	0
	3	0	0	3
γιατί	46			
	14			
	31			
	6			
	9			
οικόπεδο	115			
	18			
	0			
	115			

- κατοικίες
- βιομηχανικά
- δημόσια
- εμπορικά
- άλλα
- γιατί
- οικόπεδα

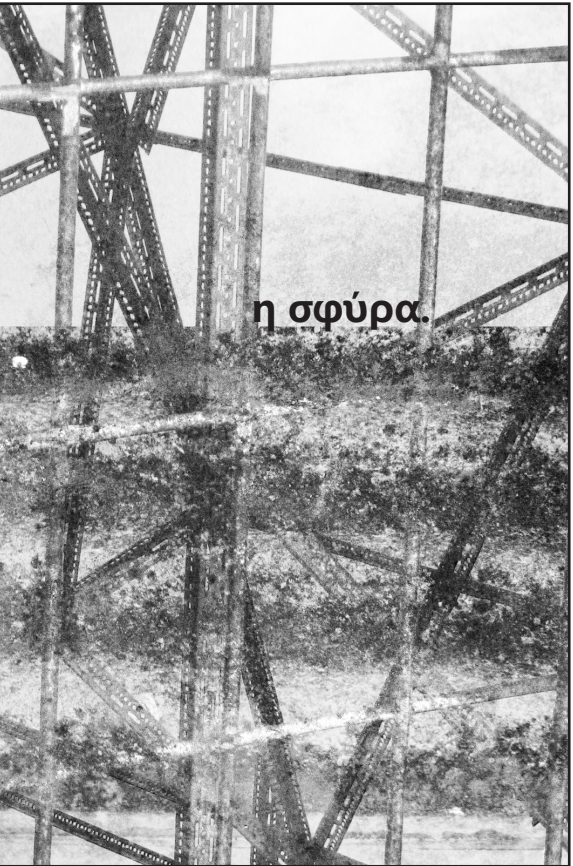

πράγματα άλλαξαν, λόγω των περιορισμών στις μετακινήσεις και στις πολυμελής συνενυρέσεις, με αποτέλεσμα οι συναντήσεις μας να γίνονται μέσα από διαδικτυακές πλατφόρμες. Παρά την αναστάτωση που προκάλεσε η πανδημία και μεταξύ πολλών προβληματικών, το παραπάνω γεγονός φάνηκε ιδιαίτερα χρήσιμο, καθώς μας ώθησε να εκμεταλλευτούμε τα διαθέσιμα ψηφιακά εργαλεία και να βελτιώσουμε την οπτικοακουστική καταγραφή και αρχειοθέτηση των συζητήσεων. Ωστόσο, η απόσταση και τα μέτρα προφύλαξης μας απέτρεπαν από το να συναντηθούμε και να δράσουμε σε κοινό χώρο για αρκετό καιρό. Το σημείο που οι συλλογικές εργασίες παγώνουν είναι η στιγμή που η έρευνα έφτασε σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο, προκειμένου να μπορέσουν να ξεκινήσουν οι σχεδιαστικές προτάσεις, από τα πρώτα μέλη της ομάδας, το καλοκαίρι του 20'. Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί την τελευταία από την σειρά παρουσιάσεων της ομάδας, λειτουργώντας ως έναυσμα για μια επόμενη συζήτηση, αναφορικά με την συνολική παρουσίαση της έρευνας, όπως και των παραχθέντων αρχιτεκτονικών προτάσεων.

Εκδοχές του δημόσιου χώρου για την ανάδυση της μνήμης στον Ταύρο μέσω της ανίχνευσης μεθόδων συμμετοχικού σχεδιασμού

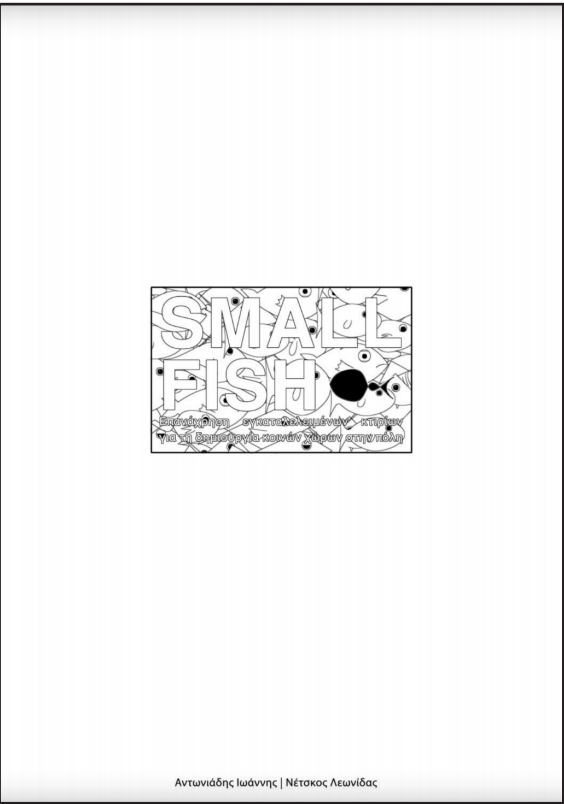
Αδριανός Σερβετάς
Διπλωματική εργασία
Τμήμα Αρχιτεκτονικής Παν. Θεσσαλίας, 2022

Λιπεΐν: Έπρακτικές Επανάχρησης Εγκαταλελειμμένων Κτιρίων σε Βόλο και Αθήνα'

Χριστόφορος Παπουτσόπουλος

αποικοδομες

βαγγελής ξενοδοχίδης

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Εργαστήριο Επεξεργασίας Ξύλου και Μετάλλου ΤΑΜ

Η ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Απ' όσο είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε από άτομα που σπούδασαν παλαιότερα στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Βόλου, το εργαστήριο επεξεργασίας ξύλου και μετάλλου λειτούργησε, επίσημα από το 2009 μέχρι το 2014, με υπεύθυνο τον Κώστα Βαλατσό.¹ Οι εγκαταστάσεις στεγάζονται ακριβώς έξω από το κτήριο της Σχολής και αποτελούνται από δύο μεταλλικά κοντέινερ, στα οποία εμπεριέχεται ο τεχνικός εξοπλισμός, μια ξύλινη πλατφόρμα με πάγκους εργασίας και ένα στέγαστρο.

¹ Υπάρχει διαθέσιμη μια συνέντευξη του Κώστα Βαλατσού από το 2015 στο youtube από φοιτητές του τμήματος, στο: [youtube.com/watch?v=PoZcTKLP1rU&ab_channel=%CE%BA%CE%B1%CF%80%CE%B1%CF%89%CE%BC%CE%B5%CE%B3%CE%B1](https://www.youtube.com/watch?v=PoZcTKLP1rU&ab_channel=%CE%BA%CE%B1%CF%80%CE%B1%CF%89%CE%BC%CE%B5%CE%B3%CE%B1), τελ. προσβ. 23/9/21.

Με το πέρας του ακαδημαϊκού έτους 2014-2015, το εργαστήριο σταμάτησε να λειτουργεί, μέχρι το 2018 που το ανέλαβε ο μεταπτυχιακός φοιτητής Βασίλης Ξενοφώντος για ορισμένες ώρες την εβδομάδα.

Η έναρξη του ακαδημαϊκού έτους 2019-2020, συνέπεσε χρονικά με την περίοδο που ολοκληρώθηκε η άδεια παραχώρησης μας στην Καπναποθήκη του Ε.Ο.Κ. (το βασικό κτήριο που μελετάει η παρούσα εργασία). Η συλλογική μας ανάγκη για ένα ανοιχτό κοινωνικό και κατασκευαστικό στέκι παρέμεινε ίδια, αυτή τη φορά όμως χρειαζόταν να αναζητήσουμε νέα στέγη. Η ιδέα για τον συνδυασμό μιας τέτοιας ανάγκης με το πανεπιστημιακό περιβάλλον είχε προκύψει από

καιρό, οφείλαμε ωστόσο να καταλάβουμε ποιες είναι ακριβώς οι διαδικασίες που θα έπρεπε να ακολουθήσουμε, ξεκινώντας από την αναζήτηση των υπεύθυνων καθηγητών για το εργαστήριο ξύλου και μετάλλου της Αρχιτεκτονικής Σχολής. Από τις πρώτες μας κιόλας επαφές, ο υπεύθυνος καθηγητής Αλέξανδρος Ψυχούλης, ήταν διατεθειμένος να μας βοηθήσει να παραλάβουμε και να διαχειριστούμε τον χώρο, αρχικά για την δική μας εμπειρία και αργότερα, εφόσον πήγαιναν όλα καλά, να εξετάζαμε το σενάριο ο χώρος να ξαναγίνει προσβάσιμος για όλα τα άτομα της σχολής.²

² Μέλη της ομάδας αποτελέσαμε οι Βαγγέλης Ξενοδοχίδης, Γιώργος Γιβλαλάκης, Νίκος Καρατζούνης και Τζοβάννι Μούσις, όλοι φοιτητές της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Βόλου.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΚΑΙ Η ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ

Με το πέρας των πρώτων εβδομάδων εξοικειωθήκαμε σε ικανοποιητικό βαθμό με τον χώρο και τον εξοπλισμό, προχωρώντας έτσι στα υπόλοιπα οργανωτικά. Καταγράψαμε τα εργαλεία και τα μηχανήματα, διαχωρίσαμε ό,τι ήταν λειτουργικό απ' ό,τι δεν ήταν, σημειώσαμε αντίστοιχα τι λείπει από το εργαστήρι (τουλάχιστον κατά την γνώμη μας), καθώς επίσης προσπαθούσαμε να κατανοήσουμε το πως κατά το άνοιγμα του, ο χώρος, θα προσέφερε στα άτομα που σπουδάζουν την μέγιστη δυνατή ασφάλεια ως προς την χρήση των εργαλείων.

Αρχικός σκοπός ήταν, προτού ανοιχτεί για τα καλά το πρότζεκτ απέναντι στην φοιτητική κοινότητα, να το λειτουργήσουμε για ένα αρχικό διάστημα μόνοι μας για λόγους αξιοπιστίας και ασφάλειας, έπειτα σε έναν μικρότερο κύκλο ατόμων όπου επικοινωνούσαμε από στόμα σε στόμα. Μερικές εβδομάδες αργότερα ανοιχτήκαμε στις ομάδες του κάθε έτους στο Facebook, στοχεύοντας στην παρουσίαση των δυνατοτήτων του εργαστηρίου σε διάφορα σχετικά μαθήματα (σε συνεννόηση με τους καθηγητές). Παράλληλα, η όλη εμπειρία που αποκτούσαμε με τον καιρό εξακολουθούσε να αποτελεί για εμάς εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς μέσα από νέες ιδέες και δράσεις μαθαίναμε συνεχώς.

Μοιράσαμε τις μέρες και τις ώρες της εβδομάδας ανά τα άτομα. Ήμασταν εκεί, στον χώρο, ανεξάρτητα με το αν υπήρχε κάποιο ραντεβού με άτομα του πανεπιστημίου, προκειμένου να εξελίσσουμε τον χώρο, καθώς και να επικοινωνούμε με τα ενδιαφερόμενα άτομα για τις δυνατότητες του εργαστηρίου, πριν ακόμα συμβεί κάποια απόπειρα για ευρύτερο άνοιγμα του χώρου, για μαθήματα ή άλλες πανεπιστημιακές δράσεις.

Τους πρώτους μήνες της λειτουργίας του εργαστηρίου με υπεύθυνους εμάς (Οκτώβρης '19-Μάρτης '20), από τον χώρο πέρασαν ελάχιστες ομάδες, κυρίως από μαθήματα αρχιτεκτονικών συνθέσεων για την κατασκευή κάποιας μακέτας (ή στοιχείου μακέτας). Την ίδια στιγμή, η ομάδα που είχαμε σχηματίσει προσπαθούσε διαρκώς να εξελίξει τα κοντίνερ, δημιουργώντας αποθηκευτι-

κούς χώρους, επιφάνειες εργασίας, συλλέγοντας διάφορα ρετάλια και διαθέσιμα υλικά (κομμάτια ξύλων ή μέταλλα) από νεκρά σημεία του κάμπου, όπως και από γειτονικά οικόπεδα που υπήρχαν ερείπια.

Με το πέρας της εξεταστικής, του χειμερινού εξαμήνου, η κατάσταση έμοιαζε αρκετά ευνοϊκή για τα επόμενα βήματα της ομάδας, αναφορικά με την παρουσίαση των δυνατοτήτων του χώρου στο πανεπιστήμιο. Ωστόσο, οι περιορισμοί στις συναθροίσεις και η καραντίνα που ακολούθησε, εμπόδισε τα όσα σχέδια είχαν προγραμματιστεί με το πότε (και αν) θα υπάρξει ξανά μια τέτοια ευκαιρία, για την αρχιτεκτονική-φοιτητική κοινότητα να παραμένει άγνωστη.

Η ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Με το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021, κάθε φορά που γινόταν άρση των περιοριστικών μέτρων, και το πανεπιστήμιο έπαιρνε εντολή να ανοίξει, προσπαθούσαμε να ξαναβρεθούμε στον χώρο για να

κάνουμε κάποια μικρή δουλειά. Δίχως να γνωρίζουμε για πόσο καιρό θα είμαστε ανοιχτά, θέλαμε να προγραμματίσουμε τις δράσεις μας αντίστοιχα και έτσι κάναμε πράγματα, κυρίως οργανωτικά, που δεν είχαμε προλάβει να κάνουμε στο παρελθόν. Η μεγάλη κίνηση, ήταν να δημιουργήσουμε μια εκτενή λίστα με πράγματα που λείπουν από τον χώρο, όπως και σύντομοι έλεγχοι, από εξειδικευμένους χειριστές, για την συντήρηση ή για την επιδιόρθωση του εξοπλισμού.

Στην πραγματικότητα, μας ήταν αρκετά περίπλοκο το πως θα συνεχίσουμε εφόσον, κάθε φορά έπρεπε να επιβεβαιώνουμε το κατά πόσο έχουμε την στήριξη της σχολής ή το κατά πόσο υπάρχει κάποιος υπεύθυνος καθηγητής διαθέσιμος να μας βοηθήσει. Αρχικά με το να ανανεώνουμε τα χαρτιά της πρόσβασης μας στον χώρο του εργαστηρίου και κατ' επέκταση μήπως καταφέρναμε να παίρναμε κάποια μικρή χρηματοδότηση, για την ανανέωση του αναγκαίου εξοπλισμού (μέχρι τότε τα πράγματα που μπορούσαμε να κάνουμε με ασφάλεια ήταν να λειτουργούμε κάποια βασικά ηλεκτρικά εργαλεία, χειρός για κόψιμο, λείανση και τρύπημα μικρού μεγέθους). Χωρίς τα παραπάνω, βρίσκαμε εξαιρετικά δύσκολο το να καταφέρουμε να κάνουμε εκείνο το αναμενόμενο άνοιγμα προς τα μαθήματα και γενικότερα την κοινότητα της σχολής, ορισμένα πιθανά εργαστήρια και διάφορες εκδηλώσεις που είχαμε συζητήσει ότι θα μας ενδιέφερε να κάνουμε εμείς οι ίδιοι ή καλεσμένοι μας (για κατασκευές μακέτας, τεχνικές γνώσεις για την σωστή χρήση ορισμένων υλικών κλπ.).

Σε μια συζήτηση που είχαμε τον χειμώνα του '21 με καθηγητές της σχολής που έμοιαζαν διατεθειμένοι να αναλάβουν την ευθύνη του εργαστηρίου, με σκοπό την επανεκκίνηση είχαμε αναφέρει τα εξής: «Μας έχετε ενημερώσει ότι πρόκειται να γίνει ανοιχτός διαγωνισμός διαθεσιμότητας που αφορά άτομα που σπουδάζουν στο συγκεκριμένο τμήμα για την διαχείριση του εργαστηρίου, ακολουθώντας όλες τις τυπικές διαδικασίες. Μια ενδιαφέρουσα κατάσταση που θα μπορούσε να συμβεί θα ήταν μόλις ολοκληρωθεί ο διαγωνισμός, είτε είμαστε, είτε δεν είμαστε στην επίσημη διαχειριστική ομάδα, να είμαστε και εμείς παράλληλα διαθέσιμοι ούτως ώστε να έρθουμε

σε άτυπη συνεργασία με παιδιά από μικρότερα έτη που ενδιαφέρονται να μάθουν το πως λειτουργεί ο χώρος και να εκπαιδευτούμε μαζί. Ενδεχομένως, θα μπορούσαμε με την σειρά μας να αφήσουμε με αυτό τον τρόπο μια ανθρώπινη παρακαταθήκη, επάνω στην οποία θα μπορούσε να δοθεί στο τμήμα ένα σημαντικό έναυσμα και με διάρκεια αναφορικά με την συνέχιση-αναγέννηση του θεσμού της υλικής-χειρωνακτικής κατασκευής, ως τμήμα της κουλτούρας της σχολής που όπως παρατηρούμε χρονιά με τη χρονιά διαρκώς φθίνει στο συγκεκριμένο τμήμα (πόσο μάλλον με την αποστασιοποίηση λόγω των περιορισμών του covid από τη μία, και εν συνεχεία εξαιτίας του γεγονότος πως πολλά από τα νεότερα άτομα δεν έχουν λάβει κάποιο σχετικό ερέθισμα που αφορά χειρωνακτικές διαδικασίες και εξοικείωση με τον μη συμβατικό εξοπλισμό». Τελικώς τίποτα από τα παραπάνω δεν συνέβη με τον τρόπο που φανταστήκαμε.

Τον Φεβρουάριο του '22, ο καθηγητής του τμήματος Ζήσης Κοτιώνης, με την Ευθυμία Δημητρακοπούλου, την Κατερίνα Κρίτου και την Βάσια Λύρη, μας προσκάλεσαν να οργανώσουμε ένα δεκαήμερο κατασκευαστικό εργαστήριο, κατά το οποίο θα υπήρχαν άτομα από όλη την χώρα και θα λάμβανε χώρο στο εργαστήριο του τμήματος. Το workshop πραγματοποιήθηκε την περίοδο 6-15/4/2022 και είχε τον τίτλο "Domestic Assemblage II". Την τελευταία μέρα πραγματοποιήθηκε έκθεση με τα παραγόμενα του δεκαήμερου (υπαίθρια καθίσματα), σε εξωτερικό χώρο του πανεπιστημίου, στην οποία συμμετείχαν και τα 26 άτομα που έλαβαν μέρος στα σεμινάρια και τους κατασκευαστικούς πειραματισμούς. Σε αυτό το σημείο αξίζει να επισημανθεί πως από εκείνες τις μέρες, μέχρι και το πέρας του εξαμήνου, το εργαστήριο αναβίωσε εξολοκλήρου. Αρχικά, η χρηματοδότηση του πανεπιστημίου, μας βοήθησε στο να επιδιορθώσουμε και να εξελίξουμε την ποιότητα του εξοπλισμού. Δηλαδή ό,τι αφορά την ποιότητα των μηχανημάτων, τις περισσότερες επιλογές σε εργαλεία και αναλώσιμα, καθώς και την ασφαλέστερη εξυπηρέτηση περισσότερων ατόμων σε μικρότερο χρονικό διάστημα. Καθ' όλη την διάρκεια της προετοιμασίας υπήρχε πλήθος κόσμου στον χώρο, με αποτέλεσμα αρκετά νέα

άτομα να ενημερωθούν για το τι συμβαίνει εκεί (πολλά άτομα δεν γνώριζαν για την ύπαρξη του εργαστηρίου ή για το ότι μπορούν να το επισκεφτούν ελεύθερα). Την ίδια περίοδο, μέχρι και το τέλος της εξεταστικής του Ιουνίου του '22, θα μπορούσαμε να πούμε πως πλέον είχε περάσει ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των ατόμων του τμήματος, ενώ καθηγήτριες/τες είχαν πλέον ενημερωθεί και ενημερώσει τα παιδιά για την λειτουργία του εργαστηρίου. Πλέον, τον Σεπτέμβρη της ίδιας χρονιάς, ο χώρος είναι έτοιμος και λειτουργικός (σε ικανοποιητικό βαθμό), τα θεμέλια έχουν μπει και αυτό που μένει είναι να δούμε εάν τα ενδιαφερόμενα για την διαχείριση του χώρου άτομα (παλιά και νεότερα) θα συνεχίσουν το έργο, όπως και εάν θα βρουν την απαραίτητη στήριξη από τις αρμόδιες πανεπιστημιακές αρχές.

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Καπναποθήκη Εθνικού Οργανισμού Καπνού στο Βόλο

Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΧΩΡΟ

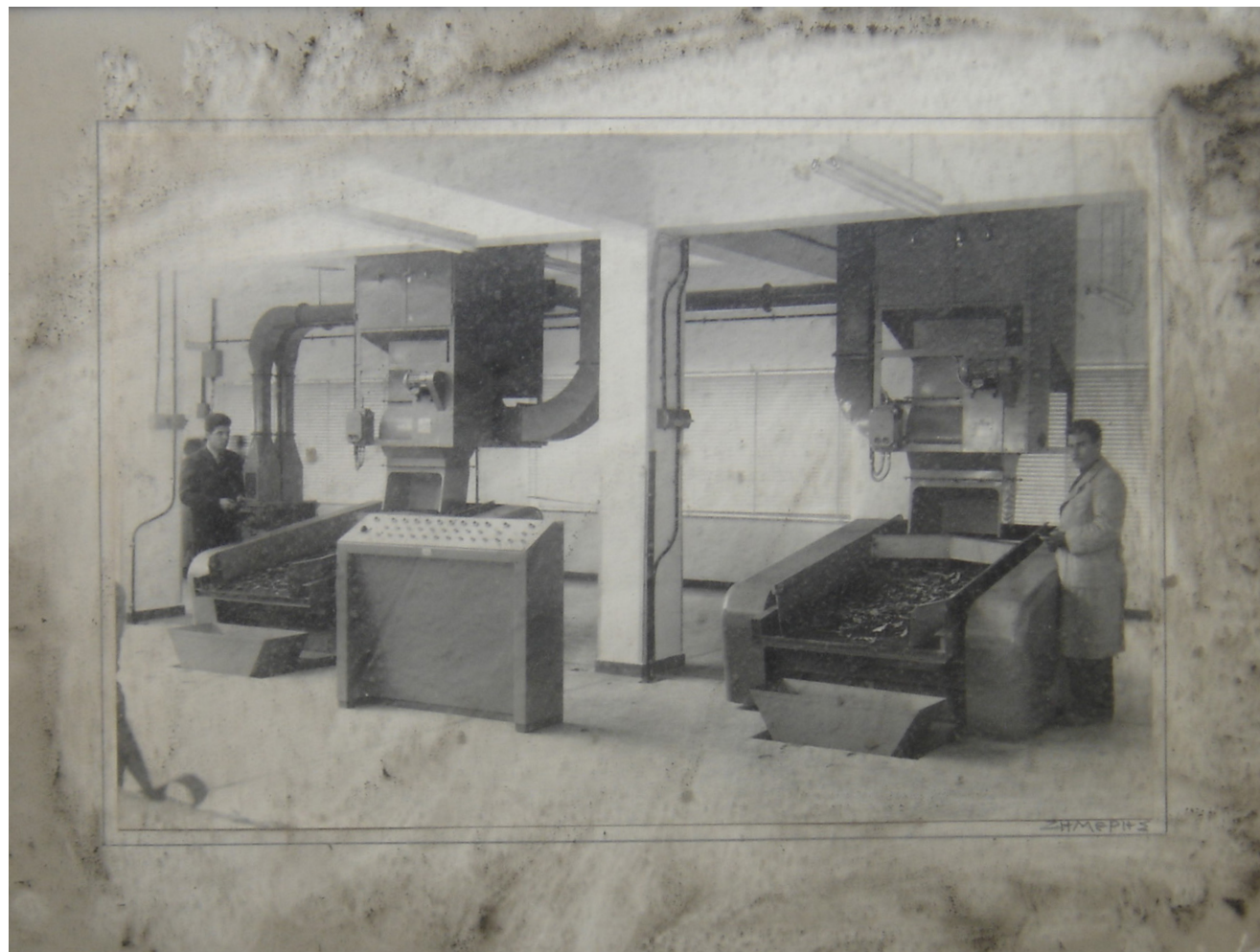
Το φθινόπωρο του '19 συγκροτήσαμε μια ομάδα 10 ατόμων, από την Αρχιτεκτονική Σχολή του Βόλου, με σκοπό την δημιουργία Κατασκευαστικής Κολεκτίβας προκειμένου να πραγματοποιήσουμε ορισμένα πιλοτικά εργαστήρια κατασκευών μικρής κλίμακας. Από τις πρώτες συζητήσεις παρατηρήσαμε πως υπήρχε ένας κοινός προβληματισμός, αναφορικά με την έλλειψη εργαστηριακών χώρων για άτομα που προσπαθούσαν να ασχοληθούν ερασιτεχνικά με τις κατασκευές. Μέχρι τότε, όλα μας είχαμε πειραματιστεί, με παρόμοιες εργασίες, σε ακατάλληλο περιβάλλον (σε κατοικίες, στα πεζοδρόμια κάτω από τα διαμερίσματα μας, στον προαύλιο χώρο της σχολής κ.ά.).

Για να δημιουργηθεί όντως η ομάδα, απαραίτητη προϋπόθεση ήταν να βρεθεί ένα κοινόχρηστο και φιλόξενο μέρος στο οποίο θα μπορούσαμε να συγκεντρώσουμε τον απαραίτητο εξοπλισμό (βασικά αναλογικά και ηλεκτρονικά εργαλεία κατασκευών, υλικά σε απόθεμα). Η αναζήτηση κάποιου τέτοιου χώρου στο πανεπιστήμιο, παρά την εκτενή αναζήτηση δεν ευδοκίμησε. Ενώ οι εγκαταστάσεις του πανεπιστημίου προέβλεπαν εργαστηριακές αίθουσες, εκείνη την περίοδο δεν λειτουργούσαν ή είχαν αλλάξει χρήση. Κατ' επέκταση, η ομάδα αναζήτησε την απάντηση εκτός πανεπιστημίου, με βασική προϋπόθεση ο χώρος να βρίσκεται κοντά στο κέντρο του Βόλο και να είναι προσβάσιμος. Δημιουργήθηκαν ορισμένες ομάδες εργασίας για

την αναζήτηση χώρων, μέσα από αγγελίες, ερωτήσεις στην τεχνική υπηρεσία του πανεπιστημίου, αναζήτηση εγκαταλελειμμένων χώρων της πόλης, στους οποίους θα μπορούσαμε να έχουμε πρόσβαση σε συνεννόηση με τον ιδιοκτήτη κλπ.

Για να δημιουργηθεί όντως η ομάδα, απαραίτητη προϋπόθεση ήταν να βρεθεί ένα κοινόχρηστο και φιλόξενο μέρος στο οποίο θα μπορούσαμε να συγκεντρώσουμε τον απαραίτητο εξοπλισμό (βασικά αναλογικά και ηλεκτρονικά εργαλεία κατασκευών, υλικά σε απόθεμα). Η αναζήτηση κάποιου τέτοιου χώρου στο πανεπιστήμιο, παρά την εκτενή αναζήτηση δεν ευδοκίμησε. Ενώ οι εγκαταστάσεις του πανεπιστημίου προέβλεπαν εργαστηριακές αίθουσες, εκείνη την περίοδο δεν λειτουργούσαν ή είχαν αλλάξει χρήση. Κατ' επέκταση, η ομάδα αναζήτησε την απάντηση εκτός πανεπιστημίου, με βασική προϋπόθεση ο χώρος να βρίσκεται κοντά στο κέντρο του Βόλο και να είναι προσβάσιμος. Δημιουργήθηκαν ορισμένες ομάδες εργασίας για την αναζήτηση χώρων, μέσα από αγγελίες, ερωτήσεις στην τεχνική υπηρεσία του πανεπιστημίου, αναζήτηση εγκαταλελειμμένων χώρων της πόλης, στους οποίους θα μπορούσαμε να έχουμε πρόσβαση σε συνεννόηση με τον ιδιοκτήτη κλπ.

Η αναζήτηση για καιρό δεν απέδιδε καρπούς, με αποτέλεσμα το δυναμικό της ομάδας να φθίνει. Τελικώς, ανακαλύψαμε έναν χώρο, που μάθαμε πως είχε χρησιμοποιηθεί από το πανεπιστήμιο μερικές φορές στο παρελθόν για εκδηλώσεις, εκθέσεις, μαθήματα και σεμινάρια. Το συγκεκριμένο κτήριο κτίστηκε την περίοδο 1959-61, κατασκευασμένο από οπλισμένο σκυρόδεμα, . Ενώ αρχικά προοριζόταν για καπνοβιομηχανία, κατέληξε να χρησιμοποιείται ως καπναποθήκη του Εθνικού Οργανισμού Καπνού, λόγω της όχλησης που προκαλούσαν τα μηχανήματα στην γειτονιά. Στο ίδιο συγκρότημα στεγάστηκαν παράλληλα τα γραφεία της Περιφερειακής Διεύθυνσης Ε.Ο.Κ. Βόλου, καθώς και η κατοικία του Διευθυντή της Περιφερειακής Διεύθυνσης, η οποία πλέον έχει μετατραπεί σε Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Μαγνησίας. Με το κλείσιμο της βιομηχανίας το 1991, παραχωρήθηκε σε πρώτη φάση στο Υπουργείο Γεωργίας, το οποίο με την σειρά του το παραχώρησε στην Νομαρχία της Μαγνησίας και κατ' επέκταση στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

ΠΗΓΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ : ΟΜΑΔΑ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΒΙΡΤΖΙΝΙΑ

Η ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΕΝΟΣ ΟΡΟΦΟΥ ΤΗΣ ΚΑΠΝΑΠΟΘΗΚΗΣ

Σαν πρώτο βήμα, ήρθαμε σε επαφή με το αρμόδιο τμήμα της περιφέρειας, το οποίο μας ενημέρωσε πως η τελευταία σύμβαση με το πανεπιστήμιο είχε γίνει σχετικά πρόσφατα. Το Π.Θ. είχε εξασφαλίσει χρηματοδότηση για την ανακαίνιση του ενός εκ των επτά ορόφων της πρώην καπναποθήκης, με αποτέλεσμα την περίοδο που μας ενδιέφερε, ο χώρος να ήταν πλήρως λειτουργικός, καθαρισμένος, με διαθέσιμες παροχές νερού και ρεύματος, σε αντίθεση με το υπόλοιπο κτήριο που παρέμενε αφρόντιστο για δεκαετίες. Η τελευταία δράση (και το αίτιο της χρηματοδότησης) που πραγματοποιή-

ήθηκε στον συγκεκριμένο όροφο, ήταν μια σειρά από εκδηλώσεις και σεμινάρια επιχειρηματικότητας από καθηγητές του Τμήματος Χωροταξίας και του Τμήματος Οικονομικών Σπουδών. Η σύμβαση εκείνη της Περιφέρειας με το Πανεπιστήμιο ήταν ακόμα ενεργή και συνεπώς, με την παρότρυνση των αρμόδιων της Περιφέρειας, ήρθαμε σε επικοινωνία με τους υπεύθυνους καθηγητές και τελικώς, αποκτήσαμε την προσδοκώμενη πρόσβαση στον χώρο με όλες τις τυπικές διαδικασίες (στοιχεία, υπογεγραμμένοι όροι για την πρόσβαση μας κλπ.). Εκείνη την περίοδο η ομάδα των 10 είχε περιοριστεί άτυπα σε πολύ λιγότερα άτομα χωρίς να μπορούμε να ορίσουμε με σαφήνεια πόσοι ήταν ενεργοί ή πόσο ενεργοί ήταν όσοι ήταν.

Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΠΝΑΠΟΘΗΚΗΣ

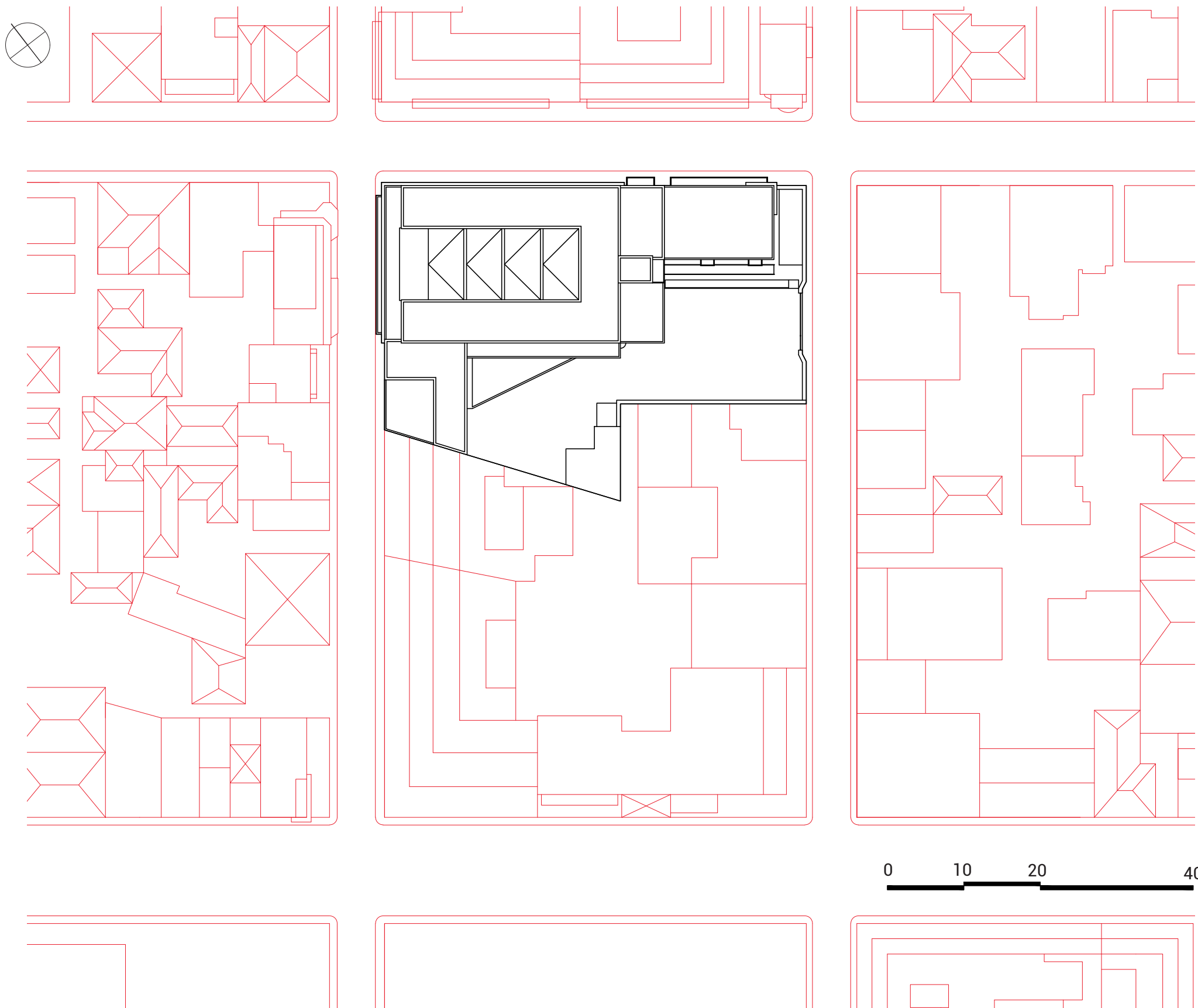
Με την είσοδο μας στον χώρο βρήκαμε μπροστά μας ένα κτήριο το οποίο με την σειρά των ορόφων είχε ως εξής:

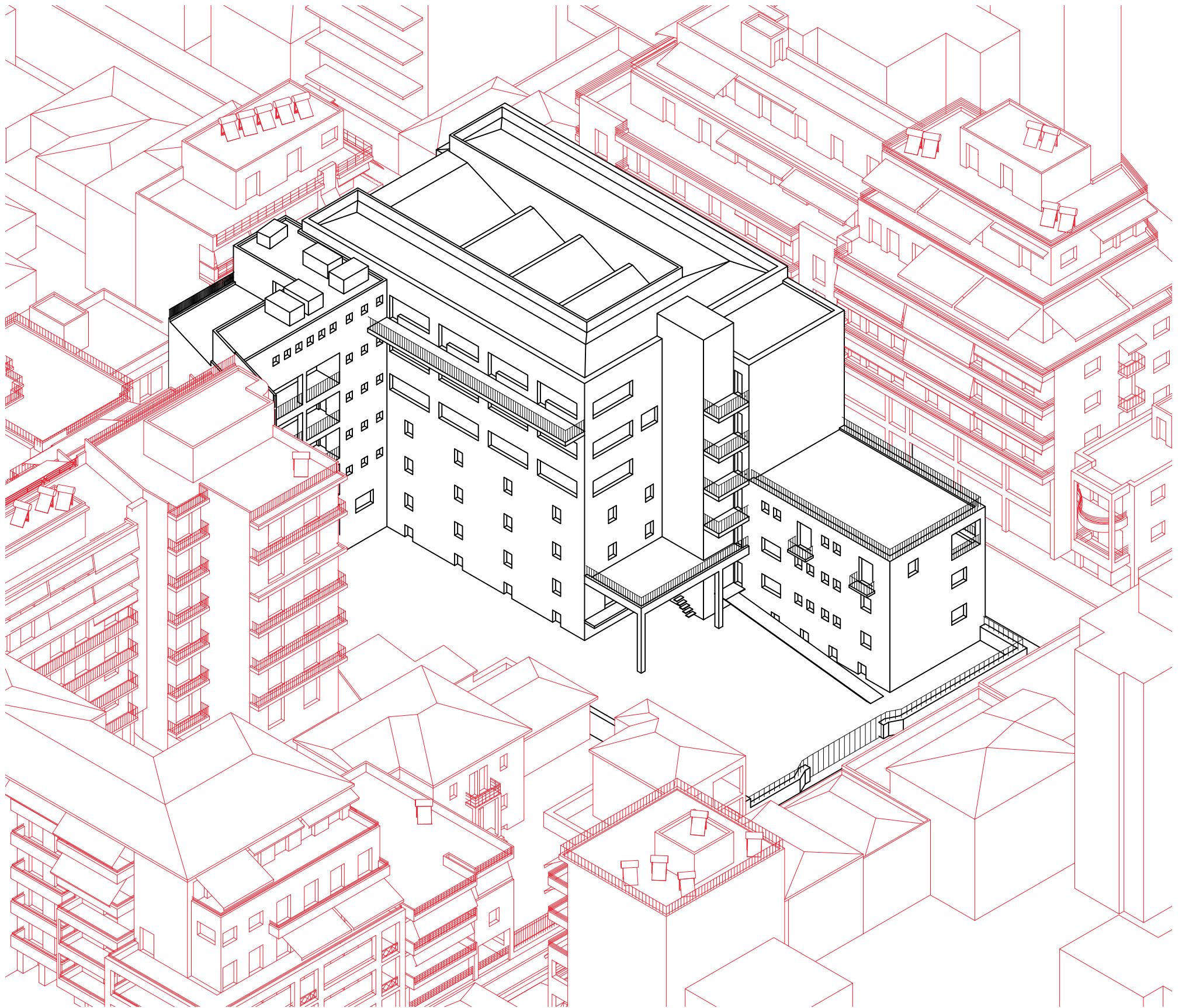
Το κλιμακοστάσιο, από το οποίο είχαμε πρόσβαση εμείς, βρίσκεται επί της οδού Ογλ και διαχωρίζει το κτήριο σε 2 τμήματα. Από την μία, βρίσκονται αυτά που θα λέγαμε κύριοι χώροι του κτηρίου, με οπτική προς την οδό Α. Γαζή και τον ακάλυ-

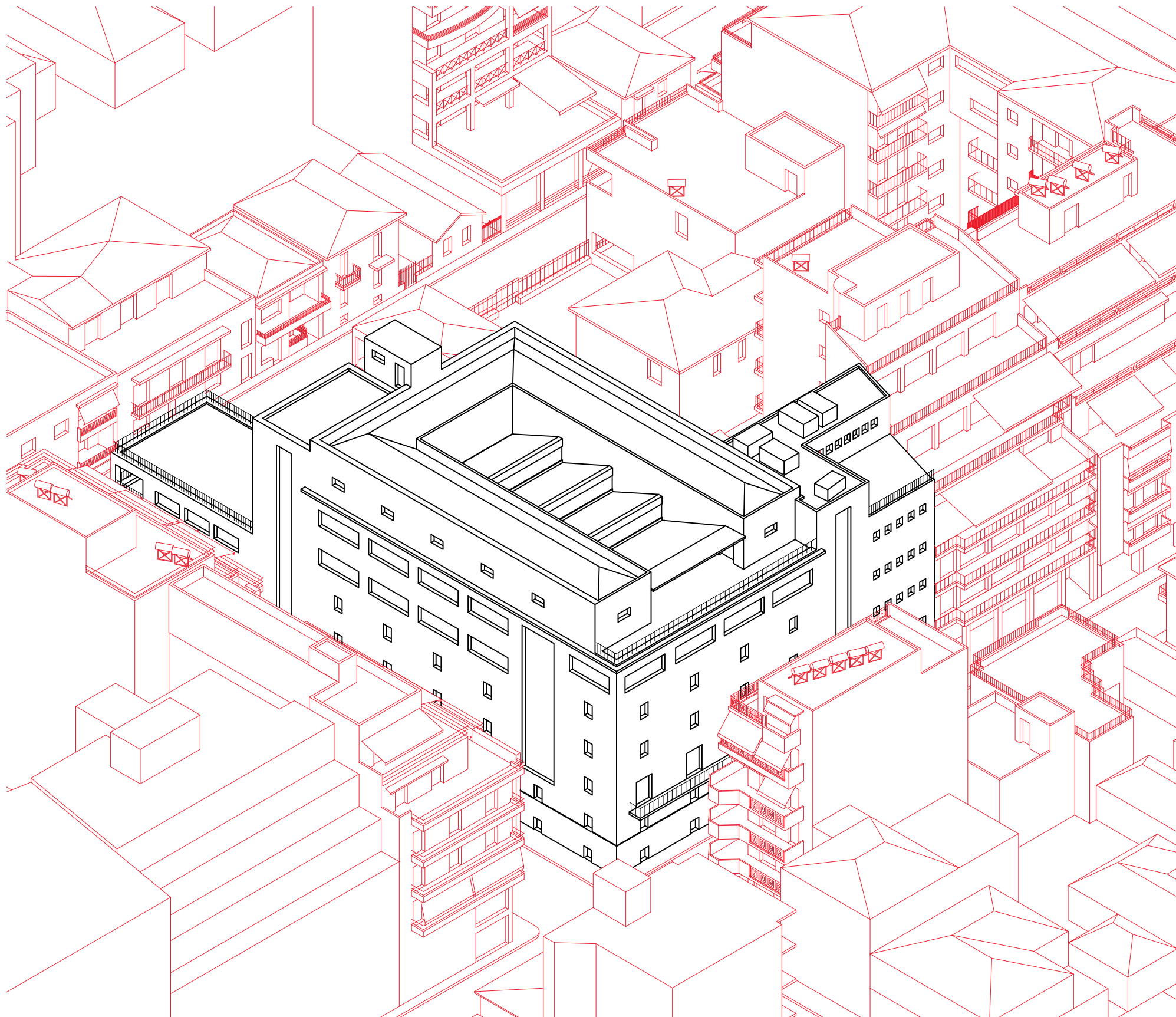
πτο. Από την άλλη πλευρά του κλιμακοστασίου, βρίσκονται οι βοηθητικοί χώροι του κτηρίου (wc, αποθήκες) και έχει οπτική προς την οδό Ογλ και τον ακάλυπτο. Στην πενταόροφη οικοδομή υπάρχει ένα ακόμα κλιμακοστάσιο επί της οδού Α. Γαζή, όπου εκεί βρίσκεται και ο παλιός ανελκυστήρας. Το συγκεκριμένο κλιμακοστάσιο ενοποιεί την Διεύθυνση της Πρωτοβάθμιας (πρώην κατοικία Διευθυντή) με τους κύριους χώρους της καπναποθήκης. Σήμερα, υπάρχει πόρτα στον δεύτερο

όροφο του κλιμακοστασίου, που περιορίζει την πρόσβαση στους επόμενους ορόφους της καπναποθήκης.

Στις επόμενες σελίδες ακολουθεί το τοπογραφικό σχέδιο του οικοδομικού τετραγώνου, η άποψη της γειτονιάς καθώς και τα σχέδια αναπαράστασης της υφιστάμενης κατάστασης του κτηρίου και οι παρεμβάσεις μας σε αυτό.

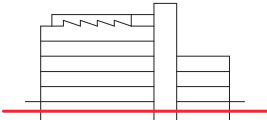
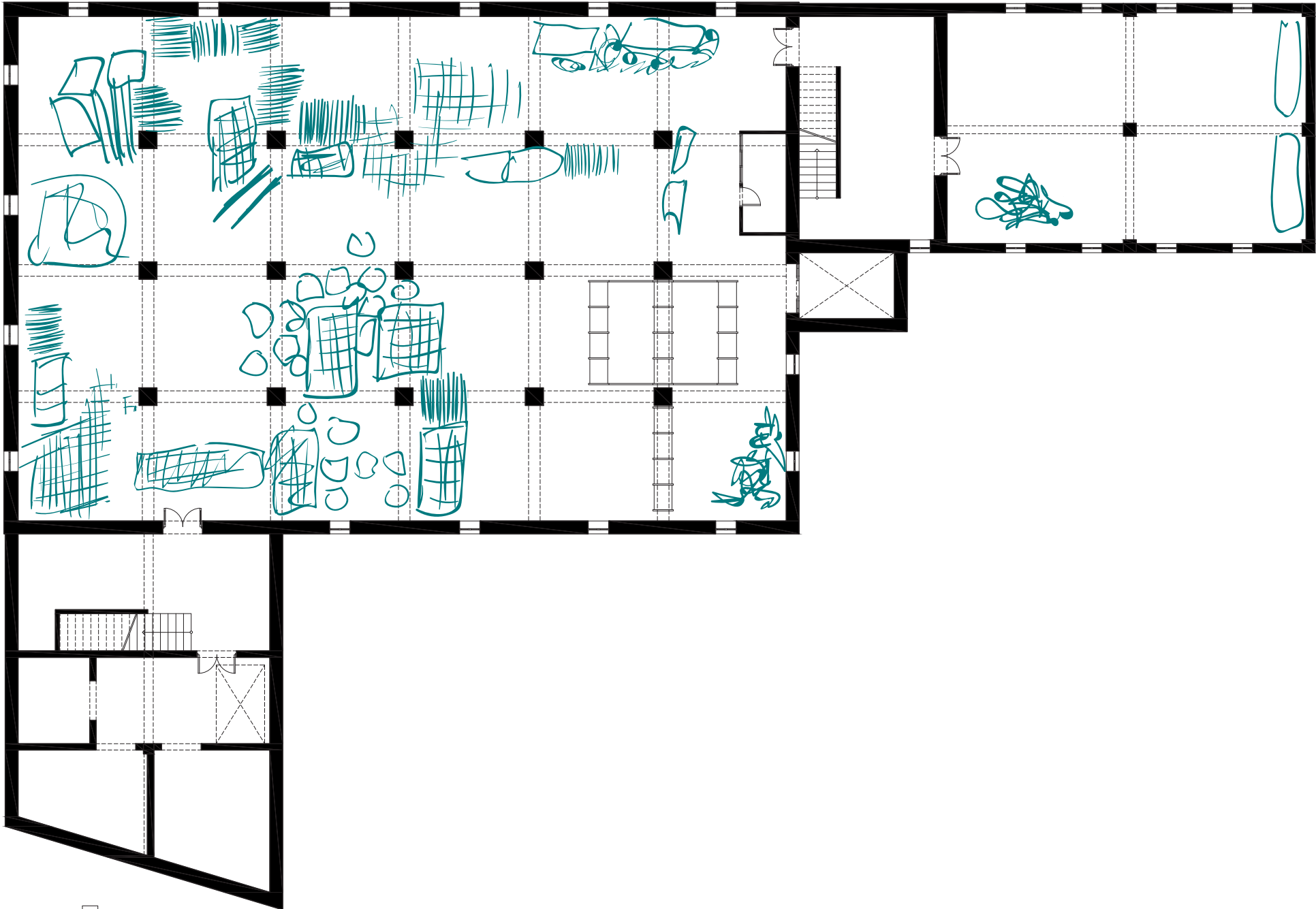

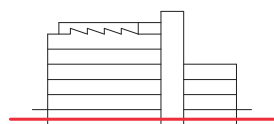
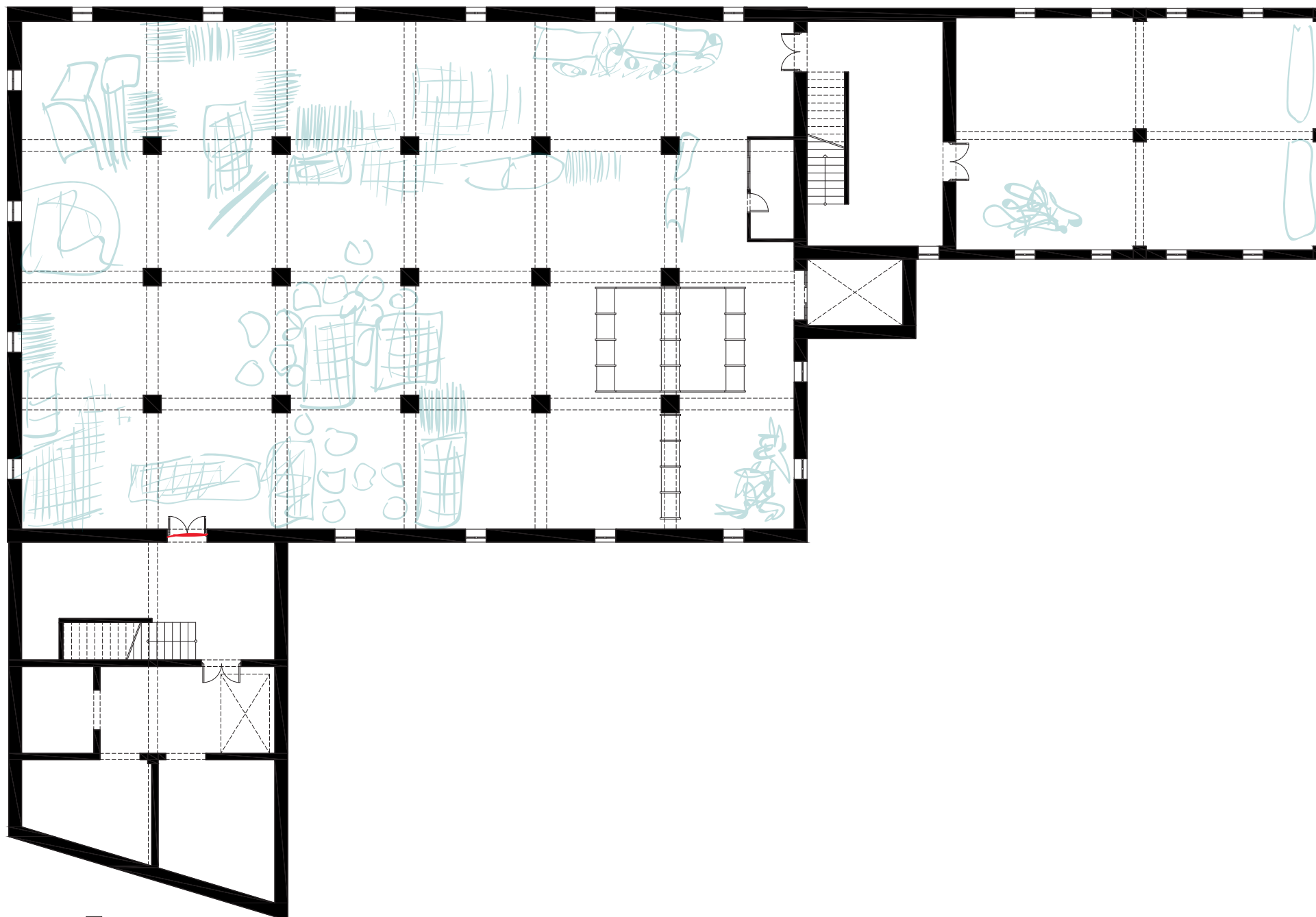

ΥΠΟΓΕΙΟ

Για καιρό δεν ήμασταν σε θέση να γνωρίζουμε τι υπήρχε εκεί, καθώς η πρόσβαση από το κλιμακοστάσιο που χρησιμοποιούσαμε ήταν αποκλεισμένη με λουκέτο. Μήνες αργότερα άτομο της ομάδας κατάφερε να βρεθεί στον χώρο για ελάχιστο χρόνο, μαζί με υπεύθυνους του πανεπιστημίου και μας μετέφερε πως ο όροφος χρησιμοποιούταν ως αποθήκη ιστορικών αρχείων του Π.Θ. και των γραφείων της πρωτοβάθμιας.

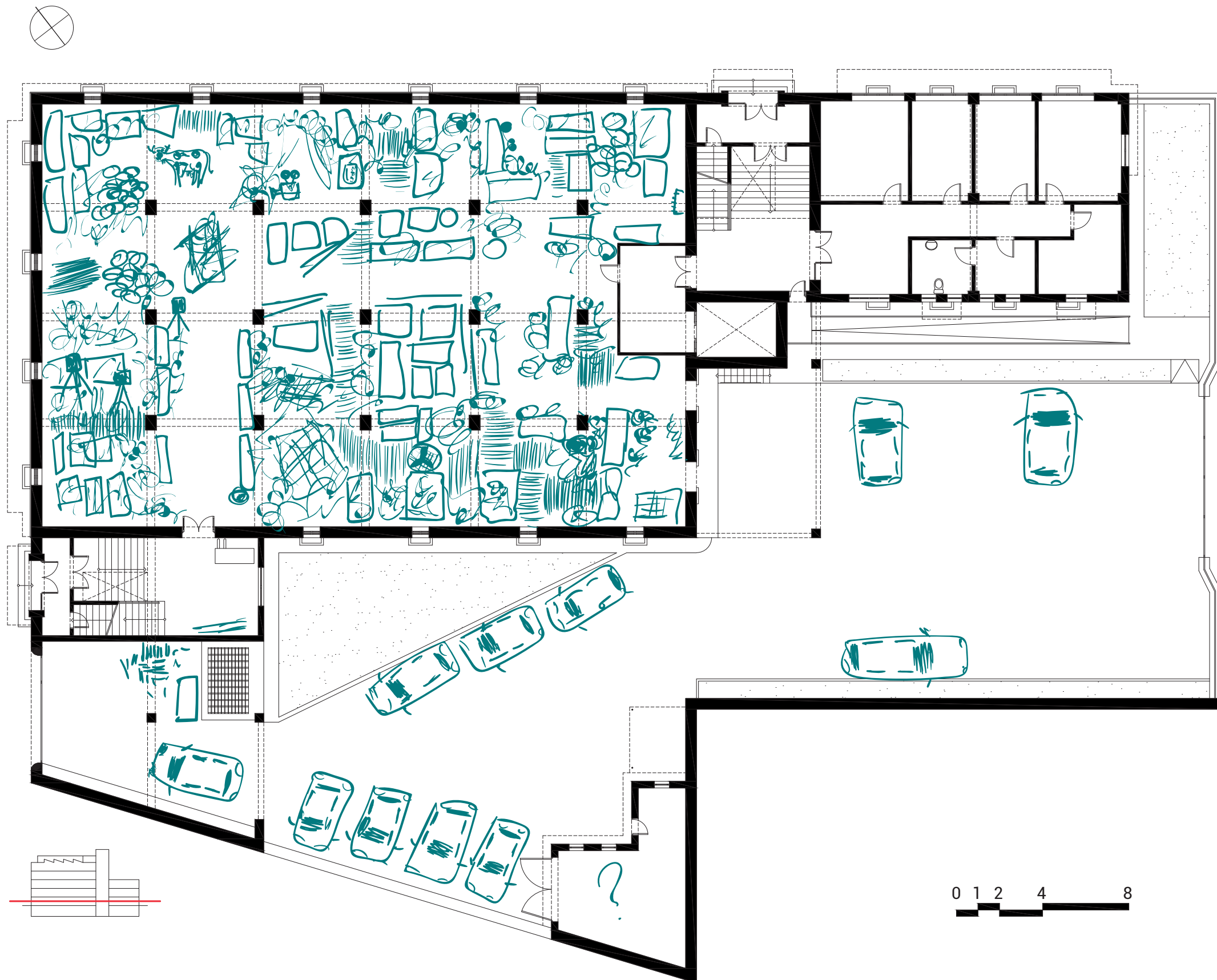

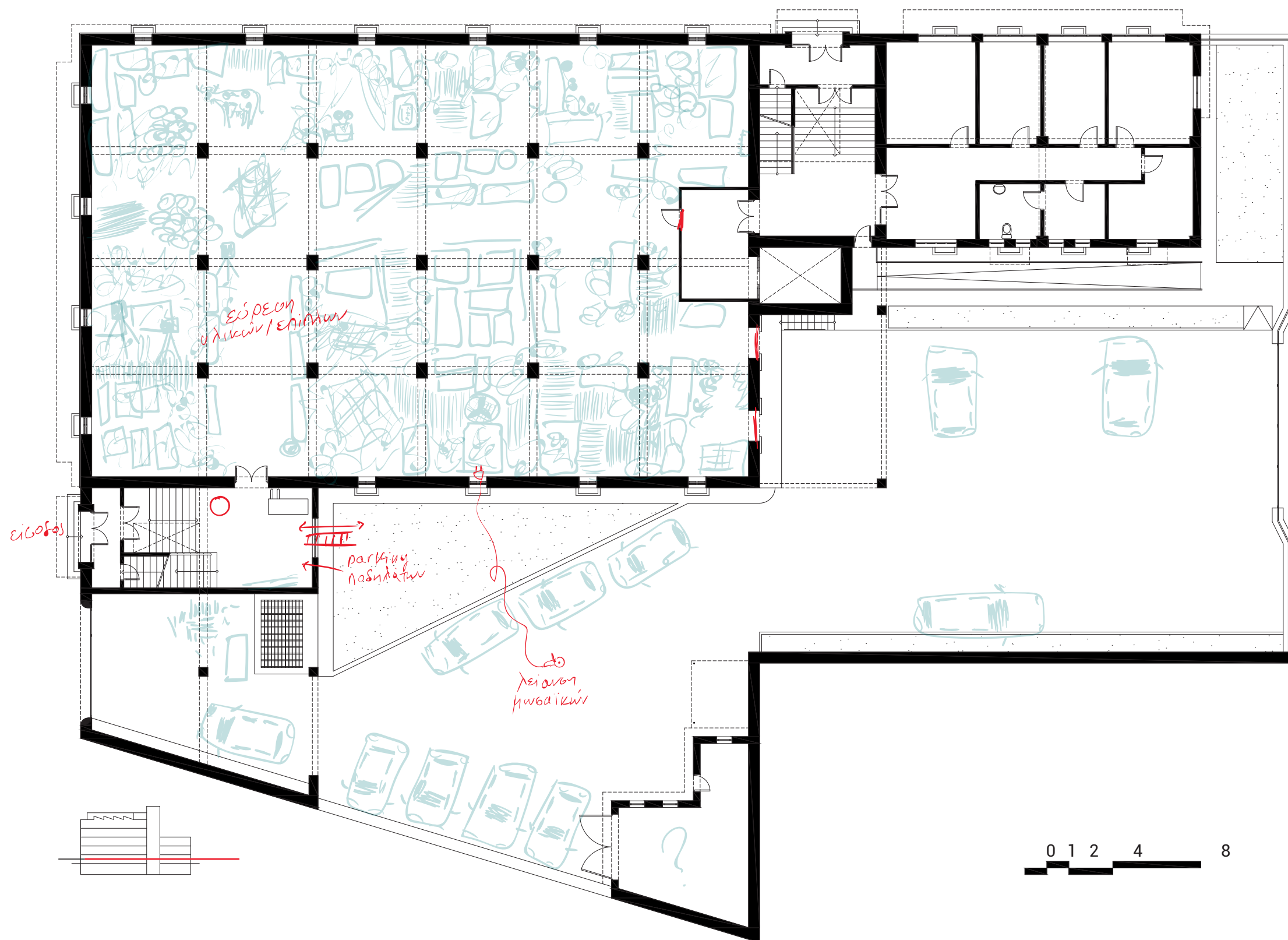

ΠΡΩΤΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

Λειτουργούσε πιθανότατα ως αποθήκη διάφορων αντικειμένων ιδιοκτησίας της Νομαρχίας Μαγνησίας. Μέσα στον ενιαίο χώρο, του συγκεκριμένου ορόφου, μπορούσε να δει κανείς από τοπογραφικό εξοπλισμό (τρίποδα, παλιά σχέδια, πρίσματα), έπιπλα και εξοπλισμό γραφείου, παλιά ψυγεία και μονάδες κλιματισμού, ακόμα και άγνωστα σε εμάς αντικείμενα που αφορούσαν πιθανώς την κτηνοτροφική μονάδα της Νομαρχίας.

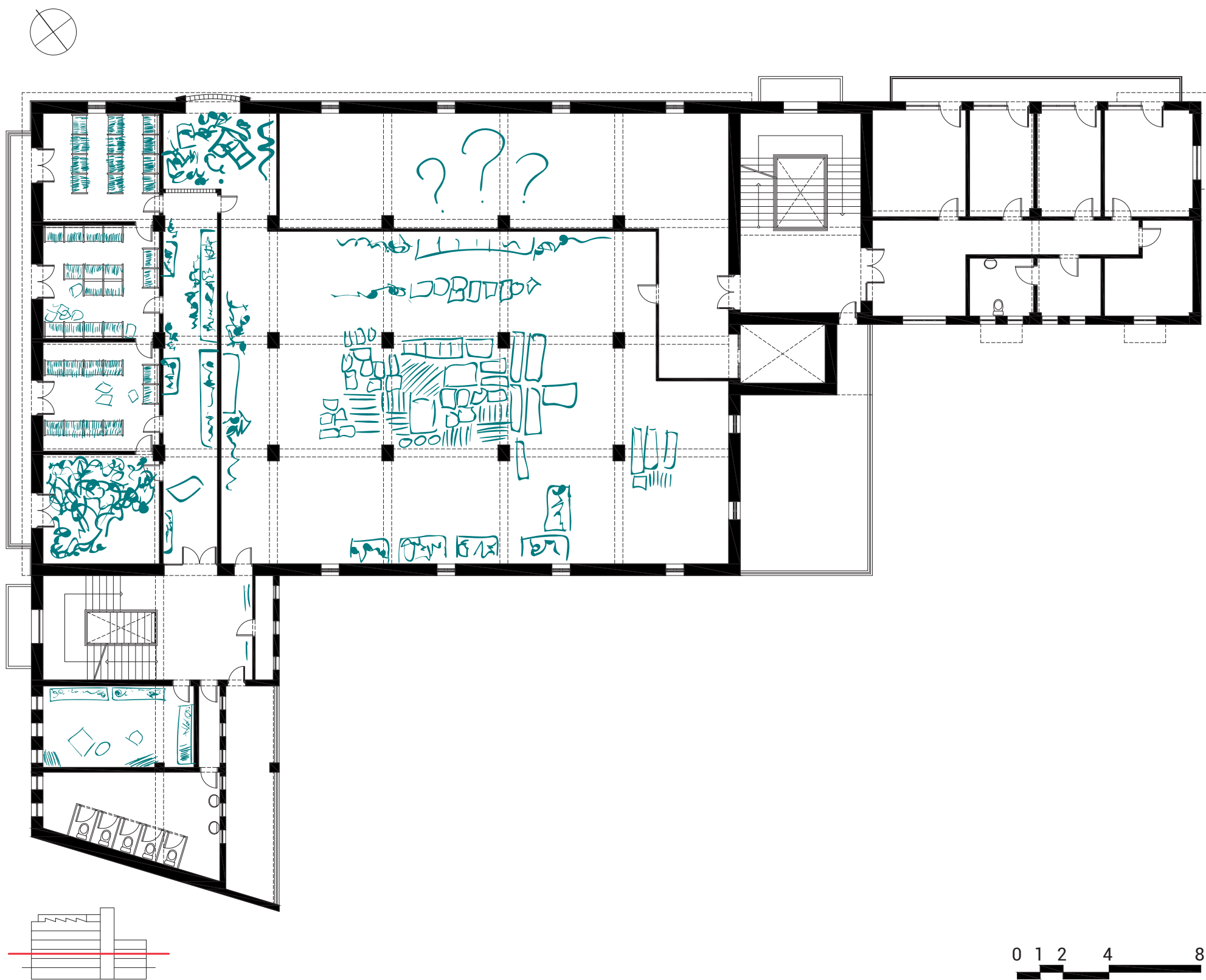

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

Σε μέρος αυτού του ορόφου υπήρχαν δωμάτια με βιβλιοθήκες γεμάτες αρχειοθετημένα έγγραφα των υπηρεσιών της Νομαρχίας, μέσα σε ταξινομημένους και μη φακέλους. Σε άλλο τμήμα του ορόφου υπήρχε χώρος με παραιτημένους εκτυπωτές και διάφορα μικρότερα είδη γραφείου. Σε μια επίσκεψη καθηγητριών/των της Αρχιτεκτονικής Σχολής ενημερωθήκαμε πως στον ίδιο χώρο είχε πραγματοποιηθεί η έκθεση «Imagine the City» το 2012, στην οποία συμμετείχε μεγάλος αριθμός ατόμων που φοιτούσαν εκείνη την περίοδο στην σχολή. Το υπόλοιπο τμήμα του ορόφου έμοιαζε λιγότερο ή και καθόλου αξιοποιημένο, από την περίοδο που σταμάτησε να λειτουργεί η καπναποθήκη. Η μόνη πληροφορία που έχουμε είναι ότι σε ορισμένα από τα δωμάτια ίσως να είχε δράσει το καλοκαίρι του 2007 η εικαστική ομάδα "Αμφιθέατρο Βιρτζίνια", όπου είχε επιμεληθεί την καταγραφή και την καταλογοποίηση ορισμένων χαρακτηριστικών αρχείων και αντικειμένων του χώρου, χωρίς να αλλοιώσει τα παλαικά του χαρακτηριστικά.

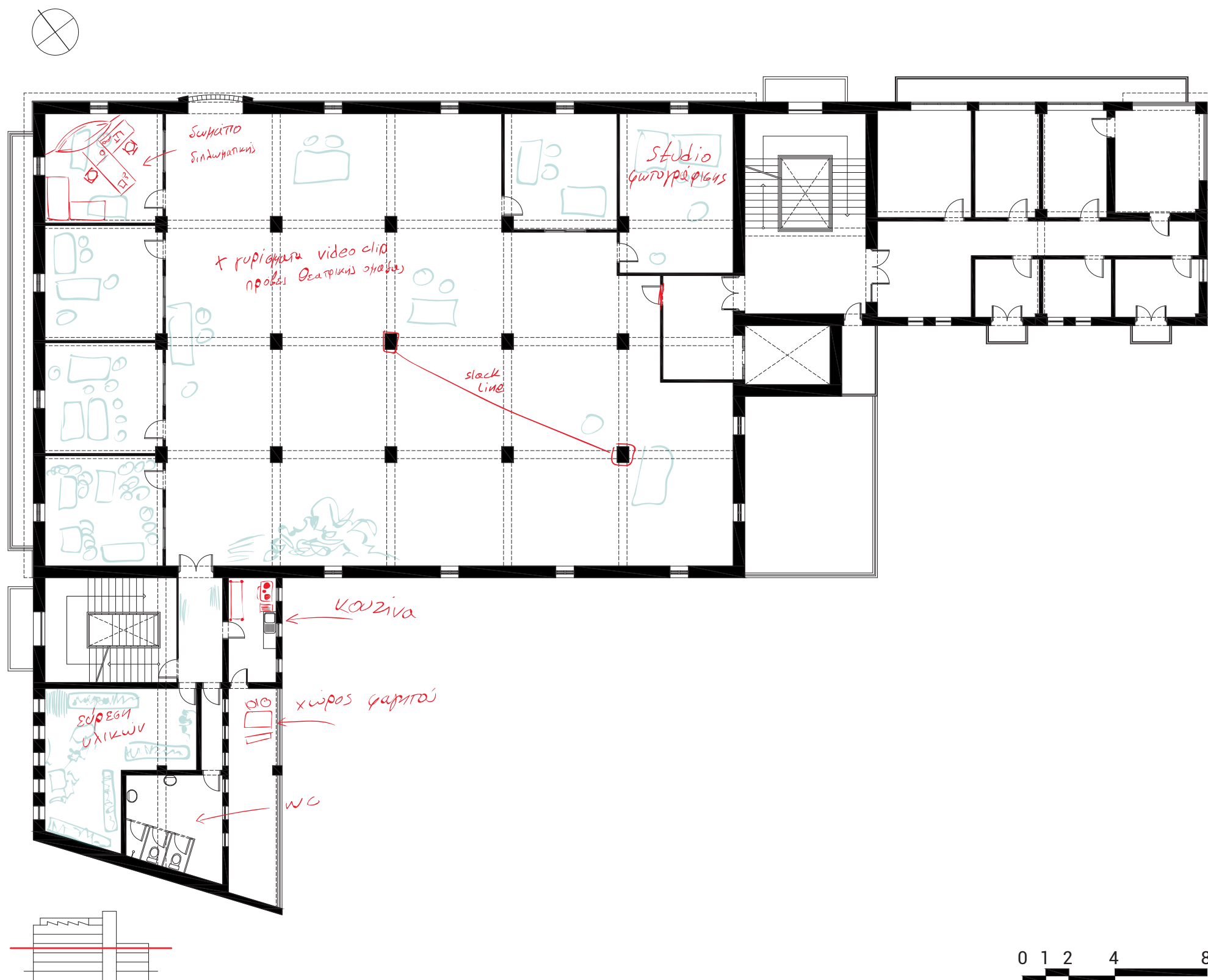

ΤΡΙΤΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

Ο όροφος αυτός ήταν κατά το μεγαλύτερο τμήμα του (πλην ενός δωματίου) ανακαινισμένος, βαμμένος λευκός, με νεότερες αίθουσες από γυψοσανίδα, γι' αυτό τον λόγο τον αποκαλούσαμε «του πανεπιστημίου» ή «καθαρός». Είναι ο χώρος όπου χρηματοδοτήθηκε το Πανεπιστήμιο για την σειρά σεμιναρίων επιχειρηματικότητας με τίτλο "Volos Start Up Weekend" και αργότερα ενημερωθήκαμε πως οι δράσεις εκεί σταμάτησαν, με την πρόφαση πως ο χώρος δεν προτιμήθηκε από τους φοιτητές. Στον όροφο υπήρχαν 6 νέες διαμορφωμένες αίθουσες με γραφεία, ένας μεγάλος ενιαίος, χωρίς ξεκάθαρη χρήση, ανακαινισμένη κουζίνα (με νεροχύτη και θερμοσίφωνο), καθώς και 2 διαθέσιμα wc με νεροχύτες. Αξίζει να σημειωθεί πως ο συγκεκριμένος όροφος ήταν ο μόνος όπου είχε διαθέσιμη παροχή νερού και ρεύματος. Το ρεύμα ήταν μεν διαθέσιμο και στους 0 και +1 ορόφους, αλλά οι διακόπτες τους ήταν κλειστοί. Τέλος υπήρχε ένα ακόμα δωμάτιο, το οποίο ήταν πιθανότατα αχρησιμοποίητο από την εποχή της καπναποθήκης.

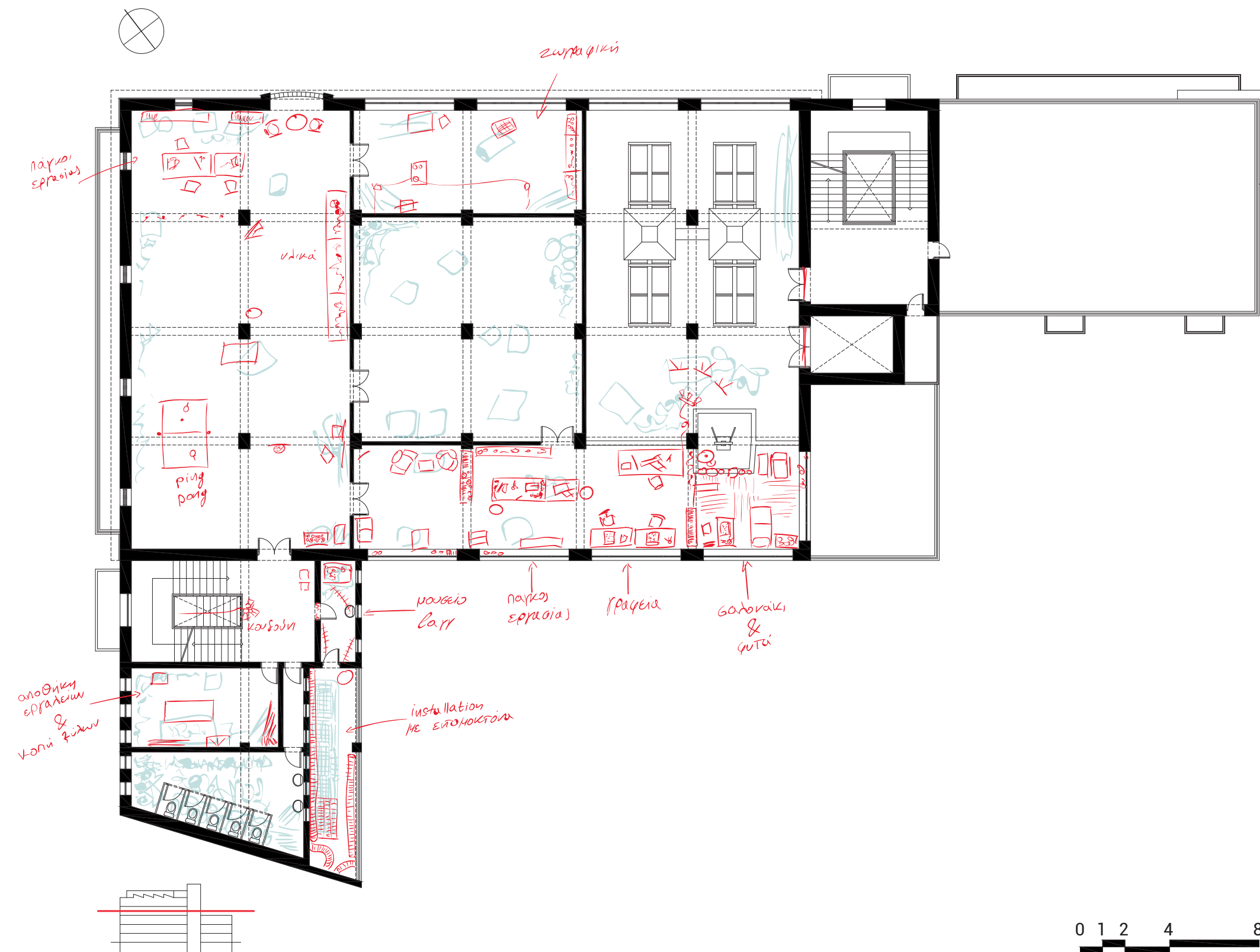

ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

Ο όροφος αυτός ήταν ο μόνος που ενώ διατηρούσε ορισμένα από τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της εποχής της καπνοβιομηχανίας, ήταν ακόμα σε αρκετά καλή κατάσταση (χωρίς μούχλα ή μεγάλα τμήματα κακοποιημένα από τον χρόνο) και για τους λόγους αυτούς προτιμήθηκε από τα περισσότερα μέλη της ομάδας. Ο όροφος αποτελείται από έναν μεγάλο ενιαίο χώρο, έναν μεσαίου μεγέθους με μεγάλα ανοίγματα προς τον ακάλυπτο και άλλα τέσσερα μικρότερα δωμάτια που θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν τις λειτουργίες που φανταζόμασταν.

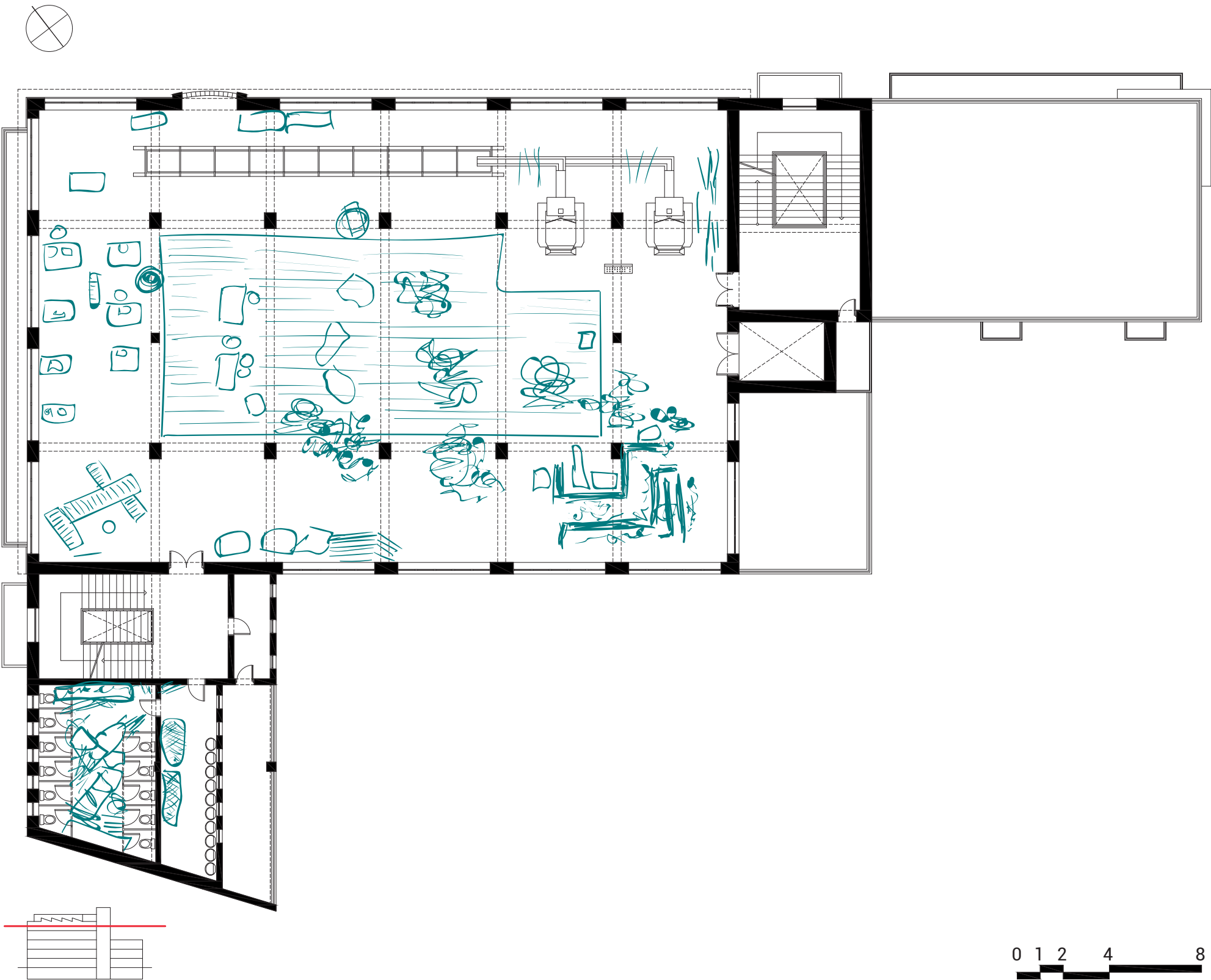

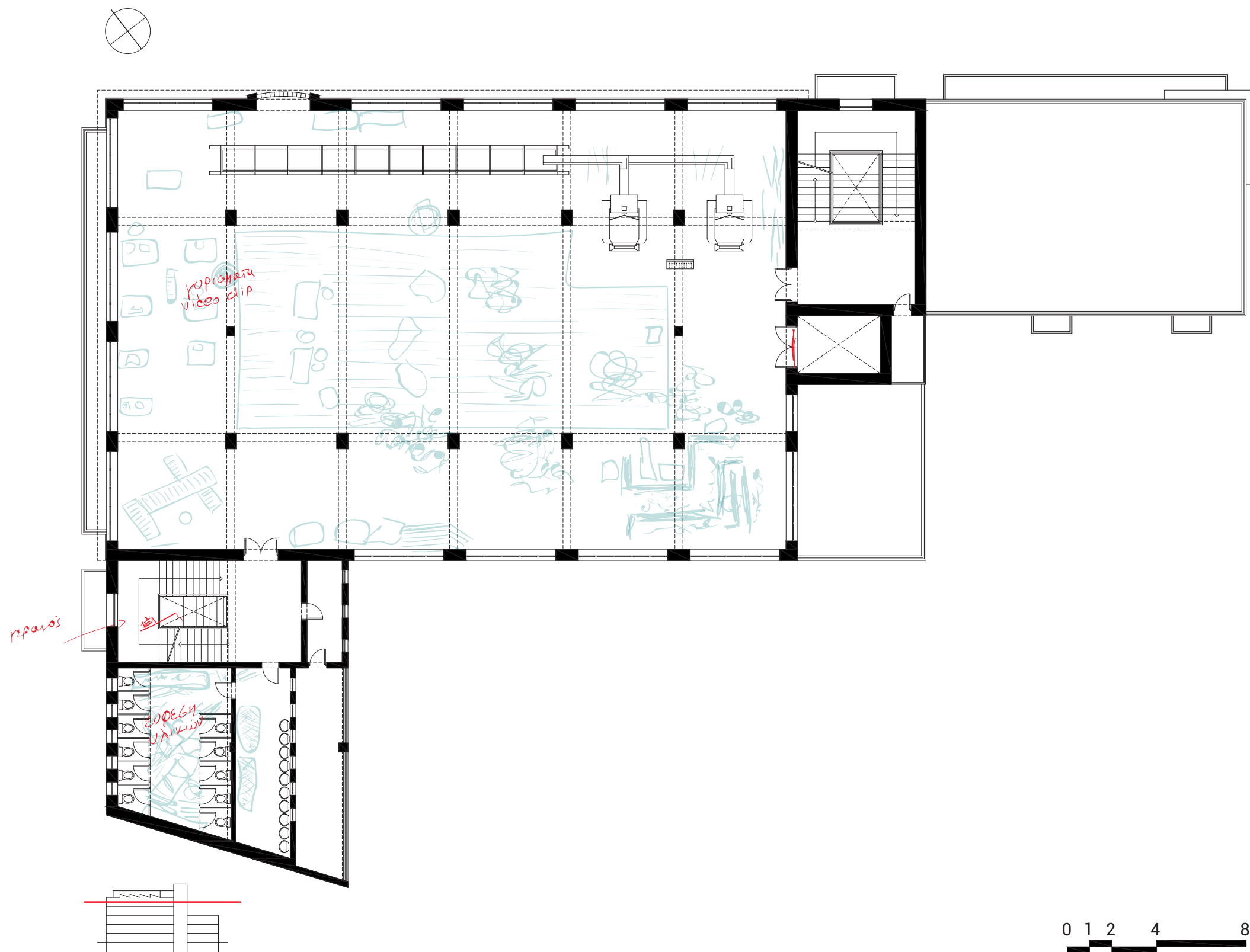

ΠΕΜΠΤΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

Εκείνος ο όροφος ήταν που είχε, από μια άποψη, το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, λόγω της χαρακτηριστικής βιομηχανικής στέγης και του καθαρά ενιαίου χώρου. Ήταν το μέρος που το 2007 η ομάδα "Αμφιθέατρο Βιρτζίνια" έδρασε περισσότερο, με σειρές από εγκαταστάσεις, δράσεις και εκδηλώσεις όπου τα ίχνη τους είναι εμφανέστατα μέχρι και σήμερα. Υπήρχαν ωστόσο 2 ακόμα βοηθητικά δωμάτια, γεμάτα με πεταμένα ξύλα και διάφορα αντικείμενα από την περίοδο της καπναποθήκης.

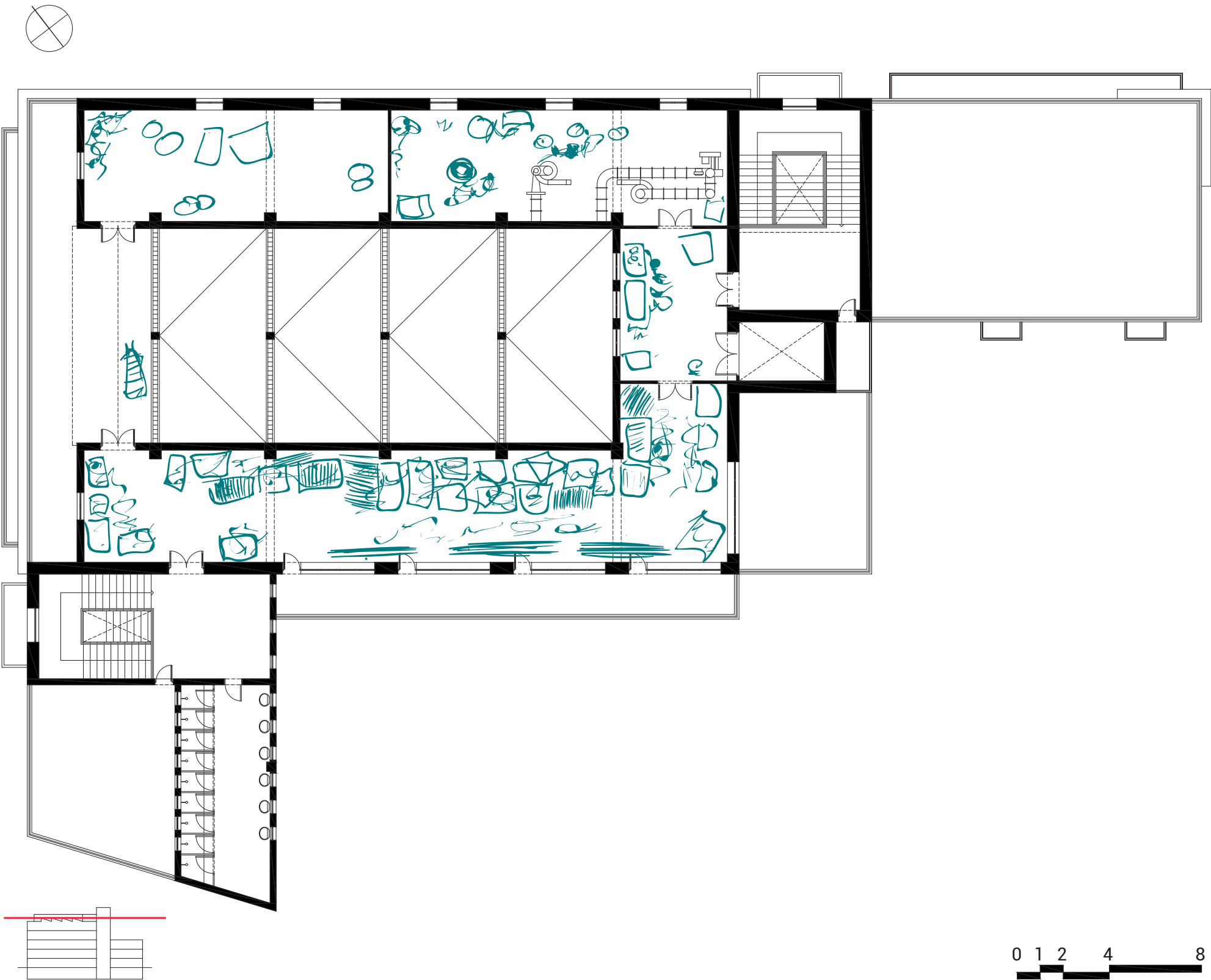

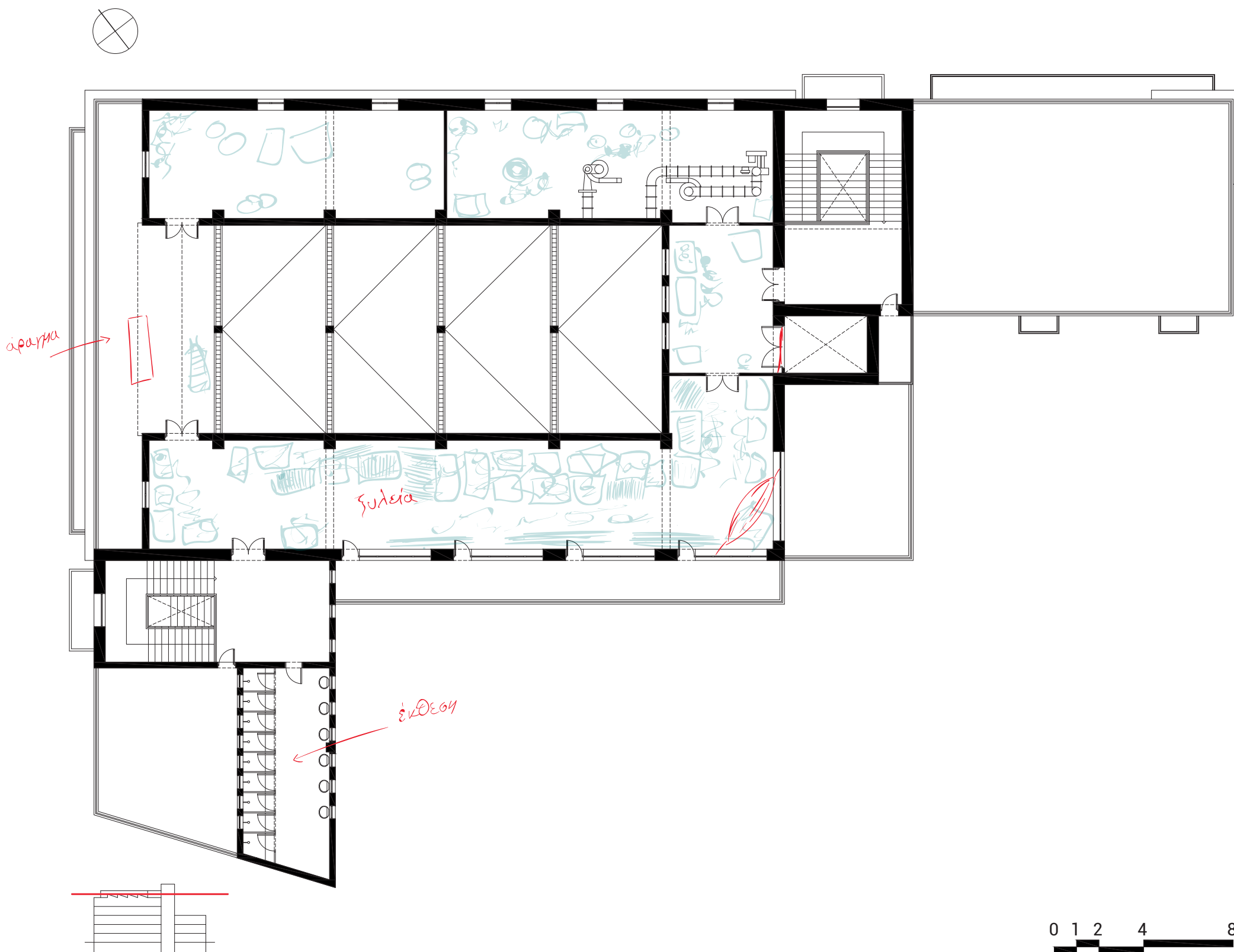

ΕΚΤΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

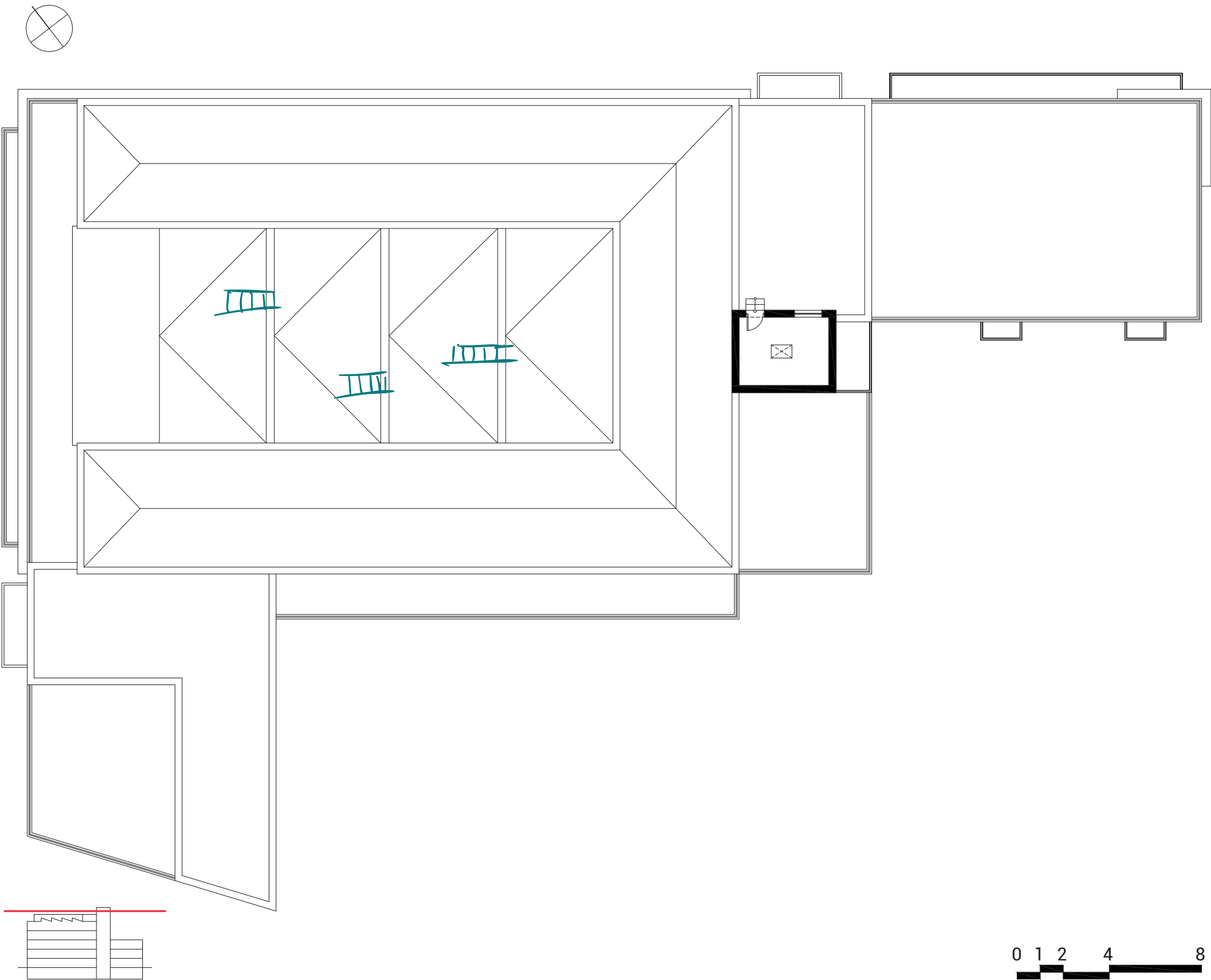
Ο τελευταίος όροφος του κτηρίου είναι και ο μικρότερος, καθώς εκτυλίσσεται περιμετρικά της βιομηχανικής στέγης, του από κάτω ορόφου σε σχήμα Π, αποτελούμενος από δύο πτέρυγες και έναν ενδιάμεσο χώρο με το κλιμακοστάσιο. Στην πρώτη πτέρυγα υπήρχαν χαρακτηριστικά μεγάλα ανοίγματα που ακολουθούσαν τις γραμμές των από κάτω ορόφων, ενώ η δεύτερη πτέρυγα έφερε μικρά δίφυλλα ανοίγματα με ξύλινα παντζούρια. Ο όροφος είναι διαχωρισμένος σε μακρόστενους χώρους, που στο σύνολο τους δημιουργούν πέντε δωμάτια, τα οποία αποτελούν αποθήκες ξυλείας, με το ένα από αυτά να είναι προσβάσιμο μόνο από εξωτερικό ελεύθερο δώμα. Στον ίδιο όροφο υπάρχει ακόμα ένα ελεύθερο δώμα, από το οποίο μπορεί κανείς να έχει πρόσβαση στο δώμα και στην στέγη του κτηρίου. Εκεί βρίσκονται πακτωμένα τα ντεπόζιτα του νερού, και αντιδιαμετρικά του κτηρίου υπάρχει ένα ακόμα ελεύθερο δώμα, όπου υφίσταται ο μηχανισμός του ανελκυστήρα.

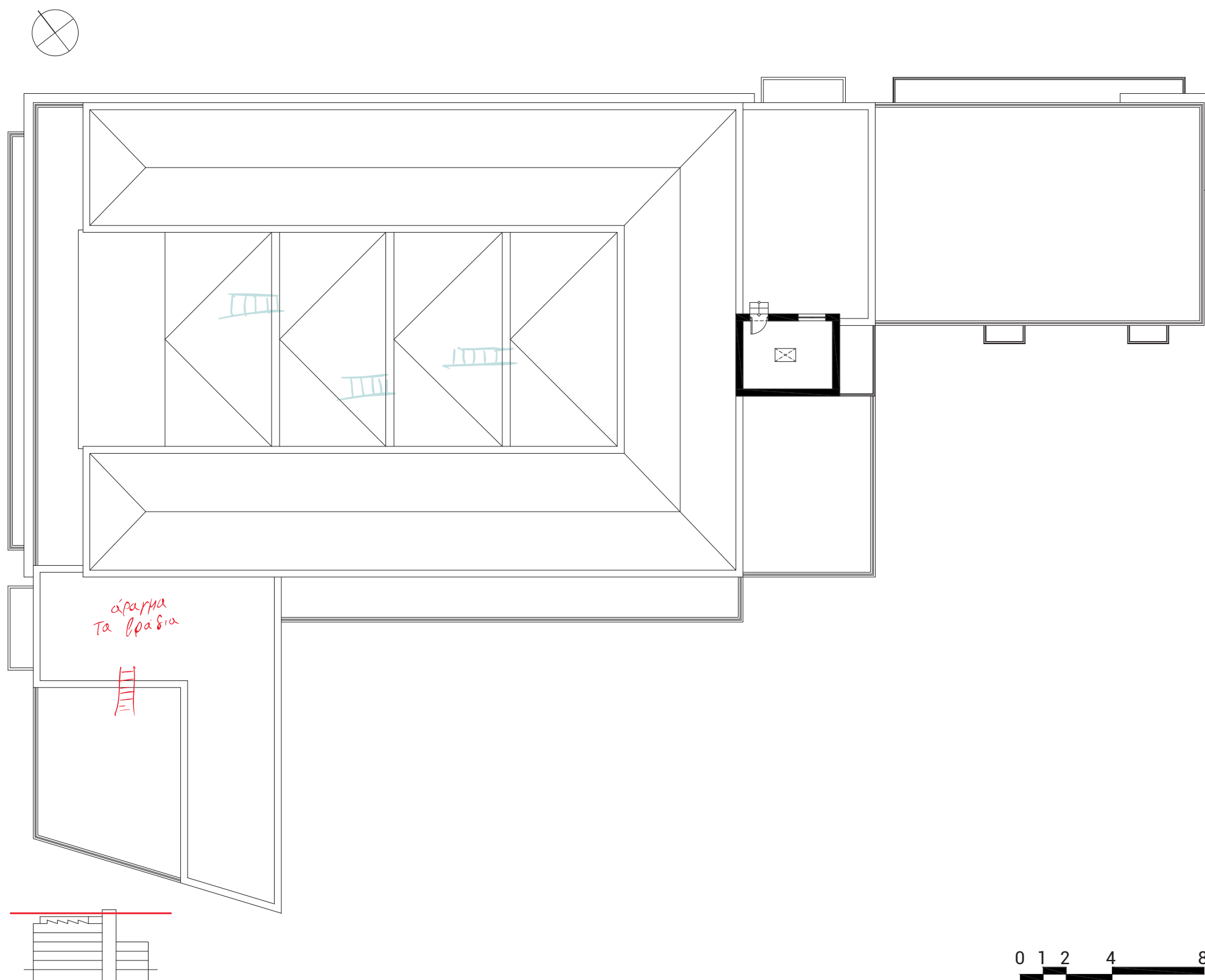

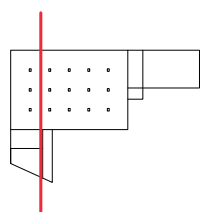

ΔΩΜΑ

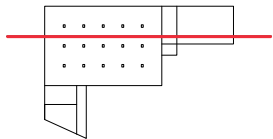

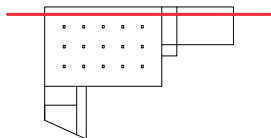
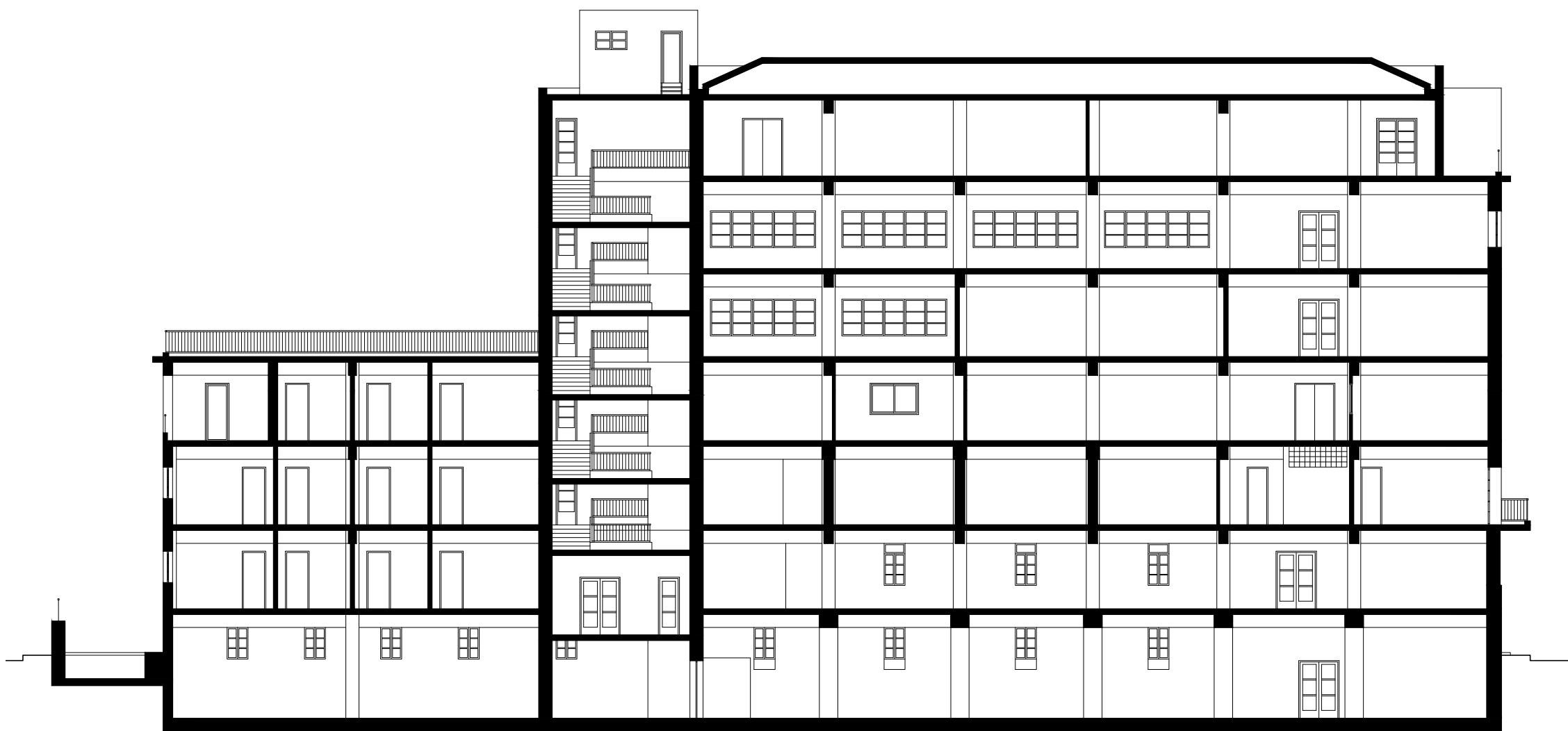

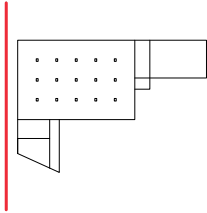
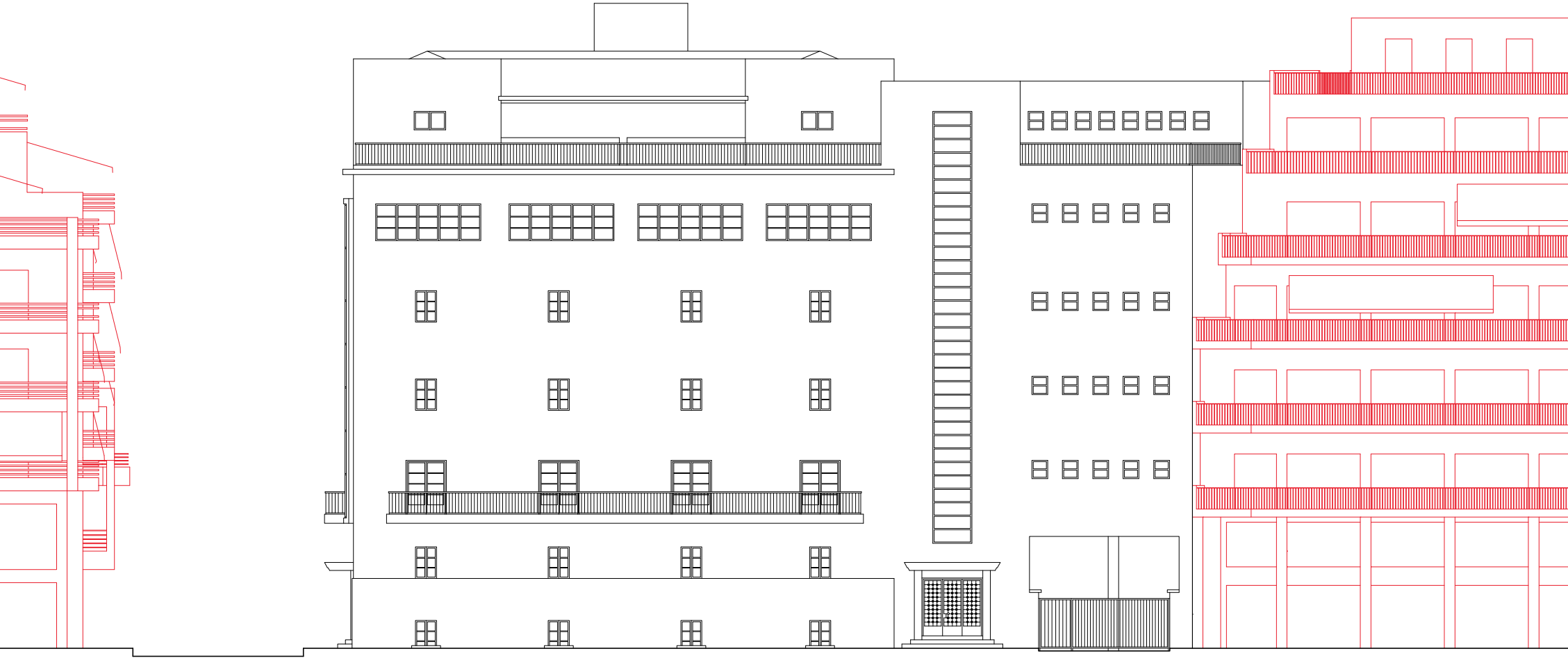
0 1 2 4 8

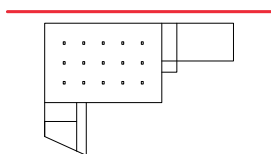
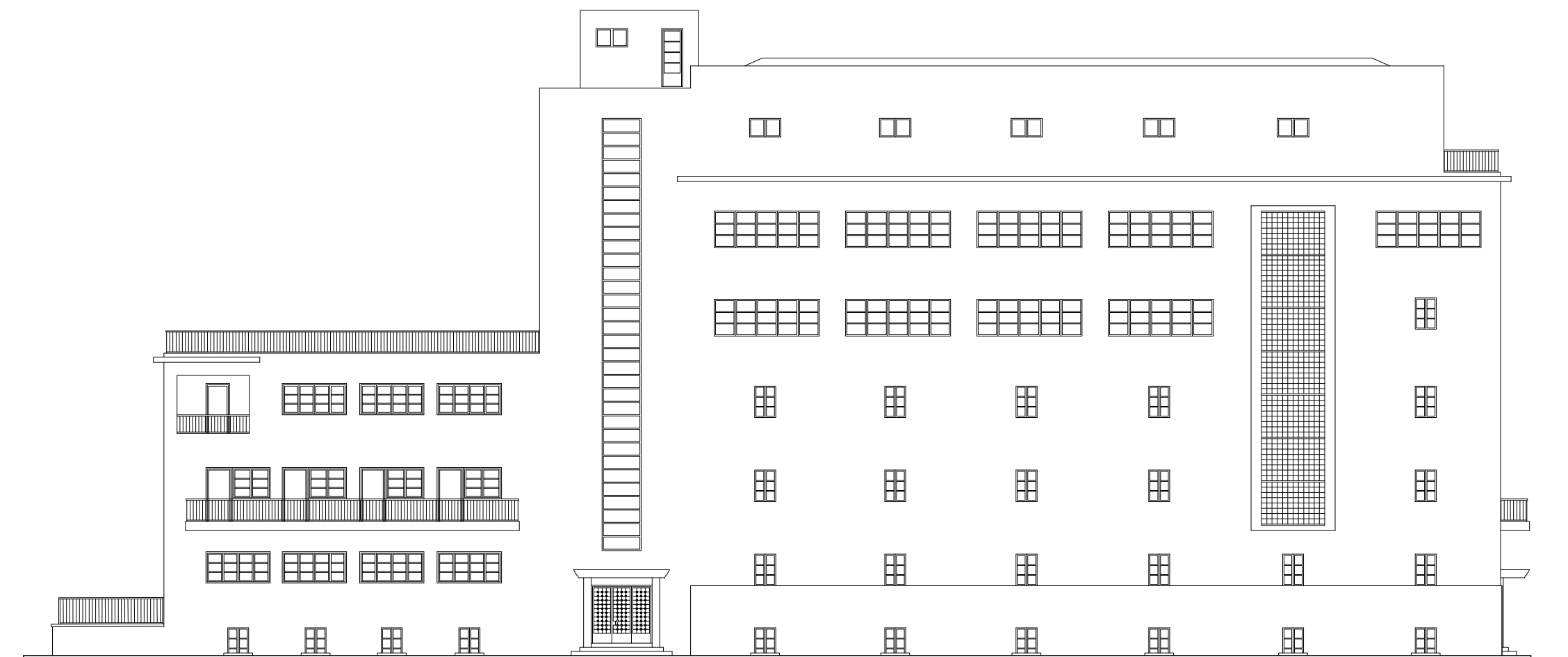

0 1 2 4 8

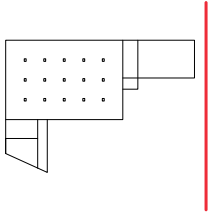

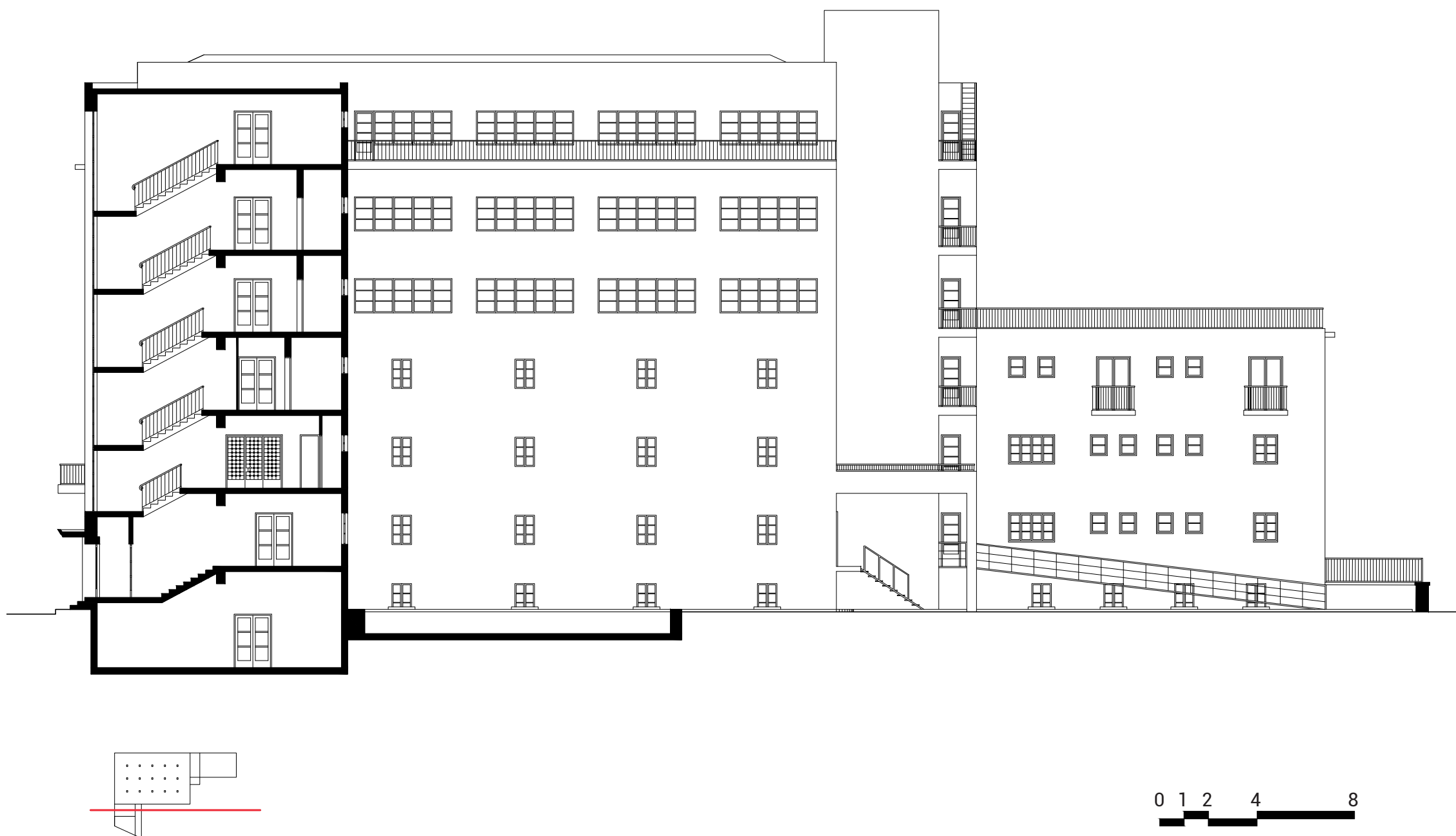
0 1 2 4 8

0 1 2 4 8

Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ

Οι πρώτες κινήσεις μας αφορούσαν την καθαριότητα των χώρων που συμφωνήσαμε να χρησιμοποιήσουμε. Δηλαδή, το κλιμακοστάσιο επί της Ογλ, τον «Όροφο του Πανεπιστημίου» (τρίτος όροφος), για την πρόσβαση στο νερό και στα wc, και τον τέταρτο όροφο. Διακόψαμε για λόγους ασφαλείας την πρόσβαση, με λουκέτα, στον πρώτο και τον δεύτερο όροφο και παράλληλα κατασκευάσαμε μια μεγάλη πόρτα στο κλιμακοστάσιο, που έκοβε την πρόσβαση στον πέμπτο και τον έκτο όροφο. Ενώ, για την πρόσβαση στον τρίτο όροφο χρειαζόταν κλειδί. Συνεπώς, ο μόνος χώρος που υπήρχε στην πραγματικότητα πρόσβαση, μετά την εξώπορτα, ήταν ο βασικός χώρος που οικειοποιηθήκαμε, ο τέταρτος όροφος.

Υπήρχαν 4-5 ζευγάρια κλειδιά για την είσοδο και μόλις 2-3 αντικλειδιά για τις εσωτερικές πόρτες. Τα 2-3 ζευγάρια ήταν σταθερά σε συγκεκριμένα άτομα, ενώ τα υπόλοιπα άλλαζαν χέρια ανάλογα με την περίοδο και τις ασχολίες των υποκειμένων που δρούσαν. Από την αρχή της εισόδου μας στον χώρο έγινε μία μεγάλη συζήτηση. Εκεί τα άτομα της αρχικής ομάδας επικοινωνήσαν το ιστορικό του χώρου στους υπόλοιπους, βάζοντας μια πρώτη διάθεση αναφορικά με το πως φαντάζονται να λειτουργεί ο χώρος σαν κοινωνικό στέκι. Ο χώρος άνοιγε καθημερινά και δημιουργήθηκε αμέσως μια κοινή συνομιλία στο Facebook, προκειμένου να είναι όλα τα ενδιαφερόμενα άτομα ενήμερα για το πότε είναι ανοιχτός ο χώρος και πότε όχι. Με κοινή απόφαση στον χώρο δεν υπήρχε κάποια σταθερή διαχειριστική συνέλευση, προκειμένου να δούμε πόσο ποιοτικά θα λειτουργήσει μια πιλοτική συμβίωση βασισμένη στην πρωτοβουλία και τον αυθορμητισμό.

ΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΜΑΣ ΚΑΙ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΚΤΗΡΙΟ

Σύμφωνα με τα παραπάνω, πέρα από το κλιμακοστάσιο, οι όροφοι στους οποίους δραστηριοποιθήκαμε κυρίως, ήταν ο τρίτος και ο τέταρτος. Η ομάδα που συγκροτήθηκε αποφάσισε, από νωρίς, πως ο σκοπός δεν ήταν να γίνει ανακαίνιση του χώρου, δεν θα φρεσκάραμε το κτήριο, αλλά θα

το βιώναμε όπως ήταν. Επίσης, στις πρώτες μας συναντήσεις μιλήσαμε πολύ για την γειτονιά, για το πως οι δράσεις μας θα είναι φιλικές, για το ποια θα είναι η στάση μας απέναντι σε καχυποψίες ή ακόμα και σε πιθανές καταγγελίες.

Στην πραγματικότητα, ο χώρος λειτουργούσε ως ένα ασφαλές περιβάλλον, όπου πάντα ξέραμε πως θα βρούμε έναν συγκεκριμένο κύκλο ανθρώπων εκεί μέσα, σε μια περίοδο ενθουσιασμού. Η κάθε ατομικότητα είχε τον χώρο να εκφράζεται με τον τρόπο που προτιμάει, δομημένα ή αυθόρμητα, για την σχολή, την δουλειά ή από χόμπι, πάντοτε με σεβασμό απέναντι στις δουλειές των άλλων και ως προς το κτήριο. Ακόμη, μια από τις πιο ενδιαφέρουσες ασχολίες μας ήταν να κόβουμε βόλτες μέσα στο κτήριο προκειμένου να χαζέψουμε τις ασχολίες των άλλων. Αρκετοί ερχόντουσαν για να διαβάσουν το βιβλίο τους, να μελετήσουν για την σχολή, να μαγειρέψουν και να γευματίσουν με παρέα, για να φέρουν κάτι που φαντάστηκαν πως θα είναι χρήσιμο για την λειτουργία του χώρου. Έγιναν πολλά αυθόρμητα σεμινάρια κατασκευαστικής τεχνογνωσίας, πολλά ατομικά, εικαστικά ασαφή ή σαφή έργα, πειραματικά δοκίμια για κάποιο επόμενο προγραμματισμένο πρότζεκτ, αλλά και άπειρες ώρες τυχαίων συζητήσεων, προβολές ταινιών και πολλές απρόσμενες παρές και γνωριμίες. Ωστόσο, με το πέρασμα των εβδομάδων μέσα στο κτήριο, πέρασε πολύς και διάφορος κόσμος, μεταξύ άλλων και άτομα που δεν ενδιαφέρθηκαν για το εγχείρημα, αλλά περισσότερο για την «διαφορετική ατμόσφαιρα». Ακόμη, τα λειτουργικά προβλήματα δεν ήταν ιδιαίτερα εμφανή, καθώς το πλήθος των υποκειμένων που έδρασαν στον χώρο επέτρεπε μια διαρκή εναλλαγή των ρόλων (μαγειρική-καθαριότητα-συγύρισμα) και σπανίως κάποιο μέλος της ομάδας λάμβανε ένα συγκεκριμένο ρόλο για περισσότερο από ένα κομμάτι της ημέρας.

Τις πρώτες εβδομάδες, που το εγχείρημα φροντίσαμε να επικοινωνείται σε συγκεκριμένους κύκλους (γνωρίζοντας πως αυτό θα άλλαζε στην πορεία), πέρασε πάρα πολύς κόσμος για λίγο προκειμένου να φέρει καθαριστικά, να μάθει, να συζητήσει, να φανταστεί και έτσι μειώθηκε το φορτίο εργασιών σε αρκετά σύντομο χρονικό διάστημα. Η πρώτη φάση καθαριότητας έληξε, ακολουθώ-

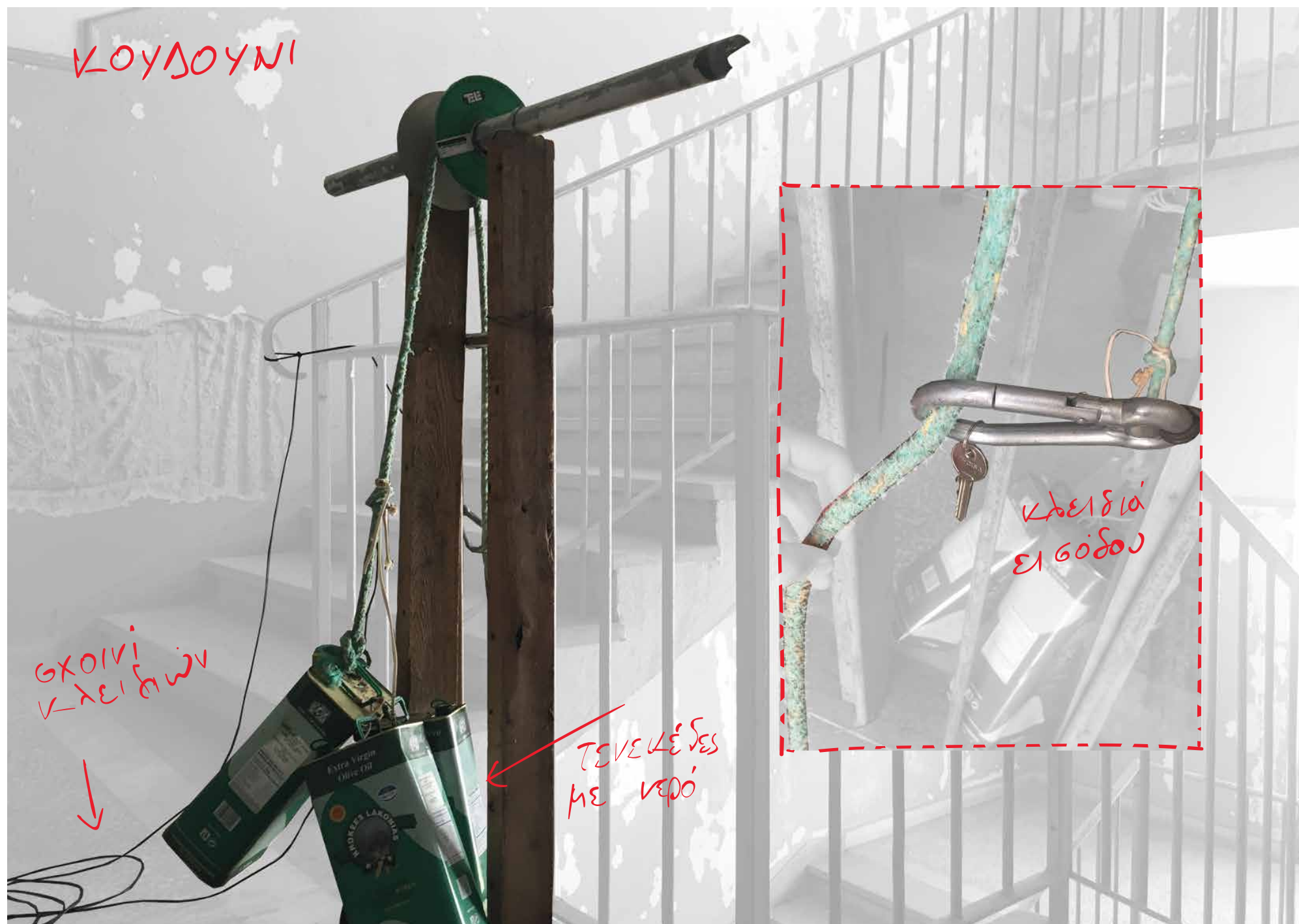

ντας έτσι το πρώτο μεγάλο μάζεμα για συζήτηση, το οποίο δημιούργησε ένα έντονο κλίμα, που ακολούθησε και τις επόμενες ημέρες. Η πρώτη περίοδος ήταν εξαιρετικά ενεργή, με κορύφωση την εξεταστική του Ιουνίου. Παρατηρήθηκε, πως ο χώρος λειτουργούσε με περισσότερο κόσμο τον καιρό που η πόλη ήταν ζωντανή από φοιτητές, πόσο μάλλον την περίοδο της εξεταστικής. Αντίθετα τις καλοκαιρινές διακοπές το πλήθος του κόσμου έφθινε. Το καλοκαίρι, υπήρχαμε καθημερινά σαφώς λιγότερα άτομα, σε σχέση με τους προηγούμενους μήνες, έως τον Σεπτέμβριο που με τις επιστροφές από τις διακοπές και την επόμενη εξεταστική, ο χώρος ξαναπήρε ζωή, πιο ωριμασμένος και με λιγότερο ενθουσιασμό λόγω συνήθειας, αλλά αρκετή συνειδητοποίηση και ποιότητα. Προς τα τέλη του Σεπτεμβρίου, όταν δηλαδή πλησίαζαν οι μέρες της επιστροφής του χώρου στην περιφέρεια, αποφασίσαμε να ζητήσουμε

την επέκταση της για ένα ακόμη εξάμηνο. Από τις απαντήσεις που λαμβάναμε τηλεφωνικά, σαν πρώτη αίσθηση, μας δόθηκε ένα θετικό πνεύμα που το μόνο που έμενε ήταν να οριστικοποιηθεί. Τελικά, στην συνάντηση που κανονίστηκε, μας ανακοινώθηκε πως πρέπει να εκκενώσουμε το κτήριο, με την πρόφαση ότι πλέον θα χρησιμοποιείται από υπηρεσίες της περιφέρειας, ως χώρος στον οποίο θα πραγματοποιούνται διαδραστικές εγκαταστάσεις, πράγμα που αμέσως καταλάβαμε (και αργότερα επιβεβαιώσαμε από ανθρώπους της περιφέρειας) πως ήταν απλώς μια πρόφαση για να αδειάσει ο χώρος. Όπως και να 'χει, μπορεί ο διωγμός μας, ως άτομα, να ήταν απρόσμενος, εγκαταλείψαμε ωστόσο το κτήριο σαφέστατα ωριμασμένα και έτοιμα για να ανακαλύψουμε ένα πιθανό αντίστοιχο επόμενο εγχείρημα.

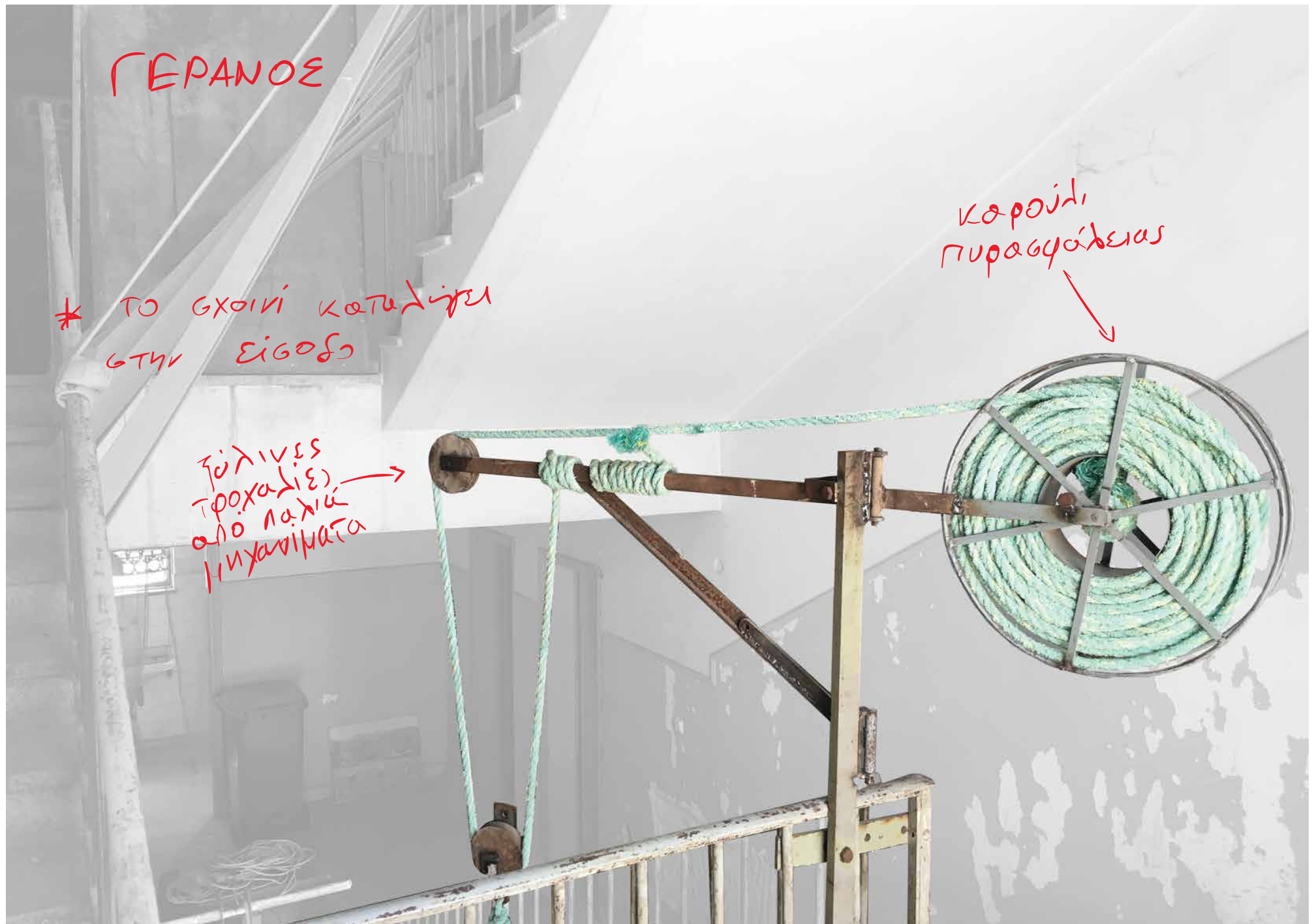
Ακολουθούν κολάζ με παρεμβάσεις μας στο κτήριο.

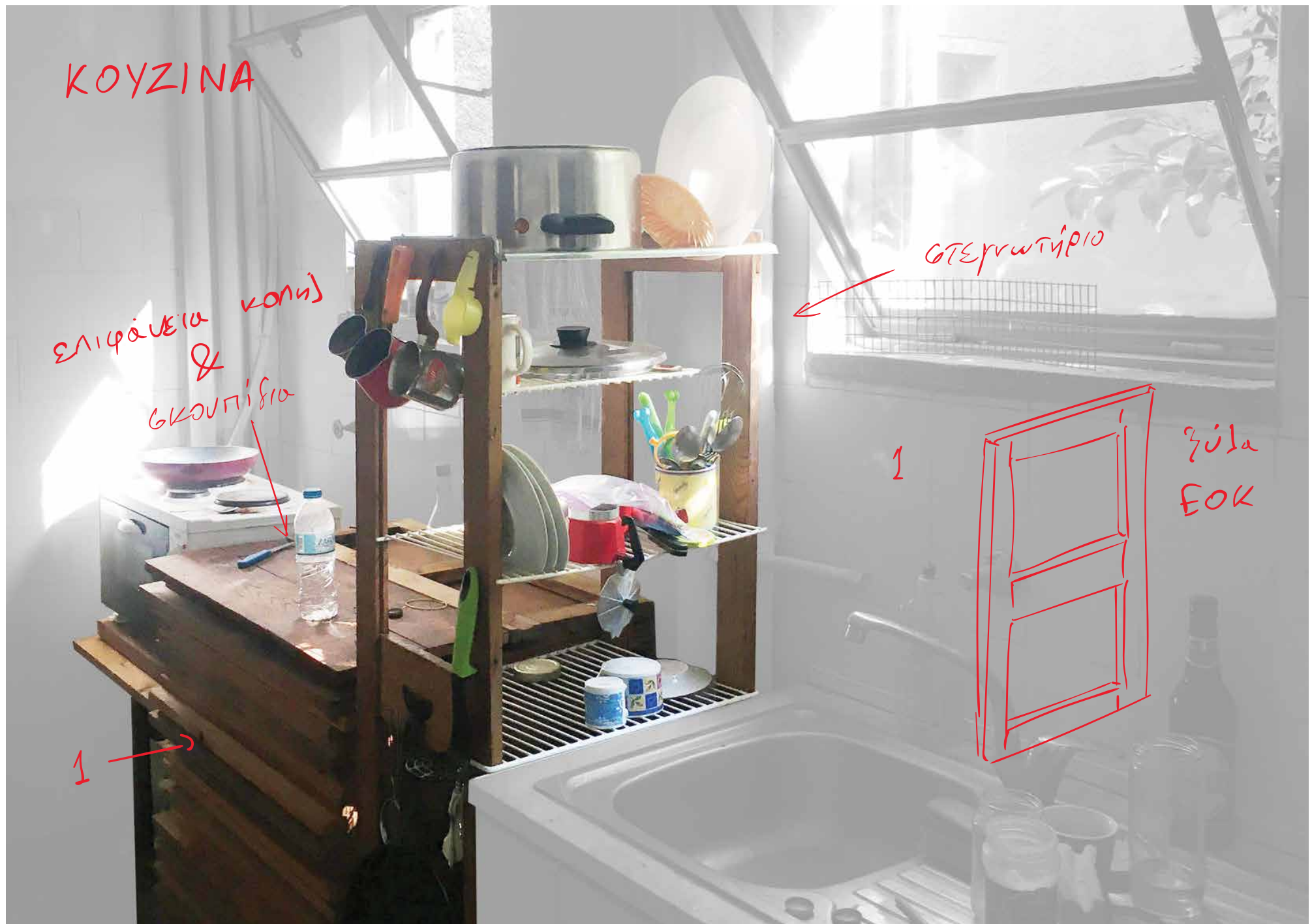

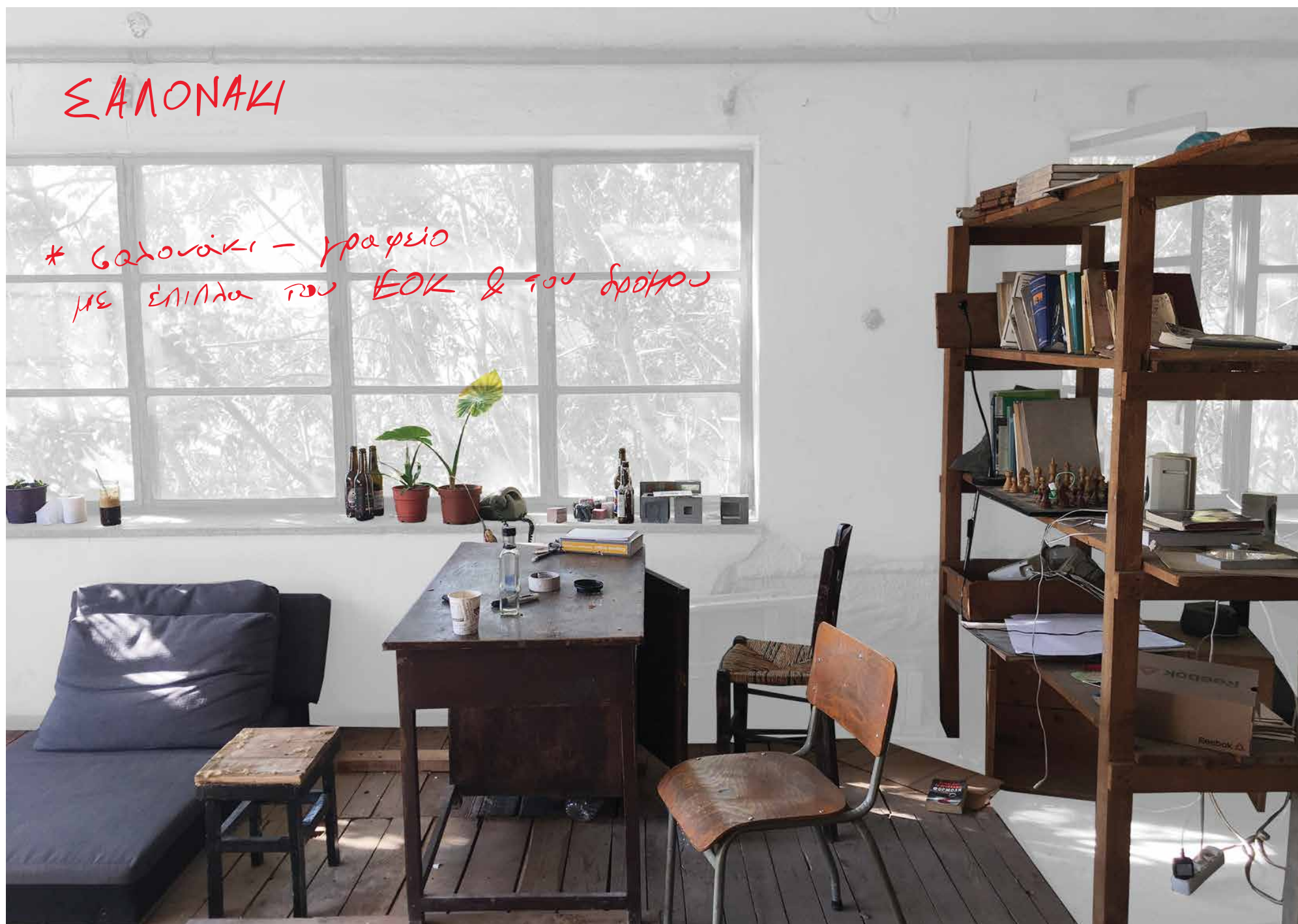

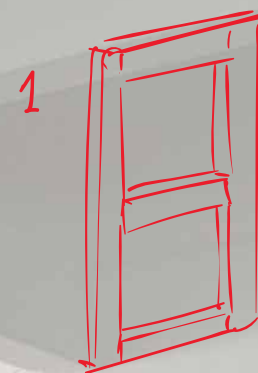

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΟΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ

ζυλά
ΕΟΚ

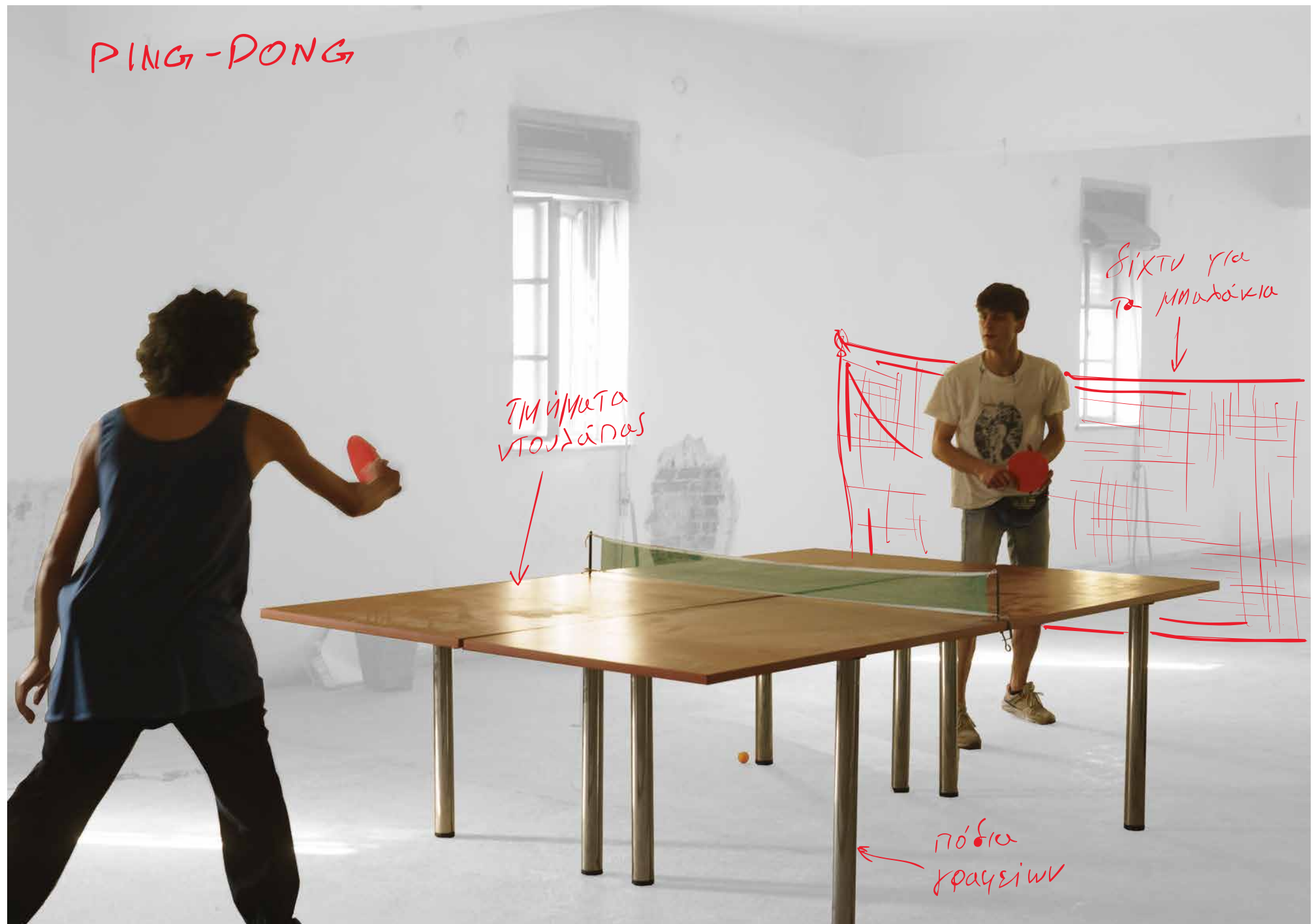

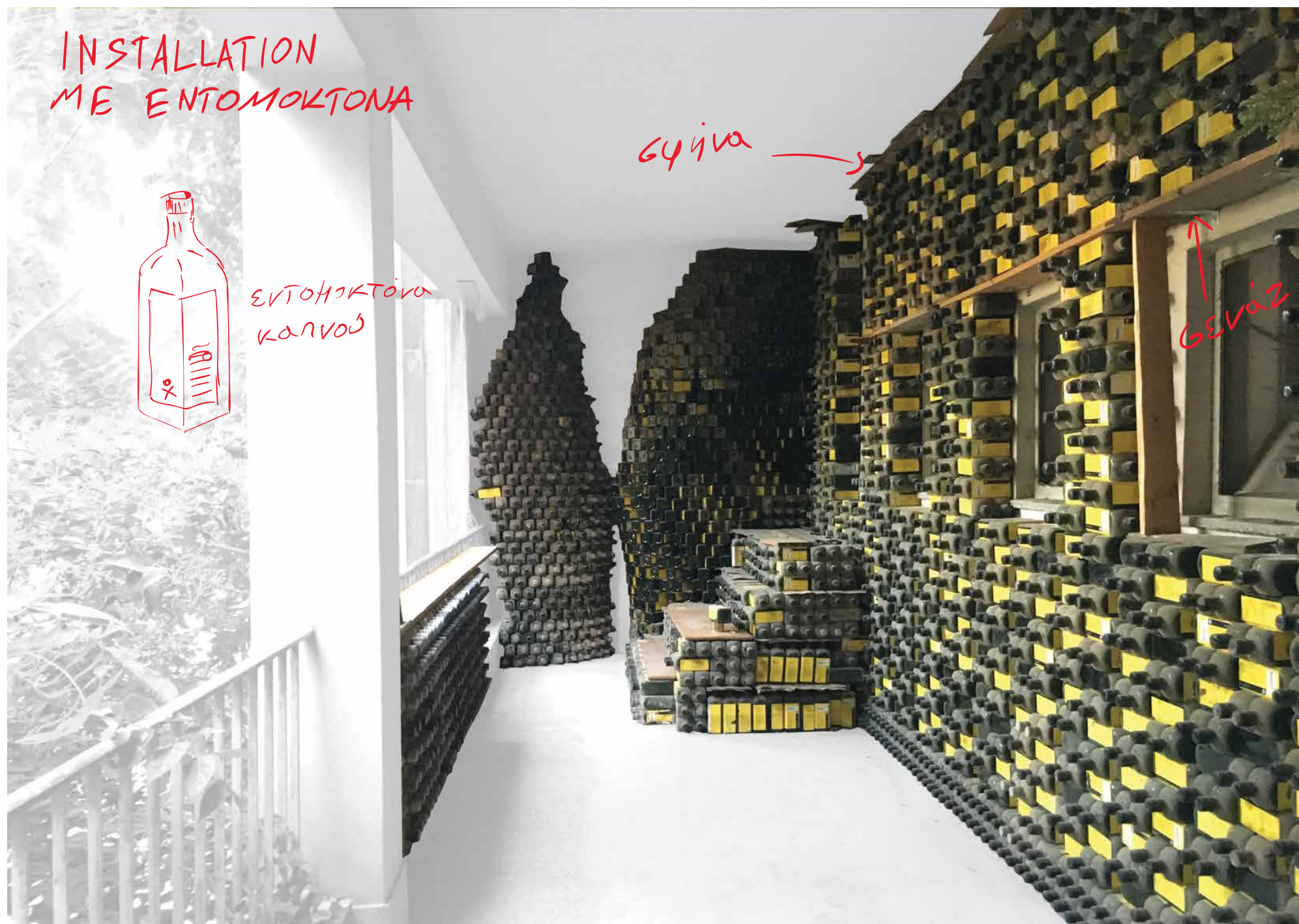
μεταλλικοί
λαρίδια
ΕΟΚ

μεταλλικοί
στόρια

ΓΑΥΙΔΛ
ΕΟΚ

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Μετατροπή Καπναποθήκης ΕΟΚ σε Συλλογικό Πολυχώρο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑΤΟΣ

Η πρώτη ιδέα που πυροδότησε την έναρξη της ενασχόλησής μας με αυτή την διπλωματική εργασία ήταν απλή σαν συλλογισμός και προέκυψε μέσα από μια πηγαία ανάγκη μας να ολοκληρώσουμε σε θεωρητικό βαθμό μια δυναμική διαδικασία που προέκυψε μέσα από τα βιώματα μας τα τελευταία χρόνια στην πόλη του Βόλου. Από πολύ νωρίς θεωρήσαμε πως το να πλάσουμε ένα φανταστικό σενάριο που βρίσκεται μακριά από τα δικά μας χαρακτηριστικά θα ήταν κάτι το οποίο δεν θα πιστεύαμε αρκετά, ώστε να ενσωματώσουμε τα στοιχεία που μας ενδιαφέρει να μελετάμε και να εξελίσσουμε διαρκώς στις καθημερινότητές μας. Για τους παραπάνω λόγους, η αρχιτεκτονική πρόταση που θα ακολουθήσει στις επόμενες σελίδες του τεύχους, αποτελεί σε ένα βαθμό μια άσκηση εργασίας που αφορά ιδέες και εγχειρήματα που ενδεχομένως να θέλαμε όντως να πραγματοποιήσουμε κάποια στιγμή στο μέλλον.

Προσπαθώντας να αυτο-παρατηρηθούμε, η ιδέα για την κατασκευή ενός πολυχώρου στον οποίο μέσα ζει και αναπτύσσεται μια οριζόντια συλλογικότητα που ασχολείται με την χειροναξία και τις αρχιτεκτονικές και καλλιτεχνικές κατασκευές, μας έμοιαζε αυτονόητη. Υπό αυτό το πρίσμα, μπήκαμε στην διαδικασία να οργανώσουμε και να παρουσιάσουμε μια σειρά από αυτοαναφορικά εγχειρήματα, τα οποία πιστεύουμε πως μας έχουν ήδη χαράξει μια πορεία που θα μας ακολουθεί για χρόνια.

Επιπλέον, η συζήτηση για το ποιο από τα εγκαταλελειμμένα κτήρια που προέκυψαν από την

χαρτογράφηση που πραγματώσαμε το 2020 θα επιλέγαμε, θα μπορούσαμε να πούμε πως δεν μας δυσκόλεψε ιδιαίτερα. Θέλαμε να μας φανταστούμε ξανά στην καπναποθήκη του Ε.Ο.Κ. πράγμα που η παρούσα εργασία μας επιτρέπει. Αντίστοιχα, η κουλουρά που καλλιεργείται γύρω από την έννοια της «επανάχρησης» και του πλεονάσματος, είτε συζητάμε για κτήρια, είτε για κατασκευάσιμα υλικά μας εξακολουθεί να μας καθοδηγεί.

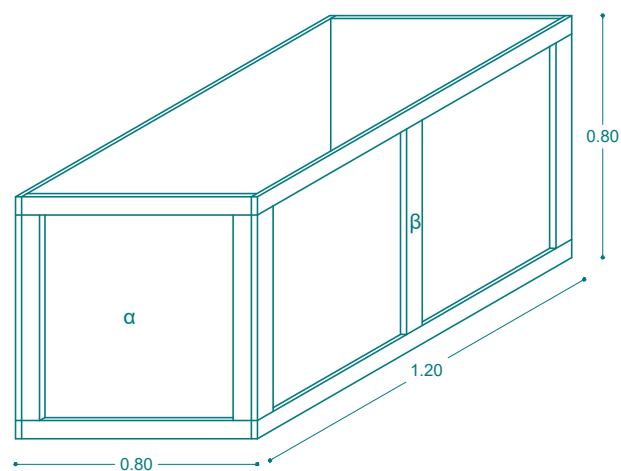
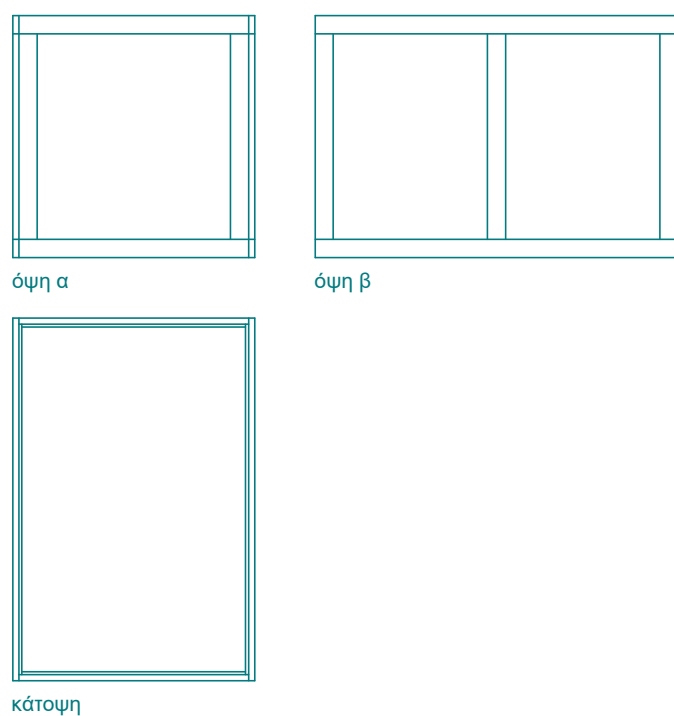
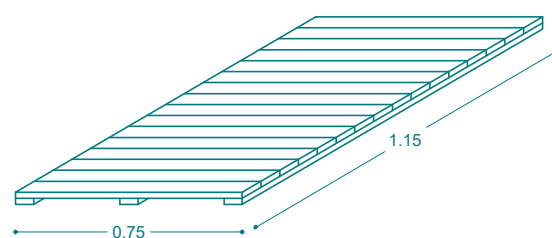
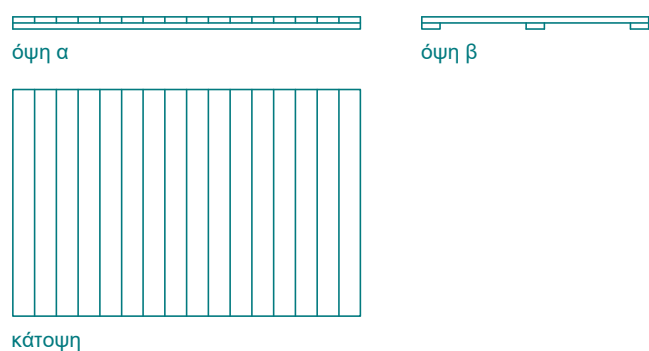
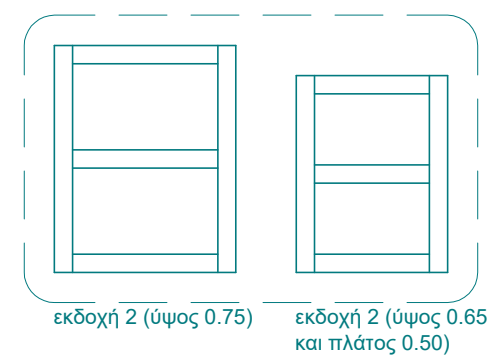
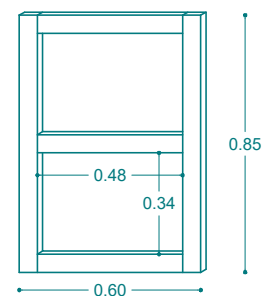
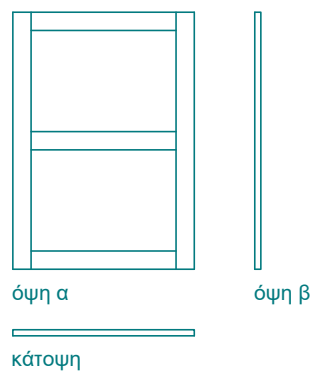
Για τους παραπάνω λόγους, αποφασίσαμε να επιστρέψουμε στην καπναποθήκη δύο χρόνια μετά την τελευταία μας επίσκεψη και να καταγράψουμε ορισμένα από τα αντικείμενα που υπάρχουν κατ' επανάληψη στους ορόφους του κτηρίου. Έτσι, αισθανθήκαμε την «υποχρέωση» απέναντι σε εμάς τους ίδιους να σχεδιάσουμε βασισμένοι στην υλική ιστορία του χώρου, εκμεταλλευόμενοι την περισσευόμενη ξυλεία, σε μια αγωνιώδη φαντασίωση στην οποία όλα αυτά τα κατ' εμάς πολύ χρήσιμα αντικείμενα, είναι πολύ πιθανό να καταλήξουν να σαπίζουν ή να απορρίπτονται σε κάποια χωματερή μέσα στα επόμενα χρόνια. Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί πως υπάρχει στον Βόλο ένα ακόμα αντίστοιχο κτήριο με τον Ε.Ο.Κ., η Κίτρινη Αποθήκη, επί χρόνια εγκαταλελειμμένη και αυτή. Σε μια επίσκεψη μας στο κτήριο παρατηρήσαμε πως και εκεί υπάρχει ακριβώς ο ίδιος υλικός εξοπλισμός, που και εκείνος με την σειρά του παρακμάζει. Η αξιοποίηση του λοιπόν, αποτέλεσε το έναυσμα για να ξεκινήσει και η σχεδιαστική μας σκέψη.

Παράλληλα με τα αντικείμενα των παραπάνω

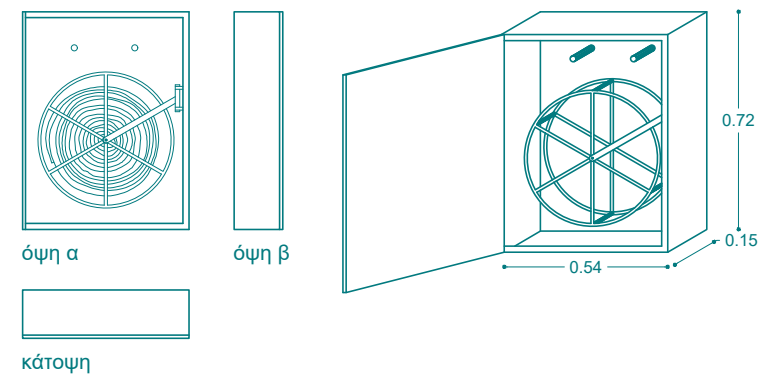
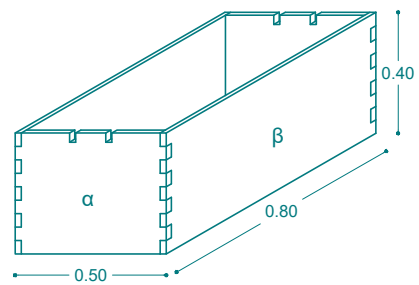
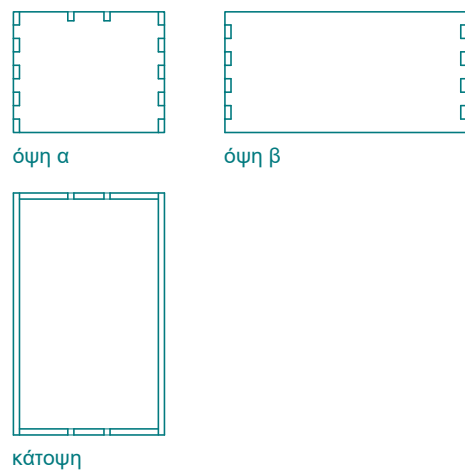
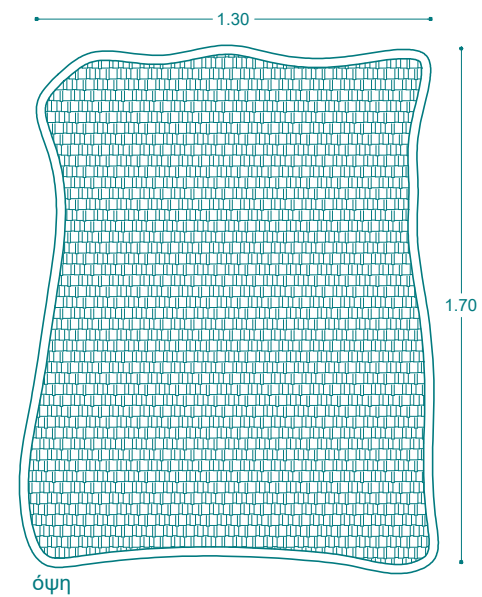
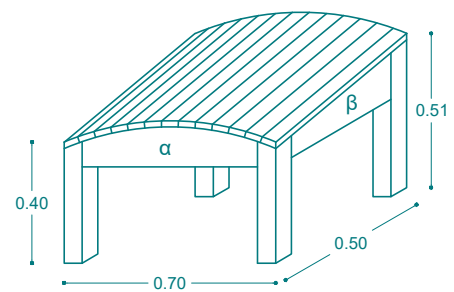
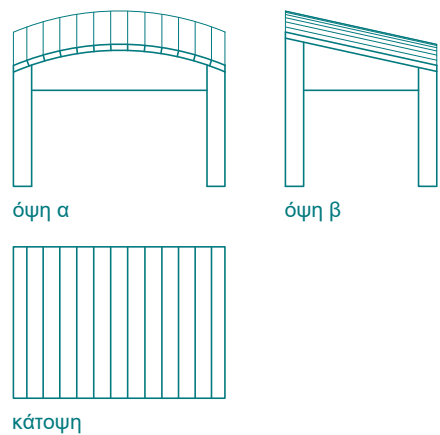
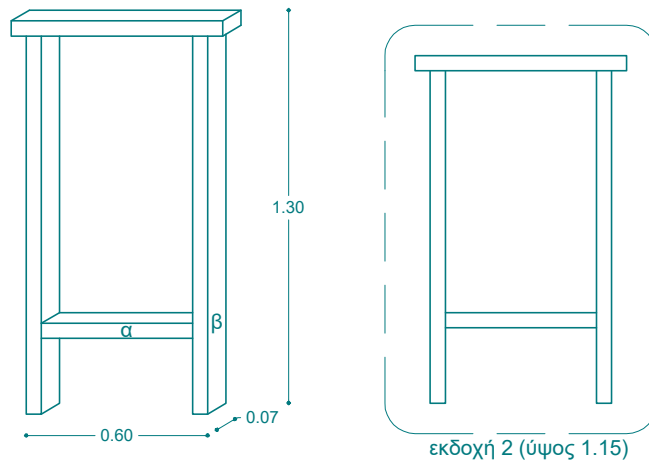
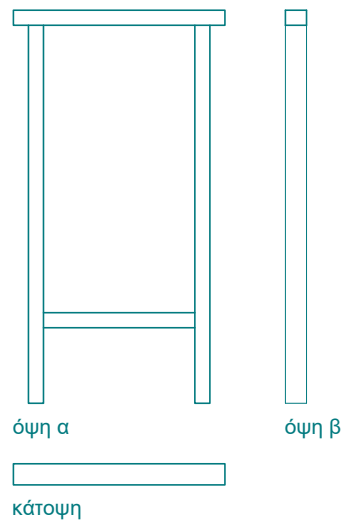
κτηρίων, ενδιαφερόμαστε εξίσου για άλλες δομές που μπορεί να βρει ένα άτομο στην πόλη, είτε αυτό έχει να κάνει με πράγματα που έχουν απορριφθεί, είτε που μπορούμε να αναζητήσουμε σε διάφορες μάντρες και να παραλάβουμε οικονομικά. Καθώς η ξυλεία των καπνοβιομηχανιών είναι αρκετή, τα επόμενα υλικά που αναζητάμε στην πόλη είναι κυρίως δομές από μέταλλο (π.χ. οικοδομικές σκαλωσιές) και ανθεκτικά υφάσματα που βρίσκονται συνήθως σε εξωτερικές εργασίες. Τα παραπάνω αντικείμενα αποτέλεσαν την εργαλειακή βάση για τον σχεδιασμό μας.

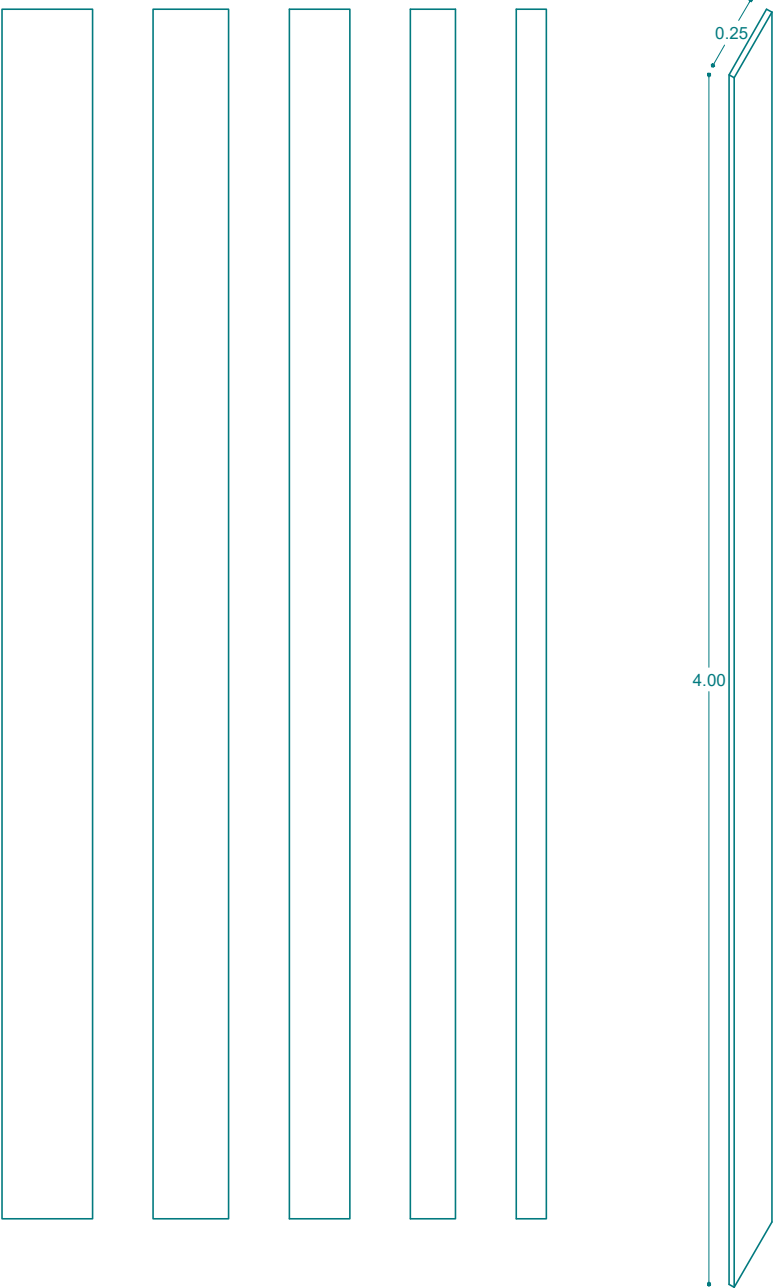
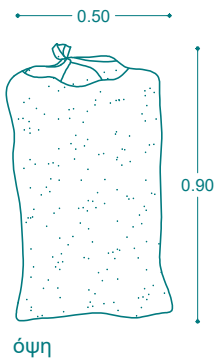
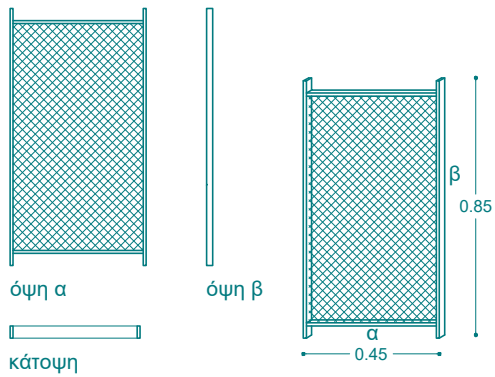
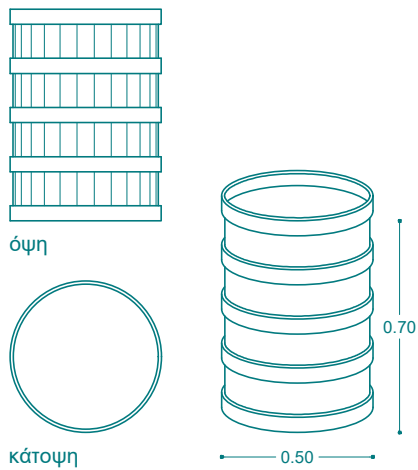
Συνεπώς, η πρόταση μας αφορά την διαχείριση ενός κτηρίου από μια αρχιτεκτονικής κολεκτίβα, η οποία ενδιαφέρεται να καταπιαστεί τόσο με την αυτό-παραγωγή του εργαστηριακού της χώρου, όσο και με τα άτομα της πόλης που ενδεχομένως να ενδιαφέρονται να εκπαιδευτούν και να καταπιαστούν με τις κατασκευές μικρής κλίμακας. Επιπλέον, για να ενσωματώσει ο χώρος περισσότερες ανάγκες, πέρα από τις κατασκευές, προτείνουμε το κτήριο να αποτελεί πέρα από εργαστήριο έναν ανοιχτό πολιτιστικό χώρο στον οποίο μπορεί να απολαμβάνει και να εκφράζεται ελεύθερα. Έτσι, η δομή που προτείνουμε εμπεριέχει συμπληρωματικά προγράμματα όπως θεατρική σκηνή, χώρους χορού, εκθέσεων και σεμιναρίων, χώρους απλών συζητήσεων και συμποσίων, καθώς επίσης και προσβάσιμα αναγνωστήρια, που αναφέρονται σε όσα άτομα ενδιαφέρονται για να γνωρίσουν ένα συμμετοχικό περιβάλλον.

καταγραφή
αντικειμένων
του
Ε.Ο.Κ.

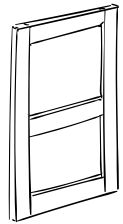

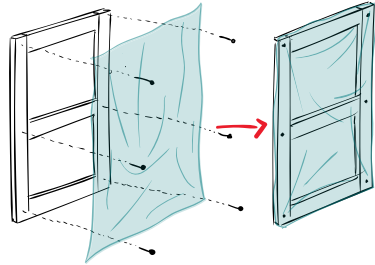
σανίδες διαφόρων διαστάσεων (πλάτος 0.10 / 0.15 / 0.20 κλπ.)

καταγραφή
αντικειμένων
του
Ε.Ο.Κ.

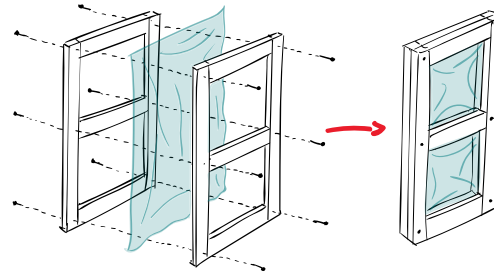
Δομές
τύπου 8

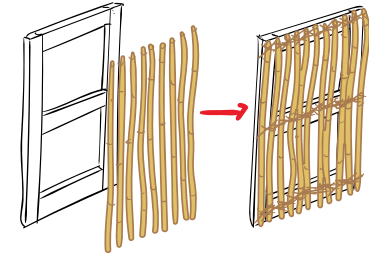
8 + νύλοι

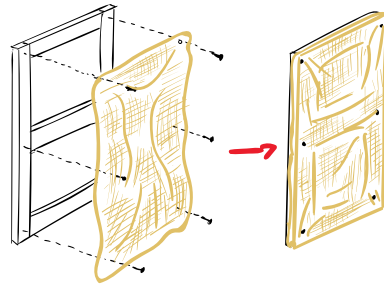
8 + νύλοι + 8

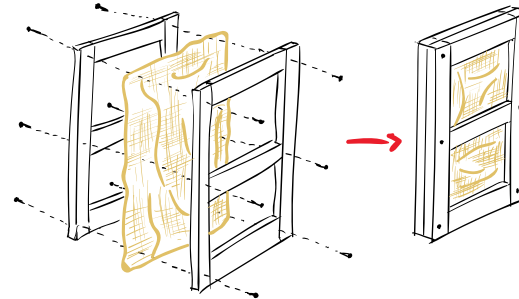
8 + καλύμια

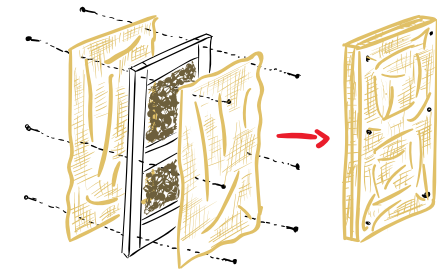
8 + λινάτσα

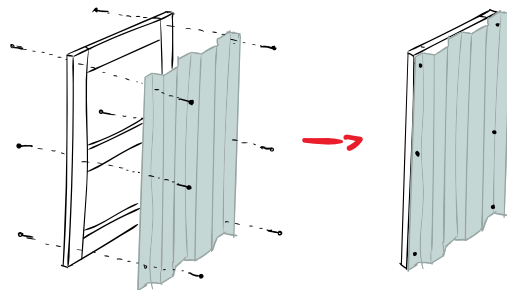
8 + λινάτσα + 8

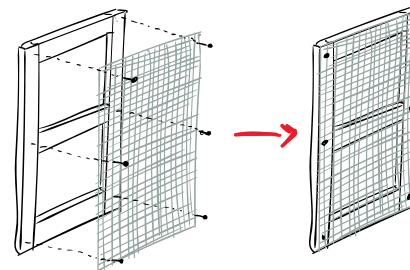
λινάτσα + 8 + καλινό + λινάτσα

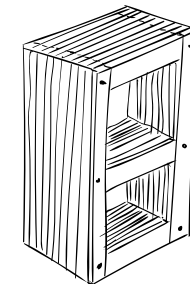
8 + λαμαρίνα

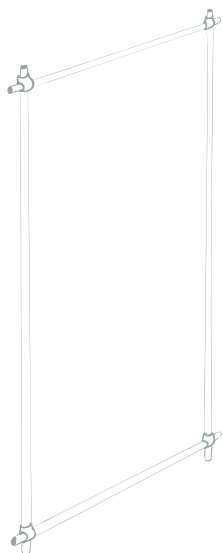
8 + πλέγμα

8 + (ν·8)

Συμπαγείς Τοιχοποιήσεις

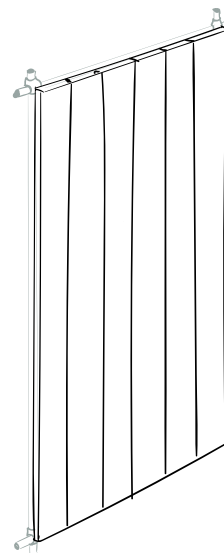

8 + νύlon

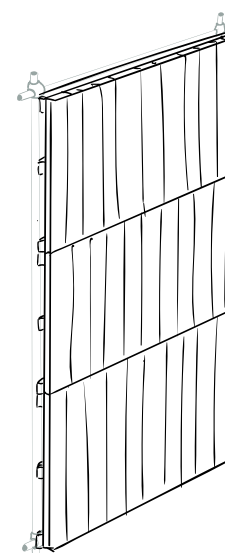
8 + λικάτσα

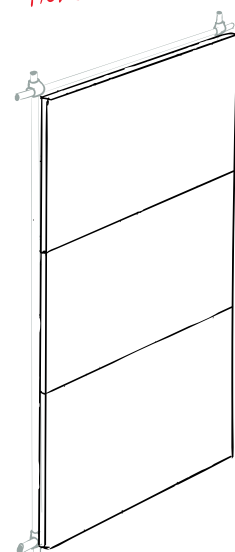
ταύλες

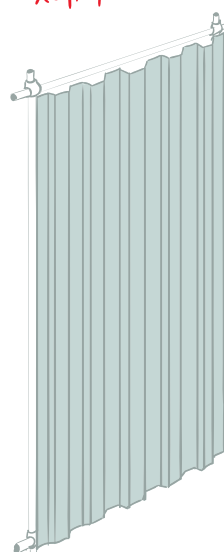
παλέτες

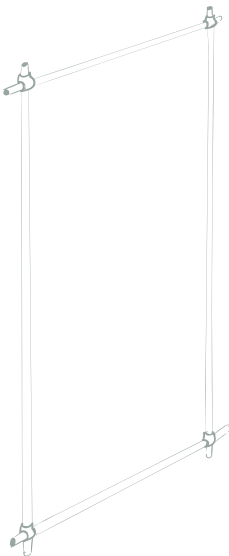
παλέτες

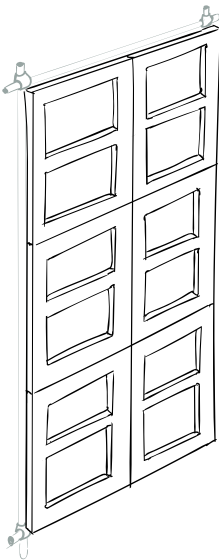
λαμαρίνα

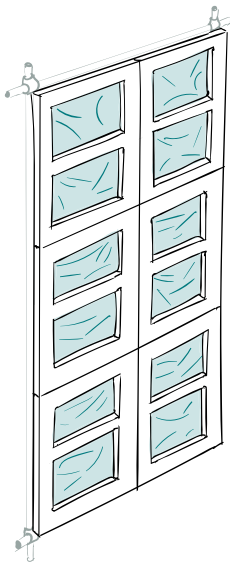
Διάτρητες Τοιχοποιίες

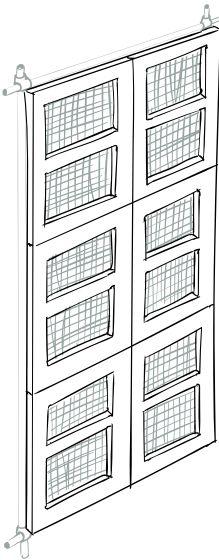
8

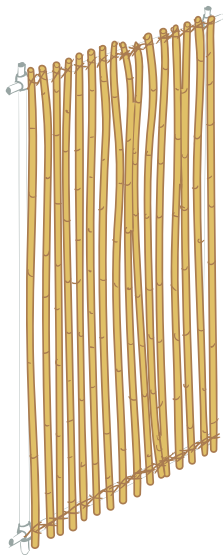
8 + nylon

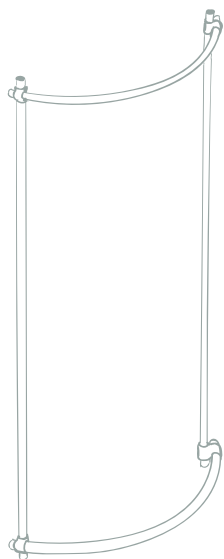
8 + πλέγμα

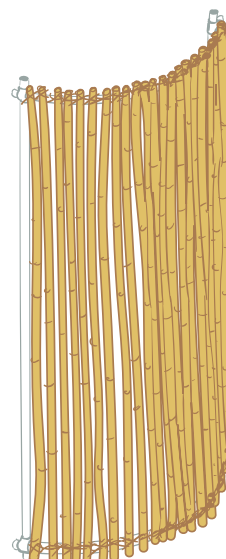
κατάμρα

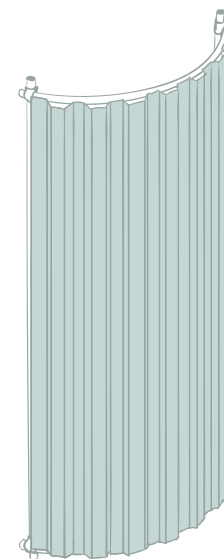
Καμπύλες Τοιχοποιίες

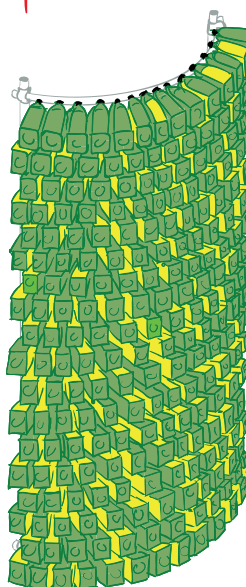
Καλάμια

Λαμαρίνα

Μπουκαλίσια

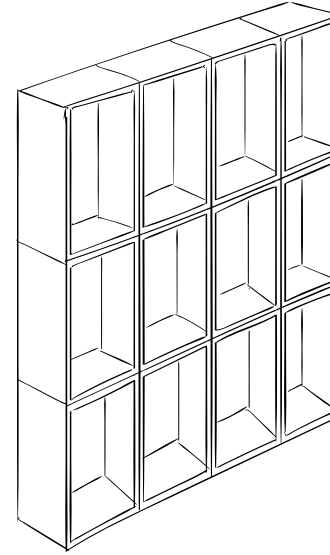
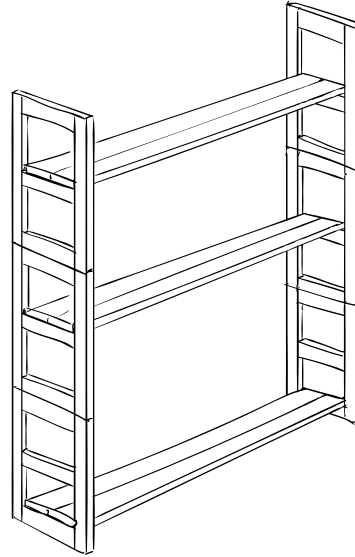

Ραφιέρη

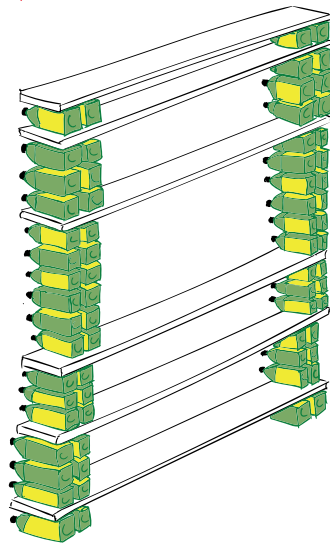
8 (x2)

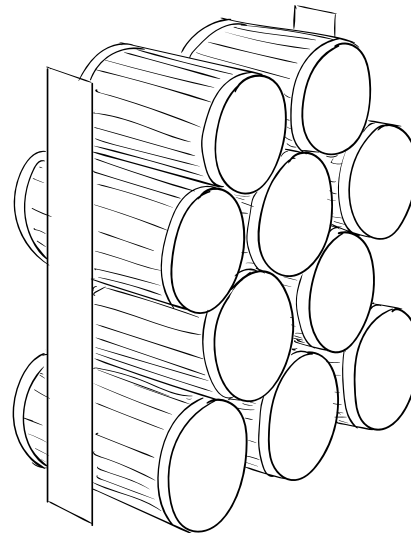
8 + ταύλες

μποςκάδα + ταύλες

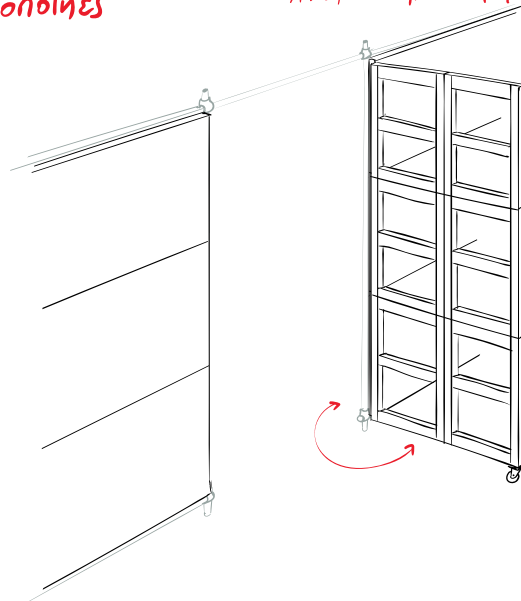
βαρέλια

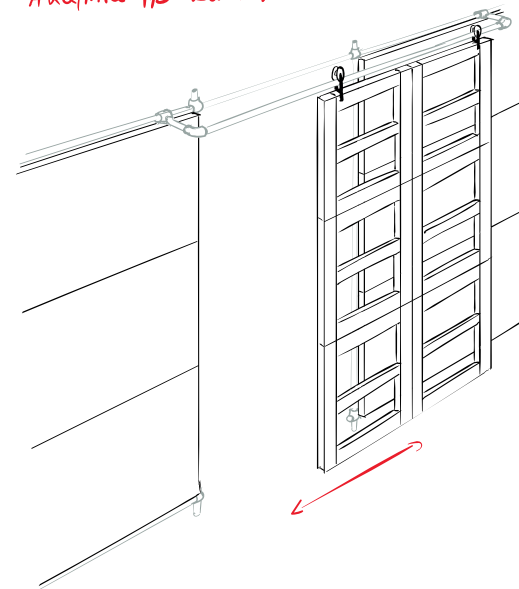
Μεταβαλόμενες

Τοιχοποιίες

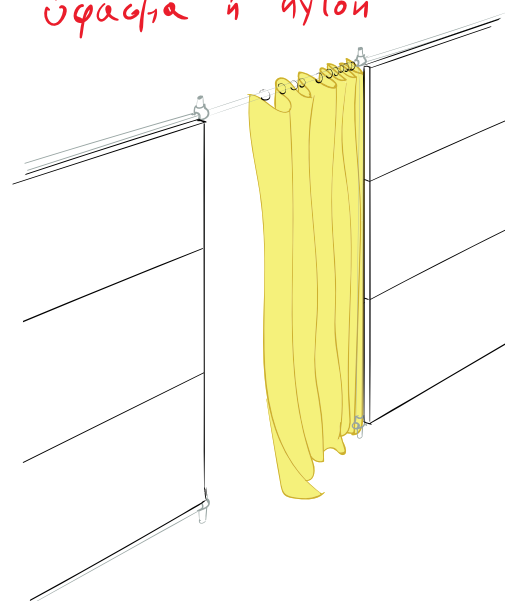
Άκαμπτα με άρθρωση

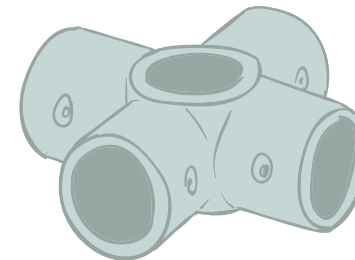
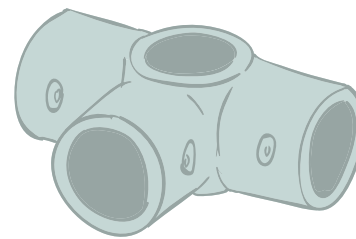
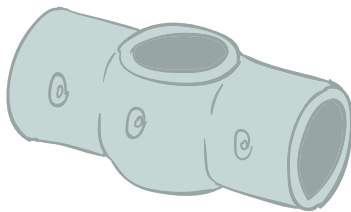
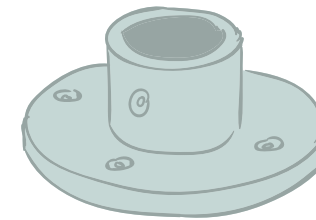
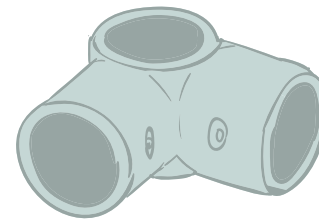
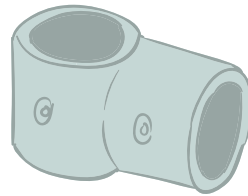
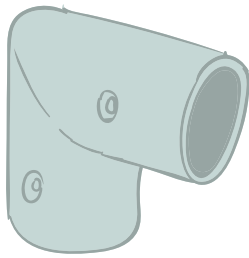
Άκαμπτα με κλίση

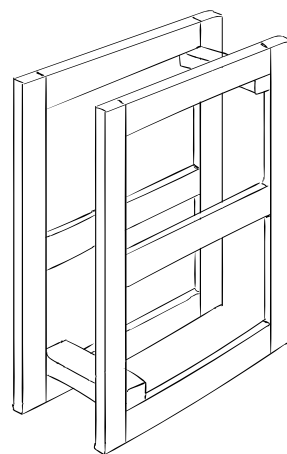
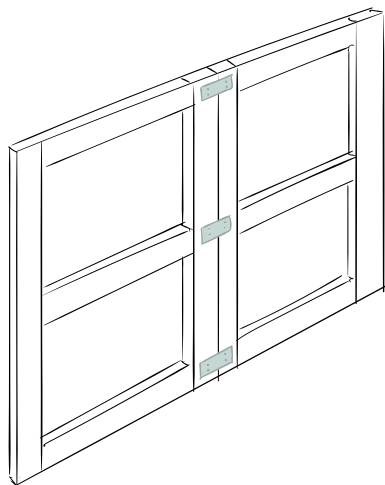
Ύφαστα ή γυαλί

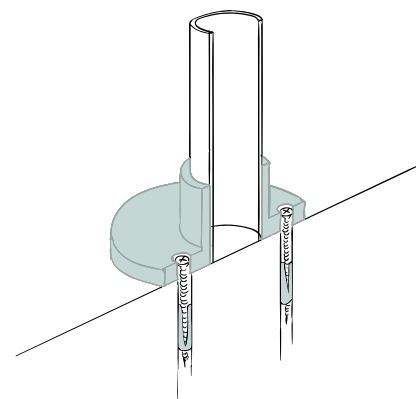
σύνδεσμοι σωλήνων

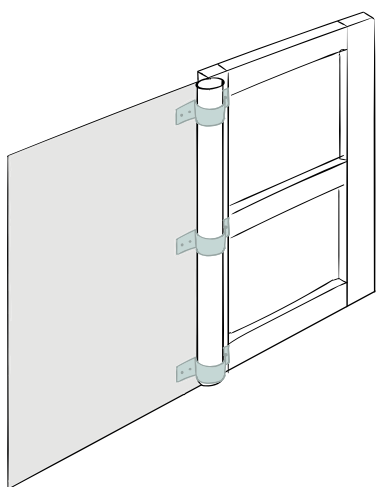
ΕΝΩΣΕΙΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΩΝ

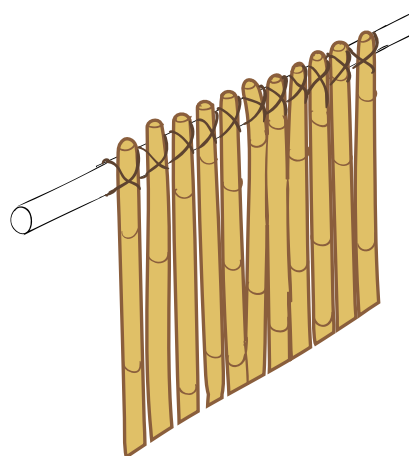
ΠΑΚΤΩΣΗ ΓΚΕΛΕΤΟΥ

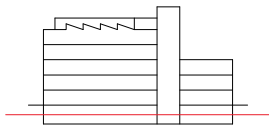
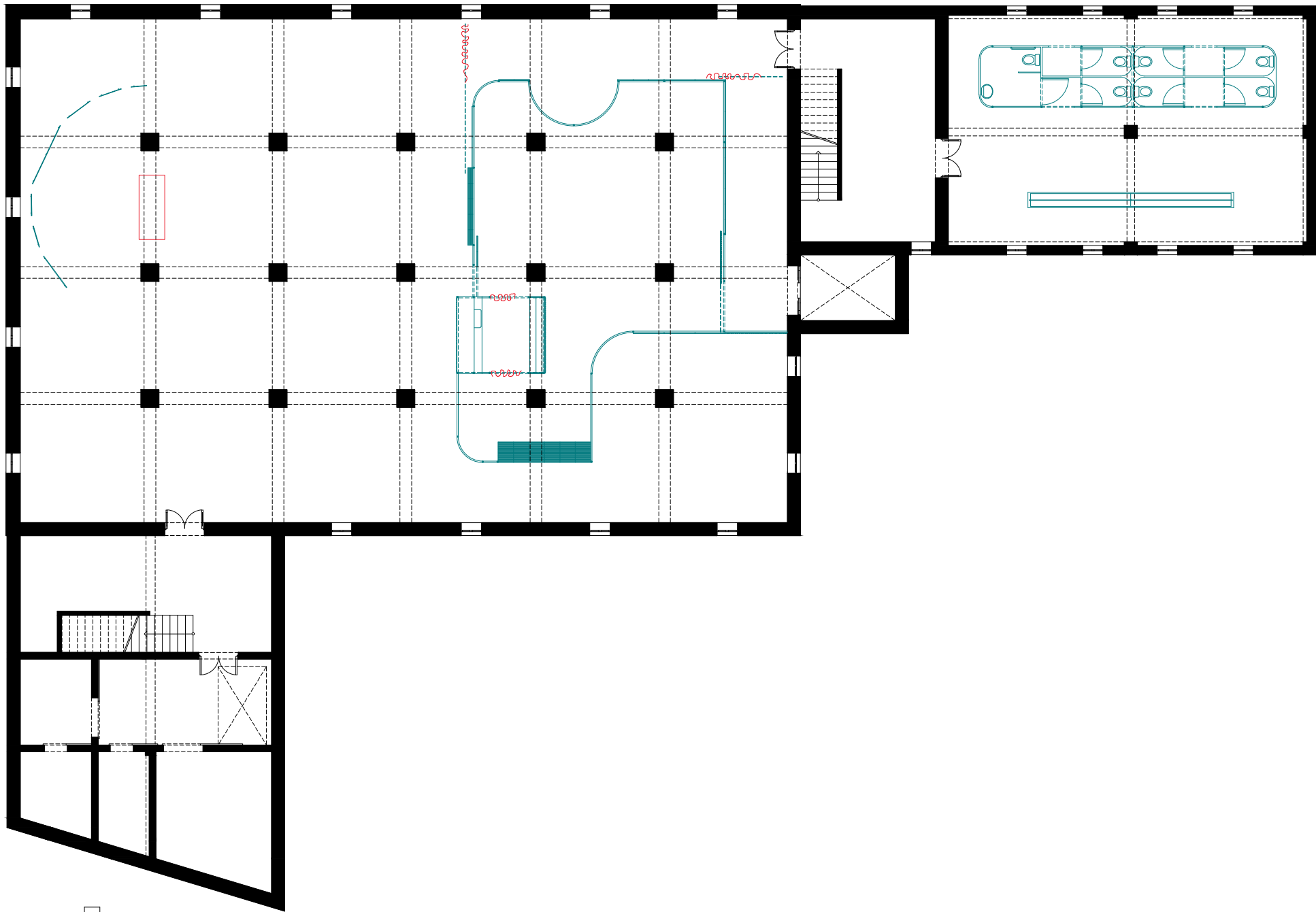

ΕΝΩΣΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΪΑΣ
ΜΕ ΓΚΕΛΕΤΟ

ΕΝΩΣΗ ΚΑΛΑΜΙΩΝ
ΜΕ ΓΚΕΛΕΤΟ

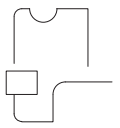
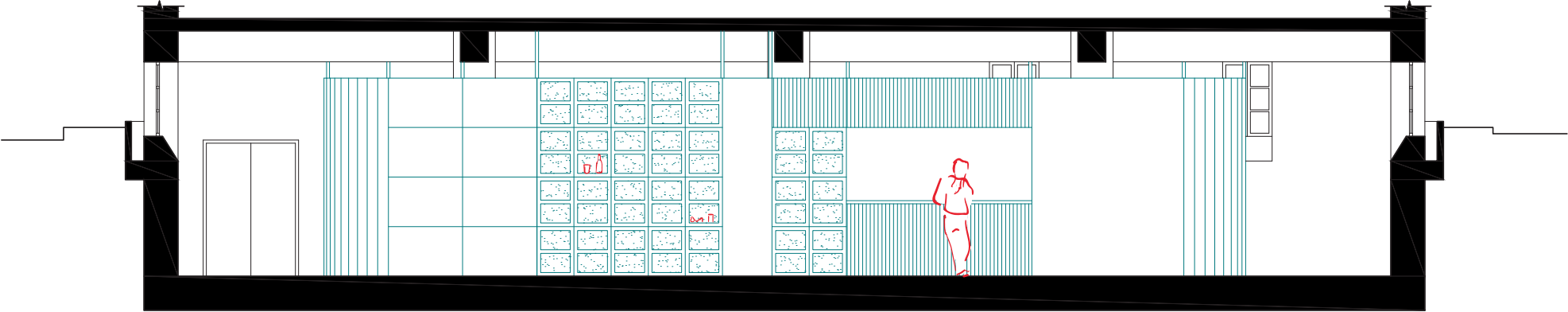
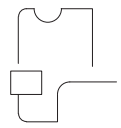
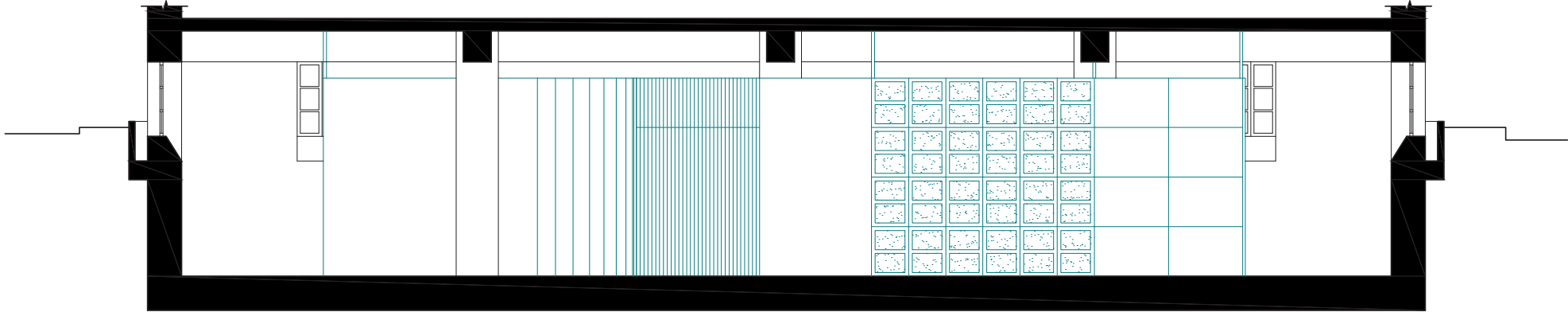
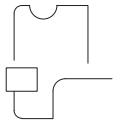
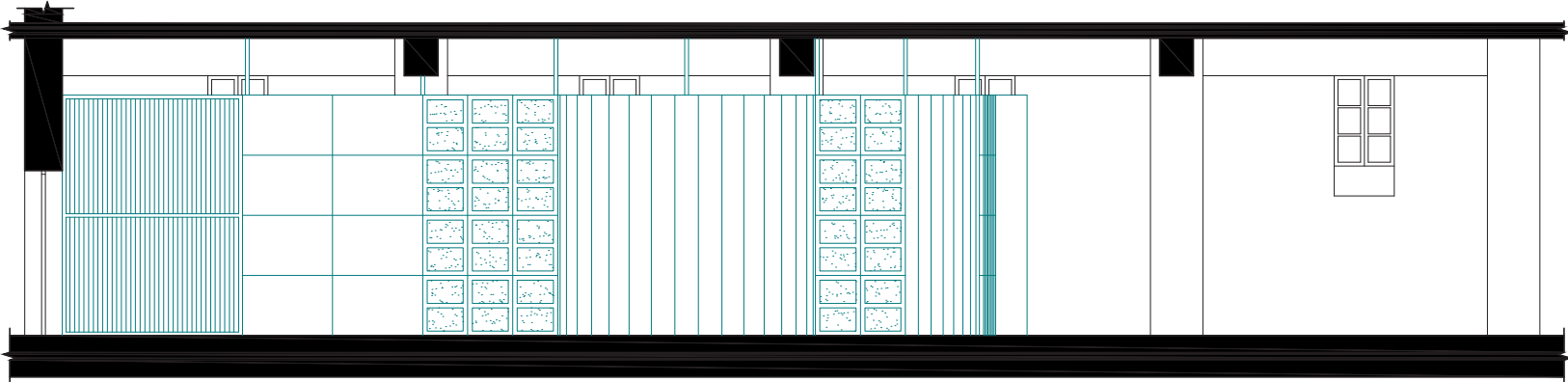
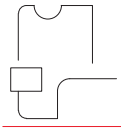
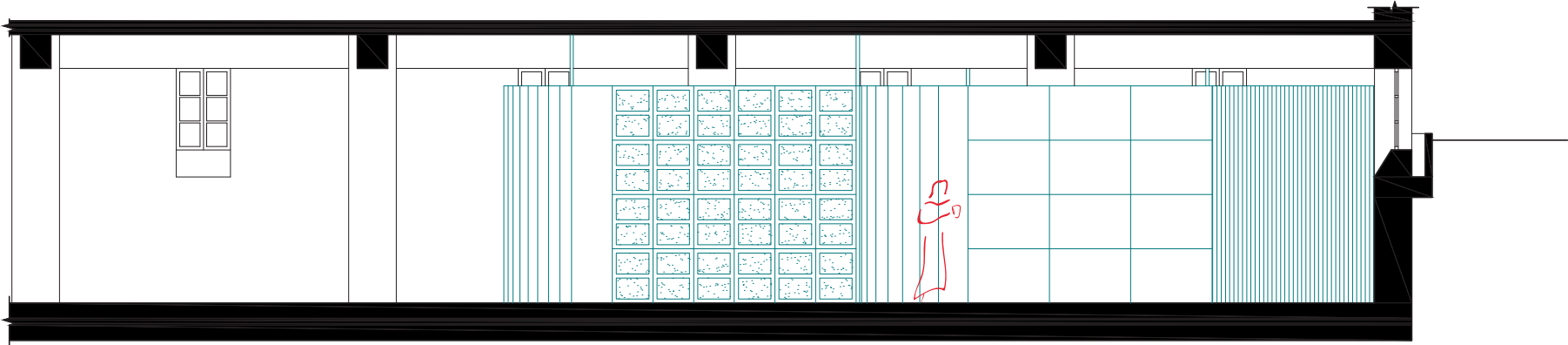

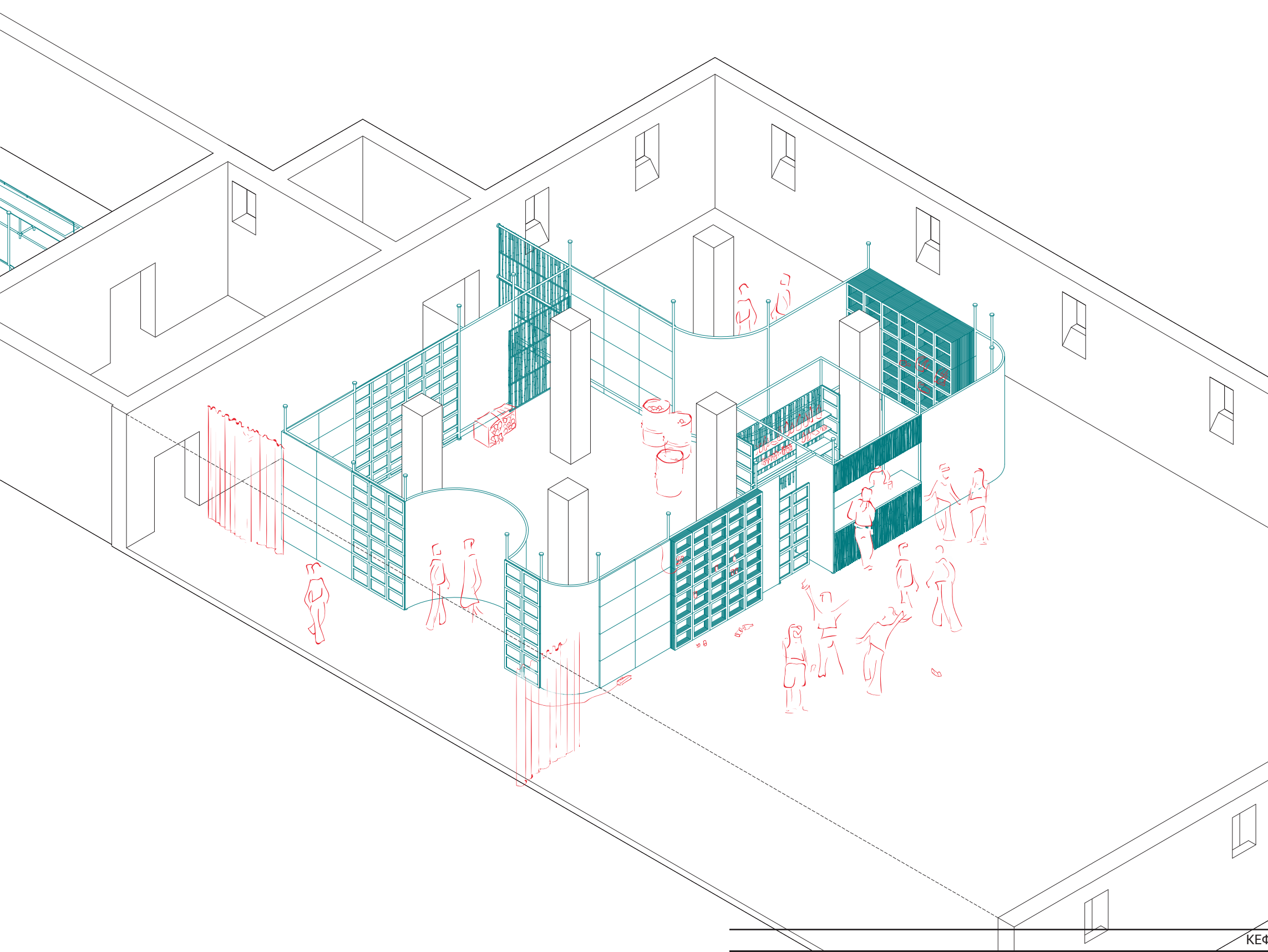

ΥΠΟΓΕΙΟ

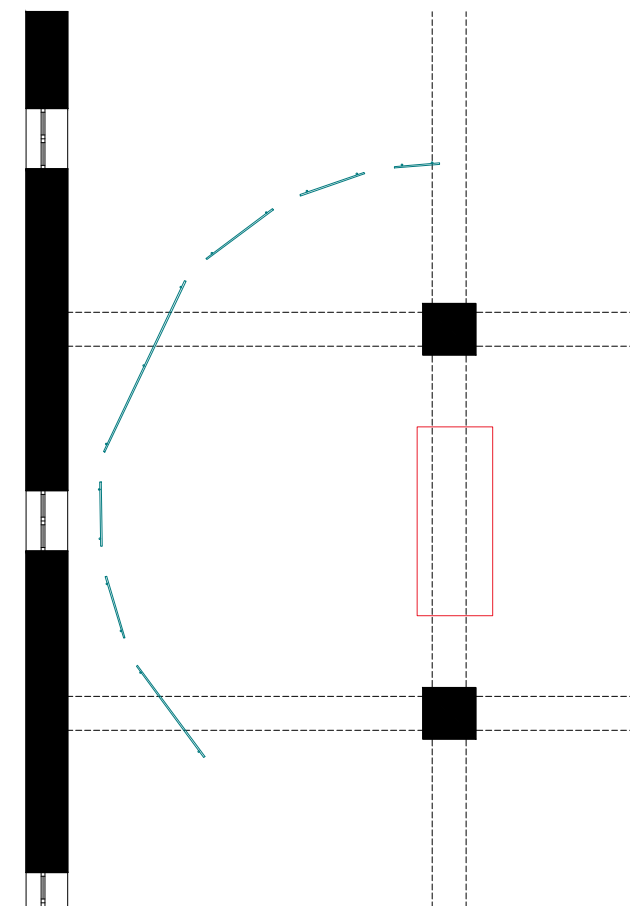
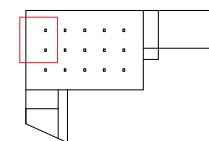
Το υπόγειο του κτηρίου καταλαμβάνει συνολικά 984 τ.μ. και έχει ύψος 4.16 μ. Στον ενιαίο χώρο βρίσκεται η αποθήκη υλικών του εργαστηρίου του πρώτου ορόφου, δίπλα στον ανελκυστήρα που προσφέρει άμεση πρόσβαση σε αυτό. Στην ίδια δομή υπάρχει ένα μικρό μπαρ, εσοχές στις οποίες μπορεί κάποιο άτομο να αφήσει τα πράγματα του και ενσωματωμένο ανοιχτό βεστιάριο. Ο υπόλοιπος ενιαίος χώρος προσφέρεται για χορό, ενώ υπάρχουν περιμετρικά βοηθητικοί διάδρομοι, απομονωμένα τμήματα και ο απαραίτητος χώρος για DJ. Ταυτόχρονα, στον όροφο προβλέπεται ένα μεγάλο κοινόχρηστο WC το οποίο είναι συμβατό και για άτομα με αναπηρικό αμαξίδιο. Τέλος, στο υπόγειο τοποθετούμε συμπληρωματικά το λεβητοστάσιο, την πυρασφάλεια και τα ηλεκτροπαραγωγά ζεύγη.

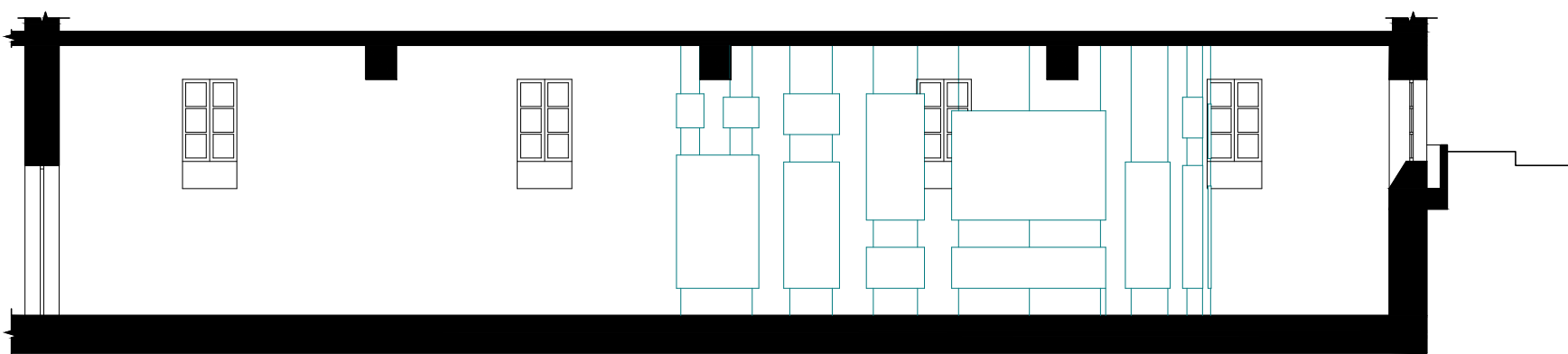
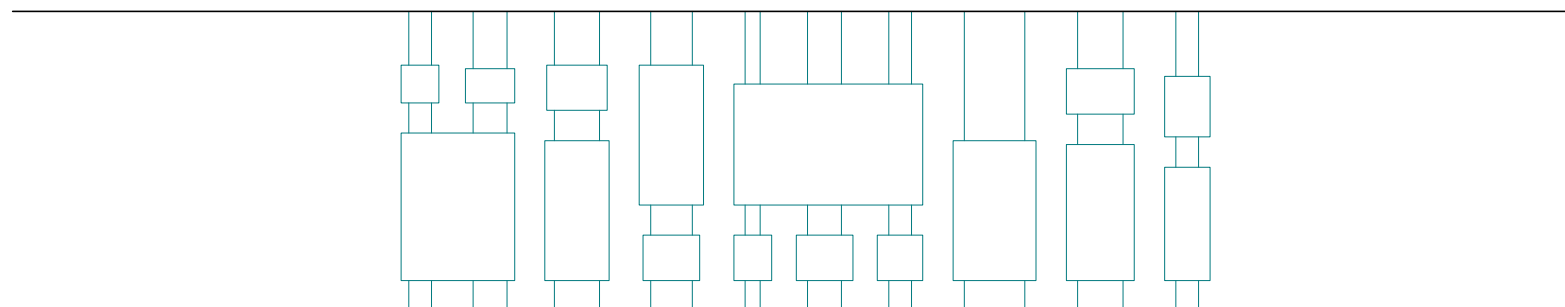

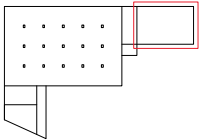
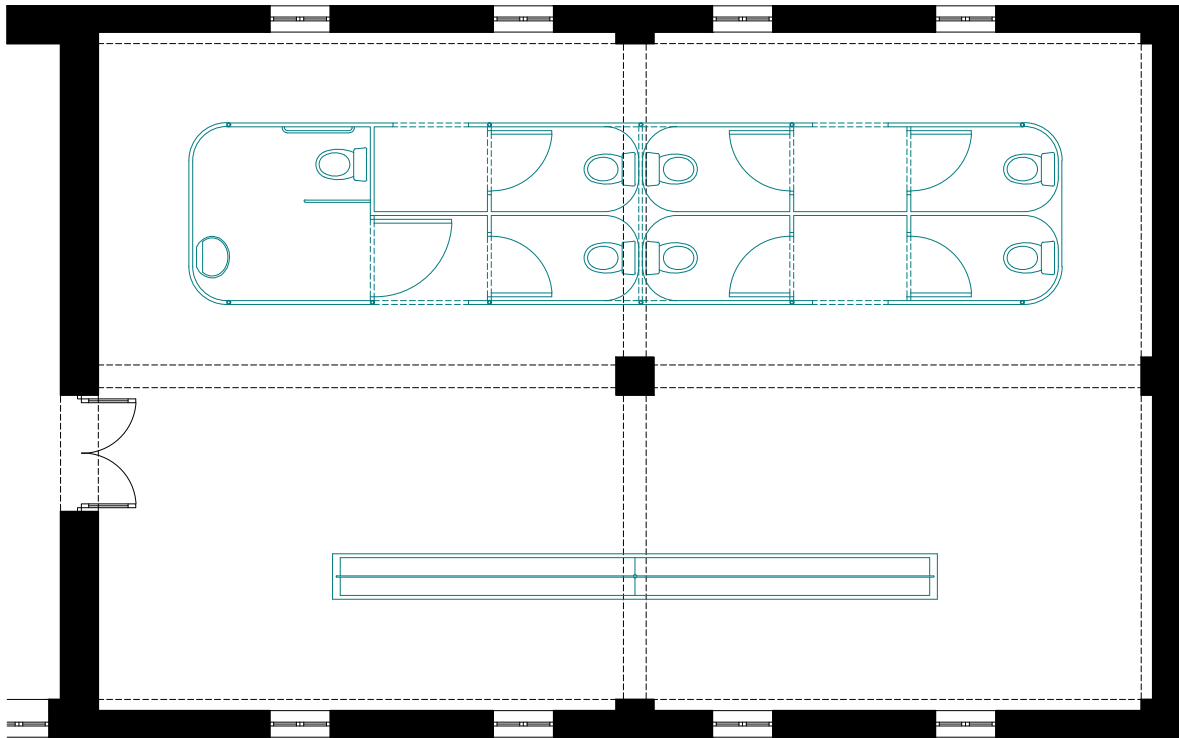

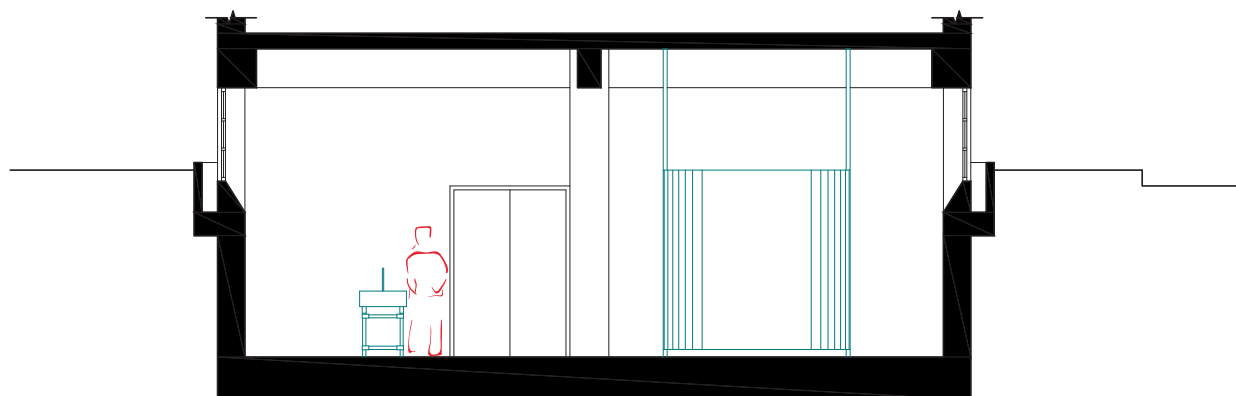
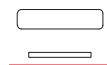
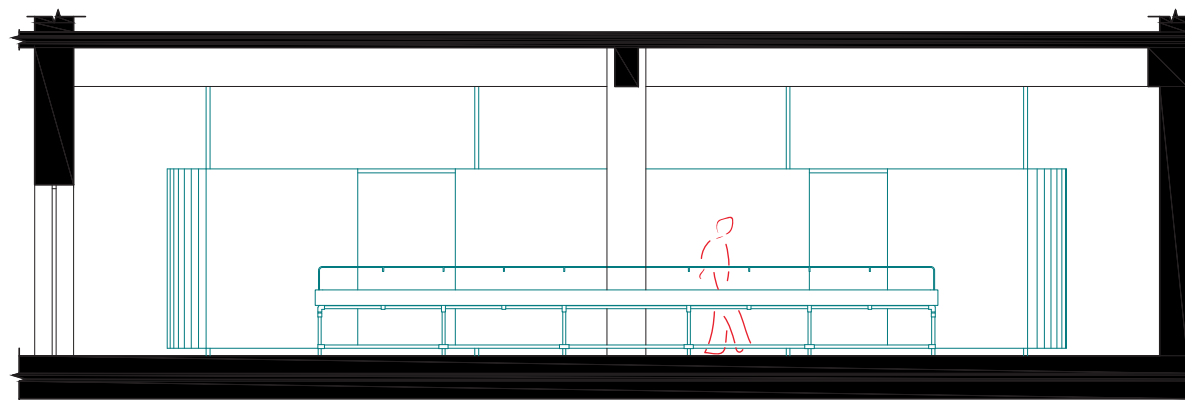

0 0.5 1 2 4

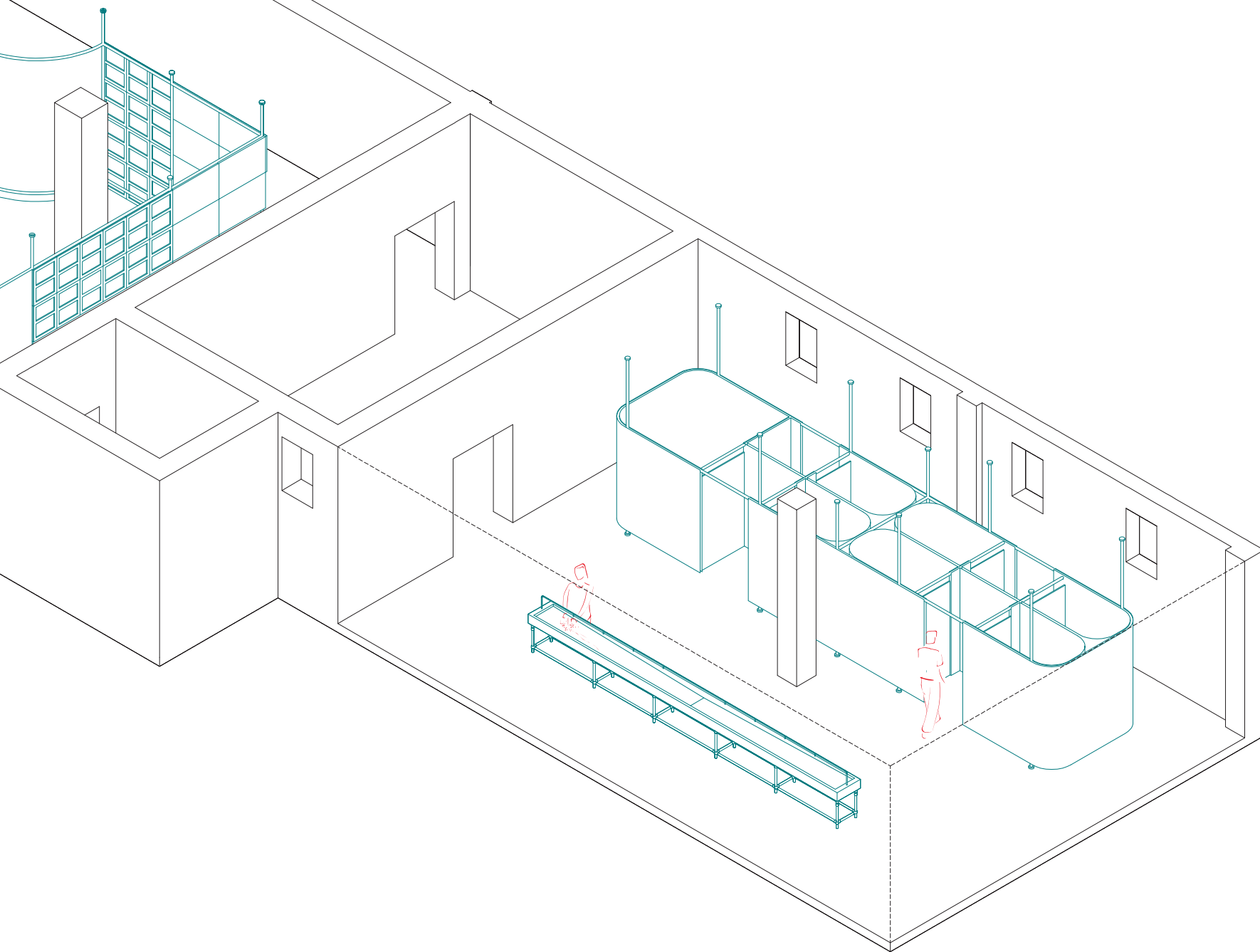

0 1 2 4 8

0 1 2 4 8

ΠΡΩΤΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

Ο πρώτος όροφος του κτηρίου καταλαμβάνει συνολικά 1.830 τ.μ., εκ των οποίων τα 894 τ.μ. βρίσκονται εσωτερικά του κτηρίου και τα 945 τ.μ. εξωτερικά (ημιυπαίθριοι και ακάλυπτος), ενώ το ύψος είναι 3.20 μ.

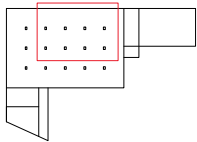
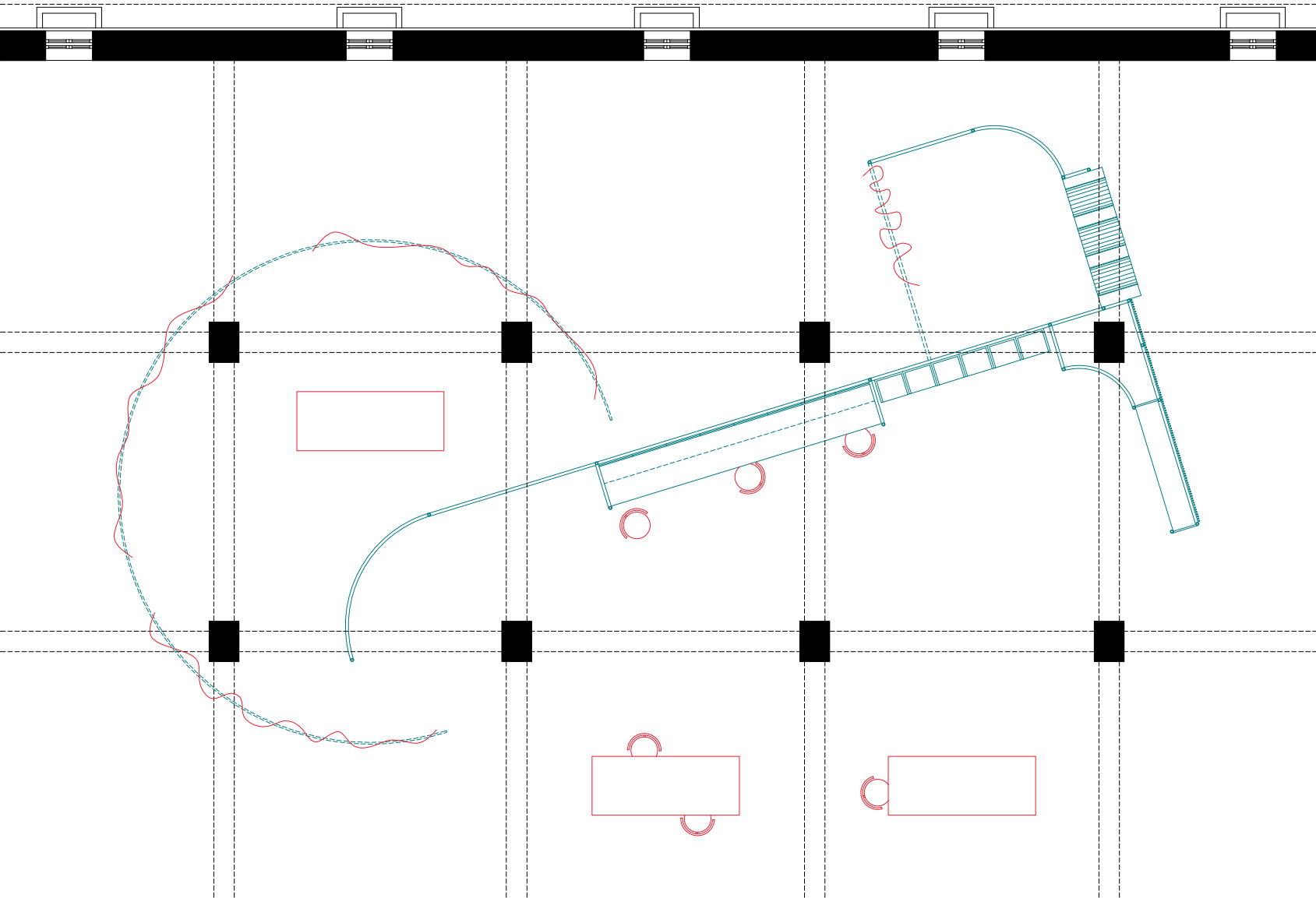
Εσωτερικά: το βασικό πρόγραμμα που εξυπηρετεί ο συγκεκριμένος όροφος είναι το εργαστήριο μεταποίησης και επανάχρησης υλικών. Η κατασκευή του εργαστηρίου ενσωματώνει μεγάλη επιφάνεια εργασίας, υποδομή στην οποία μπορούν να αναρτηθούν ορισμένα εργαλεία χειρός, αποθηκευτικοί χώροι για ηλεκτρικά εργαλεία και μικροαντικείμενα (αναλώσιμα κλπ.). Μία βοηθητική ραφιέρα αποθήκευσης, όπως και αποθηκευτικά βαρέλια, περικλείστη αποθήκη για υπό κατασκευή έργα και ένας ακόμη απομονωμένος χώρος που περικλείεται από πυρίμαχη κουρτίνα, κατάλληλος για εργασίες που απαιτούν ηλεκτροσυγκόλληση.

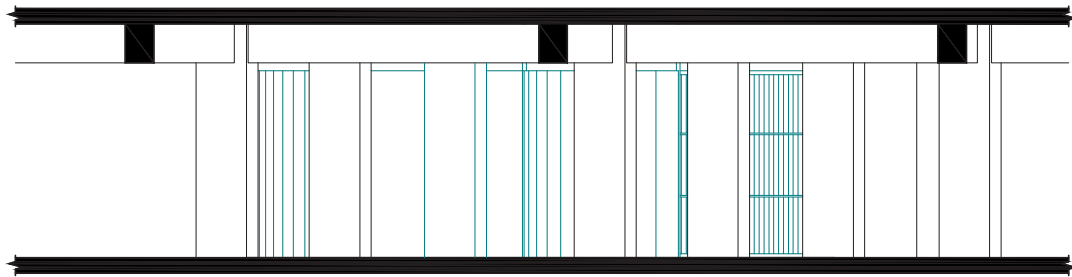
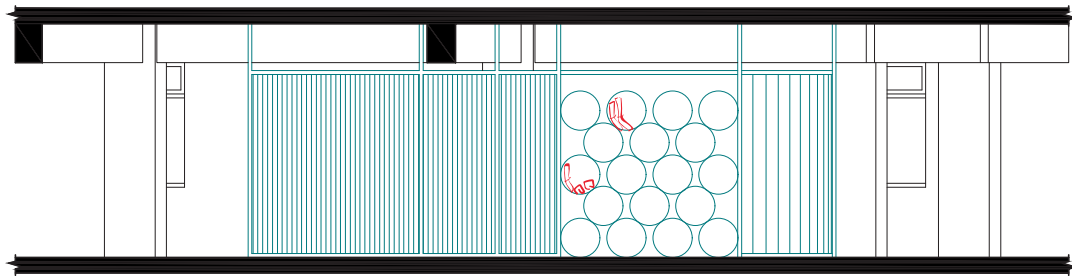
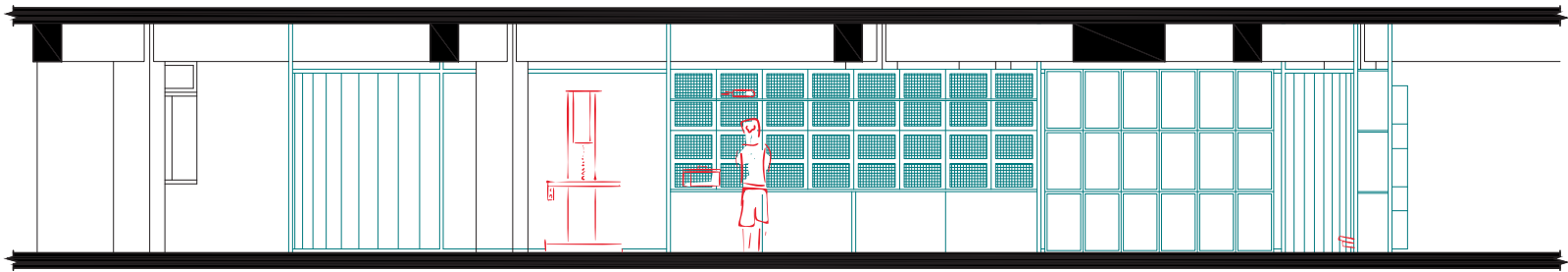
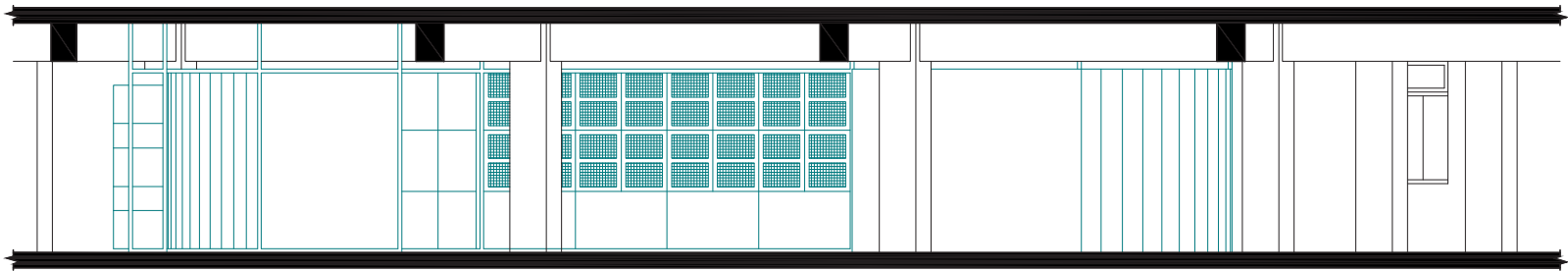
Τον ενιαίο χώρο συμπληρώνουν ορισμένοι φορητοί πάγκοι εργασίας που τοποθετούνται ανάλογα με το πλήθος του κόσμου που φιλοξενείται εκεί, σε περιπτώσεις διεξαγωγής πιθανών εργαστηριακών δράσεων. Στον όροφο, φροντίζουμε να

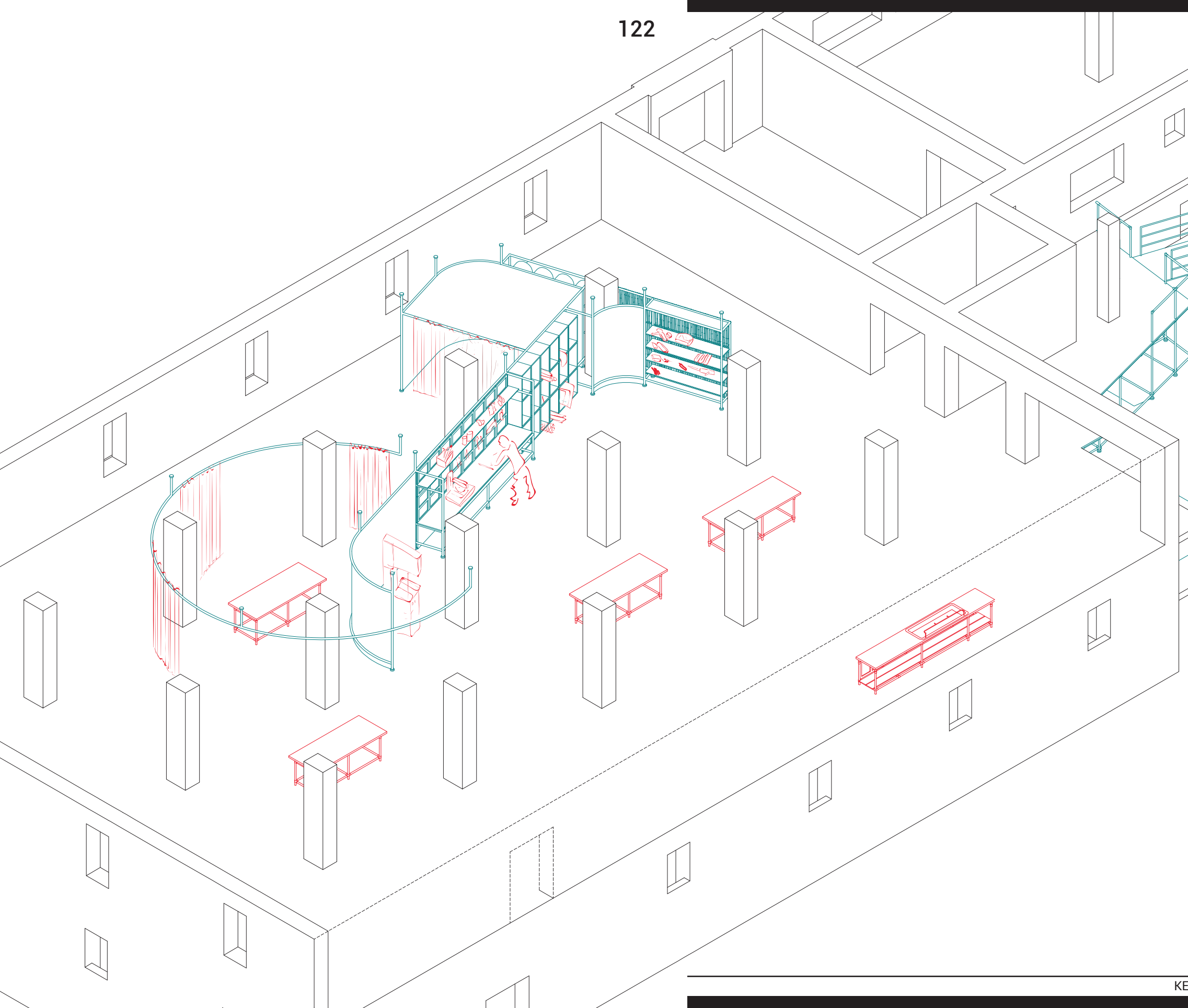
μεγαλώσουμε δύο από τα ανοίγματα προς τον ακάλυπτο, ούτως ώστε να εξασφαλίσουμε καλύτερες συνθήκες φωτισμού και αερισμού στο εσωτερικό του εργαστηρίου, καθώς επίσης και μεγαλύτερα περάσματα σε περιπτώσεις μεγαλύτερων κατασκευών. Η συγκεκριμένη κίνηση αποτελεί την μοναδική παρέμβαση μας στο κελυφος του κτηρίου. Στο ίδιο σημείο τοποθετείται μεγάλου μεγέθους νεροχύτης, για να καλύψει τις ανάγκες του εργαστηρίου σε νερό. Στο δίπλα κτήριο, τον όροφο συμπληρώνει ένας ενιαίος κενός χώρος-αποθήκη επιφανειών εργασίας για τις περιπτώσεις που το εργαστήριο χρησιμοποιείται από την διαχειριστική ομάδα του κτηρίου, ενώ ανάλογα με τις ανάγκες εξυπηρέτησης μεγαλύτερου πλήθους ατόμων μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αίθουσα σεμιναρίων.

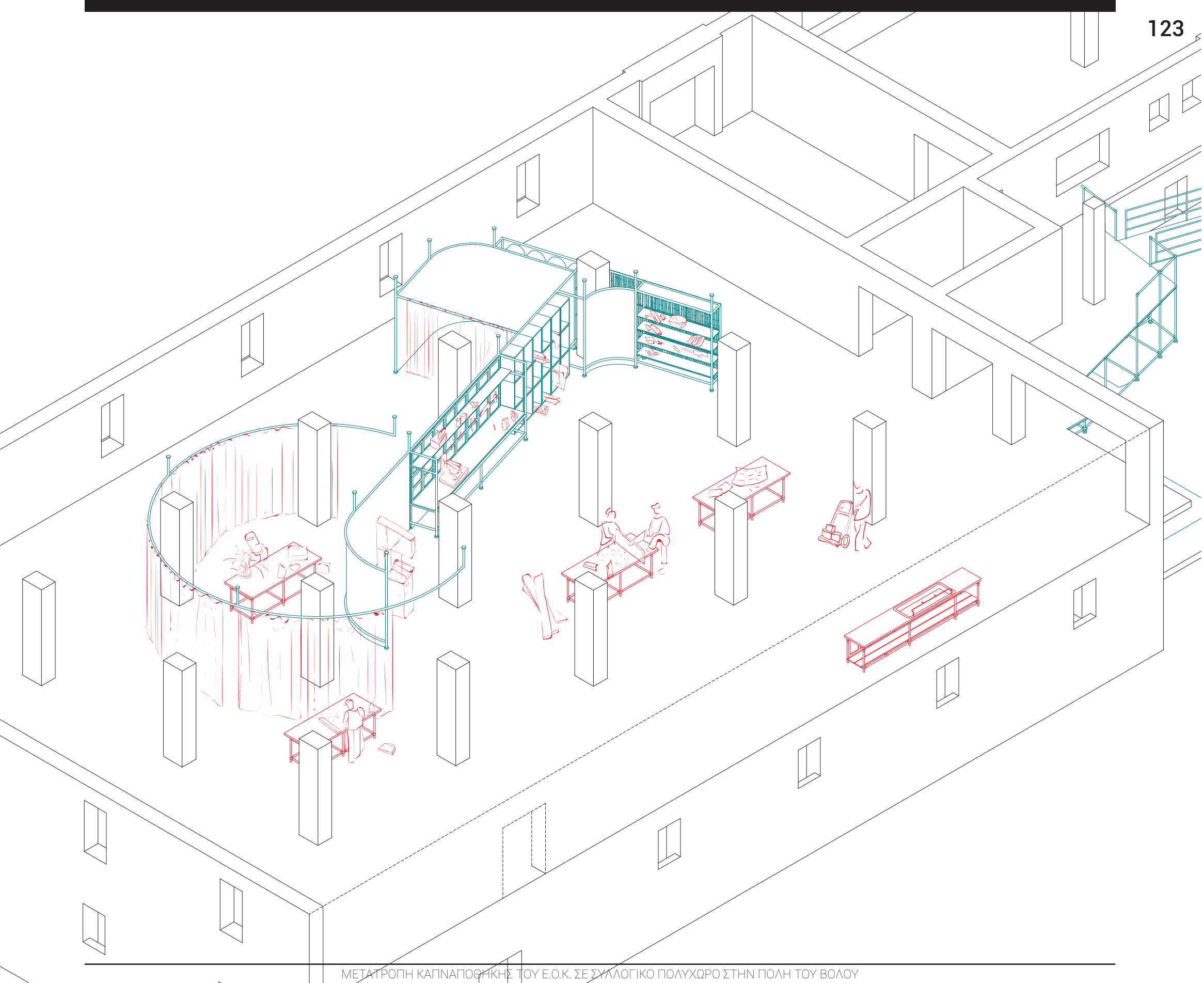
Εξωτερικά: ως πρώτη κίνηση, επεκτείνουμε τον μικρό πρόβολο έξω από το εργαστήριο, κατασκευάζοντας μία ξύλινη πλατφόρμα με μεταλλική βάση και επανατοποθετούμε την παλιά ράμπα σε νέα θέση, προκειμένου να μεγαλώσει η απόσταση από το κτήριο. Επιπλέον, προσθέτουμε ημιαυτόμα-

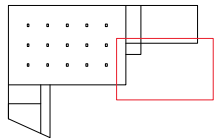
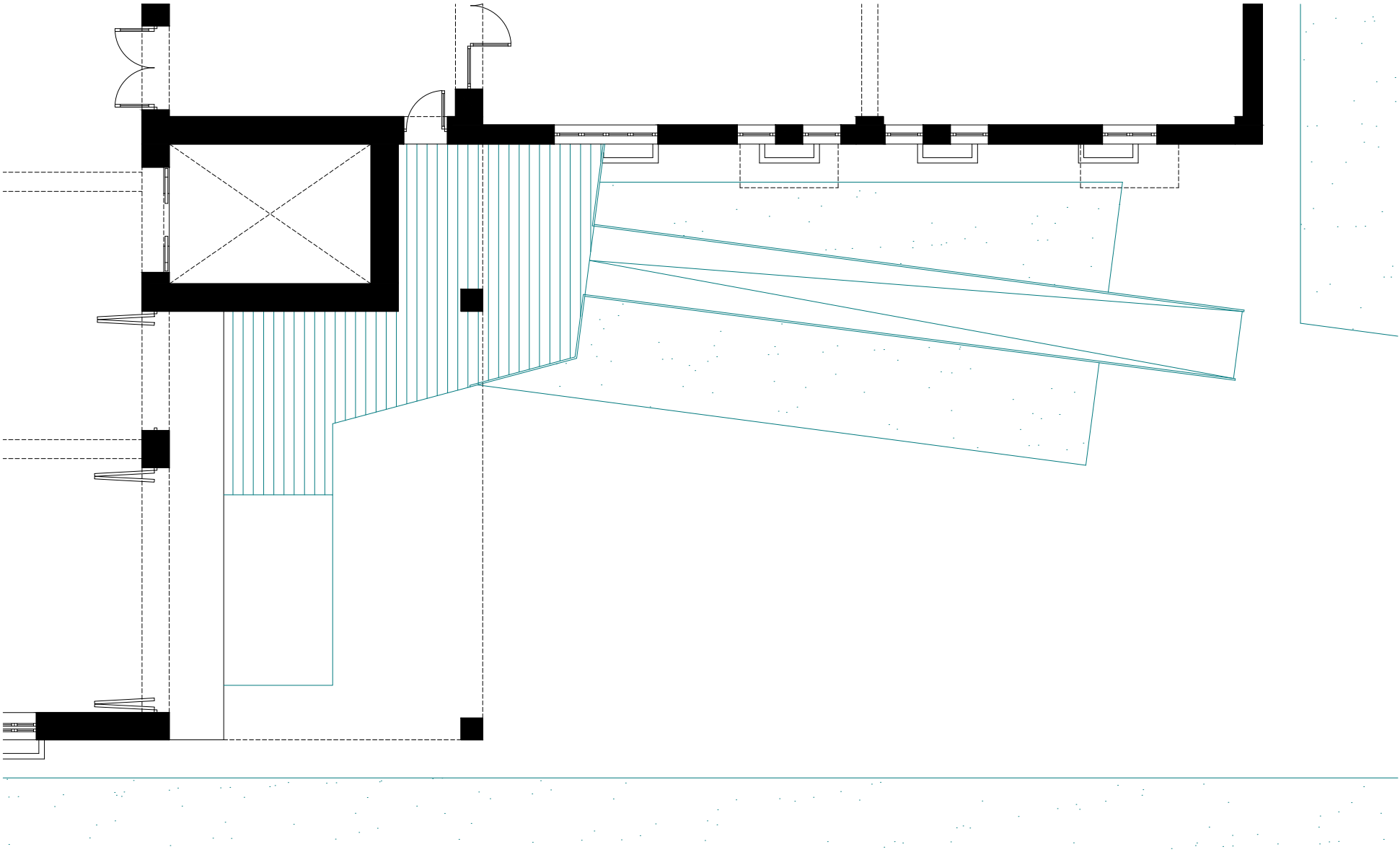
τη ράμπα-ανελκυστήρα, προκειμένου να μπορούν οι κατασκευές και τα υλικά να μεταφέρονται με ευκολία από το εσωτερικό του εργαστηρίου στον εξωτερικό χώρο και το αντίστροφο. Ταυτόχρονα, αφαιρώντας τους φράχτες που υπάρχουν επί της οδού Ογλ και Γαμβέτα, παραδίδουμε το κτήριο στην πόλη. Έτσι, ο προαύλιος χώρος του κτηρίου μετατρέπεται τόσο σε πέρασμα, όσο και σε ένα μικρό συνοικιακό κηποθέατρο, με την βοήθεια των μικρών αμφιθεατρικών κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα που τοποθετούνται περιμετρικά του χώρου. Μετατρέπουμε την μεγαλύτερη επιφάνεια του εδάφους από τσιμέντο σε χαλίκι, επιτρέποντας στην βλάστηση να αναπτυχθεί. Τέλος, διαμορφώνουμε το έδαφος με οπλισμένο σκυρόδεμα, μετατρέποντάς το σε επίπεδο, ενοποιώντας την οδό Γαμβέτα με την νέα πλατφόρμα. Έτσι, επιτυγχάνεται τόσο η πρόσβαση σε φορητά οχήματα, όσο και η δυνατότητα επέκτασης του εργαστηρίου στο εξωτερικό του κτηρίου.

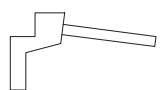
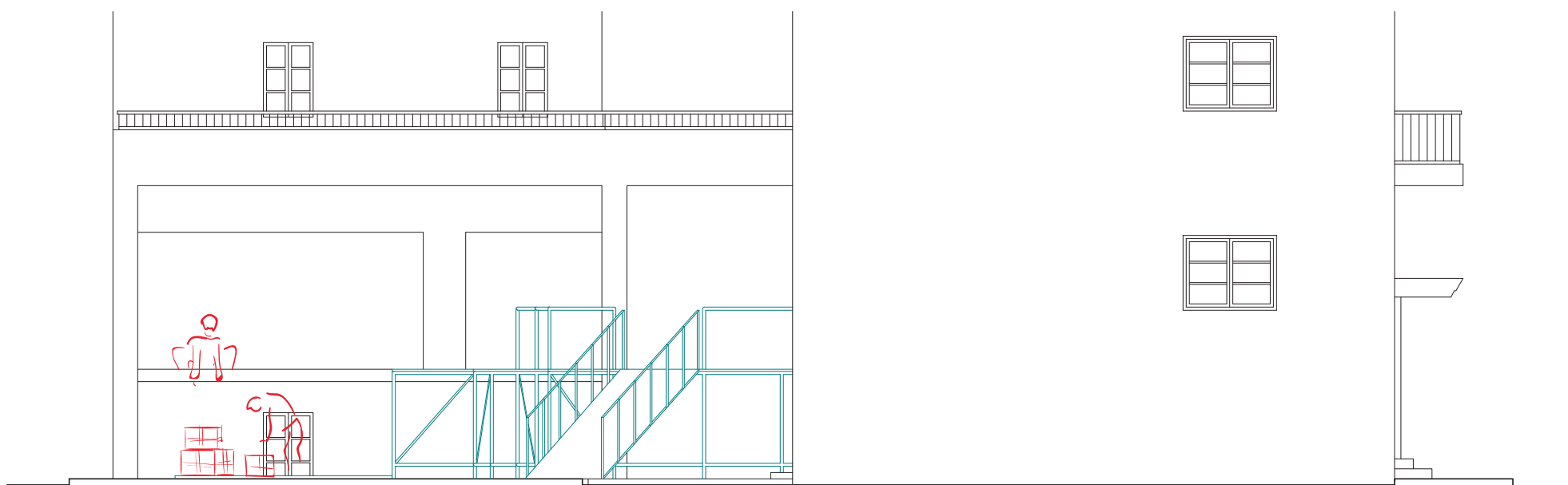
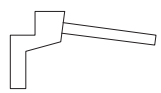
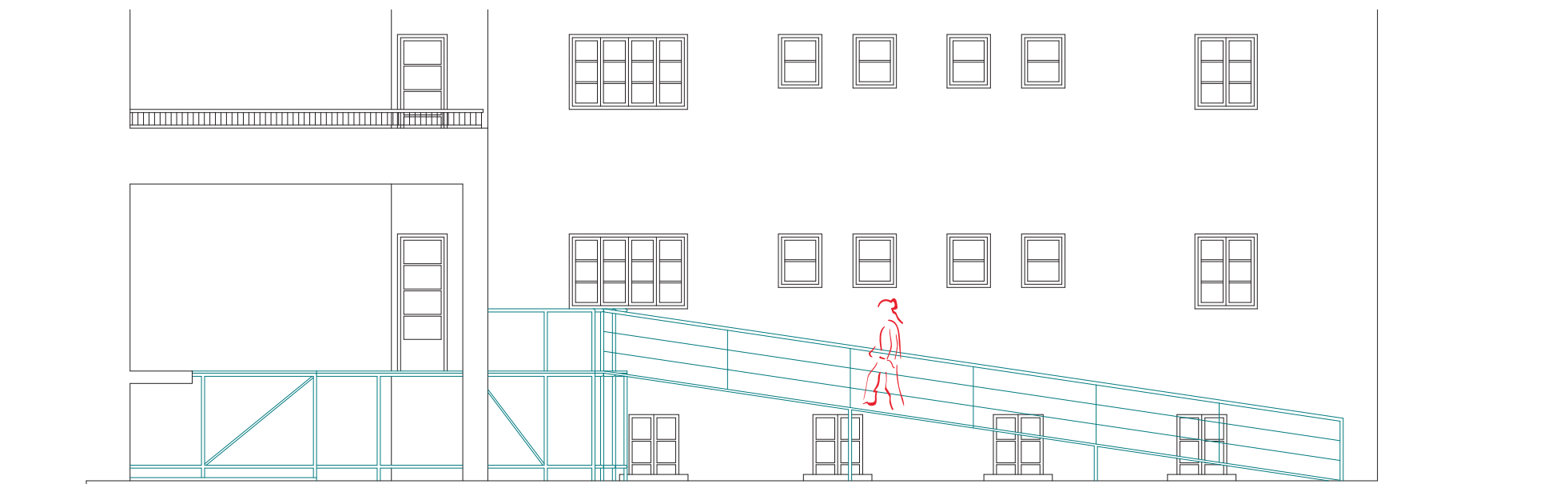

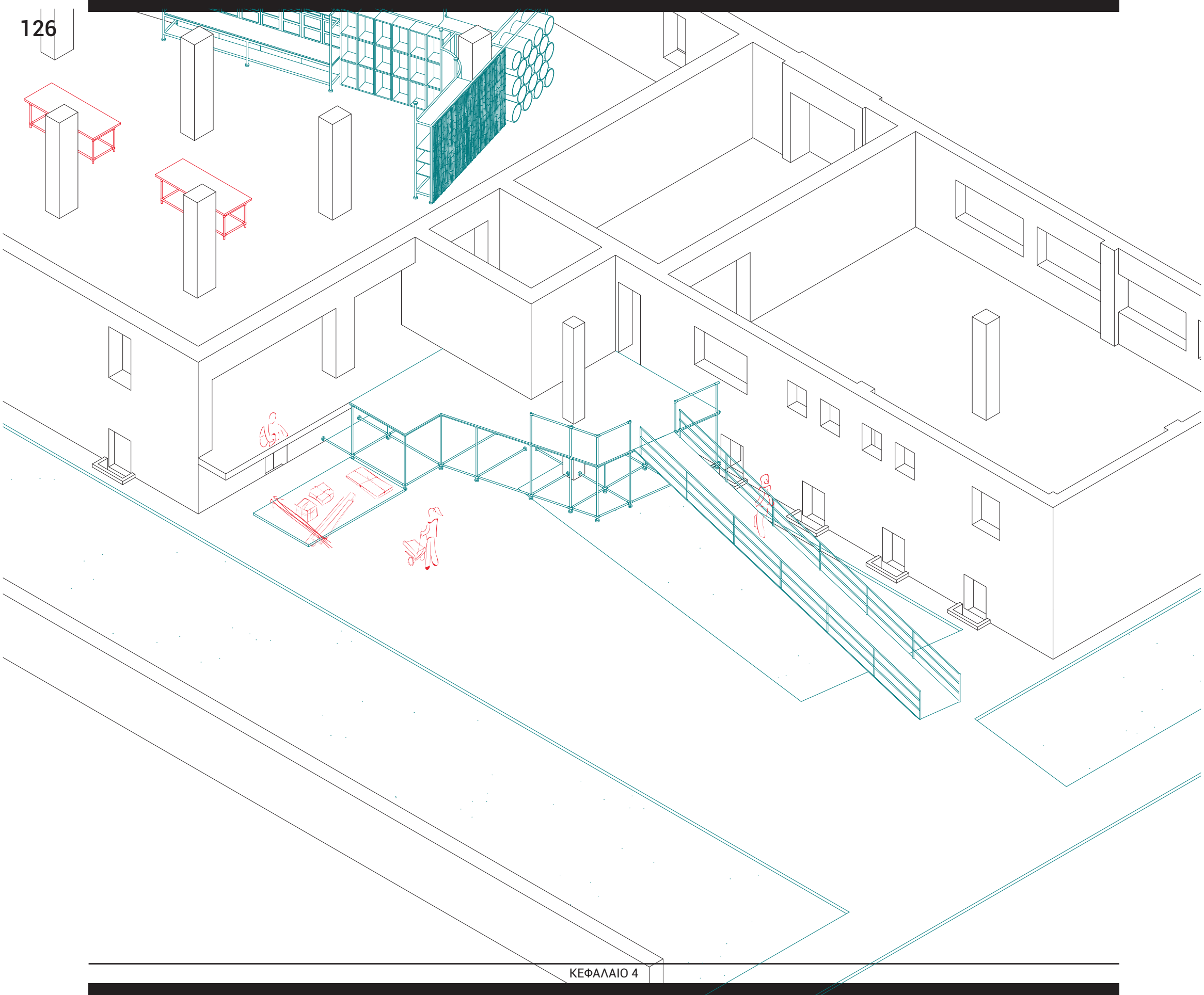

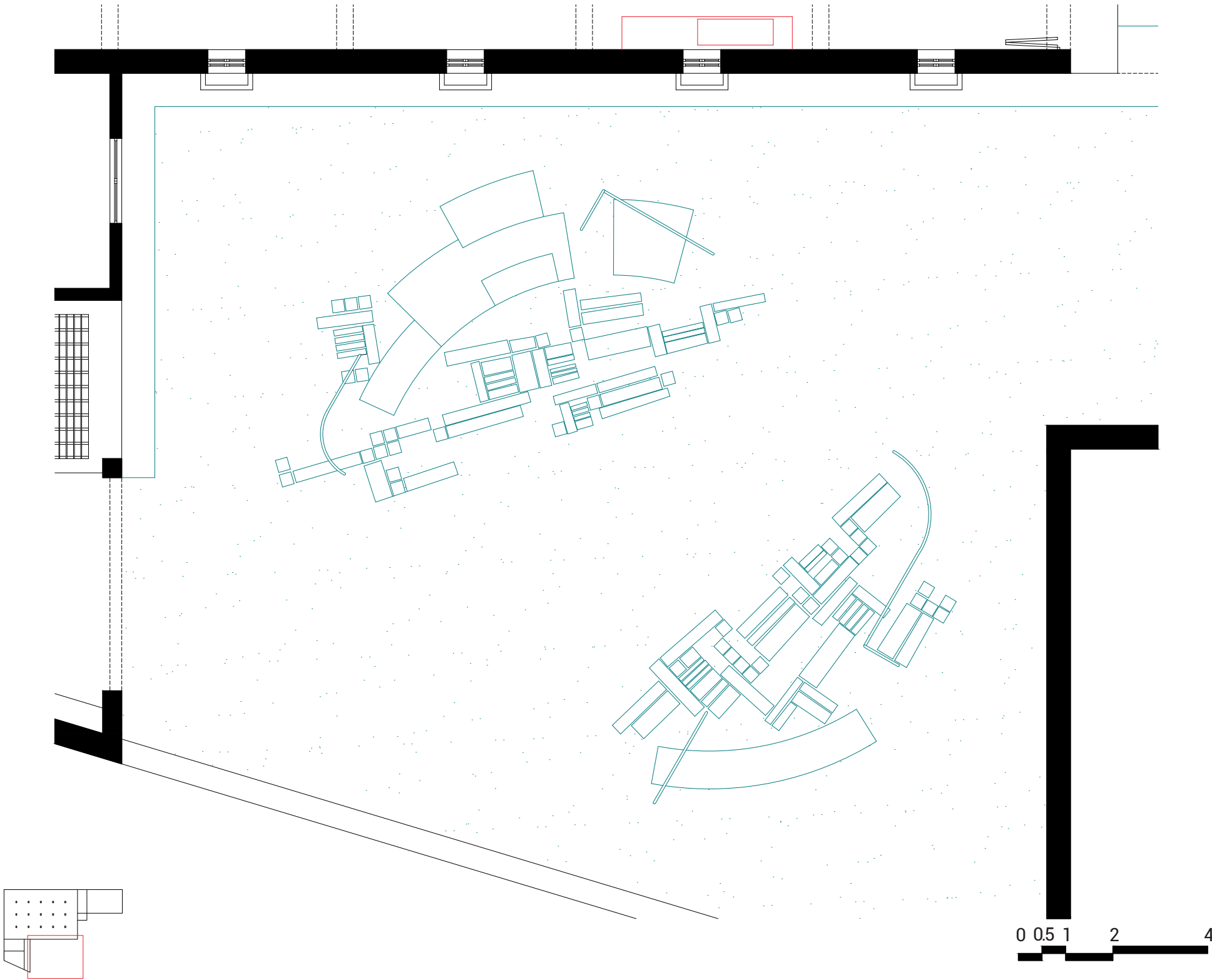

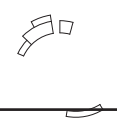
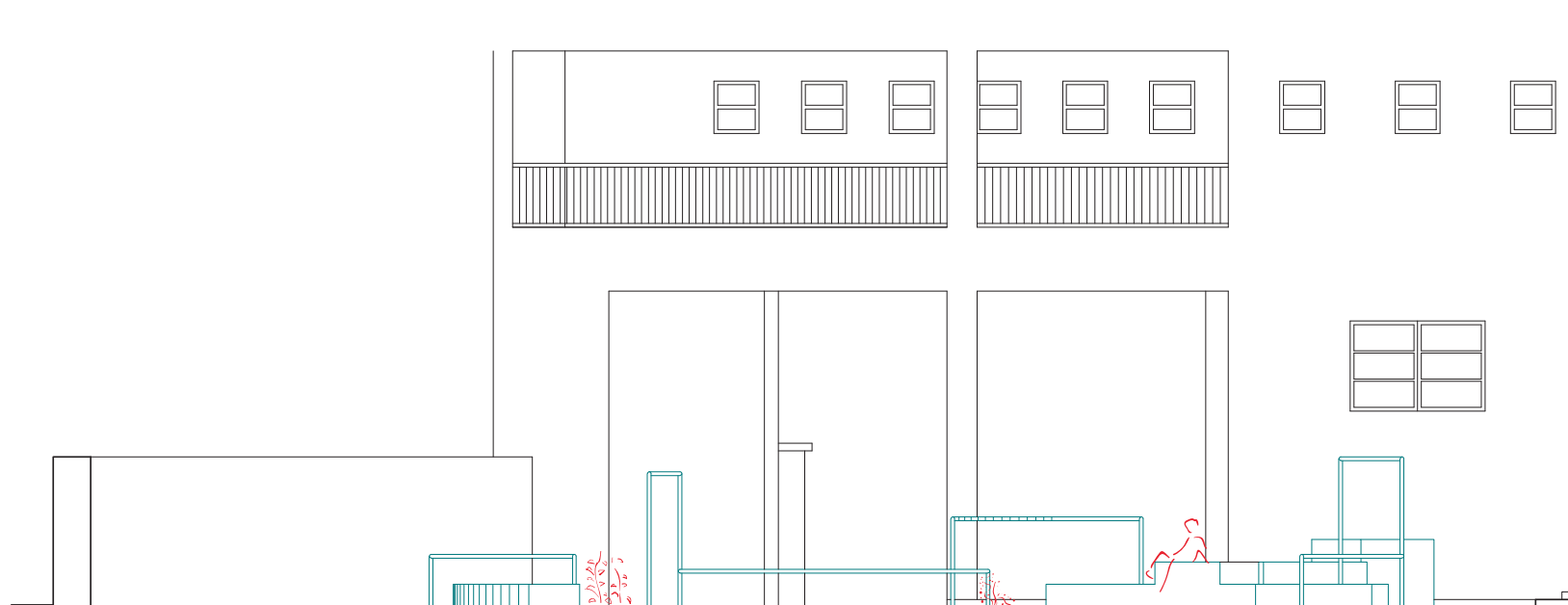
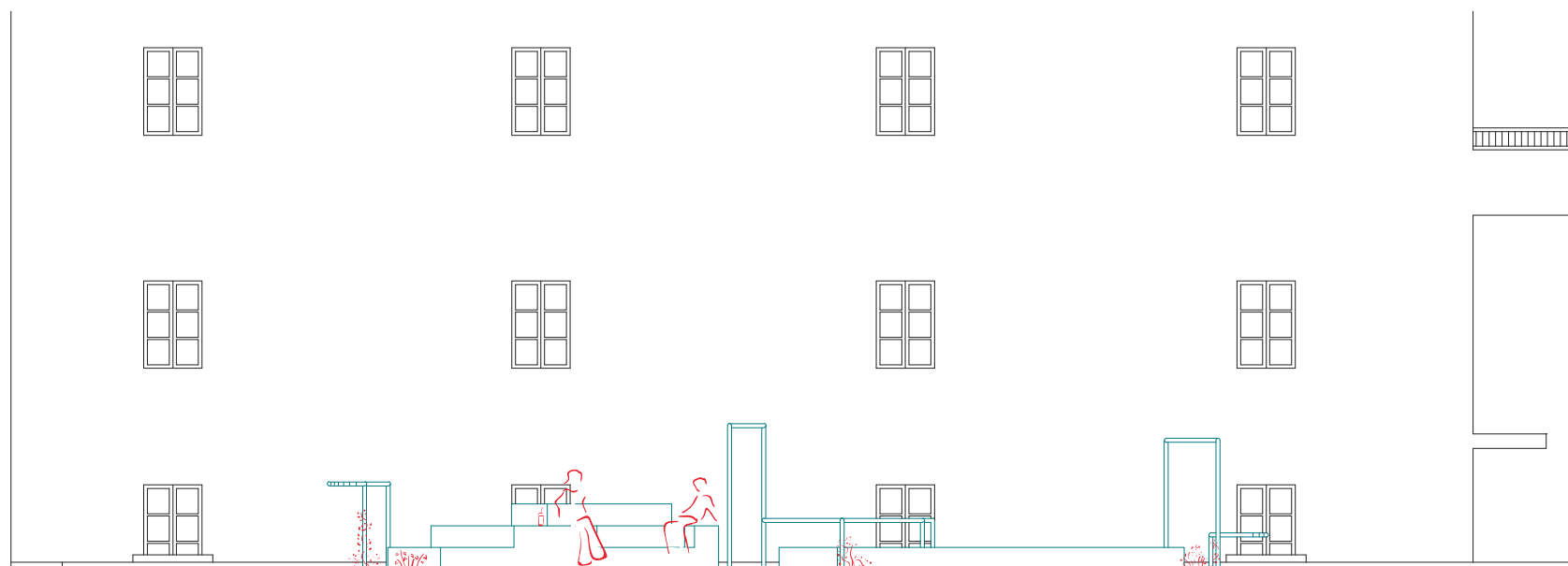

0 1 2 4 8

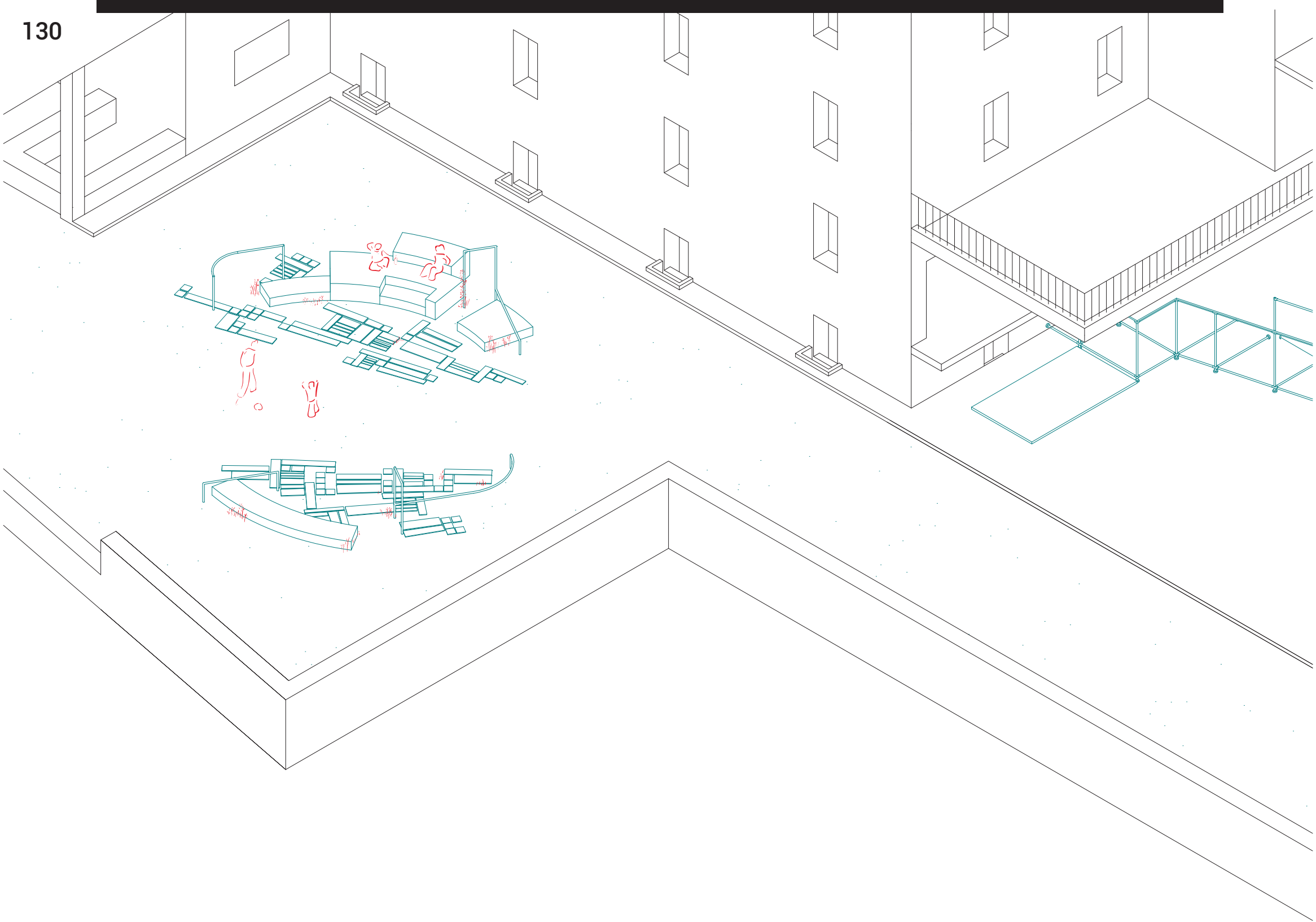

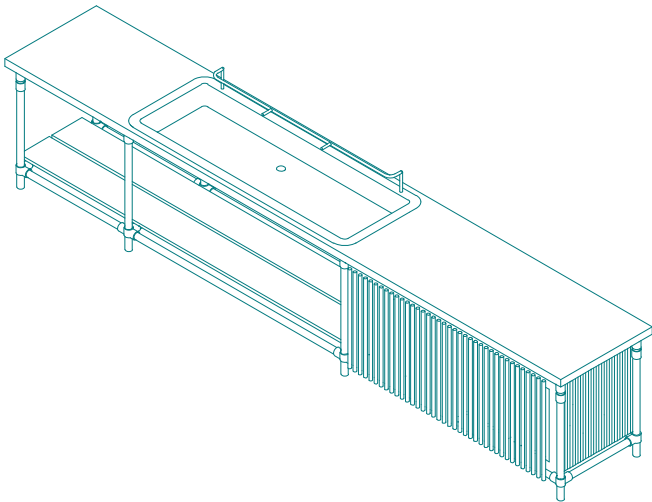
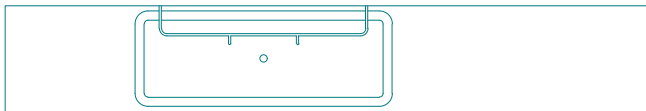
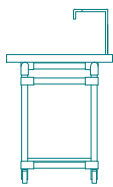
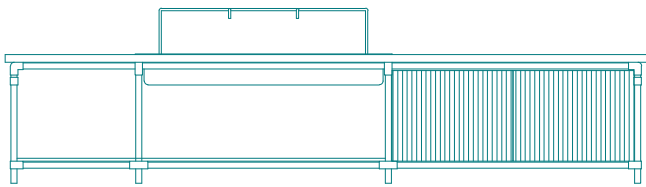

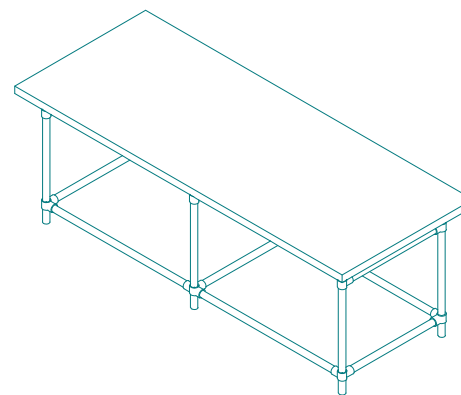
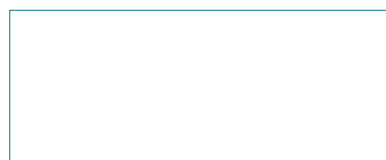
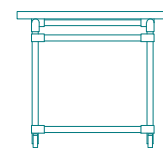
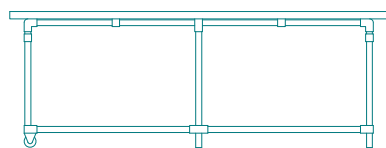

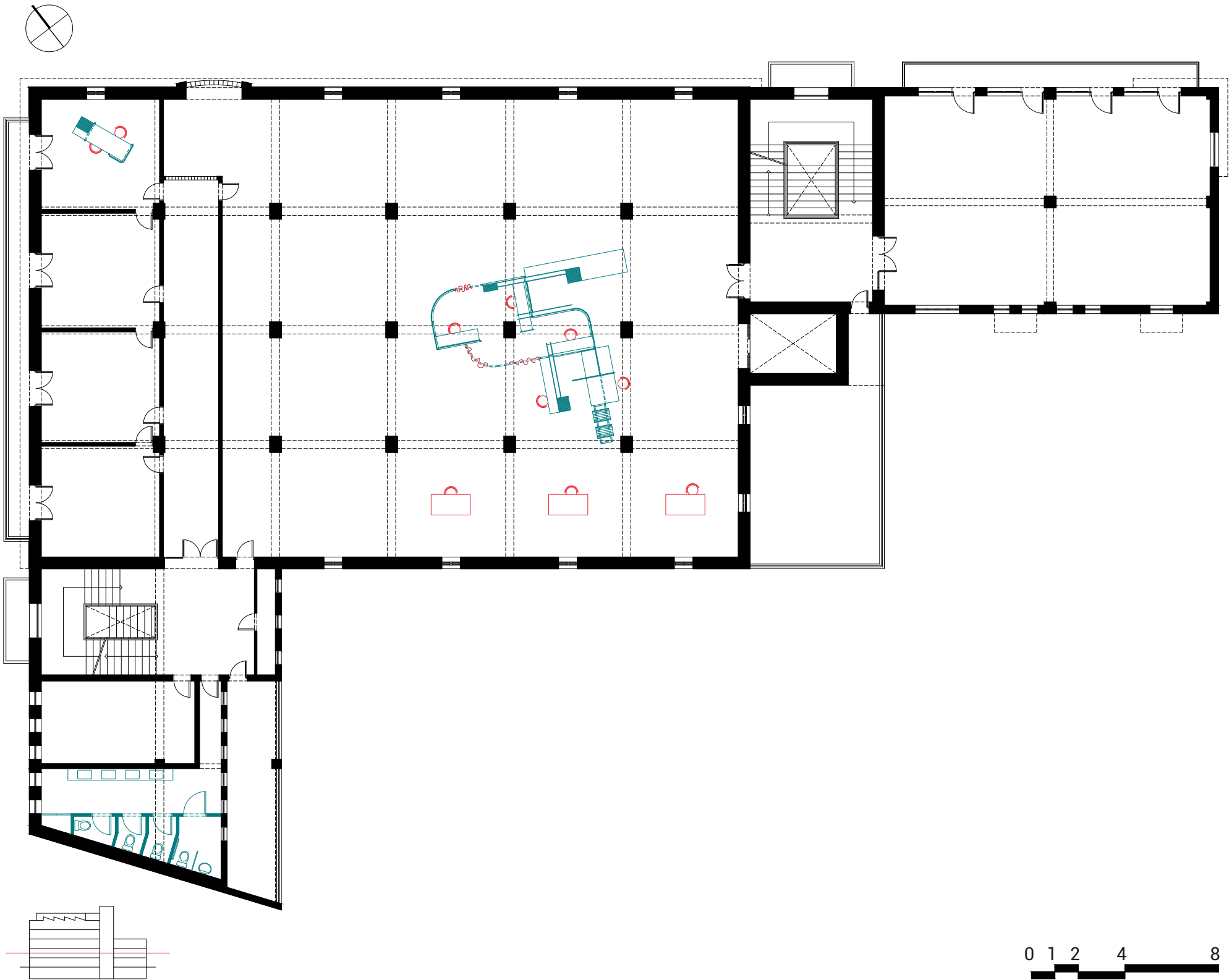
0 1 2 4 8

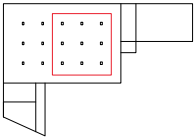
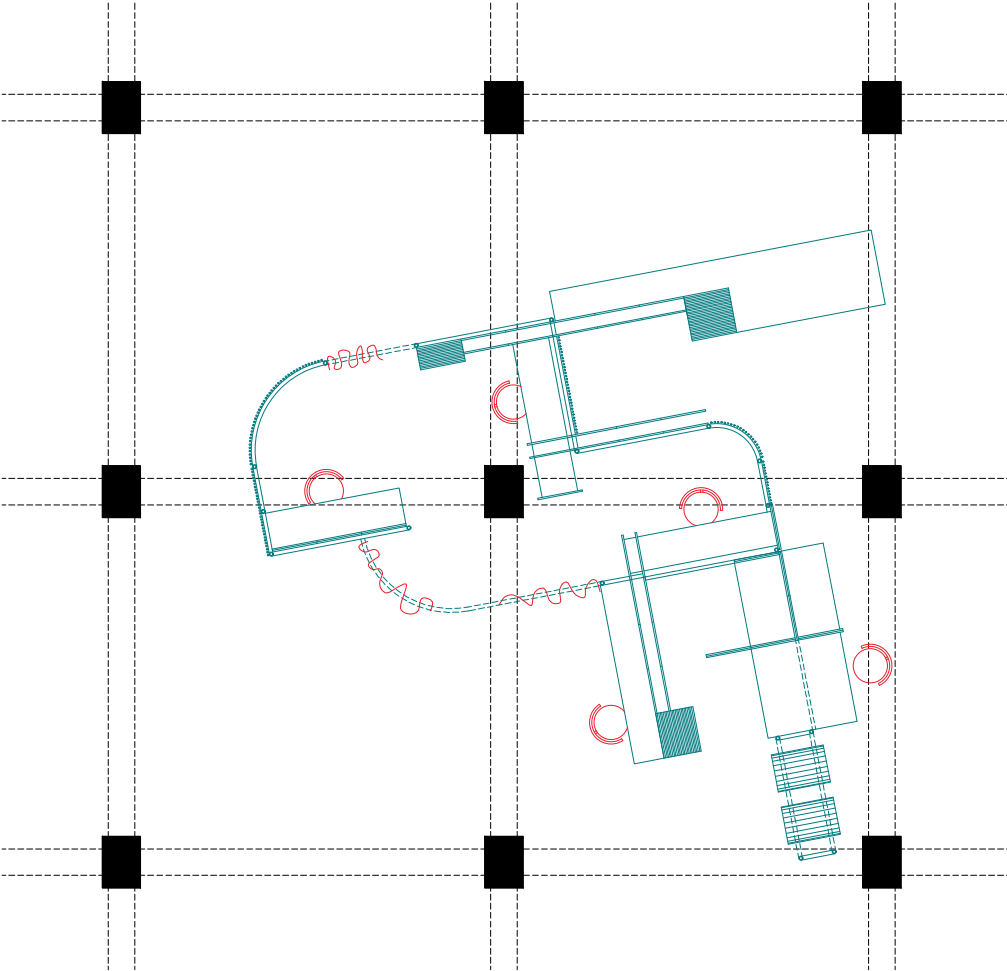

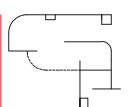
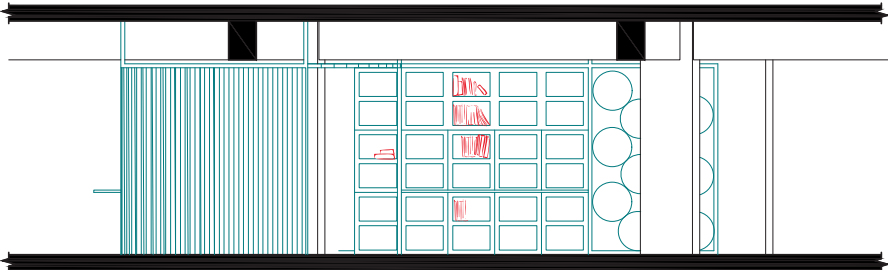
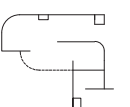
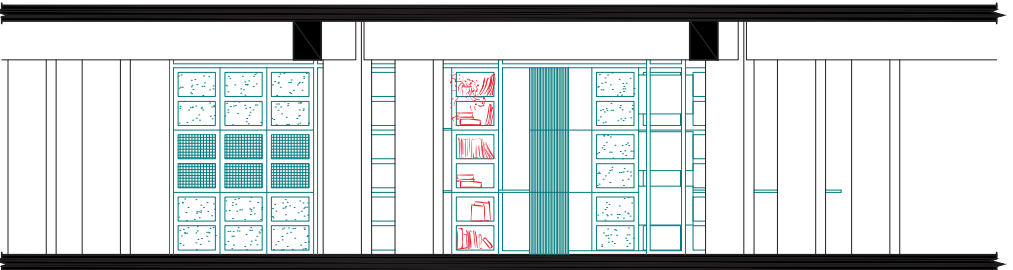
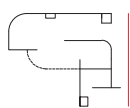
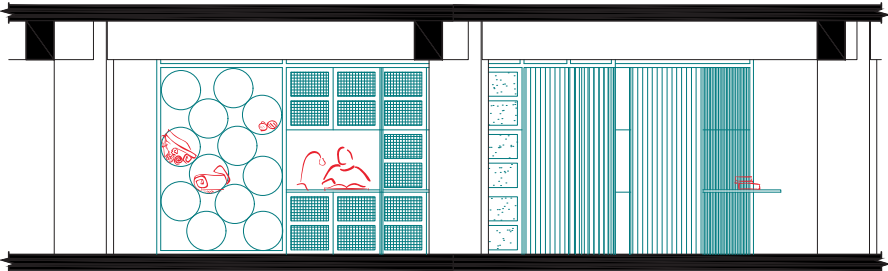
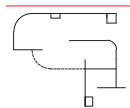
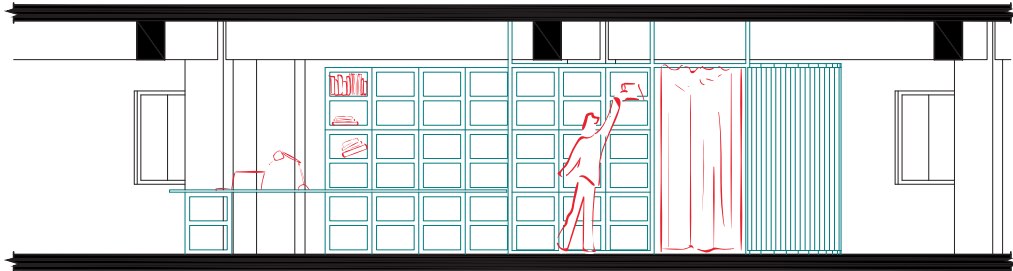
ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

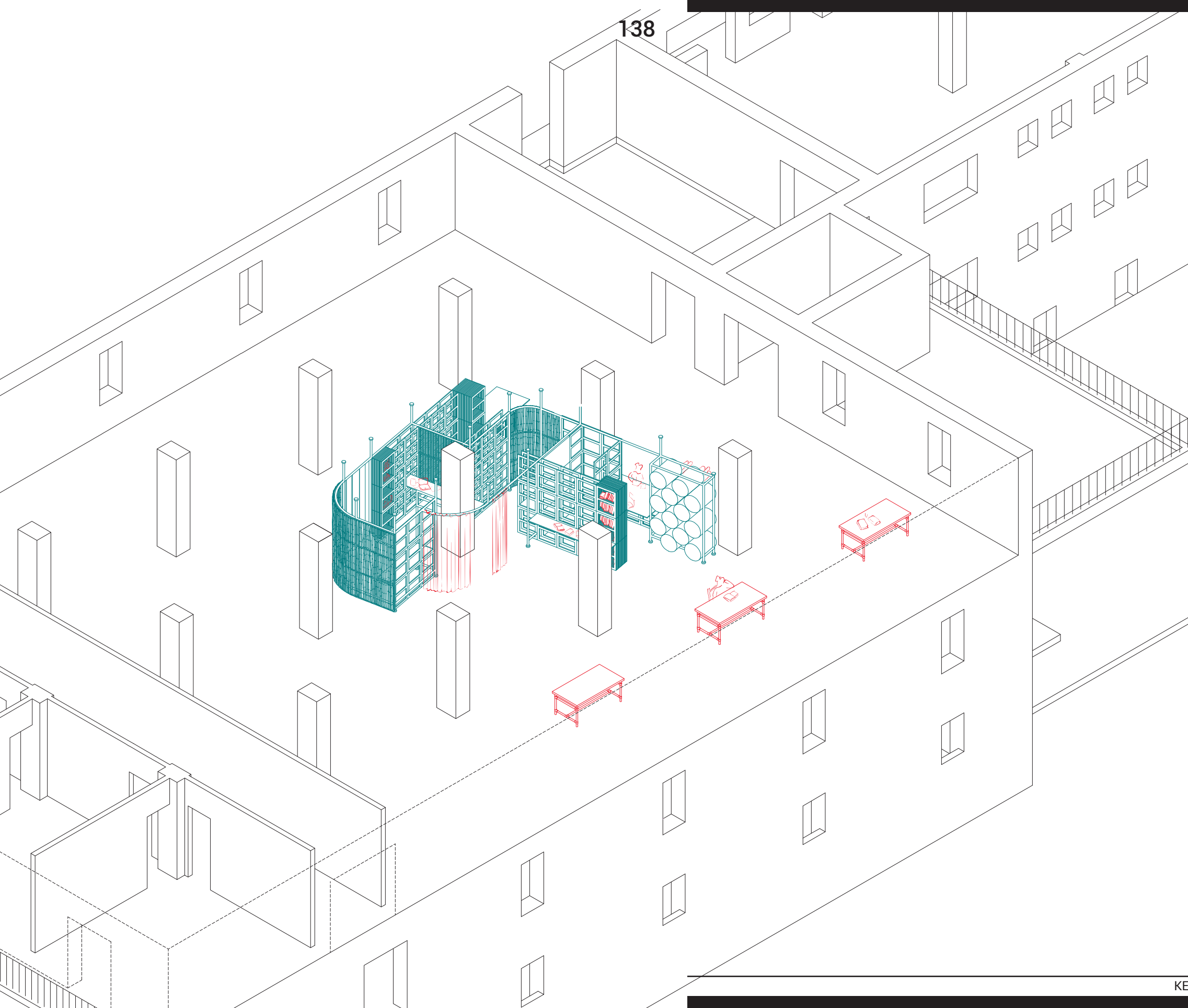
Ο δεύτερος όροφος του κτηρίου καταλαμβάνει συνολικά 982 τ.μ., ενώ το ύψος είναι 3.20 μ. Για τον συγκεκριμένο όροφο, σχεδιάζεται και τοποθετείται μια ενιαία δομή αναγνωστηρίου. Η κατασκευή αυτή δημιουργεί διάφορους μικρού μεγέθους χώρους, για ένα ή δύο άτομα. Αποτελείται από ξύλινες επιφάνειες-γραφεία, κάποιες φορές πλήρως απομονωμένα και άλλοτε λιγότερο ή καθόλου. Επιπροσθέτως, η δομή εμπεριέχει πλήθος αποθηκευτικών χώρων για μικρά αντικείμενα, καθώς και βιβλιοθήκες σε διάφορα μεγέθη. Οι προγραμματισμένες θέσεις εντός της δομής τοποθετούνται με τέτοιο τρόπο ώστε να περιορίζουν την ορατότητα των υποκειμένων που τις χρησιμοποιούν, χωρίς όμως να προσφέρουν ηχομόνωση. Η κατασκευή τοποθετείται

στο νοτιοανατολικό τμήμα του κτηρίου, εκεί απ' όπου έρχεται το περισσότερο φυσικό φως από τα περιμετρικά ανοίγματα.

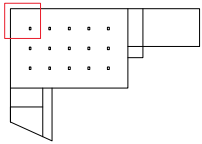
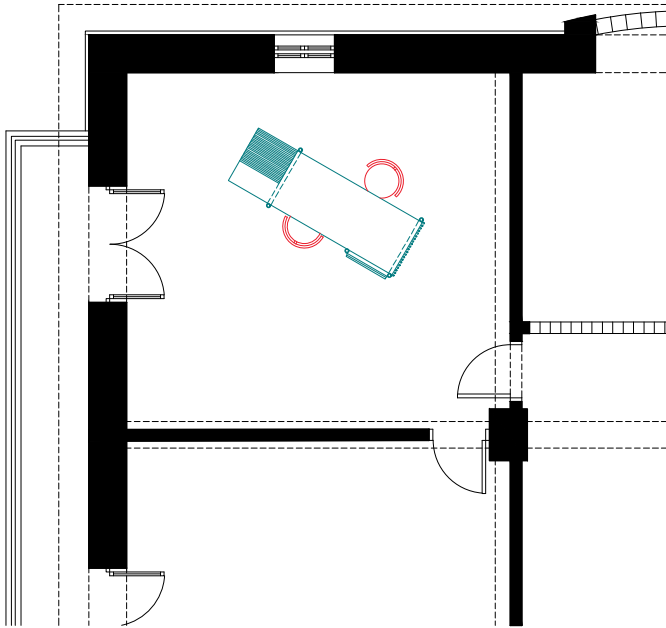
Στον υπόλοιπο χώρο, τοποθετούνται συμπληρωματικά γραφεία κοντά στα παράθυρα, στα οποία δεν προσφέρεται κάποια οπτική απομόνωση, αφού φέρουν περισσότερο συμβατικά χαρακτηριστικά ενός γραφείου που προορίζεται για μικρές κατασκευές που δεν απαιτούν εξειδικευμένο εξοπλισμό ή εργαλεία που να παράγουν ηχορύπανση. Στον ίδιο όροφο υπάρχουν οι απαραίτητοι βοηθητικοί χώροι (αποθήκες, wc), τέσσερα δωμάτια ολικής απομόνωσης και μία ακόμα αποκλειστική κατασκευή-αναγνωστήριο μικρότερου μεγέθους, με τους δικούς της αποθηκευτικούς χώρους αντίστοιχα, που τοποθετείται στο ένα από αυτά.

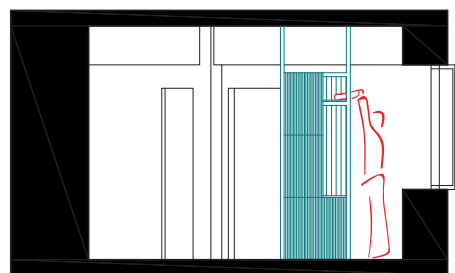

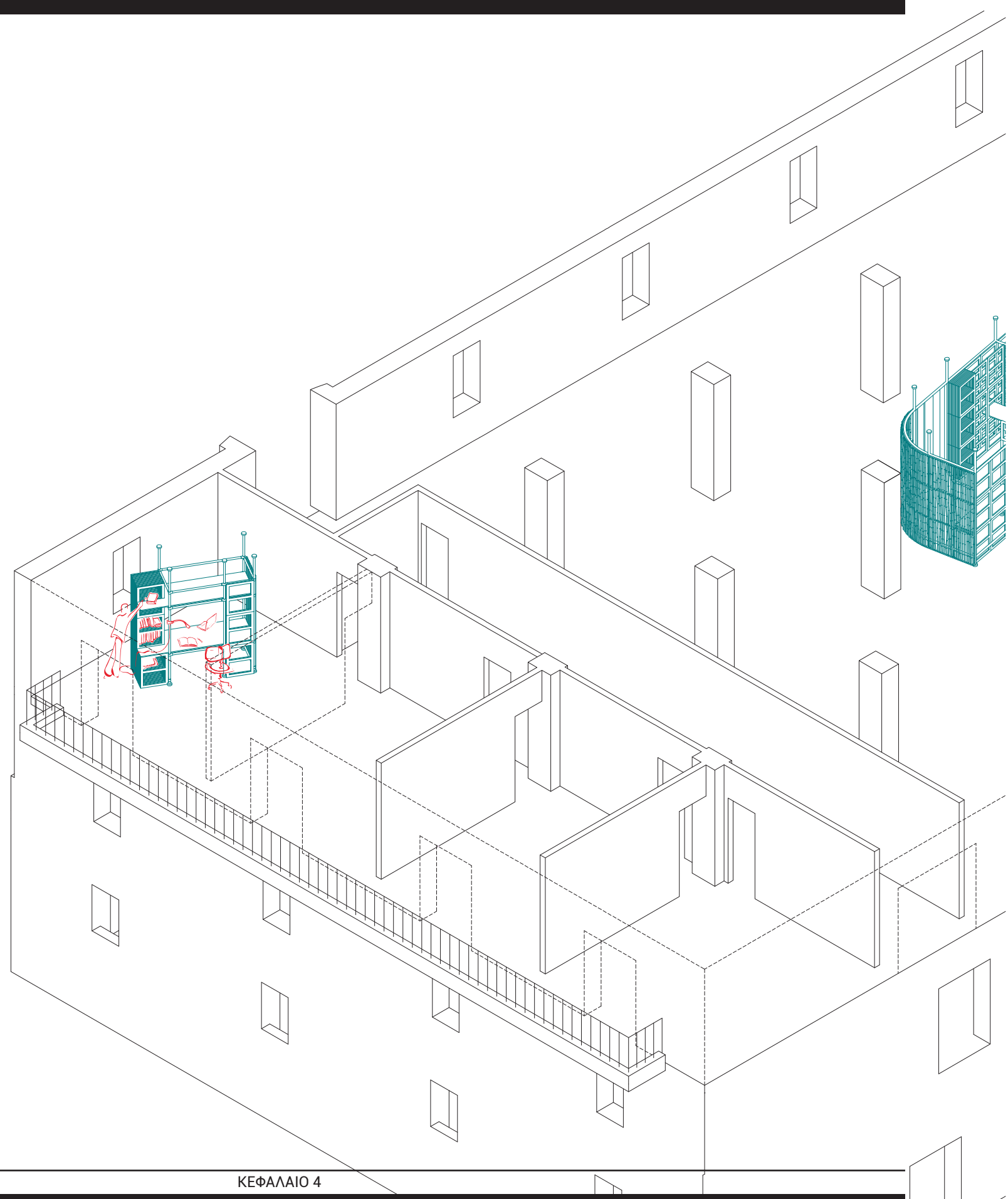

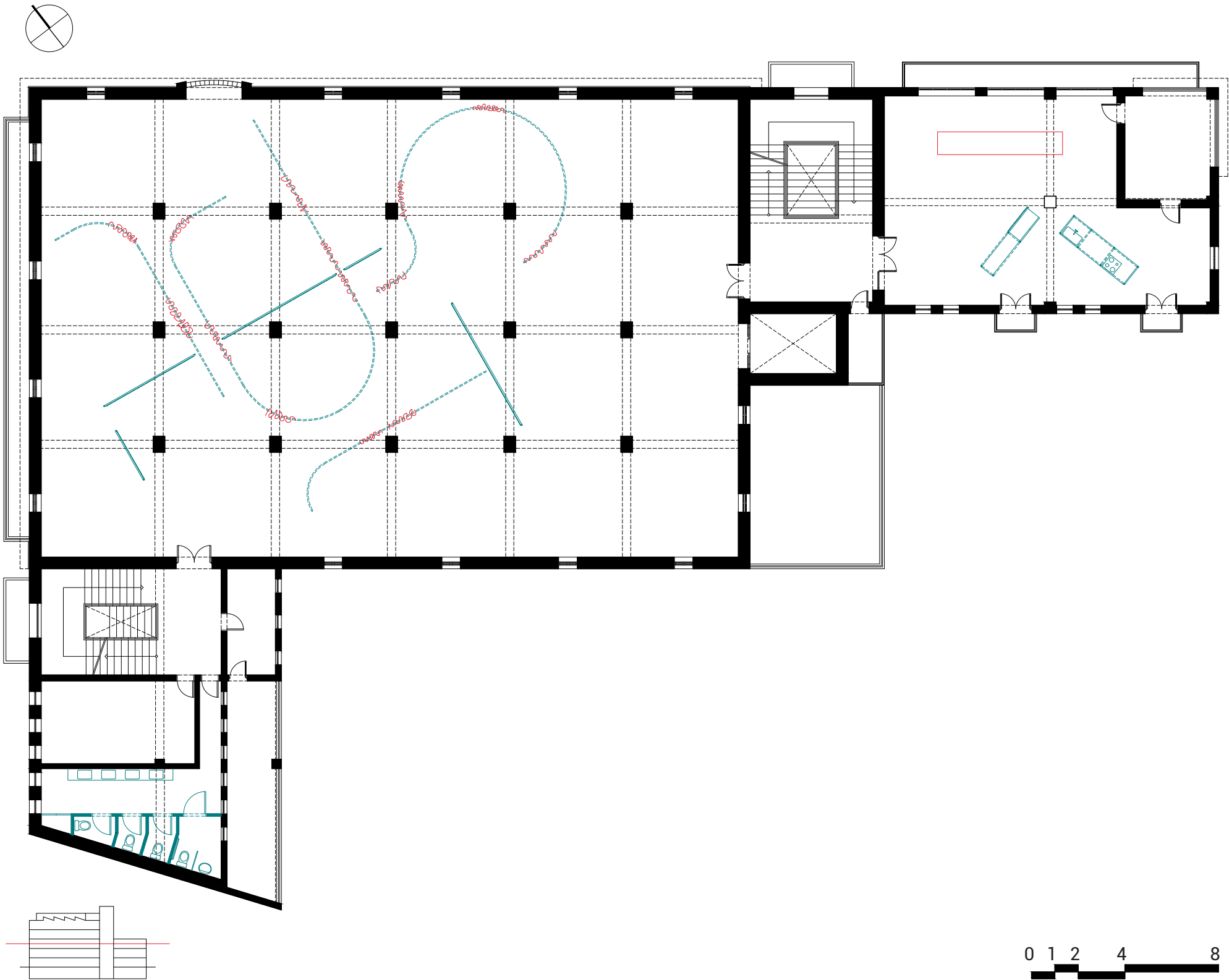

0 1 2 4 8

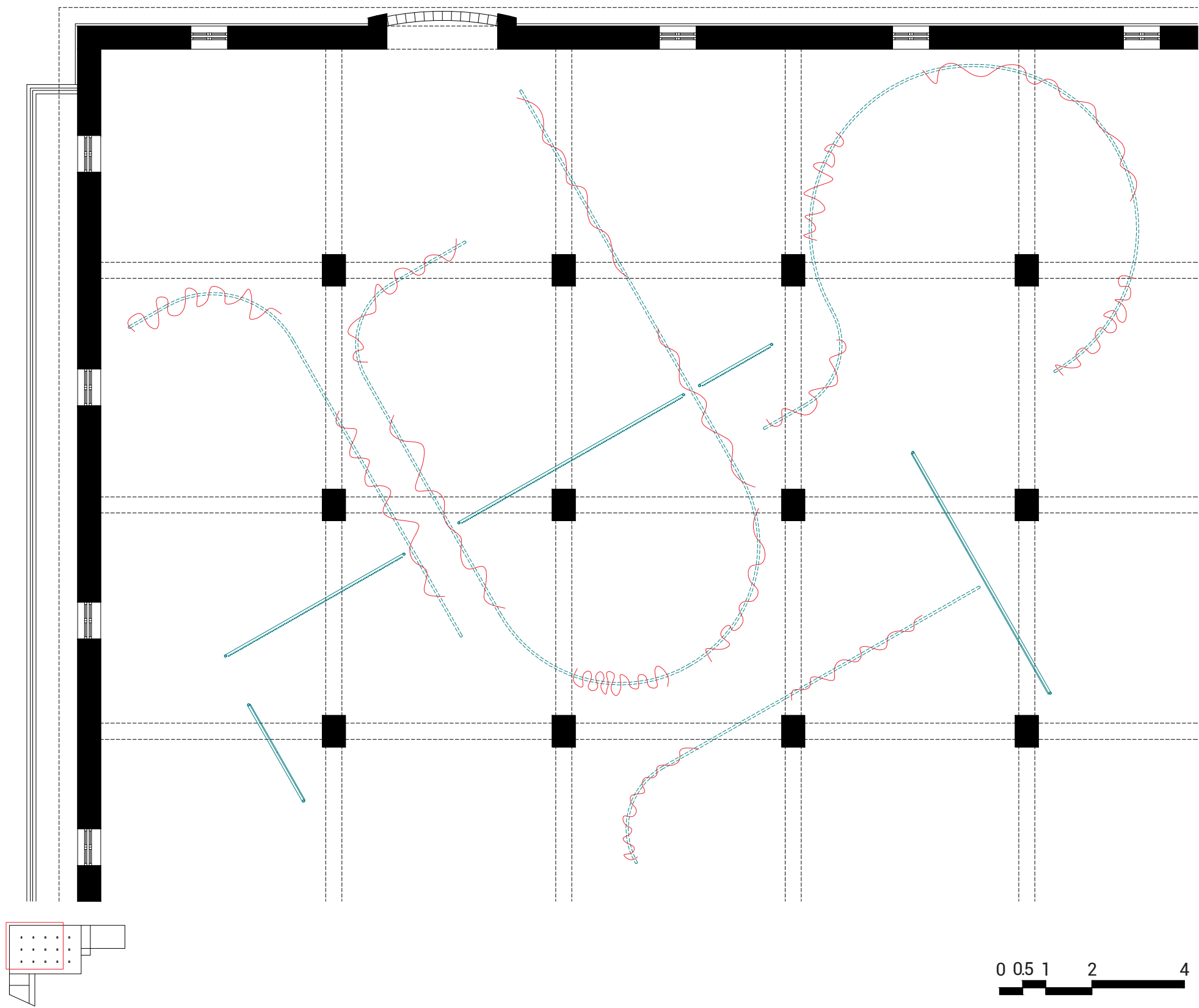

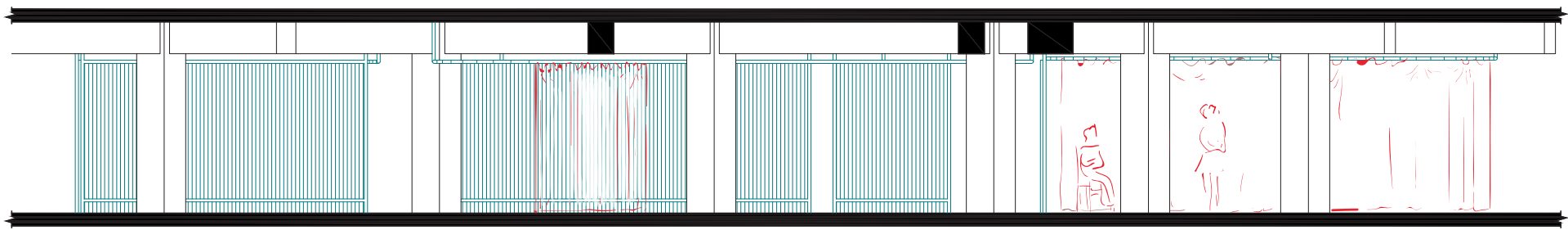

ΤΡΙΤΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

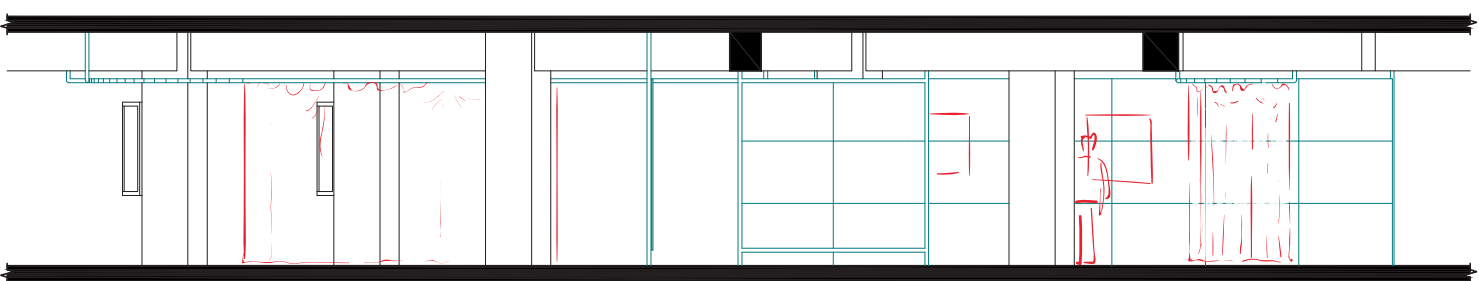
Ο τρίτος όροφος του κτηρίου καταλαμβάνει συνολικά 982 τ.μ., ενώ το ύψος είναι 3.20 μ. Αυτός ο όροφος μετατρέπεται σε εκθεσιακό πολυχώρο. Σε πρώτη φάση, τοποθετούμε τρεις σταθερές τοιχοποιίες από καλάμια και δύο ακόμα από ξύλινα πάνελ, με αποτέλεσμα ο ενιαίος χώρος να διαχωρίζεται σε μικρότερους, διάφορων γεωμετριών. Συμπληρωματικά, κουρτινόξυλα επίσης σε διάφορες γεωμετρίες τοποθετούνται επάνω από τις τοιχοποιίες, καταλαμβάνοντας το μεγαλύτερο τμήμα του χώρου. Οι κουρτίνες που έρχονται να προστεθούν, δίνουν την ευκαιρία στον χώρο να αλλάξει με εύκολο τρόπο μορφές, προκειμένου να προσαρμόζεται στις ανάγκες της εκάστοτε

έκθεσης ή άλλων δράσεων (π.χ. μια ατμοσφαιρική μουσική εκδήλωση). Αυτή η πολυμορφικότητα του ορόφου μπορεί να εξυπηρετεί τις ανάγκες ενός κινηματογραφικού ή φωτογραφικού στούντιο, καθώς οι κουρτίνες μπορούν να απομονώσουν τους χώρους από το εξωτερικό φως ή να δημιουργήσουν άλλα ενδιαφέροντα παιχνίδια. Στον όροφο αυτό υπάρχουν ξανά βοηθητικές εγκαταστάσεις όπως wc και αποθήκες, έτσι και στους υπόλοιπους. Επιπλέον, στον τρίτο όροφο τοποθετείται ένα δωμάτιο για συλλογική μαγειρική, με άμεση πρόσβαση σε ημιυπαίθριο χώρο, όπως και στο δώμα που σχεδιάζεται για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες ενός συλλογικού συμποσίου.

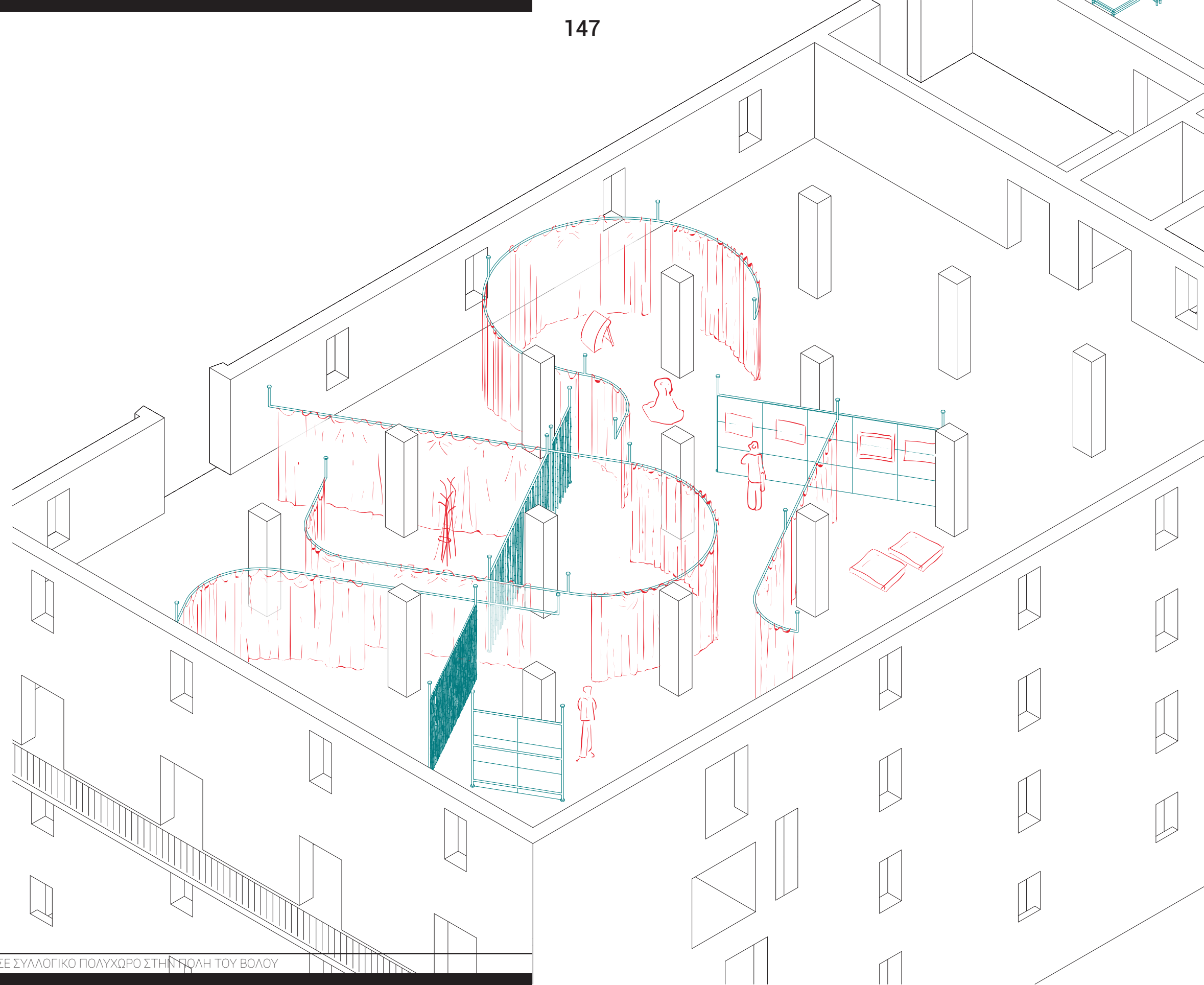

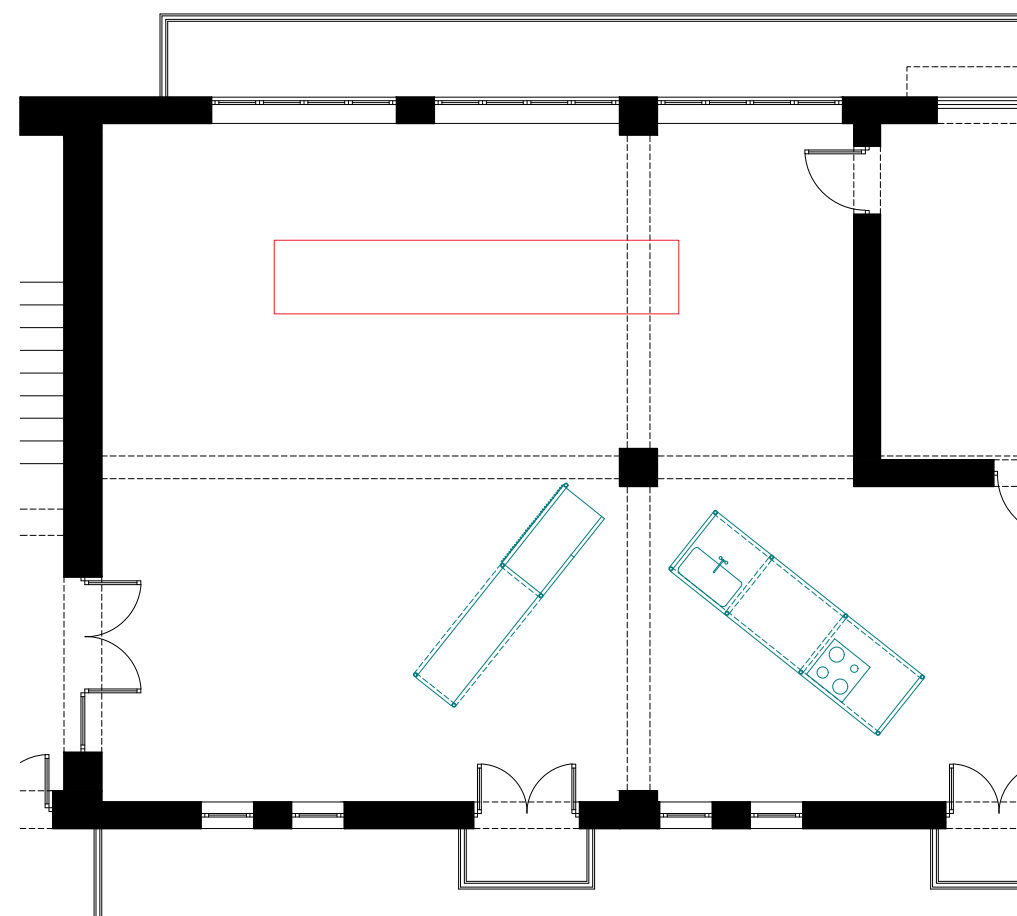
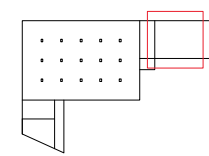
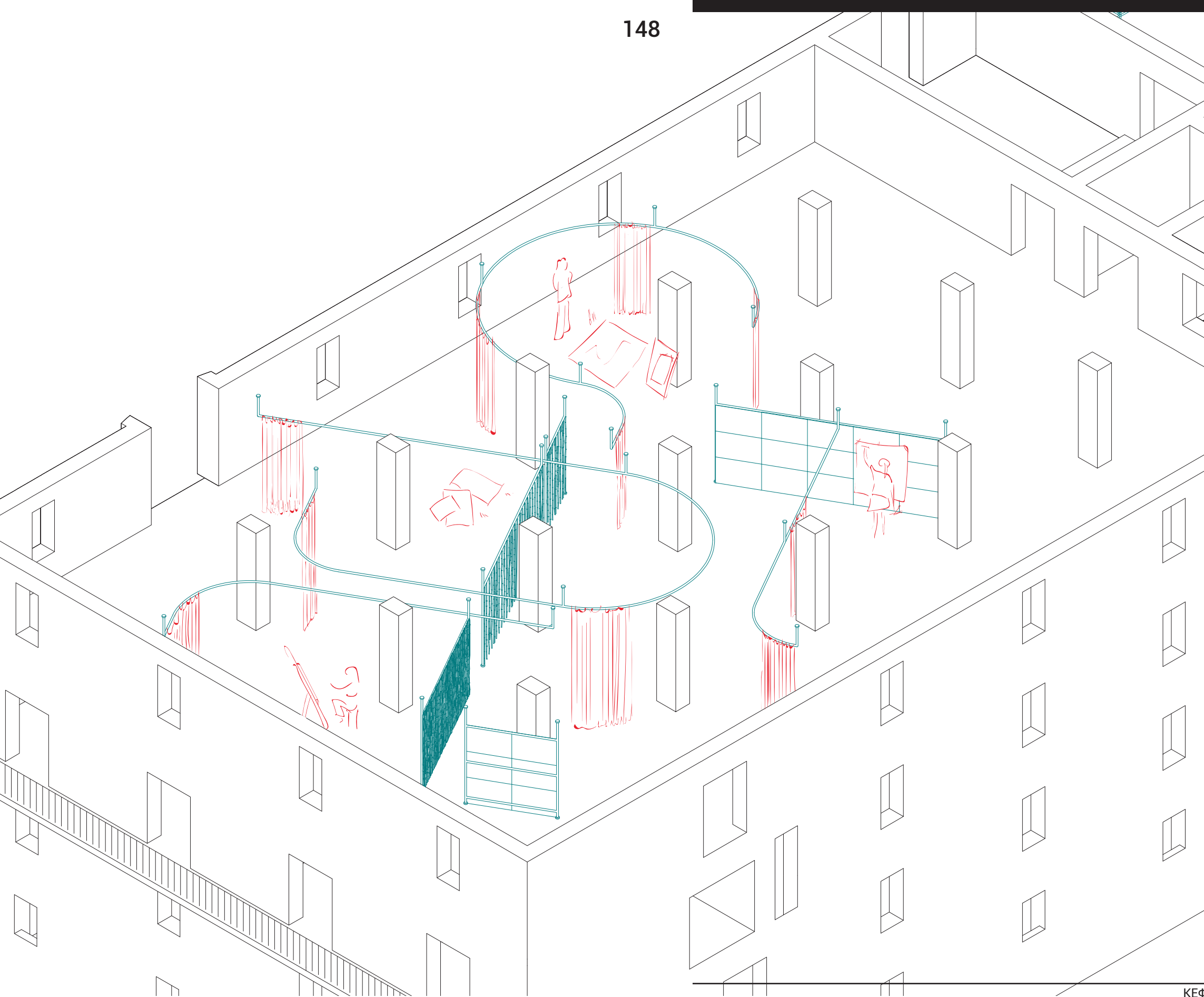

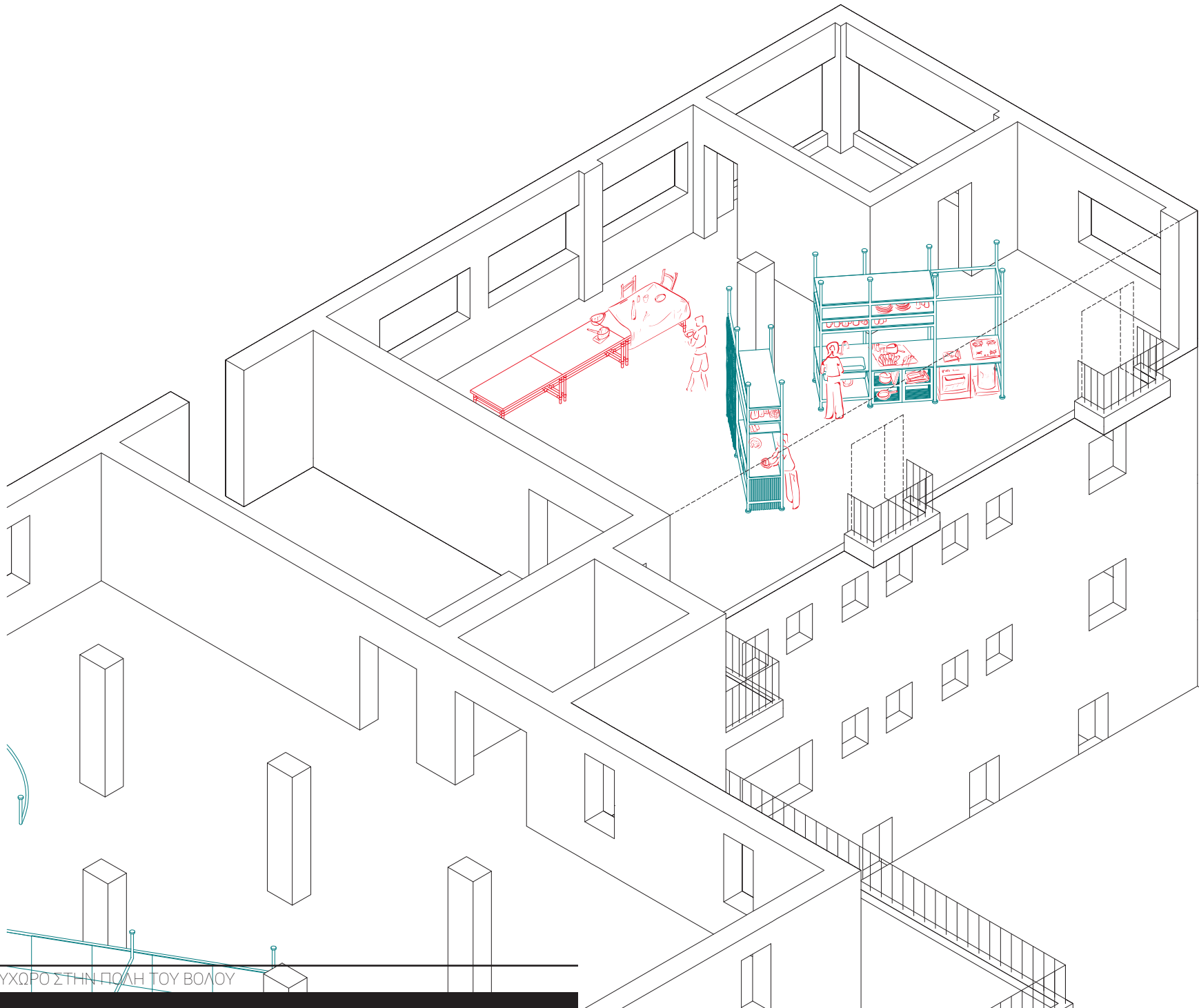
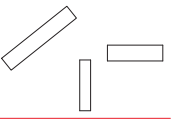
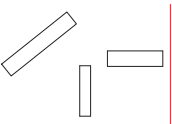
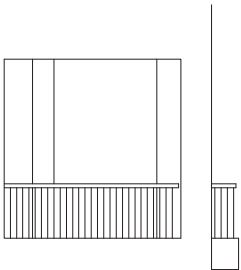
ST

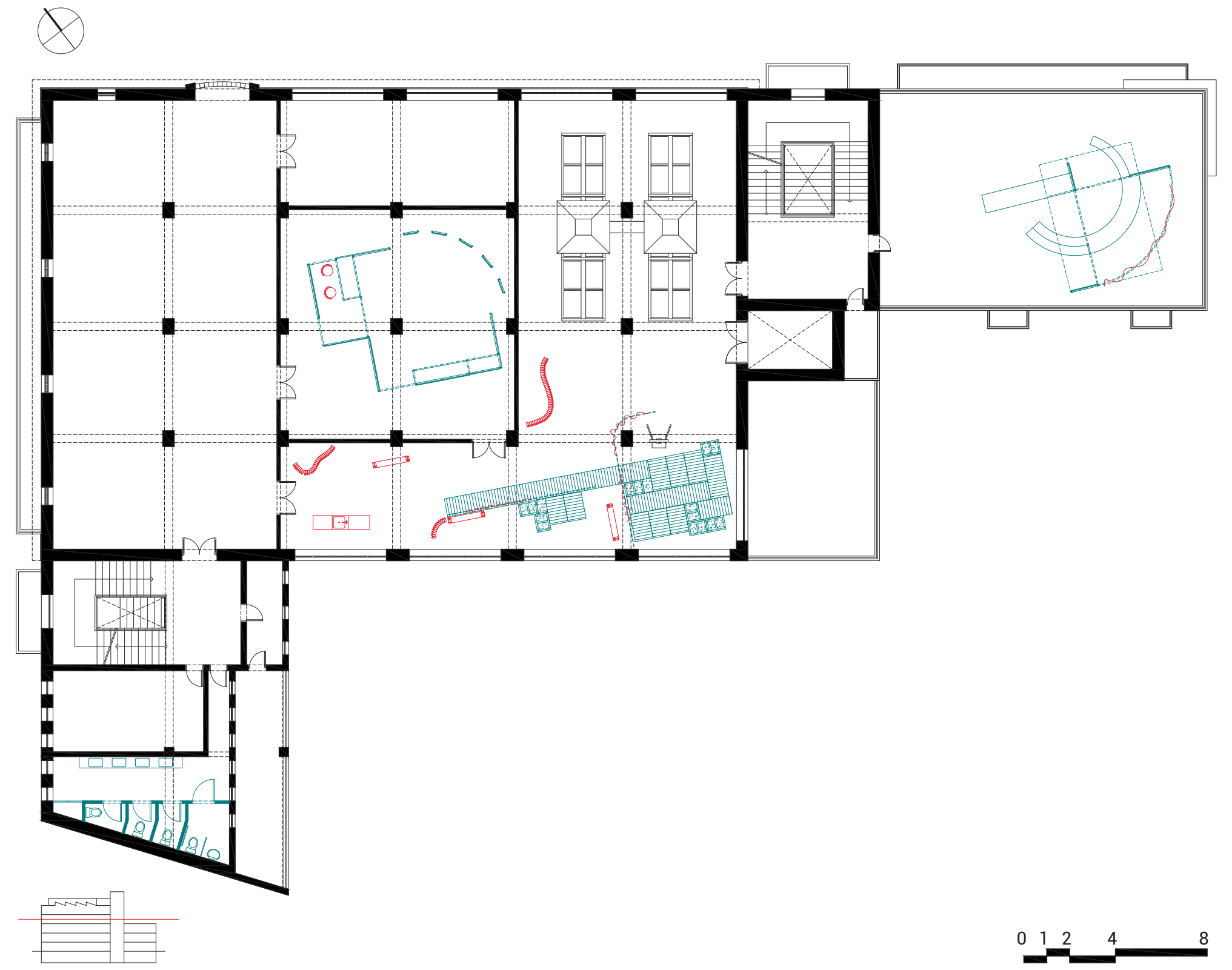

ST

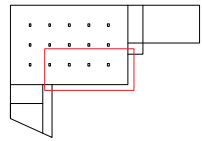
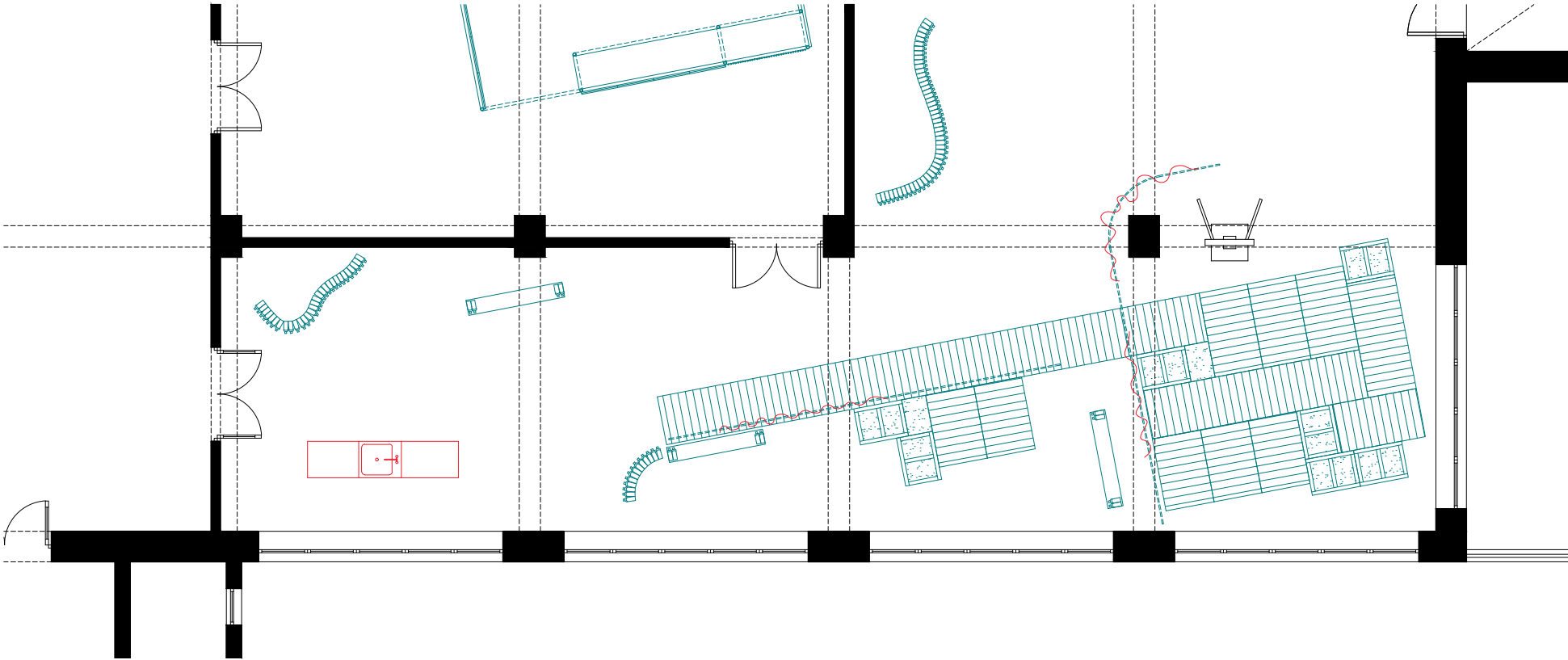

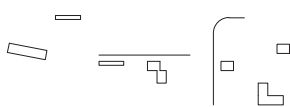
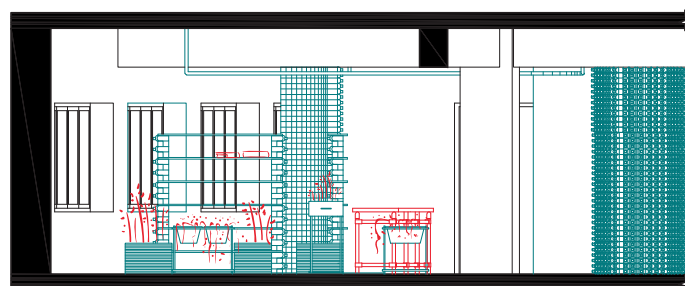
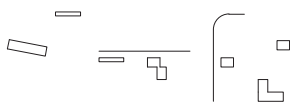
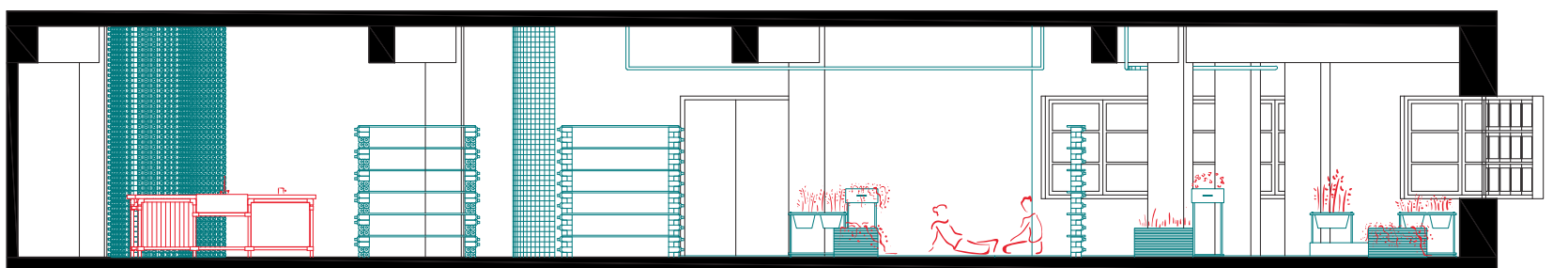

ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

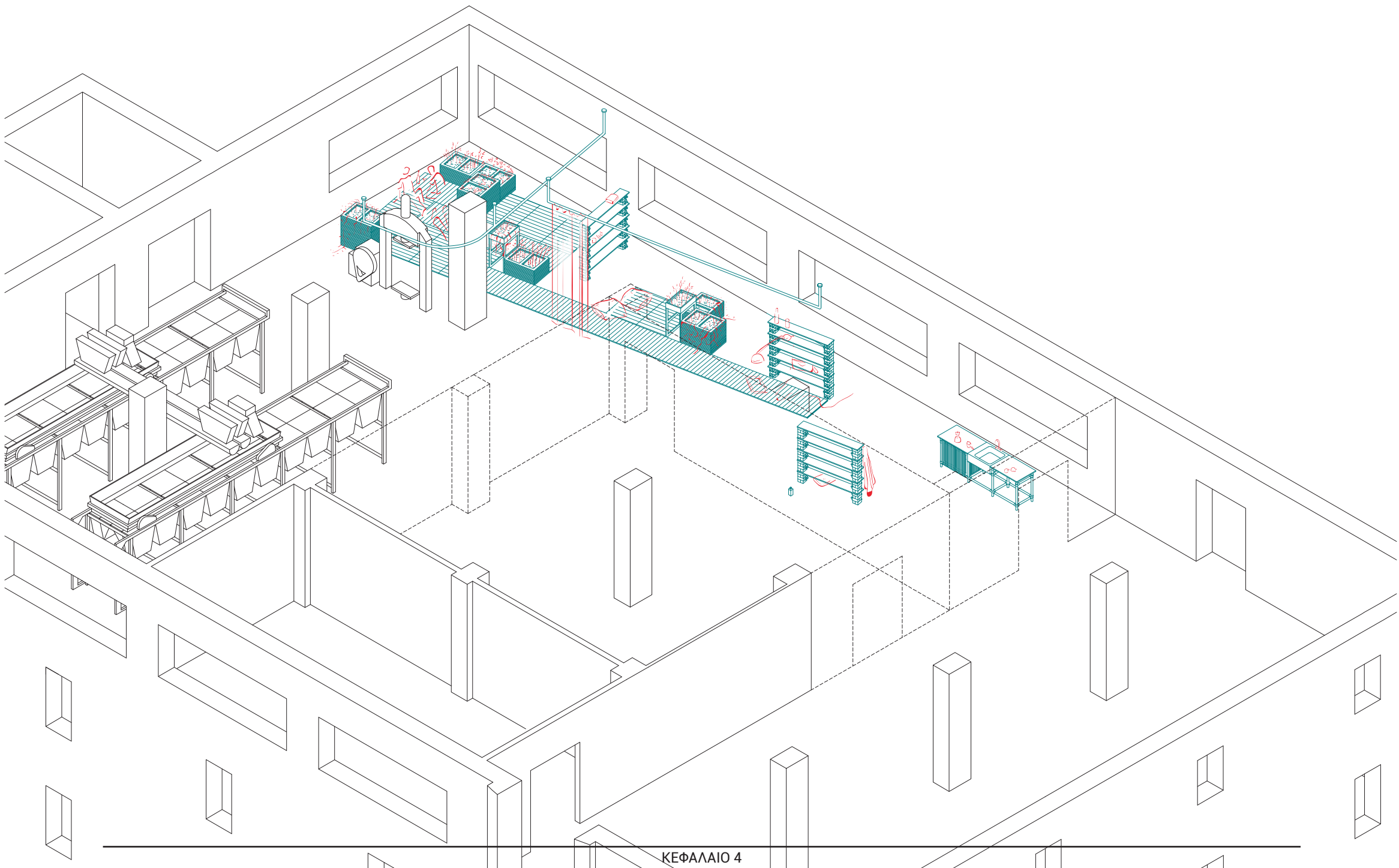
Ο τέταρτος όροφος του κτηρίου καταλαμβάνει συνολικά 982 τ.μ., εκ των οποίων τα 140 αποτελούν ελεύθερο δώμα και τα 842 τ.μ. είναι εσωτερικά, ενώ το ύψος είναι 3.36 μ. Πρόκειται για τον όροφο τον οποίο οικειοποιηθήκαμε περισσότερο το εξάμηνο που βρεθήκαμε στο κτήριο. Τον χώρο που κατά την παραμονή μας χρησιμοποιούσαμε ως καθιστικό, τον διατηρούμε ως τέτοιο, σε αντίστοιχο ύψος, χωρίς μεγάλες κατασκευές ή ιδιαίτερες τεχνοτροπίες. Επιπροσθέτως, τον απομονωμένο χώρο του πυρήνα του ορόφου, εκμεταλλευόμενοι το περίκλειστο με τοιχοποιίες και χωρίς ιδιαίτερα ανοίγματα, τοποθετούμε ένα αυτοσχέδιο μουσικό στούντιο με ηχομονωτικά

πάνελ. Ακόμη, αφήνουμε τον μεγάλο ενιαίο χώρο του ορόφου ελεύθερο για την εξυπηρέτηση εκθέσεων ή άλλων δράσεων και ορίζουμε το τελευταίο δωμάτιο ως αίθουσα συνεδριάσεων, λόγω του σχετικά μικρού μεγέθους και των μεγάλων ανοιγμάτων του. Το εσωτερικό του ορόφου ολοκληρώνεται με τους βοηθητικούς χώρους αποθήκευσης και το wc. Τέλος, στο προσβάσιμο δώμα τοποθετούμε στέγαστρο, το οποίο αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση της συλλογικής κουζίνας που βρίσκεται στον ακριβώς από κάτω όροφο. Το υπαίθριο αυτό καθιστικό ολοκληρώνεται με πλαϊνό υφασμάτινο σκίαστρο, προσανατολισμένο νοτιοανατολικά, καθώς είναι η μόνη εκτεθειμένη

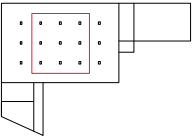
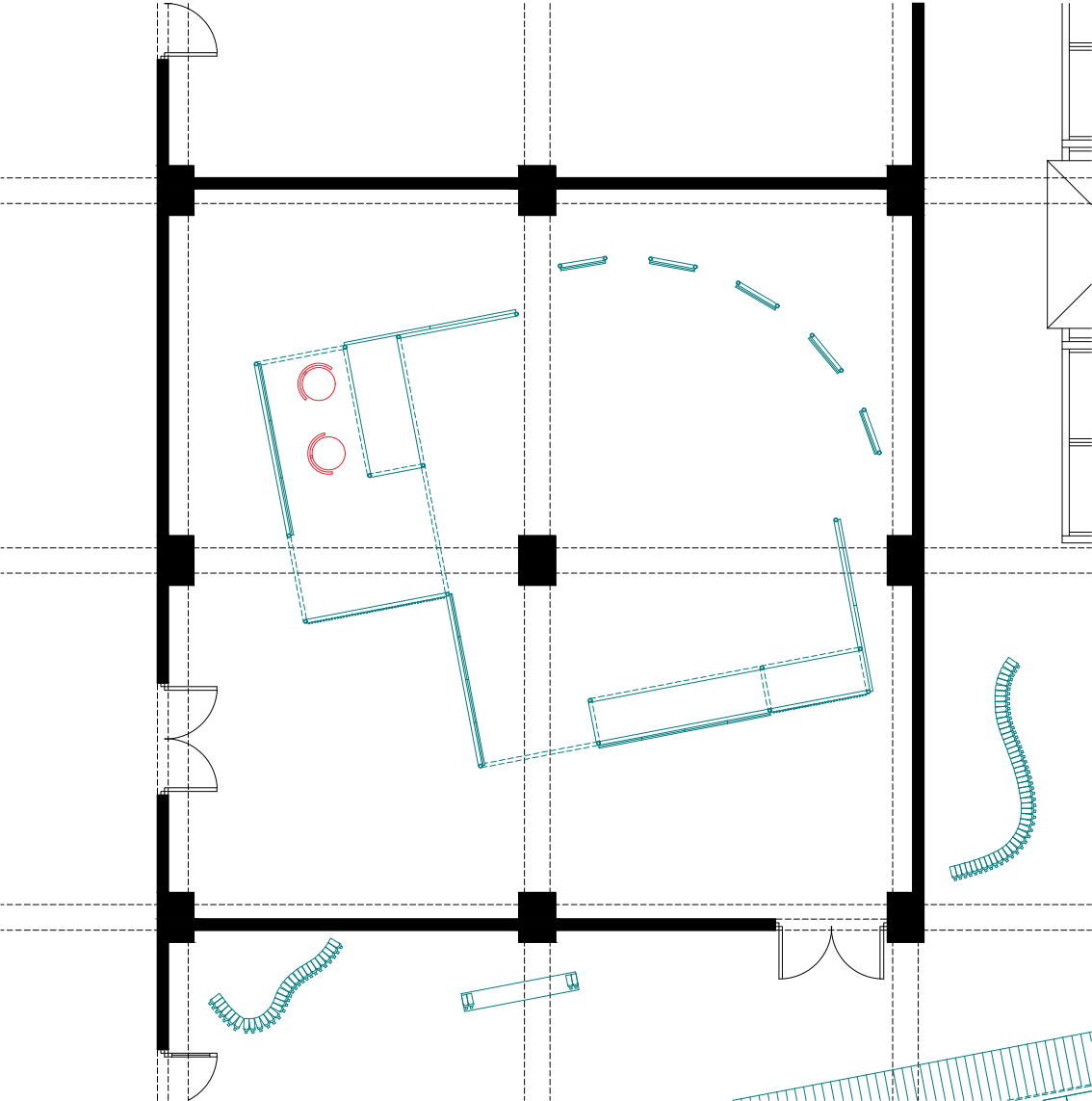

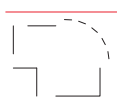
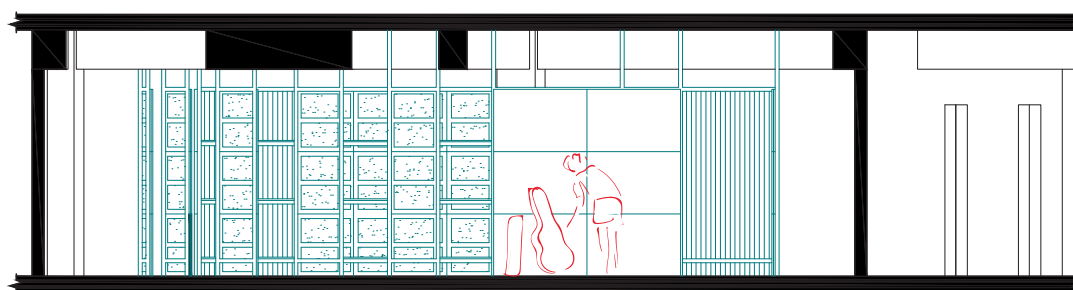

0 1 2 4 8

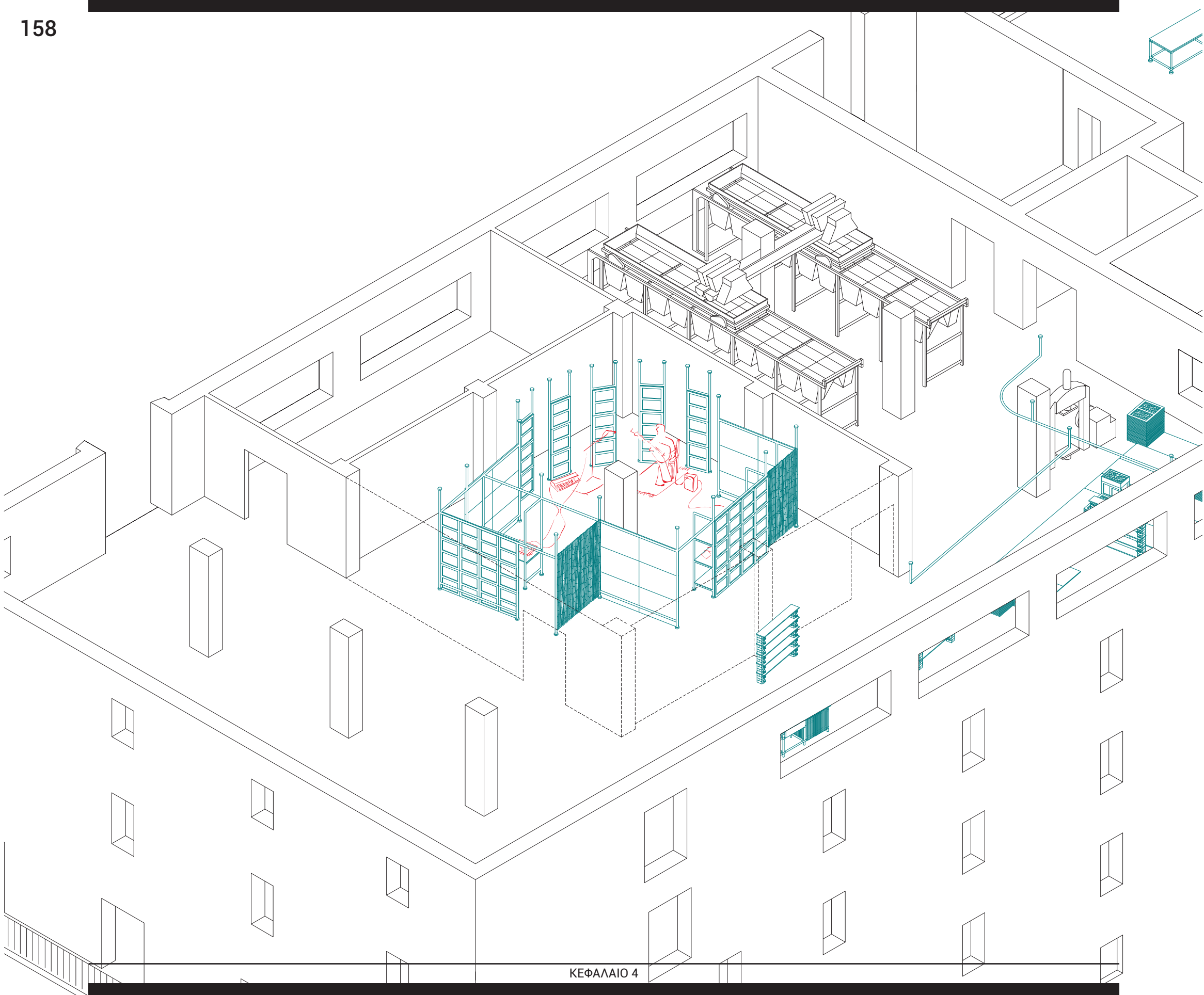

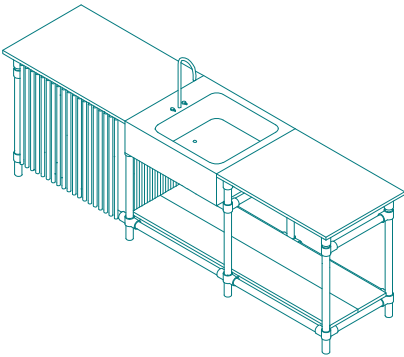
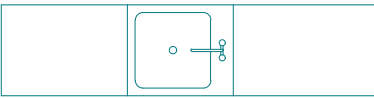
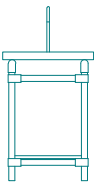
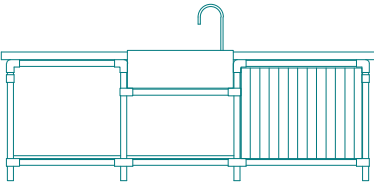

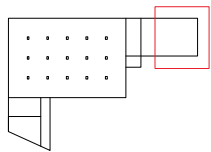
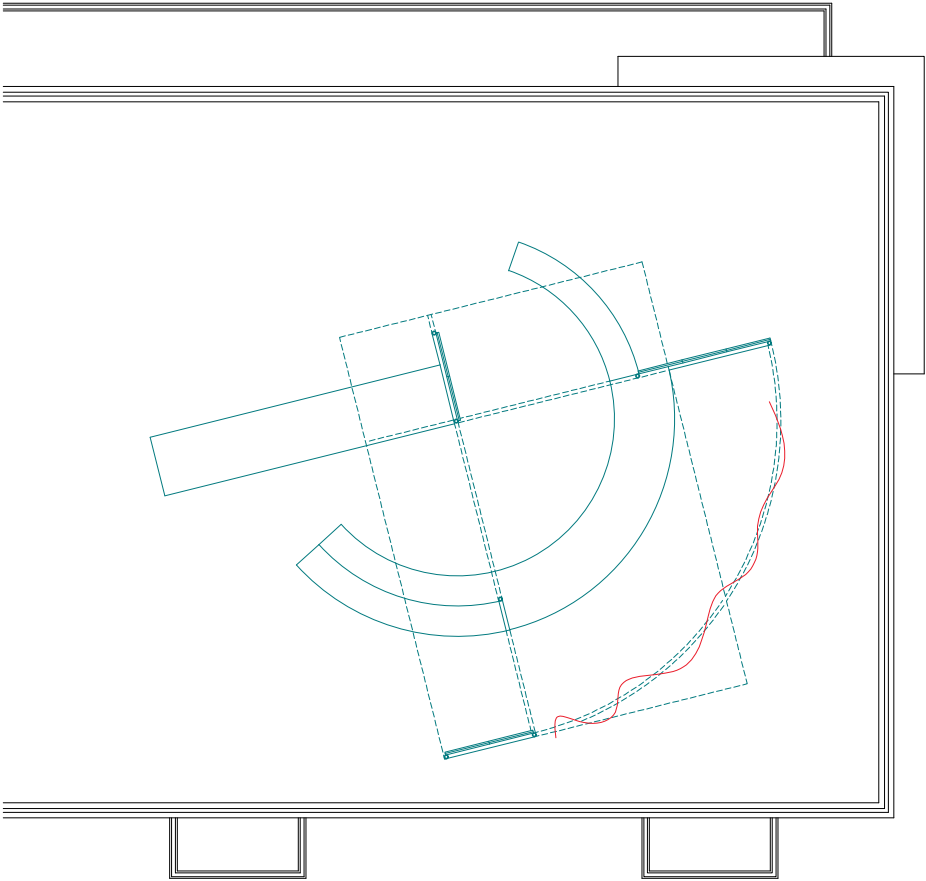
0 1 2 4 8

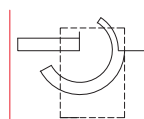
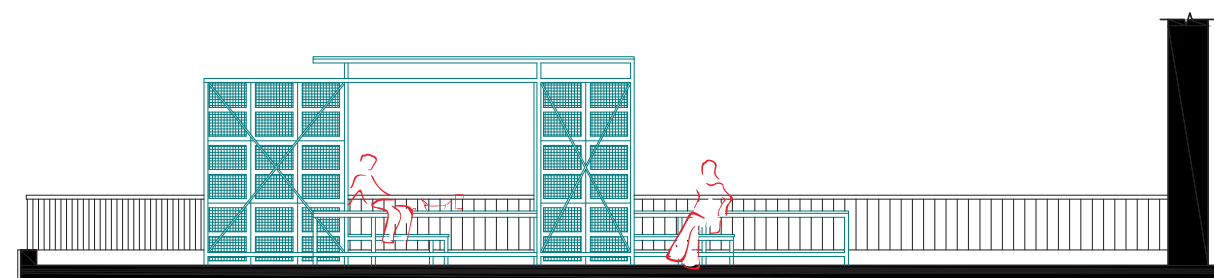
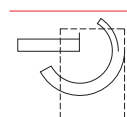
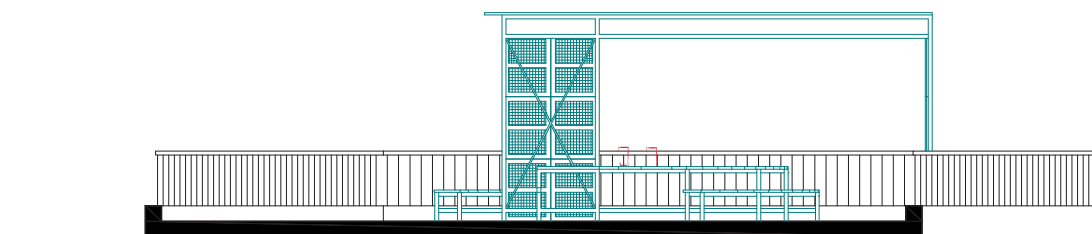

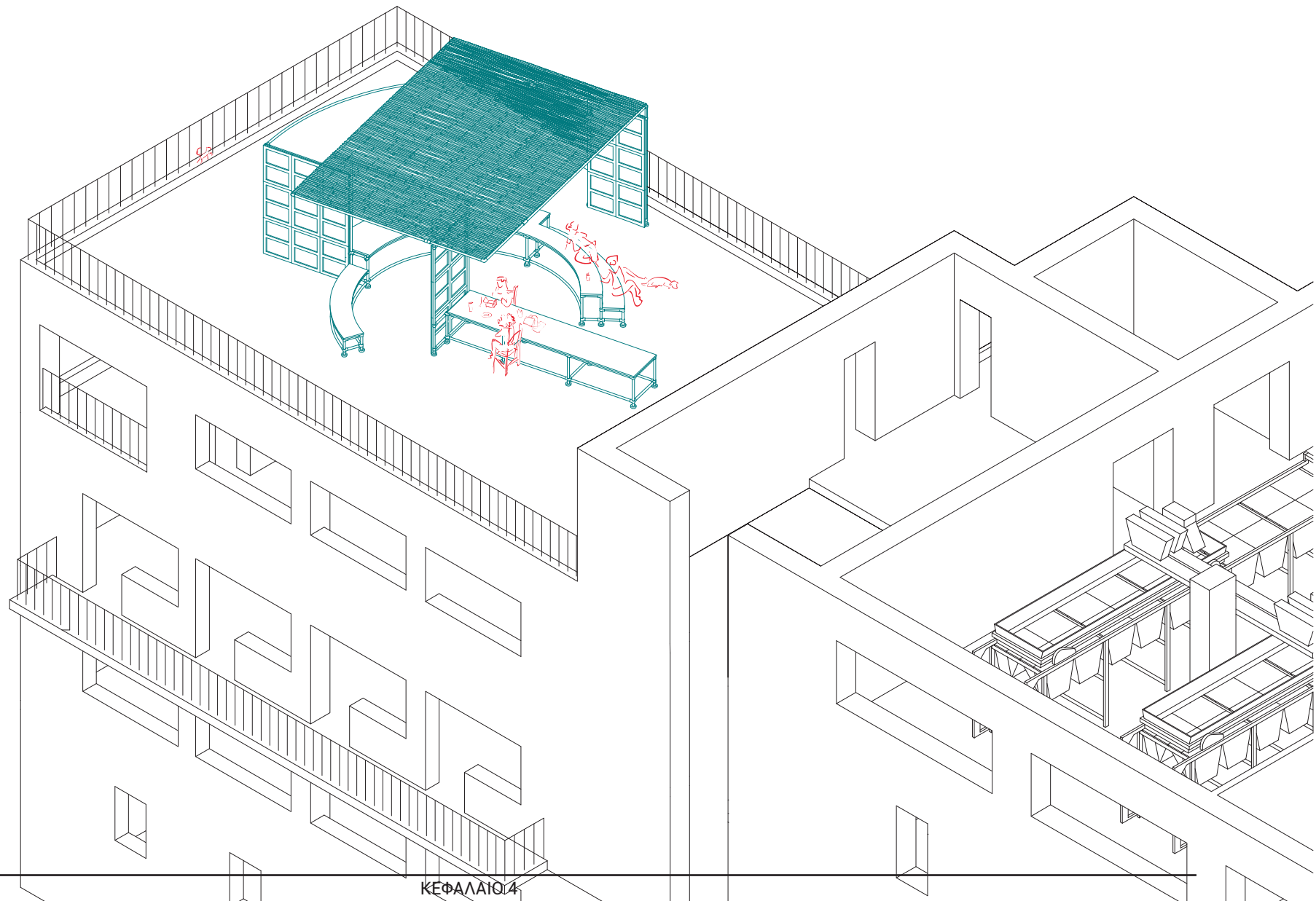

0 1 2 4 8

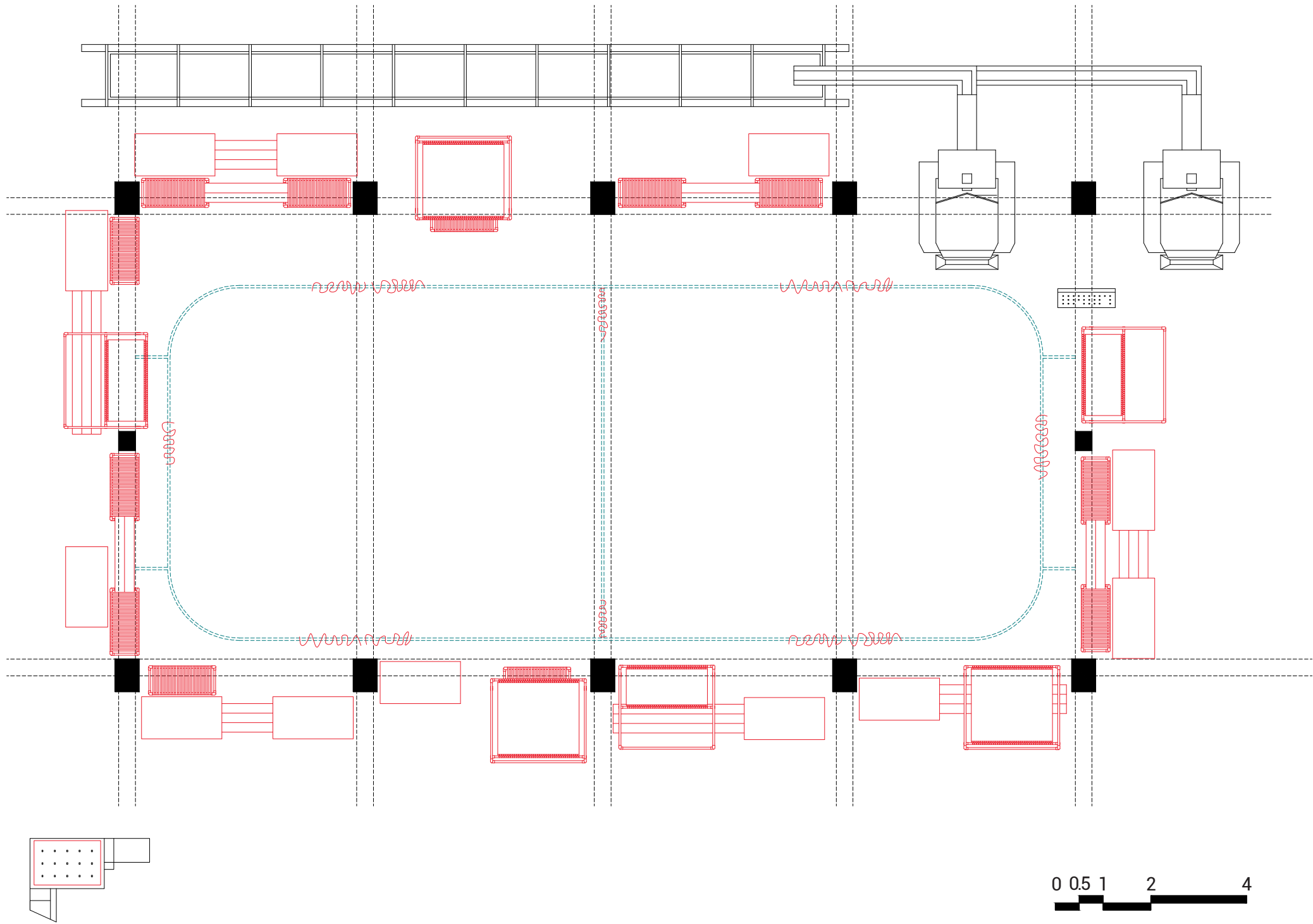

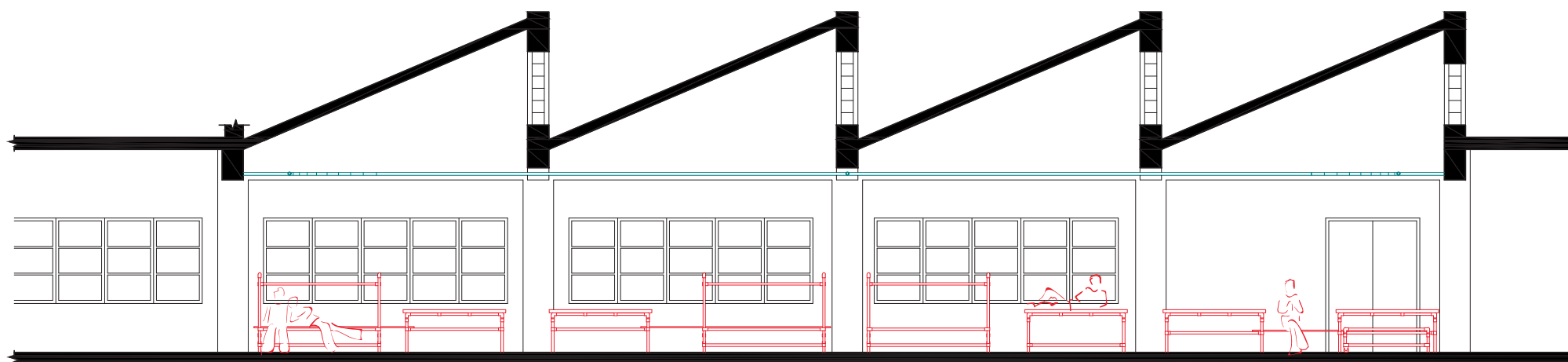

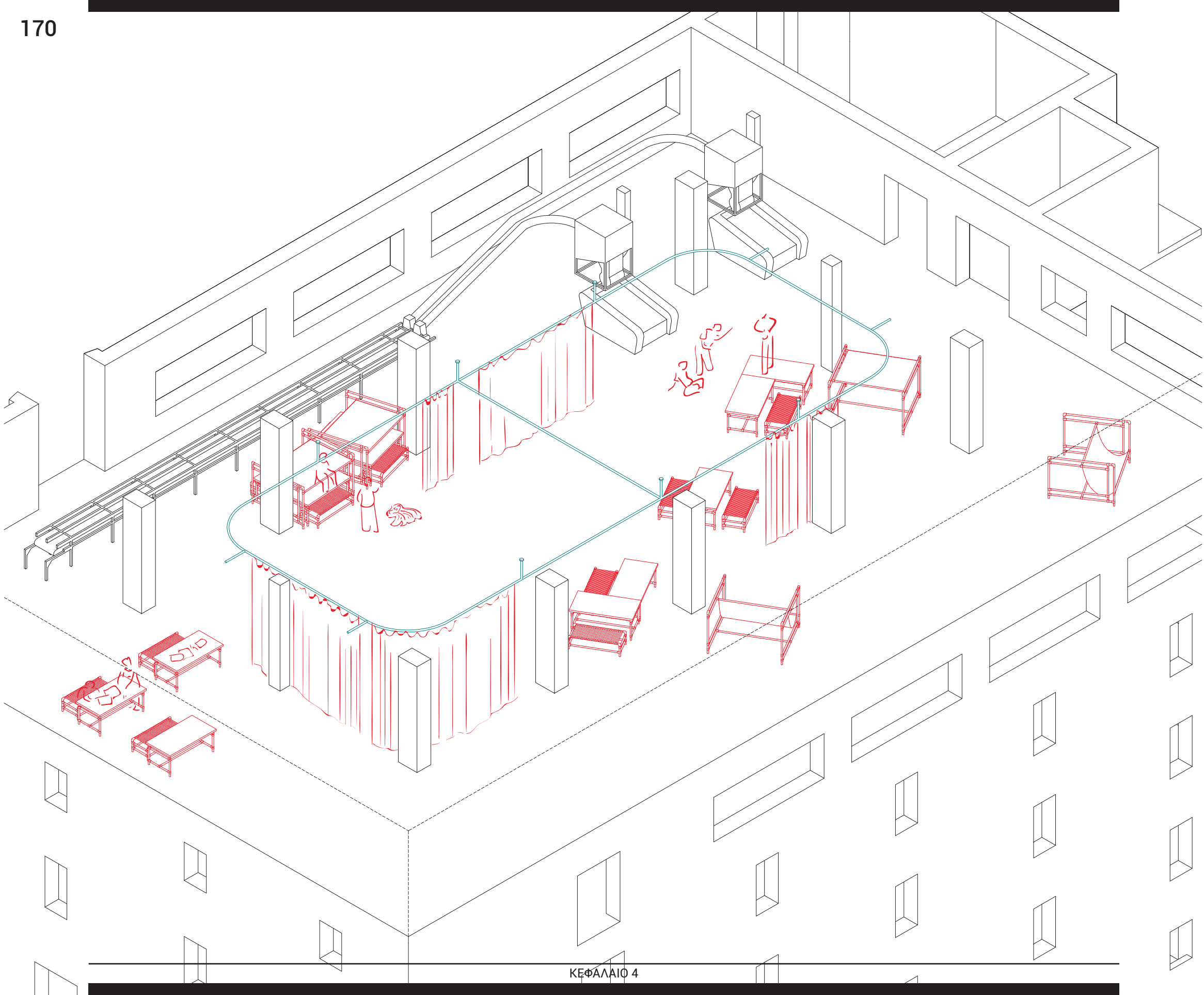
ΠΕΜΠΤΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

Ο πέμπτος όροφος του κτηρίου καταλαμβάνει συνολικά 842 τ.μ., με το ελάχιστο ύψος του να είναι στα 3.52 μ. και το μέγιστο στα 4.67 μ., κάτω από τη βιομηχανική στέγη. Το βασικό πρόγραμμα που εξυπηρετεί ο συγκεκριμένος όροφος είναι θεατρική σκηνή, με κυριότερο χαρακτηριστικό τα καθίσματα που βρίσκονται περιμετρικά αυτής. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι κουρτίνες που τοποθετούνται στο χώρο, καθώς κάνουν την περιμετρική ορατότητα επιλογή της παράστασης και όχι μία *de facto* συνθήκη. Για την εξυπηρέτηση των θεατών, σχεδιάζεται μια σειρά καθισμάτων βάση του σκελετού του ορόφου. Το πρώτο κάθισμα βρίσκεται στα 0.40 μ. από το έδαφος, το δεύτερο στα 0.70 μ., με το τρίτο να παρέχει δύο δυνατότητες. Η πρώτη είναι το κάθισμα να βρίσκεται στο 1.30 μ., σε περιπτώσεις που χρειάζονται περισσότερες θέσεις για το κοινό, καθώς

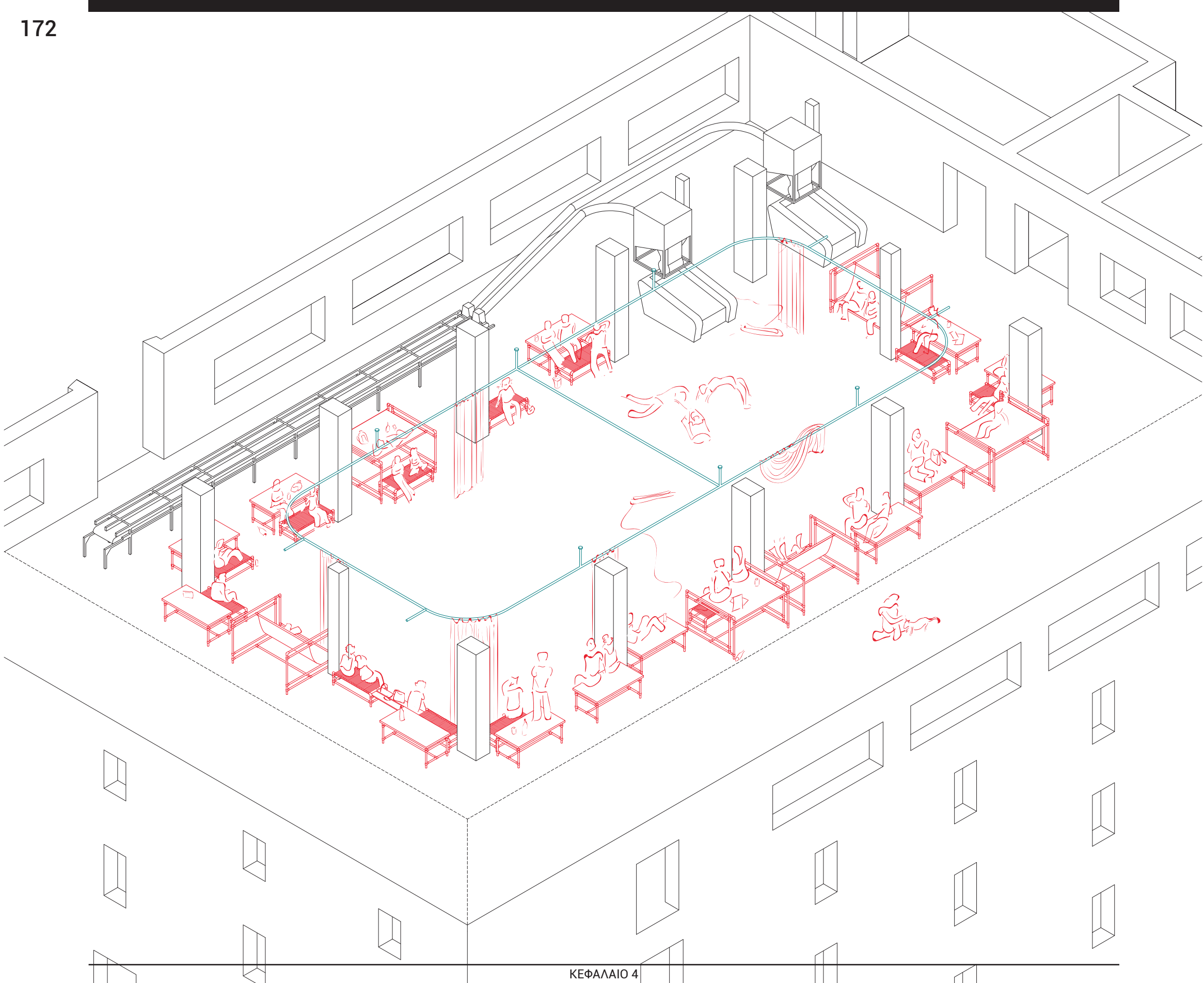
μπορεί να συνδυαστεί με το χαμηλό κάθισμα (τοποθετείται από κάτω του). Η δεύτερη είναι το κάθισμα να μπορεί να μετατρέπεται από επίπεδη επιφάνεια σε ανάκλιντρο, με απλές κινήσεις. Οι τρεις δομές είναι σχεδιασμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να τοποθετούνται η μία μέσα στην άλλη, προκειμένου να αποθηκεύονται στον ελάχιστο δυνατό χώρο. Ωστόσο, σε περιπτώσεις που ο όροφος δεν χρησιμοποιείται ως θέατρο, οι κατασκευές μπορούν να επανατοποθετούνται εύκολα, δημιουργώντας νέες καθιστικές συνθέσεις, παρέχοντας την δυνατότητα να επεκτείνονται, αν τοποθετήσουμε τις ξύλινες τάβλες του ΕΟΚ ανάμεσά τους. Τέλος, στον ίδιο όροφο υπάρχει μεγαλύτερο ως σε σχέση με τους προηγούμενους, προκειμένου να μπορεί να εξυπηρετηθεί το ανάλογο πλήθος.

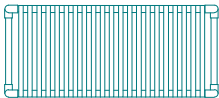
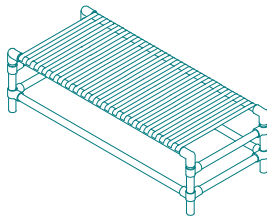
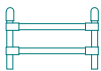
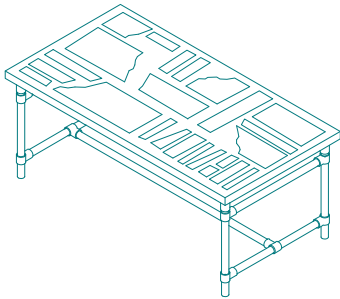
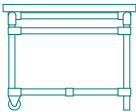
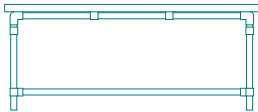

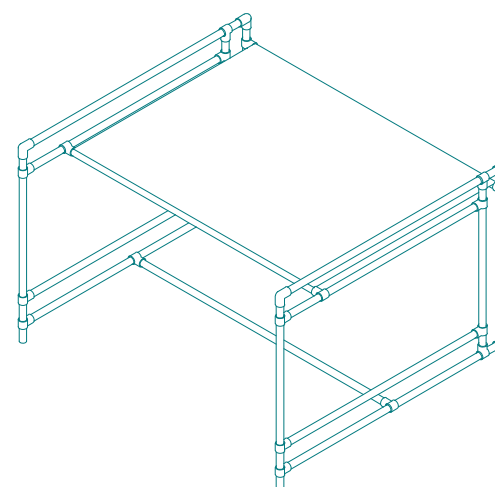
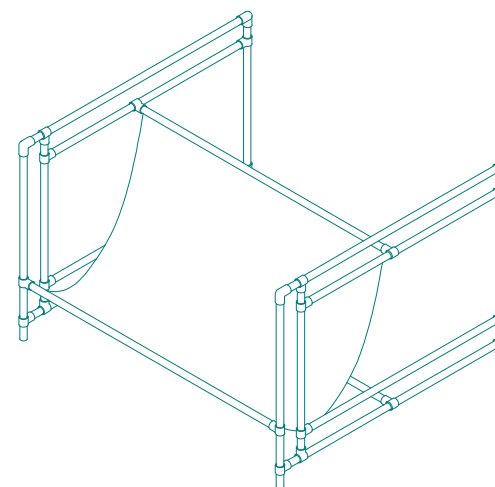
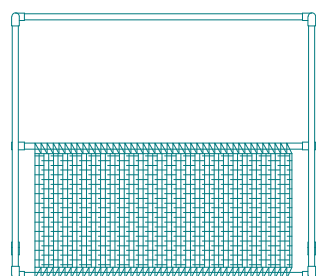
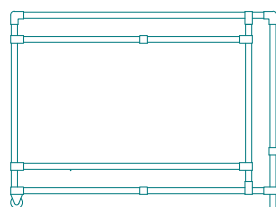
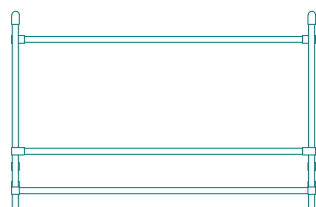

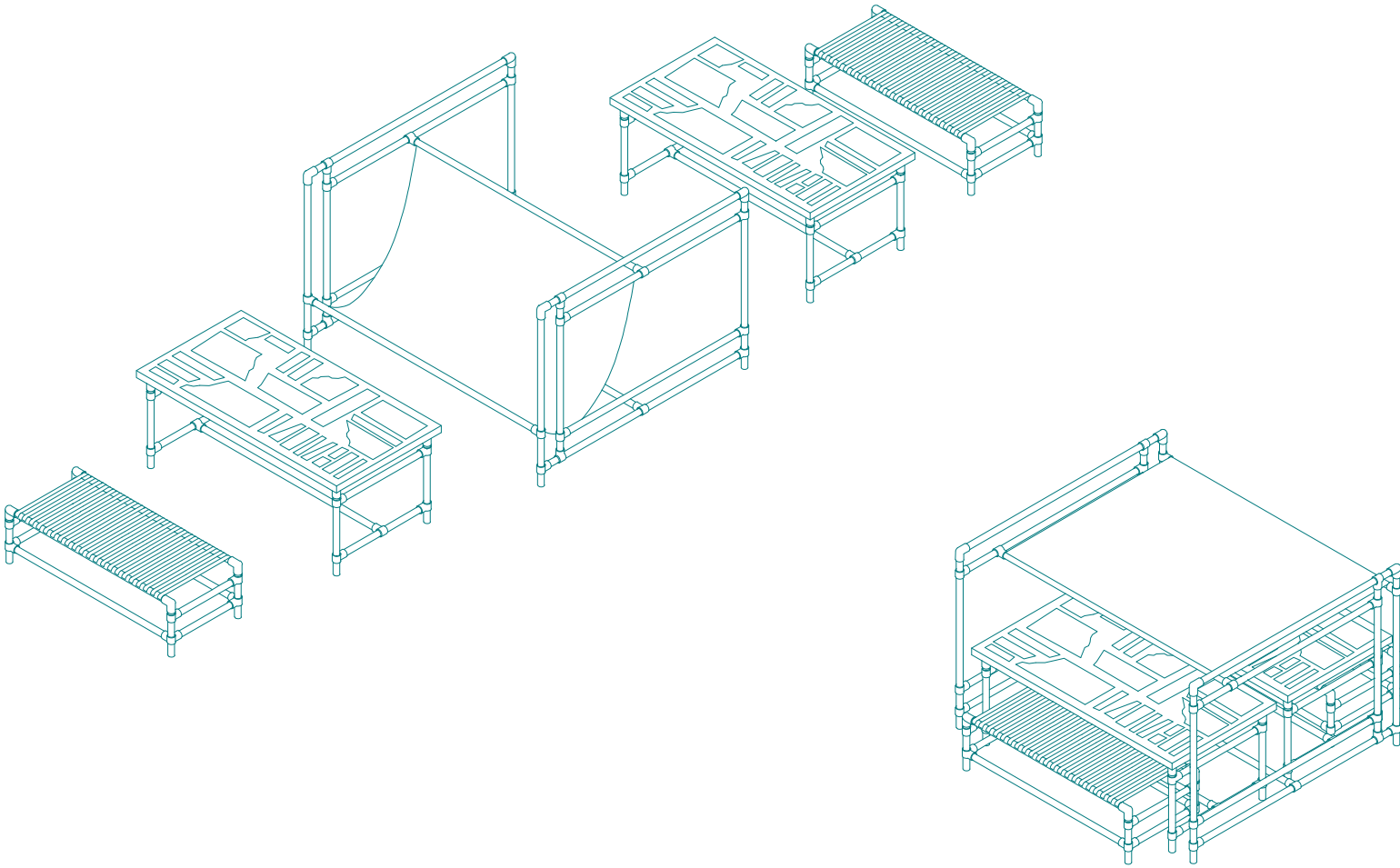

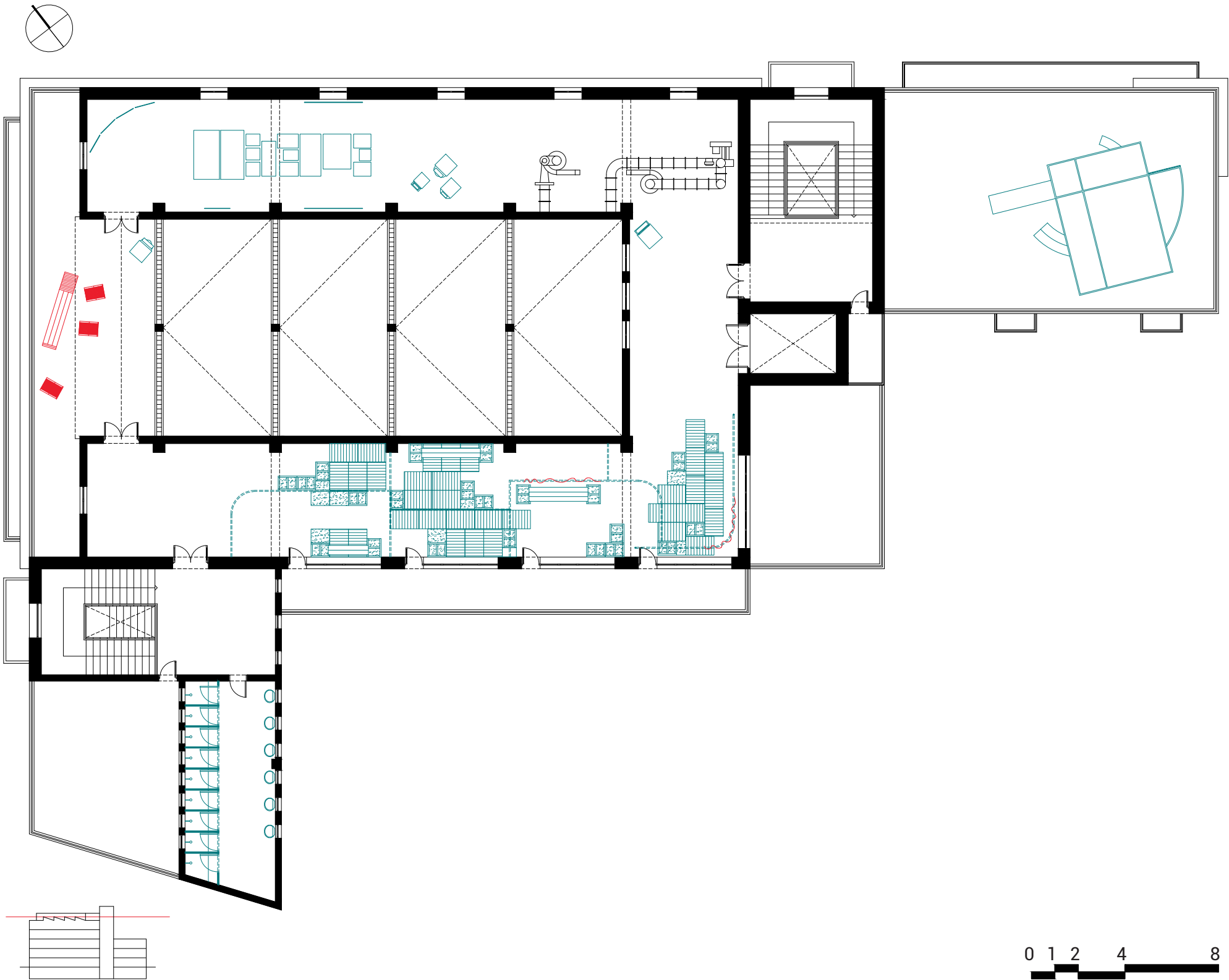

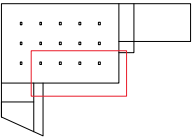
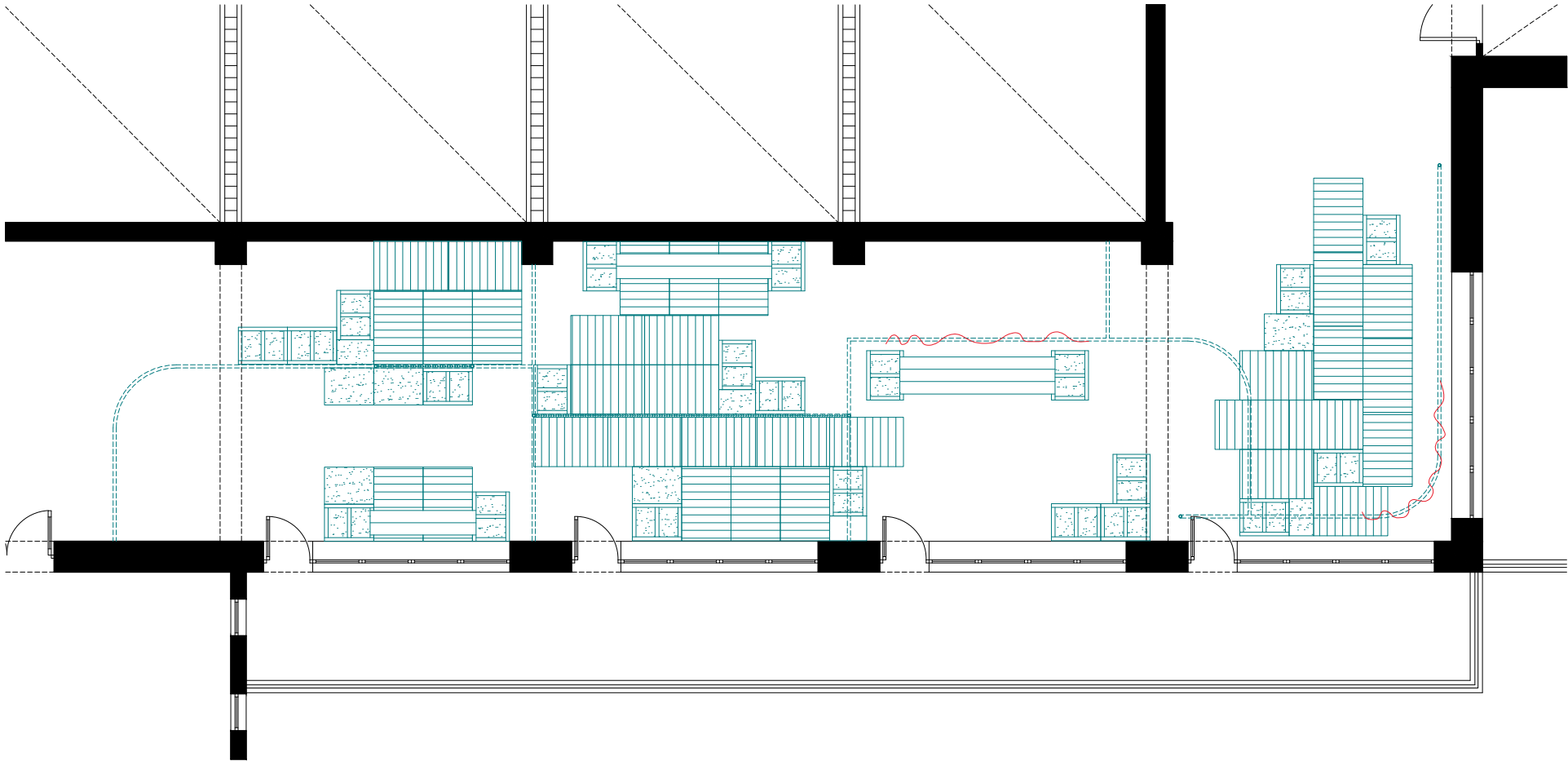

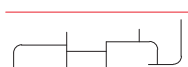
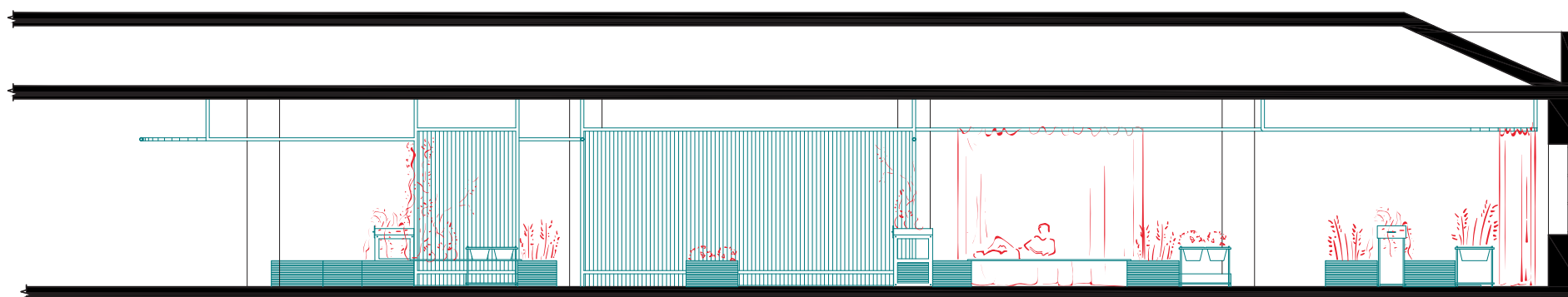

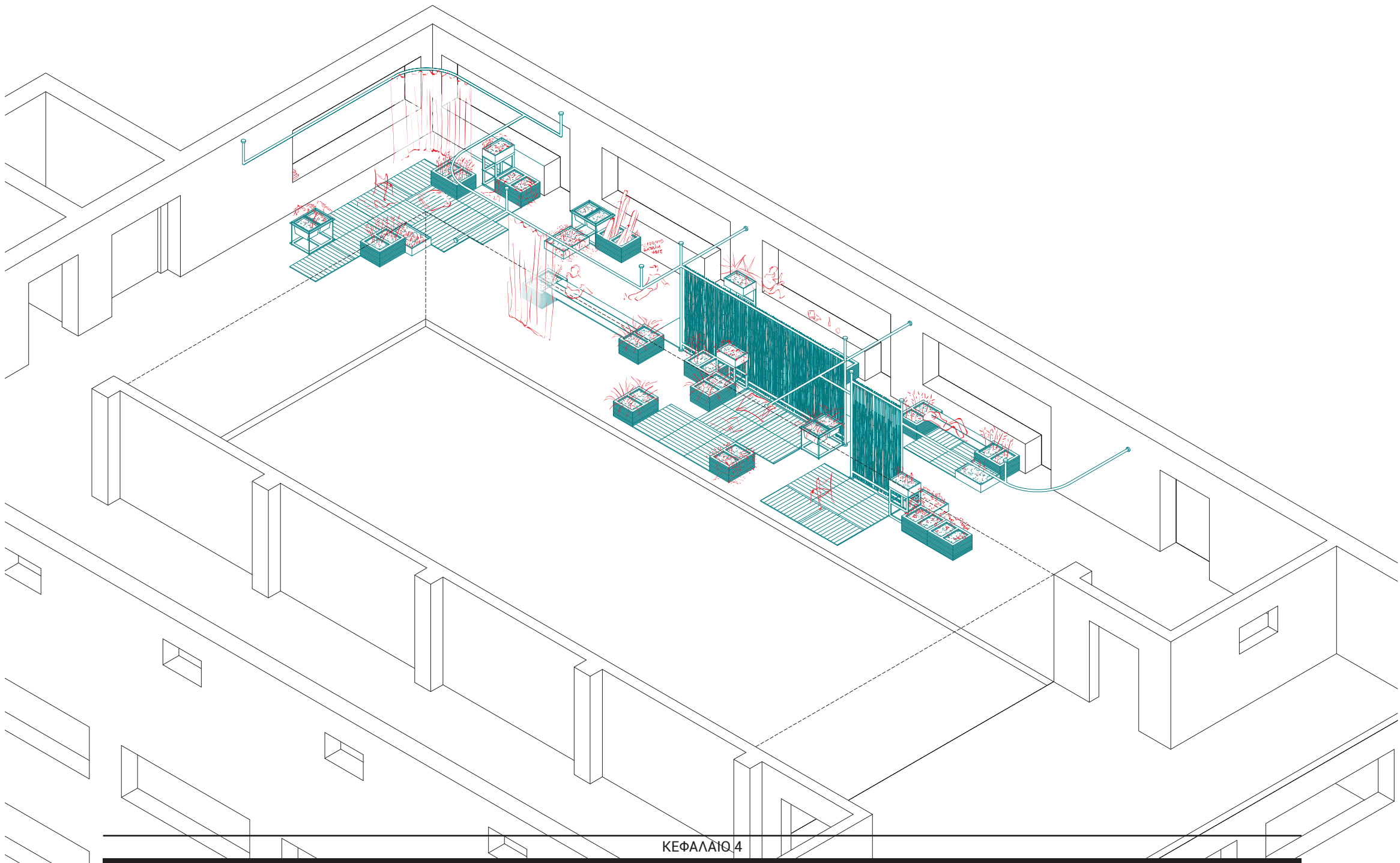
ΕΚΤΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

Ο έκτος όροφος του κτηρίου καταλαμβάνει συνολικά 696 τ.μ., εκ των οποίων τα 536 τ.μ. είναι εσωτερικά, τα 121 τ.μ. αποτελούν ελεύθερα δώματα και τα 39 τ.μ. πρόβολο, με το ύψος του να ανέρχεται στα 3.10 μ. ή 4.50 μ. με την στέγη. Ο τελευταίος όροφος χωρίζεται σε 2 πτέρυγες. Στην πρώτη, κατασκευάζεται ένας ακόμη καθιστικός χώρος με κύριο χαρακτηριστικό του την διαμόρφωση διαδρομών και συμπληρωματικών χώρων από φυτά. Ο λόγος για τον οποίο επιλέγουμε την κατασκευή ενός εσωτερικού κήπου, είναι ο συνδυασμός των πολλών και μεγάλων ανοιγμάτων με τον νοτιοανατολικό προσανατολισμό αυτού του τμήματος του ορόφου, που επιτρέπει τον κατάλληλο ηλιασμό και αερισμό του χώρου. Για τις ανάγκες της εσωτερικής φύτευσης, κατασκευά-

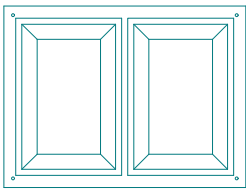
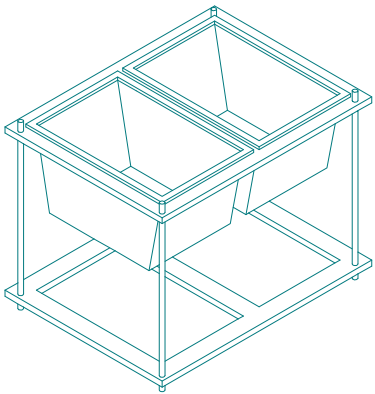
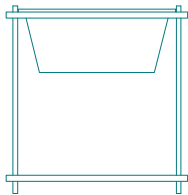
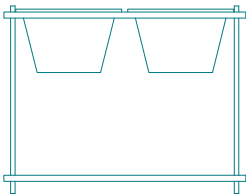
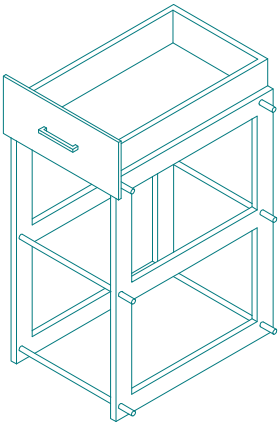
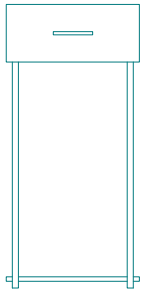
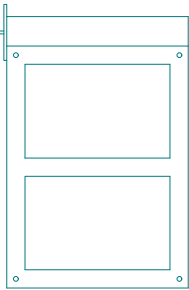
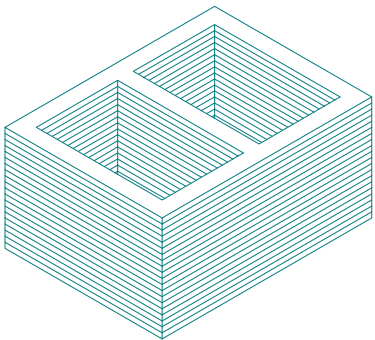
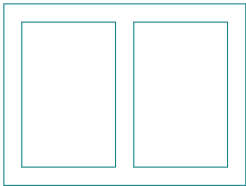
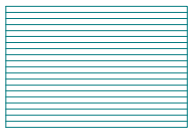
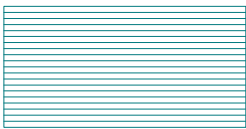
ζουμε τέσσερις τυπολογίες γλαστρών παρόμοιου μεγέθους, αλλά διαφορετικών υψών προκειμένου να επιτυγχάνεται ο κατάλληλος ηλιασμός όλων των φυτών, ακόμα και όσων βρίσκονται απομακρυσμένα από τα ανοίγματα. Στην δεύτερη, συγκεντρώνονται διάφορα ιστορικά αντικείμενα, όπως πίνακες, φωτογραφίες, ζυγαριές κ.ά., συνθέτοντας έναν χώρο μνήμης αφιερωμένο στην εποχή που το κτήριο λειτουργούσε ως καπναποθήκη. Τα αντικείμενα αυτά μπορεί κανείς να τα συναντήσει διάσπαρτα σε διάφορα μέρη του κτηρίου, με την πλειοψηφία αυτών να βρίσκονται σε αρκετά καλή κατάσταση. Τέλος, στον όροφο συντηρούμε τα υφιστάμενα αποδυτήρια και συμπληρώνουμε τα ελεύθερα δώματα με υπαίθρια καθίσματα.

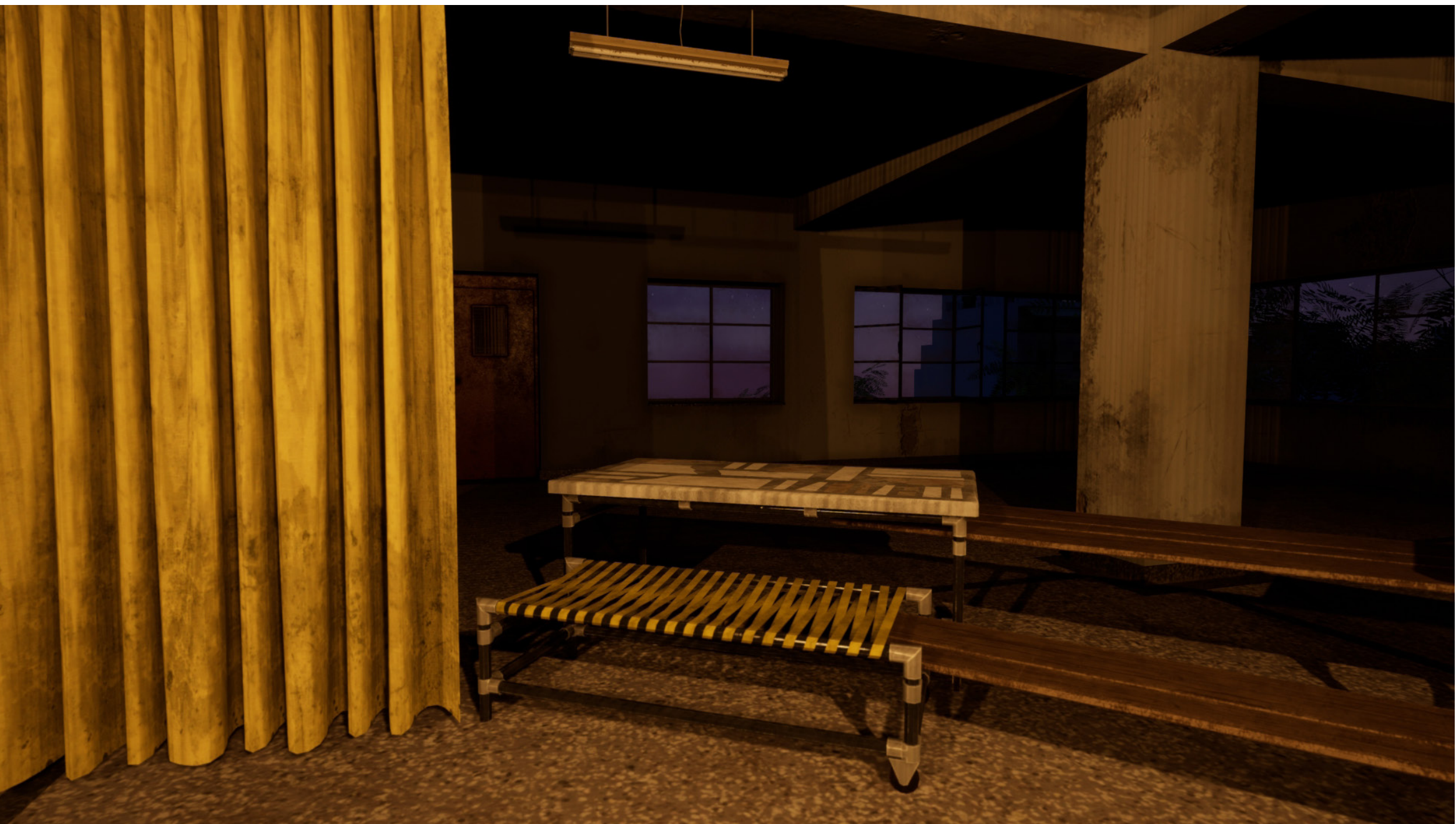

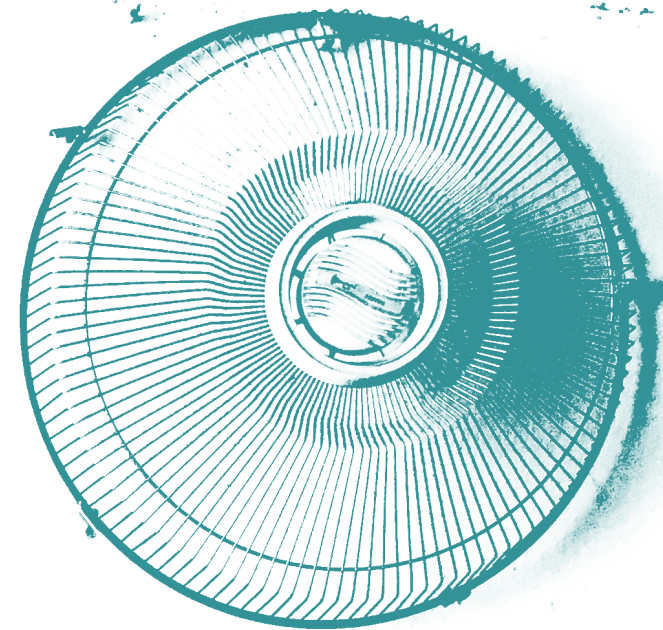

•ΑΝ ΘΕΣ
ΕΡΓΑΛΕΙΑ-
•ΑΝΤΙΚΕΙ
ΜΕΝΑ
•ΠΑΡΕ ΚΑΙ
ΕΠΕΣΤΡΕΨΕ
(ΣΤΗΝ ΘΕΣΗ ΤΟΥ)

•ΑΝ ΘΕΣ ΛΙΓΟ
ΥΛΙΚΟ
•ΠΑΡΕ
•ΑΝ ΘΕΣ ΠΟΛΥ
ΥΛΙΚΟ
•ΡΩΤΑ

ΣΗΜΕΙΩ
•ΑΝ ΠΑΡΕΙΣ ΧΙ
ΚΑΙΣ ΤΟ ΚΑ
ΞΕΡΑΙΝΕ ΤΑ
•ΑΝ ΠΑΡΕΙΣ Η
•ΡΟΛΟ ΞΕΡΑ
ΓΙΑΤΙ...ΞΕ

.....
Το τεύχος της διπλωματικής εργασίας
‘Μετατροπή Καπναποθήκης
σε Συλλογικό Πολυχώρο στην πόλη
του Βόλου’ τυπώθηκε στο Impress Ink
σε τουλάχιστον 6 αντίτυπα,
τον Σεπτέμβριο 2022 στο Βόλο.
.....

